

Yhä useammat meistä napsivat kuvia lapsistaan, lomistaan ja lemmikeistään sosiaaliseen mediaan. Facebook tai oma blogi on avoinna pitkin päivää, ja huomaamme ajattelevamme keskellä elämän tohinaa: ”Millasen päivityksen tästä sais?” Ajatus ei ole edes kovin tietoinen, kun jo alamme sommitella elämän tapahtumia verkossa jaettaviksi mediateksteiksi.

Elämäjulkaiseminen on yleistynyt Suomessa 1990-luvun puolivälistä lähtien. Se on kulkenut käsi kädessä internetin laajenemisen ja yhtä helppokäyttöisemmäksi käyvän teknologian kanssa. Samalla olemme omaksuneet elämäjulkaisemisen kulttuurisesti. Sari Östmanin tutkimus tarkastelee tätä kehitystä Mikael Hårdin ja Andrew Jamisonin teknologian kulttuurisen omaksumisen teoriaa hyödyntäen. Tutkimuksessa osoitetaan kuinka elämäjulkaisijuuden henkilökohtainen omaksumisprosessi tapahtuu kolmessa vaiheessa. Alustavaa omaksumista seuraa syvenevä omaksuminen, jolloin toimijat laativat elämäjulkaisijuudelle sääntöjä ja oppivat ylläpitämään intiimiä tunnelmaa kertomatta itsestään kuitenkaan liikaa. Syväomaksumisessa elämäjulkaisijuus sisäistetään. Peter Bergerin ja Thomas Luckmannin sosiolisaatioteorian mukaisesti toimijatyyppi sisäistetään rooliksi, ja rooli edelleen osidentiteetiksi. Mutta elämäjulkaisijan identiteetti – minuutemme päivitys – kurkistelee maailmaa muidenkin osidentiteettien vuorolla.

”*Millasen päivityksen tästä sais?*” on ensimmäinen teos tekijän elämäjulkaisemiseksi nimeämästä ilmiöstä, jolla on niin merkittävä asema arjessamme, että se on alkanut muuttaa identiteettiämme.

ISBN 978-951-39-6262-3

9 789513 962623 >

NYKYKULTTUURIN TUTKIMUSKESKUKSEN JULKAISUJA 119

119

ÖSTMAN – ”Millasen päivityksen tästä sais?”

SARI ÖSTMAN

“MILLASEN
PÄIVITYKSEN
TÄSTÄ SAIS?”

ELÄMÄJULKAISIJUUDEN
KULTTUURINEN OMAKSUMINEN

Z

NYKYKULTTUURI

**"MILLASEN PÄIVITYKSEN TÄSTÄ SAIS?"
ELÄMÄJULKAISIJUUDEN KULTTUURINEN
OMAKSUMINEN**

SARI ÖSTMAN

“ MILLASEN
PÄIVITYKSEN
TÄSTÄ SAIS? ”

ELÄMÄJULKAISIJUUDEN
KULTTUURINEN OMAKSUMINEN

NYKYKULTTUURIN TUTKIMUSKESKUKSEN JULKAISUJA 119
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO 2015

Copyright © tekijät ja Nykykulttuurin tutkimuskeskus

Urpo Kovala (vastaava toimittaja, Jyväskylän yliopisto)
Pekka Hassinen (kustannustoimittaja, Jyväskylän yliopisto)
Laura Piippo (kustannustoimittaja, Jyväskylän yliopisto)
Eoin Devereux (University of Limerick, Irlanti)
Irma Hirsjärvi (Jyväskylän yliopisto)
Kimmo Jokinen (Jyväskylän yliopisto)
Sanna Karkulehto (Jyväskylän yliopisto)
Raine Koskimaa (Jyväskylän yliopisto)
Sirkku Kotilainen (Tampereen yliopisto)
Olli Löytty (Turun yliopisto)
Jim McGuigan (Loughborough University, Iso-Britannia)
Tuija Modinos (Helsingin yliopisto)
Jussi Ojajärvi (Oulun yliopisto)
Susanna Paasonen (Turun yliopisto)
Tarja Pääjoki (Jyväskylän yliopisto)
Tuija Saresma (Jyväskylän yliopisto)
Erkki Sevänen (Itä-Suomen yliopisto)

Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisusarja perustettiin vuonna 1986. Sarja on monitieteinen ja tieteidenvälinen. Siinä ilmestyy tutkimuksia nykykulttuurista ja kulttuuriteoriasta. Myös modernin kulttuurin vaiheisiin liittyvät kulttuuri- ja sosiaalishistorialliset tutkimukset kuuluvat kustannuslistalle.

Sarjassa julkaistavat käsikirjoitukset valitaan asiantuntija-arvioiden perusteella. Julkaisusarjan kirjat ilmestyvät joko painettuina kirjoina ja myöhemmin sähköisinä rinnakkaisjulkaisuina tai suoraan verkkokirjoina.

Painettuja julkaisuja voi tilata osoitteesta Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimuskeskus, PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto. Gsm. 040 805 45 87, Email: laura.piippo@jyu.fi, <http://www.jyu.fi/nykykulttuuri/>. Julkaisuja voi ostaa myös Kampus Kirjasta ja Yliopistokauppa Sopista (Jyväskylä) sekä muista hyvin varustetuista kirjakaupoista.

Julkaisun taitto: Pekka Hassinen
Painoasun suunnittelu: Sami Saresma
Kansi: Sami Saresma

Jyväskylän yliopistopaino
Jyväskylä 2015

ISBN 978-951-39-6262-3 (nid.)

ISBN 978-951-39-6970-7 (PDF)

ISSN 1457-6899

SISÄLLYS

TAULUKOT, KUVAT JA KUVIOT	7
TEKSTISSÄ JA VIITTEISSÄ KÄYTETYT LYHENTEET	9
ESIPUHE	11
JOHDANTO	15
Tutkimusongelman määrittely	15
Teoreettinen viitekehys	21
Näkökulmia elämäjulkaisijuuteen	31
TUTKIJAN HALTUUNSA OTTAMA ELÄMÄ- JULKAISIJUUS	45
Kohteen kesyttäminen	45
Tavoittelemani tieto: aineistot	50
Tavoittamani tieto: menetelmät	61
Eettisten haasteiden ratkaiseminen	70
ALUSTAVA OMAKSUMINEN	77
Käytännölliset lähtökohdat	77
Teknologia ja sisällöntuotanto	77
Tekniikat ja tavoitteet	94
Ilmaisun käytännöt ja tavoitteet	113
Kuvailun peruselementit	113
Intiimi tunnelma	123
Elämäjulkaisujen käytön omaksuminen	135

SYVENEVÄ OMAKSUMINEN	141
Elämäjulkaisijan hyvät tavat	141
Fiksuna ihmisenä näyttäytyminen	141
Hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytyminen	152
Verkkoseurallisuus	164
Yksityinen elämänalue	164
Hyvä viihdyttäminen	175
Elämäjulkaisijan normien omaksuminen	190

SYVÄOMAKSUMINEN	195
Toimijatyyppistä rooliksi	195
Roolista identiteetiksi	204
Elämäjulkaisijuuden sisäistäminen	219

LOPUKSI	227
Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen	227
Tutkimus omaksumisen ilmentäjänä	233

VIITTEET	239
----------	-----

LÄHTEET	255
---------	-----

LIITTEET	281
----------	-----

HAKEMISTO	289
-----------	-----

SUMMARY	299
---------	-----

TAULUKOT, KUVAT JA KUVIOT

Johdanto

Taulukko 1. Teknologian kulttuurinen omaksuminen.

Kuva 2. Naisen kirje ystävälleen 1900-luvun alussa.

Tutkijan haltuunsa ottama elämäjulkaisijuus

Taulukko 3. Aineistot ja niiden hankkimisajankohdat.

Taulukko 4. Aineisto- ja menetelmämatriisi.

Kuva 5. Verkkotutkijan eettinen huoneentaulu.

Kuva 6. Elämäjulkaisemisen arkaluonteisuus.

Alustava omaksuminen

Taulukko 7. Elämäjulkaisemisen aloittaminen.

Taulukko 8. Internetin yleistyminen Suomessa.

Kuvio 9. Elämäjulkaisemisen leviäminen.

Taulukko 10. Elämäjulkaisemisen tavoitteet.

Taulukko 11. Elämäjulkaisijoiden ilmaisukäytännöt.

Kuva 12. ”Ai, ai, sattuu”.

Taulukko 13. Intiimin tunnelman tekijät.

Taulukko 14. Lukijuuden omaksumisvaihe 2008–2010.

Taulukko 15a. Elämäjulkaisemisen henkilökohtainen omaksuminen Hårdin ja Jamisonin mukaan.

Taulukko 15b. Elämäjulkaisijuuden omaksuminen yksilötasolla.

Syvenevä omaksuminen

Taulukko 16. Elämäjulkaisija oppii tavoille.

Kuva 17. Työntekijöiden FB-ylilyönnit.

Taulukko 18. Seurallisuuden omaksumisen osa-alueet.

Kuva 19. Kristan koristeellinen blogikoti.

Kuvio 20. Elämäjulkaisijoiden hallinnan tarve ja sen muutos.

Taulukko 21a. Elämäjulkaisijuuden yhteisöihin suhteutettu omaksuminen Hårdin ja Jamisonin mukaan.

Taulukko 21b. Elämäjulkaisijuuden normien luominen.

Syväomaksuminen

Taulukko 22. Elämäjulkaisijuuden omaksumisvaihe tutkimuksen aikana.

Taulukko 23. Elämäjulkaisijuuden omaksuminen rooliksi.

Kuva 24. Jennin väsynyt aamu-selfie.

Kuva 25. Roolit ilmentävät osaidentiteettejä.

Kuva 26. Elämäjulkaisijan identiteetin muodostuminen.

Taulukko 27a. Elämäjulkaisijuuden syväomaksuminen Hårdin ja Jamisonin teoriassa.

Taulukko 27b. Elämäjulkaisijuuden syväomaksuminen.

Lopuksi

Taulukko 28a. Innovaation käytännön omaksuminen Hårdin ja Jamisonin mukaan.

Taulukko 28b. Elämäjulkaisijuuden omaksuminen suhteessa aiempaan teoriaan.

Kuva 29. Elämäjulkaisijuuden omaksumisen eteneminen.

Kuva 30. Elämäjulkaisijuuden jokapäiväinen asema.

TEKSTISSÄ JA VIITTEISSÄ KÄYTETYT LYHENTEET

- EJ Elämäjulkaisija, -julkaiseminen ja -julkaisu (tilanteesta riippuen).
- TK Teemakirjoitus.
- H Haastattelu.
- Info Ilmoittautumis- ja taustatietolomake.
- B Blogi (numeroituna aloitusjärjestyksessä B1, B2 jne. mikäli tutkittavalla on useampia blogeja).
- FB Facebook. Yhteisöpalvelu.
- LJ LiveJournal. Yksi vanhimmista edelleen aktiivisista blogipalveluista.

ESIPUHE

Akateeminen urani alkoi, kun tulin Turun yliopiston Kulttuurituo-
tannon ja maisemantutkimuksen silloiselle laitokselle aloittamaan
ensimmäistä tutkintoani lähes 30-vuotiaana. Pelkäsin, etten pystyi-
si, etten osaisi. Jouluuun mennessä tiesin, mitä halusin loppuelämäl-
läni tehdä. Siitä on nyt 11 vuotta, joista seitsemän ja puoli on men-
nyt väitöskirjatyöhön. Olen usein tuntenut itseni pieneksi ja tyh-
mäksi, mutta samalla kasvanut ja rohkaistunut kysymään ja kyseen-
alaistamaan, ihmettelemään, etsimään ja pohtimaan. Tutkimaan. Se
on – paitsi uteliaisuuteni – opintoympäristöni ja aivan erityisesti
kahden oppimestarin, työni ohjaajien, ansiota.

Digitaalisen kulttuurin professori *Jaakko Suominen*: en tiedä,
mistä kiittäisin ensin. Siitäkö, että sait minut innostumaan oppiai-
neesta, johon en aikonut tikullakaan koskea, mutta tein lopulta jat-
kotutkimukseni ”digiin”? Luovista opetusmenetelmistä, jotka sai-
vat huomaamaan, että oppiminen ja tutkiminen voi olla paitsi hyö-
dyllistä ja tarpeellista, myös hauskaa ja innostavaa? Vai siitä, miten
olet lähes huomaamattomasti opastanut oikeaan suuntaan harhapo-
luilta? Siitäkö, miten osoittamasi monipuolinen luottamus on val-
tavasti edesauttanut kehitystäni tutkijana? Ehkä siitä, että olet roh-
jennut jättää tutkijakokelaan rauhaan pitkiksikin ajoiksi, kun se on
ollut tarpeen, ja vihjannut tai patistanut eteenpäin kun aika on ollut
oikea? Kiitän ainakin näistä ja siitä, miten olet omalla esimerkillä-
si osoittanut, että ihmeitä tapahtuu vain työtä tekemällä; työn ei sil-
ti tarvitse olla puuduttavaa raatamista. Se voi olla niin inspiroivaa,
ettei sitä maltaisi aina lopettaa.

Historian lehtori *Anna Sivula*, luotsasit minut läpi kulttuuripe-
rinnön tutkimuksen opintojen. Alusta lähtien herätit kipinän maail-
man tulkinnassa olevien aukkojen selvittämiseen. Sinun ansiosta-
si opin, että mutkaistakin tietä pitkin pääsee perille. On mahdoton-
ta eritellä kaikkea, mistä voisin sinua kiittää, mutta ainakin kiitän
sydämeistäni kaikesta siitä työstä, minkä jo tuolloin teit kouliessasi
minusta kelvollista tutkijanalkua. Maisteriopinnoissa Jaakko aset-
tui ensin rinnallesi minua ohjaamaan, ja myöhemmin jatko-opin-

noissa sinä hänen rinnalleen. Teitä molempia kiitän siitä kärsivällisyydestä, luottamuksesta ja joustavasta ymmärryksestä, joilla olette suhtautuneet ”takamus edellä puuhun” -työskentelymetodeihini, työtä raivostuttavasti hidastaneeseen elämäntilanteeseen sekä erityisesti tutkimuksen viimeiseen vaiheeseen 2014–2015. Kiitän teitä siitä upeasta yhteistyöstä, jolla olette kasvattaneet keltanokasta tutkijan. Ilman teitä en olisi tässä.

Haluan kiittää myös Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman koko henkilökuntaa: kaikilla teillä on ollut osa tässä työssä antamanne kannustuksen, opin ja yhteisönne osaksi ottamisen kautta. Ilman niitä tämä työ olisi ollut vain varjo nykyisestä. Kiitos siis jokaiselle, jolta olen saanut oppia ja jonka kanssa olen saanut keskustella, työskennellä, jutustella tai käytävävalittaa. Kiitokset varsinkin lehtori *Petri Saarikoskelle*, joka niin ”digiläisenä” kuin koulutusohjelman johtajakaudellaan on tukenut, kannustanut ja auttanut aina, kun on voinut. Kiitos muille jatko-opiskelijoille, joiden kanssa olemme tätä matkaa tehneet, kuten (nyt jo tohtoreille) Pauliinalle, Katille ja Annalle sekä Annelle ja muille. Olette tärkeitä. Erityinen kiitos yliopistonlehtori *Riikka Turtiaiselle*, joka on tällä tiellä ollut sekä esikuvani että ystäväni. Lukemattomat työhuone-, lounas-, iltatee- ja muut keskustelumme ovat antaneet itseluottamusta epätoivon aikaan, ideoita kuivina kausina, voimaa heikkouden hetkinä – ja paljon, paljon hervotonta naurua. Kiitos kaikesta.

Kiitän esitarkastajiani *Jari Aroa* ja *Johanna Uotista* lämpimästi kannustavasta ja perinpohjaisesta paneutumisesta työni tarkastamiseen – vieläpä kahdesti! Olen vilpittömän iloinen siitä, että halusitte minun kirjoittavan työni uudelleen. Nyt käsillä oleva teos osoittaa, että uusi kierros kannatti. Jari Aroa kiitän myös vastaväittäjäkseni ryhtymisestä. Suurkiitos myös tutkimustyön taloudellisesti mahdollistaneille tahoille, jotka ovat: minut useaan otteeseen työllistänyt *digitaalisen kulttuurin oppiaine/ktmt-koulutusohjelma*, tohtori-ohjelmat *Vitro* ja *Juno*, *SKR:n Satakunnan rahasto*, *Turun Yliopistosäätiö* sekä *Satakunnan Korkeakoulusäätiö*.

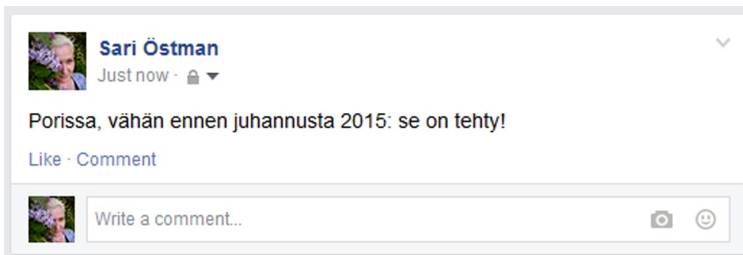
Kun aloitin elämäjulkaisemisen vuonna 2006, olin ymmälläni. Jouduin toiminnan pariin osin sattumalta, ja blogien käsittäminen vei digiänkyrältä kauan. Vaikeaa oli myös ymmärtää *miksi*, miksi ihmeessä niin monet ihmiset haluavat tehdä tätä. Olen kuitenkin viisivuotiaasta asti ollut kirjoittaja, joten minähän kirjoitin! Tietysti tein myös aloittelijan tavalliset virheet: kerroin liikaa, liian selvästi, en varonut kuka tekstejäni lukee, miten niitä käytetään ja niin edelleen. Ajan mittaan opin tavoille. Ymmärrykseni ilmiöstä kehittyi ensin arkitiedon kautta ja myöhemmin tutkijana. Tutkimus on kuitenkin muuttanut suhdettani elämäjulkaisemiseen yllättävän vähän, ja hyvä niin – en välitä analysoida tekemisiäni yhtään enempää kuin muutenkin teen.

Tämän verran kuitenkin analysoin: väitöskirjan kirjoittaminen on ollut yksi elämäni pitkäjänteisimmistä asioista. Helmikuussa 2008 aloittamani prosessin aikana olen ehtinyt muun muassa ostaa talon, saada toisen lapsen, ryhtyä urheilulliseksi, menettää terveysteni, työskennellä yliopistolla kahdeksassa eri työsuhteessa ja neljällä eri apurahakaudella, kirjoittaa useita artikkeleita, järjestää tapahtumia, suunnitella opetusta, opettaa... ja vihdoin julkaista tämän teoksen. Seitsemän vuoden aikana olen muuttunut niin ihmisenä, elämäjulkaisijana kuin tutkijanakin, mikä on vaikuttanut myös tähän lopputuotokseen.

Aloitin opintoni samalla, kun esikoiseni ekaluokan. Tänä vuonna hän tulee täysi-ikäiseksi ja on hieno, älykäs ja huomaavainen mies. Myönnän, etten ole aina varma siitä, kumpi meistä on edennyt maailman ymmärryksen polulla pidemmälle. ”Fune-kirjan aikaan” syntynyt, lohikäärmeenä tai ponina elävä tyttäreni taas pitää huolen, etten jähmety liiaksi pohtimaan solmussa olevaa tutkimusasetelmaa tai karanteita lauseita. *M.* ja *M.*, te pidätte minut järjissäni. Siinä auttavat toki myös maukuvat karvatyypit, jotka useita alalukuja uudelleenkirjoittaneilla tassuillaan ankkuroivat minut arkiseen maailmaan silloinkin, kun mieleni karkailee ”korkeamman tiedon” eettereihin. Kiitos myös avustajilleni, jotka mahdollistavat työskentelyni ja Facebook-vertaisryhmien väelle, joka valaa minuun rohkeutta päivittäin. Erityiskiitos lääketieteen tohtori

Olli Pololle: vain innovatiivisen ja omistautuneen hoitosi ansiosta olen työkykyinen. Suuri ja tarpeellinen kiitos tietysti tutkittavilleni – ilman teitä ei olisi koko väitöskirjaa.

Esipuhe pitkä, prosessi pidempi. Yksi on kuitenkin pysynyt. Kaikkein kaunein kiitos *Rikulle*. Olet jaksanut tukea minua aina ja aina ja aina. Tärkeintä kaikesta on, että olet vieläkin siinä.

JOHDANTO

Tutkimusongelman määrittely

Jouluaattona 2005 *Helsingin Sanomien* Vieraskynä-palsta julisti: ”Blogien kirjoittajat hakevat hyväksyntää identiteetilleen.” Yhteiskuntatieteilijä Teppo Sintonen kuvaili kirjoituksessaan yksityishenkilöiden verkkopäiväkirjojen¹ mielekkyyttä. Hänen mukaansa ne olivat suosittuja ihmisen luontaisen hyväksytyksi tulemisen tarpeen vuoksi: agraari- eli maatalouskulttuurin yhteisöissä yksilön identiteetti tunnustettiin kyläyhteisön vahvoissa sosiaalisissa siteissä. Nykyisin, totesi Sintonen, toteutamme identiteetin tunnustusprojektiamme tekemällä arkisesta yksityiselämästä julkista. Näin koemme olevamme merkityksellisiä. (*HS* 24.12.2005.)

Digitaalisen kulttuurin väitöstutkimuksessani tarkastelen Suomeen 1990-luvun puolivälissä tullutta ilmiötä, johon Sintosenkin kirjoitus liittyy. Olen nimennyt tämän ilmiön *elämäjulkaisemiseksi*. Se on kehittynyt kotisivujen päiväkirjaosioista blogien, keskustelupalstojen ja sosiaalisen median palveluiden myötä monipuoliseksi toiminnaksi, jota harjoittavat *elämäjulkaisijat*. Varsinkin 2010-luvulla se tapahtuu eniten yksityishenkilöiden blogeissa ja Facebookissa². Sosiaalinen media³ käsittää valtavan määrän yhteisölliseen vuorovaikutukseen tarkoitettuja palveluja, joiden teemat vaihtelevat liikuntasuoritusten kirjaamisesta (HeiaHeia⁴) kaupallisten palvelujen (kuten FB:n) korvaamista yrittäviin yleis-yhteisöpalveluihin (Ello⁵). Palvelujen määrästä huolimatta blogit (B) ja Facebook (FB) ovat käyttäjien eniten suosimat sosiaalisen median kanavat.

Elämäjulkaiseminen on omaelämäkerrallista toimintaa. Julkaisijat suuntaavat sen muille ihmisille odottaen vastavuoroisuutta: se on julkista ja sosiaalista toimintaa. He käyttävät omien tarpeidensa mukaisesti monia eri verkkoviestintävälineitä: toiminta on teknologiavälitteistä. Se tapahtuu myös suhteessa yhteisön sisäisiin ja ulkoihin keskusteluihin. Elämäjulkaisija siis toimii teknisten edel-

lytysten vaihtelun, ympäröivien keskustelujen ja ilmiön sisäisten käytäntöjen ristipaineessa. Toiminta on elämäjulkaisemista, sen tekijä elämäjulkaisija ja toiminnan tuloksena syntyvät verkkosisällöt ovat elämäjulkaisuja. Toimintaa ja sen käytäntöjä ei voi erottaa toimijuuden omaksumisesta. Jotta siis voisin tarkastella julkaisijuutta, minun on tarkasteltava myös julkaisemista.

Tutkin tätä sosiaalisen identiteettityön mahdollistavaa toimintaa ja toimijuutta teknologiatutkijoiden, Mikael Hårdin ja Andrew Jamisonin (2005) esittämään teoriaan suhteutettuna *kulttuurisen omaksumisen prosessina* kysyen: *Mitä elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessissa tapahtuu?* Pääkysymykseen vastaan seuraavien alakysymysten avulla:

Miten tutkija ottaa haltuunsa elämäjulkaisijuuden tutkimuskohteenä?

Mitä tapahtuu elämäjulkaisijuuden henkilökohtaisessa omaksumisprosessissa?

Mitä tapahtuu elämäjulkaisijuuden omaksumisessa suhteessa ympäröiviin yhteisöihin?

Mitä tapahtuu elämäjulkaisijuuden sisäistämisessä eli syväomaksumisessa?

Alakysymykset kuvaavat omaksumisen eri osa-alueita. Tarkasteltava aikaväli alkaa vuodesta 1995, jolloin internet alkoi yleistyä Suomessa, ja päättyy vuoden 2014 loppuun, jolloin olen luonut viimeiset silmäykset verkkoaineistoihin. Ensimmäistä alakysymystä tarkastelen tutkimuksen toisessa osiossa. Siinä selvitän tutkimusprosessiani, joka eteni varsin pitkälle, ennen kuin kulttuurisen omaksumisen näkökulma osoittautui merkittävimmäksi tarkastelutavaksi. Tarkastelen aineistoni ja menetelmäni muodostumista sekä verkon ja ihmisen tutkimisen eettisiä haasteita.

Teknologiaan, tekniikoihin ja ilmaisutapoihin tutustuminen ovat ensiaskelia elämäjulkaisijaksi tulemisen tiellä. Työni kolmas osa käsittelee alustavaa omaksumista eli elämäjulkaisemisen teknologioiden, tekniikoiden ja ilmaisun harjoittelua ja vakiinnuttamista

sekä tavoitteiden asettamista. Neljännessä osassa selvitän elämäjulkaisijuuden syvenevää omaksumista suhteessa elämäjulkaisijoiden joukkoon ja julkaisijoiden muihin viiteyhteisöihin. Viimeisessä käsittelyosiossa tarkastelen syväomaksuttua⁶ eli monella tasolla omaksi tehtyä ja pysyväksi jokapäiväisen elämän osaksi tullutta sisäistettyä elämäjulkaisijuutta. Lopuksi esitän tulokseni ja pohdin tutkimukseni merkitystä ilmiön omaksumisprosessissa.

Tavoitteeni on selvittää sen prosessin sisältö, jossa elämäjulkaisijuus ja -julkaisutoiminta ovat tulleet säännölliseksi osaksi päivittäisiä toimia ja ajatuksia. Jo lähes 10 vuotta sitten Sintonen (*HS* 24.12.2005) pohti ilmiön olennaisinta merkitystä. Elämäjulkaisemiseksi nimeämäni toimintaa on tarkasteltu monista muistakin näkökulmista. Sitä on käsitelty esimerkiksi tekijän elämän tirkistelynä (Paasonen 2003), päiväkirjana (McNeill 2004), tunnustusten tekemisenä (Talvitie-Lamberg 2014), rakennettujen minäesitysten pyrkimisenä mikrokuuluisuuteen (Senft 2013, 346–354; Marwick 2013, 355–364; Marwick 2010) ja ehkä kaikkein eniten identiteetin esittämisenä (esim. Antola 2011; Bargh ym. 2002, 33–48; Baym 2010, 99–121; boyd⁷ 2008, 119–142; Castells 2001).

Tutkimukset ovat ilmentäneet kukin omaa aikaansa: Paasonen ja McNeill kiusaantuivat kotisivujen ja verkkopäiväkirjojen intimitiivästä, identiteetin tarkastelijat yrittivät ymmärtää niiden henkilökohtaisuutta ja tietoisesti koostettuja minäesityksiä tutkineet korostivat verkkominuuden eroa henkilön muuhun identiteettiin. Ilmiön tutuksi tuleminen prosessiluonne näkyy elämäjulkaisemisen tutkimuksessa: vieraan pelko, ymmärtämispyrkimykset ja kritiikki. Mitä myöhemmästä tutkimuksesta on kyse, sitä hyväksyttävämpänä ja arkisempänä elämäjulkaiseminen keskimäärin näyttää: esimerkiksi Karoliina Talvitie-Lamberg ei enää 2014 etsimällään löytänyt vlogeista eli videoblogeista ”kyynistä esittämistä” eli minän esityksiä, joita tekijä itsekin ei uskoisi (Talvitie-Lamberg 2014, 174–177).

Tämä muutos siinä, miten elämäjulkaisemista tutkitaan, kuvaa muutosta siinä miten sitä yleisemminkin ajatellaan ja merkityksellistetään. Myös elämäjulkaisemisen tutkimuksessa ovat näkyvissä

ne kolme kautta, jotka mediatutkija Barry Wellman on määrittänyt internet-tutkimukselle: ensimmäisessä vaiheessa tutkimus on uteliasta perustutkimusta, joka pyrkii selvittämään, mikä ilmiö on. Toista vaihetta leimaavat uhkakuvat ja huoli. Kolmannessa vaiheessa tutkimus monipuolistuu ja alkaa tarkastella merkityksiä. (Wellman 2004.) Oma tutkimukseni sijoittuu henkilökohtaisen verkkojulkaisemisen kolmanteen vaiheeseen.

Tutkimuksella on myös asemansa ilmiön omaksumisprosessissa. Tietyn aiheen tutkimuksen painopisteet vaihtelevat vuosien mitaan. Tämän vuoksi tarkastelimme aiemmassa teoksessamme (Suominen ym. 2013) sosiaalisen median omaksumista vuosi kerrallaan. Taustakirjallisuutena hyödynsimme pääasiassa kunakin vuonna tai aiemmin ilmestynyttä materiaalia. Tarkoitus oli eri tutkimusvaiheita tunnistamalla hahmottaa, milloin asiantuntijaymmärrykset ja tutkijoiden kiinnostukset mistäkin vaiheesta olivat muodostuneet. (Suominen 2013a, 23.) Digitaalisen kulttuurin tutkija Jaakko Suominen on todennut, että teknologian alkuvaiheita aletaan tavallisesti tutkia, kun se on yleistynyt ja tullut tärkeäksi jokapäiväisen elämän osaksi (Suominen 2009a, 16). Oma tutkimukseni on teknologiasidonnaisen ilmiön yleistyneen vaiheen tutkimusta.

Kiinnostuin elämäjulkaisemisesta jo vuonna 2006, mutta alkuun minun oli vaikea ymmärtää sitä. En ymmärtänyt blogien tekniikkaa ja muotoilua, enkä ymmärtänyt, miksi niin huikea määrä ihmisiä kertoi elämästään netissä ihan kenelle tahansa. Aloin kuitenkin tuottaa sisältöä blogiini, ja pikku hiljaa – en enää osaa kuvata miten – tekniset hienoudet alkoivat avautua. Innostuin nettipäiväkirjastani ja käytin siihen runsaasti aikaa. Vuosien 2006–2010 välillä perustin useita blogeja eri aihepiireistä. Liityttyäni Facebookiin syksyllä 2007 bloggaamiseni alkoi vähentyä. Tätä kirjoittaessani jäljellä onkin enää työ- ja opintoblogini, jota sitäkin päivitän pitkän tauon jälkeen harvakseltaan. Sen sijaan Facebook on selaimessani aina auki, ja kirjoitan elämästäni omalle sivulleni ja eräisiin ryhmiin joskus useitakin kertoja päivässä. En juuri kyseenalaista toimintaani, kuten kerrontani intiimiyttä tai esilläoloni määrää: olen oppinut itselleni sopivan elämäjulkaisemistason.

Olen tyypillinen elämäjulkaisija (ks. esim. Östman 2007a ja b; 2010; 2011). Se, miten minusta ja monista muista suomalaisista (hiukan pohjoisamerikkalaisten ja muiden pohjoismaalaisten jälkeen) on tällaisia tullut, on lukuisten tutkimusten jälkeenkin vielä selvittämättä. Edellä kuvaamieni vaiheiden lisäksi tutkijat ovat tarkastelleet esimerkiksi bloggaamista (Walker Rettberg 2008/2014a), facebookkaamista (Ridell 2011; Miller 2011), twiittaamista (Marwick ja boyd 2010), keskustelupalstoja (Arpo 2006) tai kuvagallerioita (Granö 2006). He ovat siis tutkineet elämäjulkaisemisen eri osa-alueita, eivät ilmiön kokonaisuutta. Ilmiön asema 2000-luvun länsimaisissa kulttuureissa on kuitenkin merkittävä. Selvittäessäni sen tuloa osaksi jokapäiväistä elämää tarkoitukseni onkin ensimmäistä kertaa tutkia elämäjulkaisemista ja -julkaisuutta kokonaisuutena, joka kattaa kaikki edellä mainitut ja muut mahdolliset verkkotekniikat.

Vuonna 2014 sosiaalista mediaa kiersi ”arkikuvahaaste”, jossa käyttäjät kuvasivat viiden päivän ajan arkeaan raadollisempana kuin se oli totuttu netissä näkemään. ”Arkikuvat synnyttävät kasvavaa häpeää muiden ja omasta arjesta, ja ihmiset ovat jo lopen kylästyneitä toistensa ajatuksiin siitä että ’aurinko, hei, siellä se paistaa!’”, argumentoi *Ajankohtaisen Nelosen*⁸ parodiatoimittaja Meggi Halonen puhuessaan sosiaalisesta mediasta toukokuussa 2014. Tähän ankkuripari toteaa tilanteen alkaneen vaarallisesti muistuttaa normaalia elämää. (*Ajankohtainen Nelonen* 20.5.2014.) Tämä julkisen pilan kohteeksi pääsy osoittaa, miten merkittävään asemaan elämäjulkaiseminen on yhteiskunnallisellakin tasolla Suomessa noussut (vrt. esim. Suominen 2009c, kuva s. 266).⁹ Samalla se osoittaa, että vaikka tutkimus muuttuu, arkipuhe ei välttämättä muutu – ainakaan yhtä nopeasti.

2010-luvun elämäjulkaiseminen voi tapahtua miltei missä vain palvelussa ja yhtä hyvin kuvan kuin tekstin monin keinoin. Määrittellessäni elämäjulkaisemisen käsitettä 2007 sisällytin siihen kaikki tekniikat, sisällöt ja ilmaissuhteet, joilla verkonkäyttäjät kertovat elämästään ja itsestään (Östman 2007a). Sama määritelmä pätee edelleen niin tekniikoiden kuin sisältöjen osalta. Elämäjulkai-

seminen on yleistynyt 1990-luvun alkuvuosien teknologia-ammattilaisten ja vuosikymmenen puolivälin korkeakouluopiskelijoiden pienistä piireistä varsin laajaksi toiminnaksi. Sitä ovat siivittäneet kotisivuopinnot, helppokäyttöiset graafiset selaimet¹⁰ ja 2000-luvun alussa blogipalvelut. (Östman 2007b; Saarikoski 2009b, 92–102.) Vuoden 2005 molemmin puolin bloggaaminen yleistyi. Samalla elämäjulkaisemisesta tuli yleisesti tunnettua. (Östman 2007b; 2013a, 68.) Facebook tuli Suomeen 2007 (Suominen 2013d, 128). Sen suosio nousi nopeasti, ja 2012 jo 95 % suomalaisista yhteisöpalvelukäyttäjistä oli FB:ssa (Melkas 26.9.2013). Teknologinen muutos, jossa tietokoneet, internet ja mobiililaitteet ovat jatkuvasti yleistyneet, on edistänyt elämäjulkaisemisen suosiota tehden siitä jatkuvasti ubiikimpaa¹¹ ja helpompaa.

Vaikka teknologia on mahdollistanut elämäjulkaisemisen nykyisenlaisena, se ei ole *aiheuttanut* sen yleistymistä. Muutos on kulttuurinen: ihmiset ovat alkaneet nähdä internet-elämäjulkaisemisen ja sisällönjakamisen luontevana toimintana, jota ei tarvitse jatkuvasti kyseenalaistaa ja puolustaa. Tällaiset muutokset eivät suinkaan tapahdu joka paikassa yhtä aikaa. Jokaisen onkin suhteutettava käsityksensä elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijuudesta keskusteluihin, joissa pohditaan hyväksyttävän verkkojulkaisemisen rajoja. Elämäjulkaisemisen asema ei ole itsestään selvä: narsismi- ja ärsyntyymiskeskustelujen tyyppiset puhetavat (esim. *Digitoday* 10.8.2011; *Voice* 2.1.2015; *Yle.fi* 23.1.2015) ovat voimissaan – samalla kuitenkin yhä useampi yksittäinen ihminen elämäjulkaisee luontevasti ja säännöllisesti. Tämä tekee elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijuudesta haastavan tutkimuskohteen. Se tapahtuu nyt, eikä sitä voi tarkastella ”taaksepäin”; se on nykyisyyteen sekoittuvaa lähimenneisyyttä, yhtä aikaa yleinen ja erityinen, yksilöllinen ilmiö.

Elämäjulkaisemisen ja -julkaisijoiden tilanne nyt on samankaltainen kuin itsensä internetin viime vuosikymmenen loppupuolella (Saarikoski ym. 2009a). Totesimme netin tulleen jo omaksutuksi, mutta muutoksen olleen monitahoista ja eri yhteyksissä hyvin eriaikaista. Digitaalisen kulttuurin tutkija Jaakko Suominen kirjoitti: ”Useimmissa tapauksissa muutos on ollut vähittäinen ja ulottu-

nut tasoille, joita ei enää tule huomanneeksi tai ajatelleeksi. Internetin käytöstä on tullut rutiininomaista.” (Suominen 2009c, 266.) Kutakuinkin samoin voisin nyt, kevään korvalla 2015, todeta elämäjulkaisemisesta. Siksi on hajanaisuudesta ja eriaikaisuudesta huolimatta sopiva hetki tutkia sen omaksumisen kautta elämäjulkaisijaksi tulemistä. Seuraavaksi selvitänkin, millaisena tämän omaksumisen näen ja millaisesta teoreettisesta viitekehystä sitä tarkastelen.

Teoreettinen viitekehys

Alussa totesin elämäjulkaisemisen olevan omaelämäkerrallista, julkista ja sosiaalista toimintaa. Se liikkuu nykyisyyden ja menneen rajalla, ja tapahtuu teknologiakehityksen mahdollistamissa ympäristöissä. Se on siis *teknologiasidonnaista*. Esimerkiksi teknologia-tutkija Sherry Turkle on kirjoittanut jo 1980-luvulla tietotekniikan roolista identiteettityössä. Hänen mukaansa tietotekniikka toimii suorastaan identiteettityön kumppanina. (Turkle 1984, erit. 13–25.) Oman näkemykseni mukaan se on pääasiassa välittäjä sosiaalisen identiteettityön osapuolten välillä. Välittäjä toki vaikuttaa viestiin, ja tietotekniikka on myös mahdollistanut elämäjulkaisemisen nykyisenlaisena. Olen rajannut lähimenneisyyteen sijoittuvan kohteeni aikavälin, alueen ja teeman perusteella (Sivula 2015, 8). Tarkastelen siis elämäjulkaisijuutta *jo tapahtuneena, teknologiasidonnaisena omaksumisprosessina*.

Digitaalisen kulttuurin tutkimus on luonteeltaan monitieteistä ja hyödyntää muista tutkimusperinteistä tuttuja menetelmiä ja näkökulmia. Näkemykseni elämäjulkaisijuudesta kulttuurisen omaksumisen prosessina kiinnittyvät erityisesti Mikael Hårdin ja Andrew Jamisonin (2005), digitaalisen kulttuurin ja historian tutkijoiden Saarikosken ja kumppaneiden (2009) ja Suomisen ja kumppaneiden (2013) sekä sosiologien, Peter Bergerin ja Thomas Luckmanin (2000) aiempiin näkemyksiin. Julkaisutekniikoiden ja muiden

käytännön seikkojen omaksumisen tarkastelussa olen hyödyntänyt myös sosiologi Everett Rogersin (2003, 2004) leviämisteoriaa.

Tutkimalla, mitä tapahtui, milloin tapahtui ja mikä muuttui, pyrin selittämään, miksi asiat tapahtuivat tietyllä tavalla (Suominen 2013h, 125). Tutkimukseni muistuttaa historioitsija Anna Sivulan kuvaamaa historioivaa toimintaa: olen tehnyt päätöksiä siitä, millaisia jälkiä elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijuudesta nostan todisteiksi sen kulttuurisen omaksumisen prosessista. Nämä jäljet, tutkittavieni kertomukset menneisyydestään ja nykyisyydestään elämäjulkaisijoina sekä heidän julkaisunsa, olen muuntanut dokumentteiksi. Tämän teoksen myötä näistä dokumenteista tulee todisteita siitä, mitä elämäjulkaisijuiden omaksumisessa tapahtui. Kulttuurihistorioitsija Maarit Leskelä-Kärki pitää tätä toimintaa josain määrin ongelmallisena, sillä se asettaa tutkijan asemaan, jossa tämä käyttää valitsijan valtaa tutkittaviensa suhteen (Leskelä-Kärki 2001, 102). Tiedostan ongelman, joka tästä kohteen määrittelyvallasta syntyy, mutta en pidä sitä ylitsepääsemättömänä. Se kuitenkin vaikuttaa kohteeseen.

Sivulan mukaan tällainen tutkijan ohjaama tapahtuma, jäljen muuttuminen dokumentiksi ja siitä todisteeksi, voi olla *kulttuuriperinnön muodostumista*. Siinä toimijoiden jakama tulkinta menneisyydestään (”jaettu historia”) kiinnittää tai ulkoistaa toimijat yhteisöstä sen mukaan, kokevatko he osallisuutta siitä vai eivät. Kertoessaan tästä jaetusta historiasta toimijat muodostavat kehyskertomuksen, joka vahvistaa heidän osallisuuttaan (tai ulkopuolisuuttaan). Kehyskertomus vahvistaa menneisyyden jälkien merkityksen. (Sivula 2015, 10–11, 16.) Kun historiallisen yhteisön toimijat tulevat historiategoksen lukijoiksi, he omaksuvat tämän historian osaksi menneisyyttään koskevaa tietovarantoa. Näin teoksesta saatava tulla osa kulttuuriperintöyhteisöön kuulujien identiteettityötä. Jaettu historia on tässä ensimmäinen työkalu. Toinen on kehyskertomuksessa muodostuva kokemus osallisuudesta. Kolmantena työkaluna he käyttävät jaetun historian todisteita: menneisyyden jälkiä ja symboleita, kuten historian tutkimusteoksia. (Sivula 2015, 7, 15–16.)

Kulttuuriperinnöksi muodostumisen prosessi edellyttää kolmenlaista identiteettityötä: monumentalisoivaa, omaksuvaa ja historioivaa. Näistä ensimmäinen valitsee, tuottaa ja arvottaa merkityksellisiä historiallisia todisteita. Toinen vahvistaa osallisuuskokemusta: se voi näyttäytyä myös muutosvastarintana, mikäli omaksuttu menneisyys on vaarassa muuttua. Historioiva identiteettityö taas tuottaa historiatietoisen, osallisuutta kokevan subjektin. Esimerkiksi koulujen historianopetus on tällaista. (Sivula 2015, 17–18.) Kulttuuriperintöä on siis vain historiallisten faktojen todisteeksi nostettu kohde. Sivula näkee kulttuuriperintönä esimerkiksi keskitysleirit, joita koskevia historiallisia faktoja ja niiden todisteita on olemassa runsaasti. Sen sijaan hän toteaa, että muuttunut maise ma tai rakennuksen jäännös ei vielä sitä ole: ne odottavat kysymyksiä, joihin vastaaminen muuttaa ”merkityksettömän jäljen” kulttuuriperintöprosessin osaksi. (Sivula 2010, 33–35.) Tutkimuksessani esitän tämän tyyppisiä kysymyksiä elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijoista. Pyrin huomioimaan vastauksissani toimijoiden aktiivisen aseman muutoksessa.

Menneisyyttä tarkastelevan tutkijan on muistettava, että hän on aina aktiivinen tulkitsija, joka voi nojautua vain jälkiin jo tapahtuneesta: hän yrittää selittää mennyttä (Grönholm ja Sivula 2010, 13). Omassa tutkimuksessani menneen ja nykyisen välinen raja on häilyvä, sillä se on digitaalisen kulttuurin muutoksille ominaista lähihistorian ja nykyisyyden yhtä aikaista tutkimista.

Tutkimusryhmämme on hyödyntänyt Hårdin ja Jamisonin *teknologian kulttuurisen omaksumisen* teoriaa ennenkin. Internetin yleistymistä tarkastellut teoksemme *Funetista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria* (Saarikoski ym. 2009a) oli katsaus internetin kulttuuriseen omaksumiseen. Myöhempi *Sosiaalisen median lyhyt historia* (Suominen ym. 2013) kuvasi sosiaalisen median kulttuurista omaksumista. Ensimmäisessä tapauksessa kyseessä oli innovaatio, toisessa ilmiö.

Teknologian kulttuurisen omaksumisen teoria soveltui hyvin molempien viitekehysteeksi. Se tekee näkyviksi ne monet yksilölliset ja yhteiskunnalliset vaiheet ja kontekstit, joissa otamme uudet

ilmiöt omiksemme. Internetinkin omaksuminen osaksi jokapäiväistä elämäämme on tapahtunut näiden elementtien kautta. Taulukossa 1 olen suomentanut teoriaa havainnollistavan taulukon (Hård ja Jamison 2005, 14) digitaalisen kulttuurin tutkija Jaakko Suominen aiemman käännöksen avulla (Suominen 2007, 0. Johdanto; Suominen 2009a, 8). Hårdin ja Jamisonin teoria kuvaa alun perin nimenomaan teknologioiden ja tieteen omaksumista. (Hård ja Jamison 2005, koko teos.) Elämäjulkaiseminen ilmiönä on internetin ja sosiaalisen median mahdollistama ja vahvasti sidoksissa niiden teknologioihin. Sitä on myös esiintynyt aina siitä asti, kun tietoverkot tulivat käytettäviksi armeijainstituution ulkopuolella.

Hård ja Jamison ovat kiinnostuneita siitä, miten ihminen on merkityksellistännyt teknologiaa viimeisten 500 vuoden aikana. Heidän mukaansa tämä tapahtuu *käytännön, instituutioiden ja puhetapojen* eli *diskurssien* tasoilla. Diskurssien tasolla he katsovat esiintyvän älyllisten debattien ja käytännön tasolla elämismaailman käytännöt ja mikrokontekstit. Instituutioiden taso sijoittuu näiden väliin. Siihen kuuluu Hårdin ja Jamisonin mukaan se liikehdintä, jossa säännöt ja järjestelmät yhdistävät diskurssien tason jokapäiväisiin käytännön omaksumisprosesseihin. (Hård ja Jamison 2005, 14.)

Analyttinen taso	Ilmiön taso (rakenteistuminen osaksi jokapäiväistä elämää)		
	Asiat ja esineet	Järjestelmät	Rakenteet
Diskursiivinen taso: <i>Sisäistyminen, kaltaistuminen</i> (assimilation)	<i>Merkitykset</i> (semantics) Tutustuttaminen, tuttuuntuminen	<i>Kielioppi</i> Järjestäytyminen, järjestyminen (<i>disciplining</i>)	<i>Kieli</i> Kielen muuttuminen
Organisatorinen taso: <i>Välittyminen, sovittaminen</i> (mediation)	<i>Liikkeet</i> (movements) Levittäminen, kylväminen	<i>Instituutiot</i> Sisällyttäminen, liittäminen (<i>incorporation</i>)	<i>Säännöt, lait</i> Ammatillistaminen, erikoistuminen
Käytännöllinen taso: <i>Käyttö</i> (use)	<i>Käyttö, identiteetti</i> Sisäistäminen, omaksi tekeminen	<i>Rutiinit</i> Kotouttaminen, kesyttäminen	<i>Menettelyt, tavat</i> Tottuminen, totuttaminen, tavallistuminen

Taulukko 1. Teknologian kulttuurinen omaksuminen. (Hård ja Jamison 2005, 14.)

Oleennaista omaksumisprosesseissa on, että niiden välityksellä uutuuksista tulee *inhimillisesti hallittuja*. Internetin kohdalla se on edellyttänyt kokonaisten yhteisöjen ja infrastruktuurien muutosta, joita on mahdollista tarkastella omaksumisteorian kaikilla tai ainakin useimmilla tasoilla. (Suominen 2009a, 10.) Koska tarkastelin omaksumista erityisesti *elämäjulkaisijoiden* näkökulmasta, teorian kaikki osa-alueet eivät näyttäydy yhtä merkittävänä. Yksilötason omaksumisprosessi tapahtuu pitkälti käytännöllisellä tasolla.

Käytännön tason rutiineihin Hård ja Jamison mainitsevat kuuluvaksi kotouttamisen. Suominen on lisännyt samaan yhteyteen *kesyttämisen*. Kesyttäminen on suomenos samasta sanasta *domestication* kuin kotouttaminenkin, ja niitä käytetään jonkin verran synonyymeina. Esimerkiksi yhteiskuntatieteilijä Virve Peteri on kotouttamis-käsitettä käyttäessään todennut saman, mutta omassa tutkimuksessaan tarkentaa näkökulmaa: Peterin kotouttamisessa teknologia saapuu keskuuteemme vieraana, jonka ohjaamme omaksumaan tutut kontekstimme (Peteri 2006, 54–62). Kotouttaminen liittyy elämäjulkaisemisen käytäntöjen omaksumiseen. Kokonaisuuden kannalta olennaisempi on kuitenkin *kesyttämisen* näkökulma.

Suomisen mukaan esimerkiksi kulutustutkija Mika Pantzar tarkoittaa kesyttämällä suunnilleen samaa kuin Hård ja Jamison omaksumisella kokonaisuudessaan (Suominen 2009a, 10). Pantzar, joka kesyttämiskäsitteen on Suomeen tuonut, kertoo tarkoittavansa sillä prosessia, jossa ”villi luonto” ihmisen työstäminä resursseina tulee osaksi jokapäiväistä aineellista ja henkistä kulttuuria. Hän vertaa moderneja esineitä kotieläinten tai viljalajikkeiden ammuksen jäsentymiseen inhimillisen toiminnan osaksi. (Pantzar 1996, 11.) Näkemys on samankaltainen kuin teknologiakulttuurien tutkija Thomas Berkerin ja kumppaneiden: heidän mukaansa vieraat, villit teknologiat koulutetaan sisäsiisteiksi integroimalla ne osaksi käyttäjiensä ja heidän ympäristöjensä rakenteita, päivärutiineja ja arvoja. Näin niistä tulee perheenjäseniä. Onnistunut kesyyntyminen tekee teknologiasta kylmän, elottoman ja hankalan sijasta mukavaa, käyttökelpoista ja luotettavaa. (Berker ym. 2006, 2–3.) Berker ja

kumppanit tosiaan kuvaavat prosessia kuin villin pennun kouluttamista talon luottovahdiksi ja isännän tohveleiden tuojaksi.

Kesyttämiseen liittyy monenlaisia vaiheita, kuten Suomisen kuvaamat käyttötarpeiden keksiminen, haaveilu, innovaatiota koskevan tiedon välittäminen ja sen laitteiden sijoittelu osaksi arkea (Suominen 2009a, 10). Ne asettuvat Pantzarin kuvaamiin vaiheisiin: teknologian juurtumiseen (esim. käyttötavat, tiedonvälitys), kotiutumiseen (sijoittelu) ja vakiintumiseen (sijoittelu, ajattelu). Tässäkin tutkimuksessa puhun vakiintumisesta, mutta käytän käsitettä kuvaamaan toimintamenettelyjen omaksumista ja rutinoitumista. Pantzarin näkemyksessä tämä olisi kesyttämistä, ja toki edellä mainituissa elämäjulkaisijuuden vaiheissa sen piirteitä on. Katson kuitenkin kesyttämisen liittyvän erityisesti ilmiön ”villipetomaisuuteen”. Se tapahtuu Berkerin ja kumppaneiden mainitsemien arvojen tasolla, suhteessa elämäjulkaisemista ympäröiviin keskusteluihin ja yhteisöihin, kuten joukkoviestinten tarjoamiin näkemyksiin elämäjulkaisemisesta sekä kodin ja tietoyhteiskunnan tunnaistapoihin.

Elämäjulkaisijoiden käyttämien teknologioiden käyttöönottoa olen tarkastellut *leviämisenä* Everett Rogersin (2003) innovaatioiden diffuusio-teoriaan suhteuttaen. Rogersin mukaan vasta kiinnostusta seuraavan kokeiluvaiheen (*trial*) jälkeen tapahtuu varsinainen säännölliseen käyttöön ottaminen eli omaksuminen (*adaptation*). Tämä tapahtuu eri käyttäjäryhmillä eri aikaan: ensimmäiset käyttöönottajat ovat harvat innovaattorit, joiden jälkeen tulevat varhaiset omaksijat. Kasvavan käyttäjämäärän myötä varhainen enemmistö kiinnostuu. Jossain varhaisen ja myöhäisen enemmistön limittymäkohdassa syntyy ilmiön kriittinen massa. Sillä Rogers tarkoittaa tilannetta, jossa innovaation käyttäjämäärä on niin suuri, että se varmistaa yleistymisen. Myöhäistä enemmistöä seuraavat vitkastelijat. (Rogers 2003, 229–282; 343–361; Rogers 2004, 18–19.)

Rogersin teoriaa on kritisoitu erityisesti siitä, että se esittää innovaatioiden leviämisen liian lineaarisena ja determinoivana prosessina (esim. Kalliokulju ja Palviainen 2006). Rogers itse on huo-

mauttanut, että leviäminen on muuttunut internetin myötä verkostomaisemmaksi. Hän on myös myöntänyt teoriansa sysäävän syyn innovaatioiden kuolemasta niiden yksilöiden harteille, jotka eivät ”suostuneet” omaksumaan sitä. (Rogers 2003, 105–133; 215–216; 2004, 19.) Lineaarisenakin Rogersin malli selkeyttää hyvin elämäjulkaisemisen ilmiön ajallista ja määrällistä leviämistä Suomessa. Elämäjulkaisemisen leviämisessä on tosin huomioitava sekä ilmiön itsensä että sen eri palveluiden ja käytäntöjen leviämisvaiheet.

Rogers tarkastelee teknologisen innovaation leviämistä prosessina, joka johtaa innovaation omaksumiseen. Se on kuitenkin vasta ensimmäinen askel monipuolisessa omaksumisprosessissa. Suominen on kuvannut tätä omaksumisvaihetta teknologian esittelemiseen liittyvänä. Hänen mukaansa käytäntöjen tutuksi tekeminen seuraa teknologian julkistamista. (Suominen 2007, 0. Johdanto.) Omassa tutkimuksessani en kiinnitä kovin paljoa huomiota siihen, miten elämäjulkaisijoille on esitelty tai miten heitä on vaikkapa yhteiskunnan taholta ohjattu käyttämään verkkoteknologioita. Pääpaino on siinä, miten he omista lähtökohdistaan ovat omaksuneet julkaisijuutensa: esittelemisen näkyä työssäni tutustumisena välineisiin ja käytänteisiin sekä elämäjulkaisijoita ympäröivänä puheena.

Rogersin *adaptation*-omaksuminen viittaa melko passiiviseen omaksumiseen. Mediatutkija Ruth Ayass käyttää Hårdin ja Jamisonin tapaan käsitettä *appropriation*. Ayassin mukaan käsite havainnollistaa sitä, että median vastaanottajat eivät ole tyhjiä ruukuja, joihin mediasisällöt kaadetaan. Heillä on omat arjen käytäntönsä, tapansa ja tietonsa – he omaksuvat uutta innovaation koskevan tiedon suodattamalla sen näiden jokapäiväisten kontekstien läpi. Ayass myös huomauttaa, että uudelle omaksuttavalle medialle annetaan sosiaalisia funktioita ja erityistehtäviä, joiden perusteella sille asetetaan odotuksia. (Ayass 2012, 2; 6.) Tutkimuksessani elämäjulkaiseminen näyttäytyykin julkaisijuuden välineenä, jonka toimijat omaksuvat aktiivisesti.

Tarkastelemanani omaksuminen juontuu siis käsitteestä *appropriation*: sana viittaa hyväksymiseen, asianmukaiseksi (*appropriate*

adj. = sovelias, hyväksyttävä) eli itselle sopivaksi tekemiseen. Tutkimuksellisesti sillä on erilaisia määritelmiä. Esimerkiksi sosiologit Bruce Ziff ja Pratima Rao kuvaavat sitä *ottamisena*: aineettoman omaisuuden, kulttuuristen ilmausten tai esineiden, historian tai tiedontapojen omaksumisena vieraalta kulttuurilta. (Ziff ja Rao 1997, 1.) Tällaisena omaksuminen näyttäytyy ongelmallisena, ikään kuin varastamisena. Teknologian tutkimus on suhtautunut omaksumiseen enemmän Hårdin ja Jamisonin kuin Ziffin ja Raon kuvaamalla tavalla. Esimerkiksi Ron Eglashin ja kumppaneiden teos kritisoii aiempaa teknologian ja tieteen omaksumistutkimusta ammattilaisilta-ruohonjuureen -tyyppisen näkökulman dominoivuudesta. Eglashin mukaan hänen tutkimusryhmänsä näkökulma huomioi aiempaa paremmin sen, miten ja millaista omaksumista tapahtuu sosiaalisen vallan keskittymien ulkopuolella. Kyseinen näkökulma kuitenkin lähtee liikkeelle siitä, miten ammattilaiset esittelevät teknologian. (Eglash 2004, vii–x.)

Myös tällaisia omaksumismalleja on kritisoitu liiasta lineaarisuudesta. Ne soveltuisivat elämäjulkaisemisteknologioiden levittämisen tarkasteluun, mutta eivät ole kovin hedelmällisiä elämäjulkaisijuuden tutkimisessa. Teknologiatutkija Knut Sørensen ja kumppanit ehdottavatkin, että toimijoiden rooli tulisi tuotantokeskeistä mallia paremmin huomioiduksi, jos omaksumista tarkastellaan domestikaationa. Sørensenin ja muiden mukaan kesyttäminen on ihmisten aktiivinen yritys järkeistää elämismaailmaansa. (Sørensen ym. 2005, 165–167.) Tämä näkökulma lähestyy omaani. Näen silti edelleen kesyttämisen omaksumisen osana, en kokonaisuutena.

Edellä mainitsemani näkemykset kuten Hårdin ja Jamisoninkin teoria alkavat tutkimuksina jo ikääntyä. Alan uutuuksia edustavat esimerkiksi sosiologi Inari Aaltojärven ja kulttuuriantropologi Johanna Ylipullin väitökset. Ylipulli tarkastelee käyttäjän ja teknologian välistä suhdetta Sørensenin ja kumppaneiden tapaan kesyttämisenä, joka vastaa koko omaksumista. Hänen mukaansa kesyttäminen (*domestication*) on jopa merkittävin teknologian käyttöönottoa kuvaava käsite. (Ylipulli 2014, 51–53.) Synonyymina

omaksumiselle se voi sitä ollakin. Aaltojärvi puolestaan näkee kodinteknologian omaksumisen (*appropriation*) kuluttajuuteen liittyvänä: hankittuaan esineen kuluttaja sisäistää sen tuomalla tunteensa, halunsa ja sosiaaliset suhteensa sen yhteyteen. (Aaltojärvi 2014, 30–31.) Vastaavaa toimijoiden aktiivisuutta ja omaksumisen tunnesidonnaisuutta kuvaa myös Katriina Heljakka aikuisten leluleikkiä tarkastelleessa väitöskirjassaan. Hänen mukaansa aikuisten leluleikki alkoi ihmettelemisestä ja ihastumisesta (*Wow*), eteni uutta luovaan innovatiiviseen tilaan (*Flow*) ja jätti jälkeensä hyvän mielen, ”hehkun” (*Glow*). (Heljakka 2013.) Elämäjulkaisijaksi tuleminenkin näyttäytyi aktiivisena, tunteisiin ja sosiaalisuuksiin liittyvänä omaksumisena.

Niin kymmenen vuoden takainen kuin aivan uusikin omaksumistutkimus näyttää edellä kuvaamieni esimerkkien perusteella painottuvan villin vieraan sisäsiistiksi opettamiseen. Tämä näkökulma on toki kiinnostava, mutta Hårdin ja Jamisonin tapaan tarkasteltuna omaksumisprosessista paljastuu muitakin osa-alueita. Elämäjulkaisijat kyllä kesyttävät käyttämänsä teknologiat ja tekniikat. Teknologia ei kuitenkaan ole ainoa, mikä muuttuu. Kesyttäessään ilmiötä koskevaa ajatteluaan ja sovittaessaan omaa toimintaansa ympäriin konteksteihin myös elämäjulkaisevat ihmiset muuttuvat.

Toimintakäytäntöjä omaksuessaan ihmiset tekevät elämäjulkaisevaa toimintaa. Tämä ei vielä tarkoita, että he olisivat *elämäjulkaisijoita*. Elämäjulkaisijaksi tulemisen hahmottamisessa olen hyödyntänyt Peter L. Bergerin ja Thomas Luckmannin (Berger ja Luckmann 2000, 59–107; 147–202), käsitystä *sosiaalistumisesta*. Bergerin ja Luckmannin mukaan yksilöt institutionaalistavat eli järjestävät ja vakiinnuttavat todellisuus- ja minäkäsityksensä erilaisten primaari-, sekundaari- ja uudelleensosialisaatioiden sekä näiden väli- muotojen kautta. Primaarisosialisaatiossa yksilö oppii sen yhteisön käytännöt, tavat ja ajattelun, johon hän ensisijaisesti kuuluu. Toisijaiset sosialisaatiot taas ovat heikompia kuulumisen tunteita; niihin ei tarvita vastaavaa samaistumista kuin ensisijaiseen sosialisaatioon. Tällainen kuulumisen tunne voi syntyä miltei missä tahansa vuorovaikutustilanteessa.

Uudelleensosialisaatio muistuttaa primaarisosialisaatiota. Siinä henkilön käsitys todellisuudesta muuttuu ratkaisevalla tavalla ja hän samaistuu uusiin ”merkityksellisiin toisiin” aiempien toisten, kuten äidin tai suvun, sijasta. Tämä edellyttää suurta mullistusta ja usein täydellistä erontekoa aiempaan viiteyhteisöön (esim. uskonnolliseen kulttiin liittyminen). Välimuotoisessa sosialisaatioissa samaistumista tapahtuu jonkin verran. Tämä samaistuminen ei kuitenkaan pyyhi pois aiempia sosiaalistumisia, vaan uusi joukkoon kuulumisen tunne sulautuu muiden sekundaaristen ja välimuotoisten sosialisaatioiden joukkoon. Elämäjulkaisijuus on tällainen välimuotoinen sosialisaatio: se ei edellytä siteiden katkomista aiempiin yhteisöihin eikä vie minuudestamme mitään pois. Se kuitenkin tapahtuu jonkinasteisen samaistumisen kautta.

Vasta sosialisaation kautta elämäjulkaisevasta henkilöstä voi tulla elämäjulkaisija. Bergerin ja Luckmannin mukaan tämä tapahtuu siten, että tietyn toiminnan tekemiseen muodostuu ensin tietynlainen *toimijatyyppi*, jolla on yleisesti tunnettuja ominaisuuksia. Tämän toimijatyypin vakiinnuttua siitä muodostuu aktiivinen, normitettu *toimijarooli*, jonka kautta yksilöt toteuttavat roolinmukaista käytöstä. Tämän roolin sisäistäminen johtaa muutokseen *identiteetin* tasolla. (Berger ja Luckmann 2000, 59–107; 147–202.)

Hårdin ja Jamisonin teoria kiinnittyy teknologisten innovaatioiden omaksumisen tutkimusperinteeseen. Esimerkiksi Rogersin (2003, 5. painos) innovaatioiden leviämisteoria kuuluu samaan traditioon, samoin kuin kesyttämistä (tai kotouttamista; *domestication*) koskeva tutkimus. Elämäjulkaisijaksi tuleminen tapahtui käytäntöjen haltuunoton ohella myös identiteetin tasolla sisäistämällä. Tätä ihmisen sisällä osin alitajuisesti tapahtuvaa prosessia olen tarkastellut Bergerin ja Luckmannin sosiaalistumista koskevan ajattelun kautta. Bergerin ja Luckmannin näkemykset todellisuuden rakentumisesta perustuvat sosiaaliselle konstruktionismille: yksilö muodostaa todellisuuskäsityksensä aina suhteessa muihin ihmisiin ja yhteisöihin. (Berger ja Luckmann 2000.)

Teoreettisen viitekehykseni osat edustavat siis omaksumisen kahta osa-aluetta, teknologian haltuunottoa ja toimijuuden sisäis-

tämistä. On huomattava, että valtaosa teknologisten innovaatioiden omaksumista koskevasta tutkimuksesta perustuu Bergerin ja Luckmannin ajattelulle. Niiden käsitteistöön kuuluvat esimerkiksi vaikiintuminen, rutinoituminen, institutionalisoituminen ja sisäistäminen (ks. esim. Hård ja Jamison 2005, 14; Suominen 2007, 0. Johdanto; 2009, 8; taulukko 1). Kyseiset käsitteet ovat suoraan peräisin sosiaalistumisprosessia kuvaavista pohdinnoista (Berger ja Luckmann 2000, 59–107; 147–206). Nämä eri aloilta peräisin olevat ajatusmallit soveltuvatkin yhdessä erinomaisesti kuvaamaan elämäjulkaisijuuden omaksumista. Ilmiön ja sen omaksumisen ymmärtämiseksi olen tarvinnut kuitenkin monipuolisen käsityksen muustakin aiemmasta tutkimuksesta. Sitä kuvaan seuraavaksi.

Näkökulmia elämäjulkaisuuteen

Edellä selvitin, mihin teoreettisiin näkökulmiin tutkimukseni perustuu. Tässä tarkastelen, mitä muuta elämäjulkaisijuuden tutkimukselliseen viitekehykseen liittyy. Olennaista on ensinnäkin hahmottaa elämäjulkaisemisen juuret *omaelämäkerrallisena ilmiönä*. Lisäksi on käsitettävä, että elämäjulkaisijat määrittelevät toimintaa ja toimijuuttaan *suhteessa verkko- ja muiden yhteisöjen lainalaisuuksiin*.

Omaehtoisuus ja minälähtöisyys ovat jatkuvasti elämäjulkaisemisen olennaisia piirteitä. Internet-teknologiat tarjoavat mahdollisuuden lähes reaaliaikaiseen julkaisemiseen, jonka sisällöt voivat yhtäältä yhdistää mennyttä, nykyisyyttä ja tulevaa saumattomaksi kokonaisuudeksi. Toisaalta hyvinkin saumarikas julkaiseminen eli monet erilliset elämänsirpaleet vaikka FB-päivityksissä, blogeissa ja Instagram-kuvissa voivat yhdessä luettuina muodostaa koherentin – ei täydellisen, mutta ymmärrettävän – käsityksen julkaisijan elämästä tiettyinä ajanjaksona. Saman on todennut jo aiempien omaelämäkerrallisuuksien kohdalla esimerkiksi kirjallisuuden tutkija Päivi Kosonen: hänen tutkimiansa ranskalaiskirjailijoiden teoksissa omaelämäkerrallisuus esiintyi jo 1800-luvun puolivälistä

lähtien sinne tänne sujautettuina epäkronologisina fragmentteina. (Kosonen 2000, 20.) Elämäjulkaisu, jopa yhden julkaisun yksittäinen päivitys, saattaa sisältää eri aikatasoja, toisiinsa liittymättömiä tapahtumia sekä elementtejä niin päiväkirjasta, kirjeestä, muistelukertomuksesta, keskustelusta kuin muistakin omaelämäkerrallisen toiminnan muodoista (Östman 2008, 8).

Elämäjulkaiseminen on Philippe Lejeunen määrittelyn kaltaista omaelämäkerrallista toimintaa. Omaelämäkerrallinen toiminta sisältää omaelämäkerran¹² lisäksi päiväkirjat, kirjeet, muistelmat ja muut omaa minää ja elämää koskevat tekstit. Kaikkia näitä leimaa *omaelämäkerrallinen sopimus*¹³. Siihen kuuluu oletus kertojasta aitona ihmisenä, joka puhuu rehellisesti kokemuksiinsa tositapahtumiin perustuen. Sopimus osoittaa lukemisen määrittävän omaelämäkerrallisuutta yhtä hyvin kuin kirjoittamisenkin. (Lejeune 1989, 3–30.) Vuonna 2014 Lejeune on todennut verkkopäiväkirjojen lukemisen olevan ”tuskallista voimistelua” eri aikoina kirjoitettujen ja eri aikoja käsittelevien tekstien viidakoissa. Hänen mukaansa nykyiset omaelämäkerralliset tekstit jakautuvat omaelämäkertaan, päiväkirjaan ja kirjeisiin. Ne eivät edeltäjiensä lailla viittaa jo muodostuneeseen ”elämä-projektiin”, vaan harhailevat identiteetit kirjoittavat elämäänsä suhteessa kulloiseenkin hetkeen. (Lejeune 2014, Kindle-sijainti 5579–5820/6999.)

Tutkimuksessani elämäjulkaiseminen näyttäytyi hieman vähemmän hajanaisena kuin Lejeunen ajattelussa. Elämäjulkaisijat yhdistivät taitavasti eriaikaisia kerrontoja kuvatakseen nykytilannetta suhteessa ”muotonsa saaneeseen” elämään ja tulevaisuusodotuksiin. Sama teksti saattoi myös sisältää menneen elämän raportointia nykyhetkestä ja -tietämyksestä käsin, päiväkirjamaista pohdiskelua ja lukijoiden puhuttelua kirjeen tapaan. Lejeunen nykyomaelämäkerrallisuuden jaottelu on relevantti, mutten pidä sitä välttämättömänä: hänen määrittämänsä ominaisuudet ovat eroteltavissa toiminnassa, mutta elämäjulkaisemisen käsitteen alla ne yhdistyvät. Lejeunen suhde elämäjulkaisemisen tuskaisuuteen vaikuttaa samalla tavoin epävarmalla kuin esimerkiksi kotisivujen ja verkkopäiväkirjojen tutkijoiden aiemmin. Lejeune näyttääkin olleen vielä

2014¹⁴ hyvin varhaisessa elämäjulkaisemisen omaksumisvaiheessa huolimatta siitä, että tutki asiaa jo 1990-luvun lopulla ja kertoo ihastuneensa verkkopäiväkirjoittajien yhteisöjen ”verkostointiimiin” (Lejeune 2014, Kindle-sijainti 5683/6999). Todennäköisesti hän ei harjoittanut elämäjulkaisemista itse – tai ainakaan ei ollut sisäistänyt elämäjulkaisijan rooliaan.

Epämukavuudestaan huolimatta Lejeune myöntää verkkopäiväkirjan tarjoavan uuden tavan *identiteetin sosiaaliselle rakentamiselle* (Lejeune 2014, Kindle-sijainti 5696/6999). Sosiaalisen identiteetin näkökulma määrittää omaakin ymmärrystäni elämäjulkaisemisesta erityisesti siten, kuin sosiologi Richard Jenkins kuvaa sitä teoksessaan *Social Identity* (2008). Jenkins ei tarkoita identiteetillä nuoruudessa määrittyvää ja sen jälkeen pääasiassa samana pysyvää minuutta (vrt. esim. Hall¹⁵ 1999, 22–23). Hänelle identiteetti on *prosessi*: jotain mitä teemme, ei jotain mitä meillä on. Tässä prosessissa hankimme tietoa siitä, keitä olemme, keitä muut ovat, keitä he ajattelevat meidän olevan, keitä haluaisimme heidän ajattelevan meidän olevan ja niin edelleen (Jenkins 2008, 5). Jenkinsille mikään itsen ja muiden määrittely, *identifikaatio*, ei tapahdu tyhjiössä. (Jenkins 2008, 7–13.)

Jenkins kertoo puhuneensa teoksensa aiemmissa painoksissa sen pääotsikon mukaisesti nimenomaan sosiaalisesta identiteetistä. Kolmannessa painoksessa hän kuitenkin toteaa puhuvansa mieluiten vain identiteetistä: kaikki identiteetit ovat hänen mukaansa sosiaalisia, sillä ne muodostuvat edellä kuvatun kaltaisissa prosesseissa. Identiteettityön ytimessä ovat *samanlaisuudet* ja *erot*, joita rakentamalla identifioimme itsemme kuuluviksi joihinkin ryhmiin tai yhteyksiin ja samalla ei-kuuluviksi joihinkin toisiin. (Jenkins 2008, 16–17; 101.) Aiemmissa artikkeleissani (esim. Östman 2008; 2010; 2012) olen todennut elämäjulkaisijoiden esittävän tositapahtumiin perustuvia kuvauksia ja pohdintoja itsestään. Näin elämäjulkaisijat sekä rakentavat omaa minäkäsitystään, kysyvät toisilta näiden näkemyksiä itsestään että muokkaavat käsityksiään muilta saamansa palautteen perusteella. He kokevat yhtäältä kertovansa itsestään itselleen: he siis tekevät identiteettityötä. Toisaalta he tiedostavat lu-

kijoiden läsnäolon merkityksen ja toimintansa omaehtoisen julkisuuden: he tarvitsevat sosiaalista vuorovaikutusta.

Viestinnätutkija Ullamaija Kivikuru puhuu identifikaatioiden sijaan *osaidentiteeteistä*. Hänen identiteettinäkemyksensä erottelee toisistaan yksilöllisen ja kollektiivisen toisin kuin Jenkinsin käsitys, mutta Kivikurun osaidentiteetin käsite on kiinnostava. Hänen mukaansa identiteetti muodostuu osista, jotka kootaan ”identiteettinipuksi”. (Kivikuru 2000, 11, 21.) Nipussa osaidentiteettejä (tai kuten Jenkins sanoo, identifikaatioita) syntyy ja vahvistuu, heikentyy ja katoaa tai uudelleen voimistuu koko elämän ajan.

Elämäjulkaiseminen on identiteettityötä. Se on myös *reflektiota*. Reflektointi viittaa ensinnä ”heijastamiseen” (vrt. sosiaalinen identiteettityö) ja toiseksi ”pohdiskeluun, mietiskelyyn”. Elämäjulkaisijat pohtivat havaintojaan, toimiaan ja tuntemuksiaan vähintään ajoittain pintaa syvemältä. (Östman 2010; 2011.) Heijastaminen viittaa myös siihen, miten Jenkins ymmärtää identiteetin muodostamisen suhteessa muihin ihmisiin. Sosiologi Anthony Giddens onkin kirjoittanut *refleksiivisestä¹⁶ identiteettityöstä*. Hänen mukaansa yksilöt tutkivat elämänsä sosiaalisia käytäntöjä koko ajan. Samalla he saavat sekä itseltään että muilta käytäntöjään koskevia tietoja, joiden perusteella uudistavat niitä. (Giddens 1990, 38.) Samaa käsitettä hyödyntänyt Daniel Chaffee (2011, 100–111) huomauttaa, että identiteetit ovat rakennelmia, jotka edellyttävät sekä tiedostamatonta että tietoista reflektiota suhteessa itseen, toisiin ja ympäröivään maailmaan. Juuri tällaista ”refleksiivistä reflektiota” elämäjulkaisijat harjoittavat milloin minkäkin osaidentiteettinsä tai kattavasti päivittäisen elämänsä tiimoilta. Puhun kuitenkin mieluummin sosiaalisesta identiteetistä ja sosiaalisesta identiteettityöstä, sillä Jenkinsin käsite kattaa myös refleksiivisyyden.

Jenkins ei halua eritellä kulttuurista identiteettiä sosiaalisesta. Esimerkiksi kulttuuriteoreetikko Johan Fornäs on jaotellut identiteetin kolmeen osaan: sosiaaliseen, yksilölliseen ja kulttuuriseen identiteettiin. Kulttuurinen identiteetti muodostuu yksilöille ja yhteisöille merkityksellisten symbolien ja tekstien välityksellä (esim. kieli, yhteisön tavat) (Fornäs 1998, 278–279). Tällainen *kuulumis-*

sen tunne (Ennaji 2005, 19–46) ei ole sidonnainen paikkaan, vaan enemmänkin sosiaalisiin ryhmiin ja paikkojen välisiin neuvotteluihin. Fornäsin näkemyksessä kulttuurinen identiteetti on laajin ja määräävin identiteetin muodostumisprosessi, jonka kautta yksilö- ja sosiaaliset identiteetit muodostuvat. Se välittää sekä yksilön ulkoista että sisäistä maailmaa, sitä mihin tämä kuuluu ja haluaisi kuulua. Sosiaalista identiteettiä puolestaan määrittää Fornäsillä ensisijaisesti etnisyyt. (Fornäs 1998, 287–291.)

Jo aiemman tutkimukseni perusteella elämäjulkaisijoilla näyttää olevan toisin. Heidän julkaisujensa identiteettityö sisältää selvästi ja luontaisesti ne elementit (esim. Östman 2008), jotka Jenkins määrittelee sosiaaliselle identiteettityölle. Se pitää myös sisällään refleksiivisen ja ainakin jossain määrin kulttuurisen identiteettityön. Elämäjulkaiseminen on osa Paul Eakinin kuvaamaa omaelämäkerrallista prosessia, jossa aina puhuessamme itsestämme tuotamme *identiteettikertomusta*. Tähän kertomukseen kuuluu sekä tiedostamatonta (tai ehkä pikemminkin huomaamatonta) jokapäiväistä kerrontaa että tietoisempia jaksoja. Jälkimmäiset johtuvat itseymmärrystä vaikeuttavista katkoksista tarinassa, jotka vaativat elämän jäsentämistä tarkemmin. (Eakin 2008, 4.) Tällaisia katkoksia voivat olla vaikka muutto pois läheisten luota tai parisuhdeongelmat.

Laura Aro on käyttänyt identiteettikertomusta tutkiessaan ky- läyhteisöjä. Hän huomauttaa, että identiteetti – tutkittavien minäkäsitys – on heidän muun toimintansa ohella suhteessa siihen, mitä he tekevät tutkijan kanssa sekä siihen, miten tutkija heitä jälkikäteen tulkitsee. (Aro 1996, 39.) Vastaava elementti näkyy omassa tutkimuksessani: puhuessaan tutkijalle elämäjulkaisijat *kuvailevat* verkossa tekemäänsä identiteettityötä, mutta myös *tekevät* identiteettityötä kertoessaan itsestään julkaisijoina peilaten tätä minäkäsitystään tutkijaan. Samoin olen itse osallisena heidän identiteettikertomuksessaan, sillä teen elämäjulkaisijoista tulkintoja heidän tuottamaansa aineistoa lukevana tutkijana ja myös heidän elämäjulkaisujensa lukijana.

Minäkäsityksen peilaamiseen lukijoista liittyy elämäjulkaisijoilla vielä eräs seikka: he haluavat näyttäytyä tietynlaisina ja pyrkivät korostamaan joitain ominaisuuksiaan kertoen toisista vähemmän (ks. esim. Östman 2010; 2012). Sosiologi Erving Goffman on nimennyt tällaisen kaikissa jokapäiväisissä vuorovaikutustilanteissa (vrt. Eakin 2008, 4) tapahtuvan minän esittämisen *kasvotyöksi*. Kasvotyössä olennaista on välttää *kasvojen menettämistä*: nolahtuksi tulemista, väärinymmärtämistä tai tulemista nähdyksi esittäjän mielestä väärällä tavalla. Kasvojensa suojelija välttää vuorovaikutustilanteita, joissa kasvojen menettäminen on mahdollista ja tekee korjausliikkeitä toimittuaan menettämiseen johtavalla tavalla. (Goffman 2012, 33–42.)

Suomalais sosiologi Suvi Silfverberg (nyk. Uski) kumppaneineen on kehittänyt kasvotyöstä *profilityön* käsitteen. Tutkiessaan nuorten Facebookin ja musiikkipalvelun käyttöä he ovat todenneet käyttäjien esimerkiksi merkitsevän tiettyjä kappaleita suosikeikseen, koska haluavat profiloitua osallisiksi kyseisestä musiikkigenrestä. Todellisuudessa he eivät kuuntele kappaletta ollenkaan. (Silfverberg ym. 2011.) Profilityö vaikuttaa Goffmanin kuvaamalla *aggressiiviselta kasvotyöltä*. Sitä tekevä pyrkii hallitsemaan vuorovaikutussuhteen paremmin kuin vastustaja. Aggressiivisessä kasvotyössä jokainen pyrkii suojaamaan omia kasvojaan ristiriidalta ja hankkimaan itselleen mahdollisimman paljon etuja muiden kustannuksella. (Goffman 2012, 42–44.) Goffmanin mukaan tällainen taisto suorastaan vaatii yleisöä, ja sitähän sosiaalisessa mediassa riittää.

Elämäjulkaisijat korostavat jonkin verran haluamiaan puolia itsestään, mutta kyseessä näyttää olevan henkilökohtaisen minäkäsityksen rakentaminen (esim. Östman 2008) enemmän kuin aggressiivinen kasvotyö. Siksi hyödynnän tutkimuksessani Goffmanin alkuperäistä käsitettä, vaikka profilityö-käsite onkin kehitetty juuri sosiaalisen median ympäristöihin. Tähän liittyen ajattelen elämäjulkaisijoiden minäesityksiä mieluummin *representaatioina* kuin vaikkapa performanssiksi. Performanssin käsite on alkanut etenkin digitaalisen kulttuurin ilmiöiden tutkimisessa tarkoittaa hyvin mo-

nenlaista esittämistä. Alun perin se kuitenkin viittaa esittävän taiteen, kuten teatterin tai tanssin puolelle: performanssi esittää jotain, mikä ei ole ollut aiemmin olemassa. (esim. Dixon ja Smith 2007, x–xi; 3; koko teos.) Tutkijat käyttävät usein tätä käsitettä halutessaan korostaa verkkojulkaisijoiden minäkuvan rakentamisen tietoisuutta ja tarkoituksellisuutta (esim. Uski ja Lampinen 2014).

Representaatio puolestaan on *uudelleenesitys*. Käsitteen kantasana, latinan *repraesentatio* merkitsee esittämisen lisäksi *havainnollistamista* ja *kuvailua*. Juuri tässä viime mainitussa merkityksessä käytän käsitettä elämäjulkaisijoiden kohdalla: he havainnollistavat verkkojulkaisuissaan omaa minäkäsitystään kuvailemalla elämänsä ja esittämällä itseään tietynlaisena. Representaatiot syntyvät osittain heidän ja lukijoiden välillä tapahtuvissa sosiaalisissa prosesseissa. (Ks. esim. Knuutila ja Lehtinen 2010, 10–13.) Vaikka en käytä analyysiluvuissa representaatio-sanaa vaan puhun mieluummin suomeksi ”elämäjulkaisuista”, ”esityksistä”, ”kerronnasta” ja niin edelleen, käsite auttaa ymmärtämään minkä tyyppisestä esittämisestä käsittääkseni on kyse.

Elämäjulkaisemiseksi nimittämäni toimintaa on tutkittu runsaasti päiväkirjanäkökulmasta (esim. McNeill 2005; Lejeune 2014), vaikka se todellisuudessa ammentaa samanaikaisesti monista omaelämäkerrallisista perinteistä. Eittämättä sillä on hyvin paljon päiväkirjamaisia piirteitä. Kirjallisuudentutkija Miia Vatka on kuvannut päiväkirjan kirjoittamisen syitä, jotka ovat *tapahtumien tallentaminen, arjen hallitseminen, elämän inventoiminen, minän ja maailman jäsentäminen, itsekasvatus, terapia* ja *kirjalliset harjoitukset*. Nämä syyt ovat samaan aikaan sekä syitä aloittaa että kirjoittamisen tavoitteita. (Vatka 2005, 75–130.) Jokainen näistä syistä on näkynyt elämäjulkaisijoilla jo aiemmissa tutkimuksissani (esim. Östman 2007a ja b; 2008), mutta nyt käsillä oleva tutkimus vahvistaa niitä huomattavasti. Elämäjulkaiseminen ei kuitenkaan ole suoraan verrattavissa päiväkirjaan, vaan sisältää sosiaalisempia motiiveja. Tosin Steven Kaglen mukaan vain itselle, salaisesti kirjoittaminen on aina ollut lähinnä illuusio (Kagle 1986, 5). Tero Norkola

(1996, 41) onkin nimennyt päiväkirjat *henkilökohtaisiksi* teksteiksi erotuksena *yksityisistä*.

Teen tutkimuksessani Norkolan käyttämää vastaavan eron: *yksityistä* on se, mitä elämäjulkaisijat eivät kerro ja *henkilökohtaista* se, mikä olennaisesti liittyy heidän minuuteensa ja tunteisiinsa. Näiden lisäksi käytän *intiimin* käsitettä erottelemaan ne sisällöt, jotka vaikuttavat erityisen henkilökohtaisilta, mutta eivät aina ole sitä. Omaelämäkerrallisen kirjoittamisen piirteistä laajemmin Norkola on esittänyt, että aihepiiriin tulee liittyä omaan elämään, kerrontahetket vaihtelevat ja kerronta keskittyy tunnelmiin sekä arjen¹⁷ yksityiskohtiin. Omaelämäkerrallisuus myös *pyrkii lähelle lukijaa*. (Norkola 1995, 113.) Elämäjulkaiseminen tekee näin erityisen vahvasti.

Omaelämäkerrallisuus näyttäytyi selvästi sosiaalista identiteettiä rakentavana toimintana. Sosiaalinen identiteetti rakentui yhteisen ja yhteisöllisen toiminnan kautta. Seuraavaksi käsittelenkin elämäjulkaisijoita ympäröiviä yhteisöjä ja konteksteja.

Internet on koko olemassaolonsa ajan ollut luonteeltaan sosiaalinen teknologia. Se on rohkaissut käyttäjiä vuorovaikutukseen. Ennen sosiaalisiksi mediaksi nimettyä vaihetta suosittuja sosiaalisuuden paikkoja netissä olivat keskustelupalstat ja kommentoitavat blogit; ennen niitä IRC¹⁸-kanavat; vielä aiemmin BBS¹⁹-purkit. (Suominen 2013b, 41–47.) Tutkijat kirjoittivatkin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä paljon *verkkoyhteisöistä* (esim. boyd 2001; 2004; Lehtinen 2007). Erityisesti 2010-luvulla käsitys internetin sosiaalisuudesta on siirtynyt yhä enemmän yhteisöistä painottamaan *verkostoja*. Facebookin kaltaisten palvelujen yleistyttyä verkossa muodostuu yhä vähemmän kiinteitä yhteisöjä, ja sosiaaliset suhteet ovat yhä monitahoisempia ja rajattomampia verkostosuhteita.

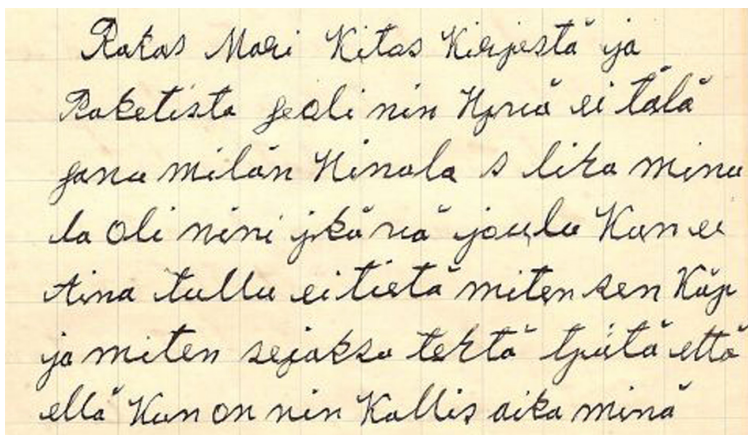
Journalistiikan tutkija Seppo Kangaspunta kirjoittaa *verkkoyhteisyydestä*, jolla kuvaa yllä monimuotoista ja verkostomaista yhteisyyttä. Suomisen mukaan sosiaalisen median käsitekin kantoi alun perin juuri ”sosiaalisen *yhteisyyden* erityislatausta”, mutta on myöhemmin menettänyt sen (Suominen 2013d, 139). Kangaspunnalle yhteisyys on kuitenkin yleiskäsite, joka sisältää yhteisöt ja yh-

teisöllisyyden – kaiken, mikä on tiiviimpää yhteenkuuluvuutta kuin samankaltaisuus (Kangaspunta 2011, 15–31). Elämäjulkaisijoiden kohdalla näkyy aiempien tutkimusteni perusteella kahdenlaista yhteenkuuluvuutta: ensinnäkin he kokevat kuuluvansa esimerkiksi bloggaajien ”joukkoon” vaikeivätkin olisivat tunteneet ketään muuta bloggaajaa. Toiseksi vuorovaikuksen kokemiseen riittää, mikäli heidän elämäjulkaisuaan voi kommentoida – blogitekstin, kuvan tai FB-päivityksen ei tarvitse todellisuudessa herättää keskustelua. (Esim. Östman 2010; 2011.) Tarkoitankin tutkimuksessani *yhteisyydellä* samankaltaisesta taustasta tai kokemuksista syntyvää yhteenkuuluvuuden tunnetta, *yhteisöllisyydellä* taas enemmän kokemusta konkreettisesta yhdessä tekemisestä.

Sosiaalinen elämäjulkaiseminen muistuttaa puhuttua keskustelua tai kirjeilmaisua. Se sisältää kirjeille ominaisia, suoraan lukijalle suunnattuja puhutteluja. Puhekieli muuttuu ajan mittaan, ja esimerkiksi verkossa käytetyt lyhenteet, kuten LOL, KVG tai YOLO²⁰ ovat alle kymmenessä vuodessa ”valuneet” puheeseen. Sen sijaan kirjemäiset konventiot ovat muuttuneet hitaasti. 1800-luvun koululaisten kirjeenkirjoitusohjeita tarkastellut Lucille M. Schultz on todennut, että niissä on korostettu muun muassa itsen ja vastaanottajan rohkaisemista kirjoittamaan enemmän ja paremmin, luontevaa otetta ja kirjoittajan luonteen paljastumista yksityiskohdissa. Kirjeenkirjoittajan etiketti on kehottanut välttämään liikaa itsekorostusta, huonoa laatua ja liikaa kirjoittamista kannustaen viihdyttävään, mutta hillittyyn esiintymiseen. (Schultz 2000, 109–130.) Konvention mukaan kirje aloitettiin saadusta kirjeestä kiittämällä (Kuva 2). Aiheeksi kelpasivat oman elämän tapahtumat. Ne tuli esittää hillitysti, mutta lukijaa kiinnostavalla tavalla.

Hillittyä viihdyttävyyttä tavoittelevat myös elämäjulkaisijat (Östman 2010; 2012). Sosiologi Georg Simmel on nähnyt tällaisen hillityn esiintymisen tahdikkuutena: olennaisena osana *seurallisuutta*. Seurallisuus on yhteiskunnasta kiinnostuneelle Simmelille ”yhteiskunnallisuuden leikkimuoto”, tilanne, jossa viestinnälle ei pyritä välttämään viestiä vaan tavoitteena on ainoastaan seurallisuus, vuorovaikutus itse. Seurallisen tilanteen keskustelu on ide-

Rakas Maiji Kitas Kirjeistä ja
Raketista joulunin Hyvä ei tälä
janna milän Ninola s liika minua
la Oli nini jkärä joulun Kan ee
tina tulla eitieta miten sen Käu
ja miten se jaksu tehta työtä että
ella' Kun on nin Kallis aika minä'

Kuva 2. Naisen kirje ystävälleen 1900-luvun alussa. (Kaisu Niemelän kirje Maiju Hellstenille. Helsti 2008, 40.)

aalutilanteessa viehättävää, säkenöivää ja viihdyttävää – mutta tahdikasta. Siksi osallistujat tulevat tilanteeseen liiasta intiimistä riittuna. Näin he voivat kohdata ikään kuin tasavertaisina, eikä kukaan joudu kiusaantumaan esimerkiksi toisen sairaudesta tai muusta ikävästä elämäntilanteesta. Intiimi on jätettävä kotiin myös siksi, että puheenaiheiden pitää olla yleiselle tasolle tuotuja, jotta tasavertaisuus ja sykähdyttävä keskustelu ovat mahdollisia. (Simmel 1999, 112–130.)

Ollessamme vastakkain voimme määritellä toisemme keskustelukumppaneina: näemme toistemme ilmeet, eleet, vaatteet, saatamme haistaa tuoksuja, kuulemme puhekumppanin muutkin äänet kuin varsinaiset sanat ja niin edelleen. Verkossa tämä ei toimi samalla tavoin kuin kasvokkaisessa keskustelussa. Tunnetta ihmisten välisestä viestinnästä voi lisätä onomatopoeettisilla ilmauksilla, kuten ”hmm”, ”oho” tai kirjallisin keinoin kuten kolme pistettä ”...” miettimisen merkinä. Tarvitaan kuitenkin muutakin. Viestinnäntutkija Nancy K. Baumin mukaan luottamus ihmissuhteissa syntyy prosessissa, jossa osapuolet paljastavat itsestään kerros kerrokselta

henkilökohtaisempia asioita. Jos tämä tehdään liian nopeasti eli jos joku kertoo itsestään liikaa tai liian pian, luottamussuhde ei välttämättä vahvistu. Silti ihmissuhteet muodostuvat verkossa jopa nopeammin kuin muualla. (Baym 2010, 128.)

Elämäjulkaisijat kontrolloivat toimintaansa selvästi seurallisuuteen pyrkivällä tavalla. Kuitenkin myös intiimi kerronta on heille tärkeää. (Östman 2010; 2012.) Jaakko Suominen on muotoillut some-ajan seurallisuuden ”mediaseurallisuudeksi” (Multisilta, Mäenpää ja Suominen 2010, 10). Käsite on onnistunut, mutta elämäjulkaisijoiden kohdalla kyseessä ei ole monissa medioissa tapahtuva, vaan verkkovälitteinen toiminta. Siksi käytän muunnelmaani *verkkoseurallisuus*.

Verkkoseurallisuuden edellytykset limittyvät kirjoittamisen konventioiden ohella *tietoyhteiskunnan* konventioihin. Tietoyhteiskunta on ”informaatioteknologian ja sen merkityksellistämisen konteksti” (Uotinen 2005, 25). Se on siis ihmisen ja teknologian vuorovaikutussuhde. Tietoyhteiskunnassa tapahtuva merkityksellistäminen on teknologian rakennuskeino: mediateknologiat ovat esimerkiksi digitaalisen kulttuurin tutkija Riikka Turtiaisen mukaan kulttuurisia konstruktioita, joissa teknologia ja käyttäjäyys rakentuvat toisiinsa kietoutuneina (Turtiainen 2012, 26–27). Myös internetin tarjoamat julkaisumahdollisuudet ovat tällaisia käyttäjäsuhteessa rakentuvia teknologioita. Aiemmin olen todennut, että elämäjulkaisijat merkityksellistävät teknologiaa lähinnä välineenä: lukuun ottamatta varhaisen suomalaisen internetin käyttäjiä ja sosiaalisen median ammattilaisia elämäjulkaisijat eivät anna teknologialle itsenäisiä merkityksiä. Sen hallinta on heille tärkeää pääasiassa siksi, että he voivat julkaista haluamiaan asioita haluamillaan tavoilla (ks. Östman 2007b, 37–57).

Julkaisijoiden kontrollipuheessa (Östman 2010; 2012) kuitenkin korostuu mediaosaaminen. *Medialukutaitoinen* tietoyhteiskuntakansalainen hallitsee eri medioiden käytön: hän osaa hakea tietoa, on mediakriittinen ja noudattaa eri tilanteisiin soveltuvaa etikettiä. (Östman 2009, 160–174.) Teknologiakulttuurien tutkija Johanna Uotinen huomauttaa, että tietoyhteiskunnan käsite viittaa tie-

don ymmärtämisen ja jäsentämisen korostumiseen, kun taas teknologian käyttöä tiedonjakamisen työkaluna korostava yhteiskunta on pikemminkin informaatioyhteiskunta. Tietoyhteiskunta kuitenkin on se *tila (condition)*, missä informaatioyhteiskunta on (ks. myös Karvonen 2001, 65). Näin ollen kumpi tahansa käsite soveltuisi kuvaamaan sitä yhteiskuntaa, jossa elämäjulkaiseminenkin ilmenee. Uotinen on valinnut käyttää vakiintunutta ”tietoyhteiskuntaa”, ja sen yleisesti tunnetumman aseman vuoksi olen päättänyt samaan ratkaisuun. (Uotinen 2005, 26.)

Medialukutaito on 1950-luvulta²¹ alkaen ollut suomalaisten tietoyhteiskuntatavoitteiden olennainen edistäjä. Mediakasvutusta vastaavaa ohjausta on harjoitettu ainakin tuolta lähtien ensin radion, elokuvan ja myöhemmin television tiimoilta audiovisuaalisen kansansivistystyön nimellä. Käytännössä sitä on edistänyt esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto (Ks. esim. MLL: *Mediakasvatus*.) Kun internet yleistyi meillä 1990-luvun puolivälissä, Esko Ahon hallituksen asettama työryhmä julkaisi ensimmäisen tietoyhteiskuntaraportin. Siinä visioitiin Suomi yhdeksi tulevaisuuden johtavista tieto- ja viestintätekniikkamaista. Digitaalisen kulttuurin tutkija, historioitsija Petri Saarikosken mukaan tämä tarkoitti, että tietoteollisuudesta piti tulla tärkeä elinkeino: siksi alan koulutuksen merkitys kasvoi huomattavasti. (Saarikoski 2009b, 104.) Uotinen on kuvannut tätä tietoyhteiskuntapuheen vaihetta ”julkisena fantasiana” (Uotinen 2005, 28). Tällä hän tarkoittaa puheta-
paa, joka pyrkii mielikuvituksen keinoin vaikuttamaan jokapäiväiseen elämään. Tällaiseen fantasiointiin liittyy myös deterministisyys: haluttu tulevaisuus esitetään ainoana mahdollisena, jota kaikkien tulee tavoitella.

Tietoyhteiskuntatavoitteet kuitenkin muuttuvat ajan myötä: 1990-luvulla ja 2000-luvun alun julkisessa fantasiassa on painotettu sitä, miten kansalaiset lähetetään tiedon valtatielle. Koulutuksen merkitys ohjaavana tekijänä on ollut suuri. Vuosien 2007–2015 tietoyhteiskuntastrategia on kenties maltillisempi. Se asettaa yksilön kontrolle omasta osaamisestaan huolehtimisen ja aktiivisen, vastuullisen kansalaisuuden. (Östman 2009, 162–169.) Jo aiemman

tutkimukseni perusteella elämäjulkaisijat pitävät erityisen suurena vastuutaan yksityisen ja julkisen rajojen ymmärtämisestä. Mediakasvatuksen tuloksena he osaavat pohtia, mikä on järkevää verkon julkisessa tilassa. He kokevat toimivansa luontevasti, mutta tiedostavat julkisuuden. Suhde siihen on pääasiassa myönteinen: ovathan he valinneet sen omasta aloitteestaan. Silti he pitävät aina osan elämästään yksityisalueena. (Östman 2010; 2012.)

Tämän hallinnan vuoksi näen elämäjulkaisemisen sosiaalisuudessaankin *omaehtoisena*. Omaehtoisella verkkojulkaisemisella tarkoitan sellaista, jonka muodosta, tyylistä, sisällöstä, julkisuustasosta ja julkaisukanavasta päättää ensisijaisesti tekijä ja julkaisija itse. (Ks. Turtiainen ja Östman 2009, 336–337.) Elämäjulkaisijoita sitovat toki myös julkaisu ympäristöjen tekniset edellytykset, mutta heillä on runsaasti mahdollisuuksia vaihtaa julkaisukanavaa, mikäli heidän valitsemansa palvelut eivät tyydytäkään heidän tarpeita. Palvelujen ylläpitotahojen ohella muita portinvartijoita kuten toimittajia tai kustantajia ei ole, toisin kuin esimerkiksi 1800-luvulla kerätyillä muisteluaineistoilla, vaan elämäjulkaisija on itse oman julkisuutensa mahdollistaja.

Elämäjulkaisijoiden julkisuus on *intiimiä julkisuutta*. 2000-luvun julkisuuskulttuurin TV-ohjelmaoppaissa painottuvat tosi-telvisisällöt, kuten Äitien sota, Voice of Finland, Vain elämää ja keväällä 2015 keskustelua herättävät Temptation Island Finland sekä Aatami etsii Eevaa. Näissä ohjelmissa niin ”tavikset” kuin julkkiksetkin elävät, kokevat ja tuntevat tv-kameroiden ja sitä kautta potentiaalisesti kaikkien suomalaisten katseiden alla. Lehdet julkaisivat mielellään koskettavia tarinoita elämänkohtaloista (esim. *Yle.fi* 22.2.2015) ja löytyneistä karkulaiskissoista (esim. *Iltalehti* 23.6.2013).

Elämäjulkaisemisen yleistymisen onkin teknologiakehityksen ja yksilöllisen kiinnostuksen ohella mahdollistanut intimoitunut julkisuuskulttuuri. Sosiologi Jürgen Habermasin mukaan tämä julkisen ja intiimin yhteen kietoutuminen on alkanut jo 1700-luvulla ja lisääntynyt erityisesti 1900-luvulla yhteisöllisen huolenpidon merkityksen korostuessa ja joukkoviestimien *human interest*²² -sisältö-

jen lisääntyessä. Mitä enemmän intiimiä julkiset tilanteet ja kulttuurituotteet ovat sisältäeet, sitä enemmän kuluttajat ovat alkaneet niitä vaatia.²³ Habermasin mukaan julkisuudesta on siksi tullut yksityisten elämäntarinoiden julkistamistila. (Habermas 2004/1962, 19–96; 211–264.)

Julkisuus ei työssäni kiinnity lukijoiden määrään. Olennaista on se, että julkaisija tiedostaa ja mahdollistaa lukijoiden pääsyn hänen teksteihinsä. Tekstillä tarkoitan tässä tutkimuksessa mediatekstiä, joka voi sisältää yhtä hyvin kirjoitusta, valokuvia, piirroksia, musiikkivideolinkkejä kuin muuta verkossa välitettäväksi tehtyä materiaalia. Mediatutkija Susanna Paasonen on nähnyt tekstin verkkosisältöjen tutkimuksessa ongelmallisena käsitteen monimuotoisuuden vuoksi. Hänen mukaansa verkkosisältöjen tarkastelu teksteinä luo käsityksen passiivisesta, yksiulotteisesta tutkimuskohteesta. (Paasonen 2013, 38.) Tutkimuksessani kuitenkin tarkastelen elämäjulkaisijoiden tekstejä heidän omista lähtökohdistaan tuottamina, lukijoiden myötä dynaamisina ja verkkoteknologioiden avulla muokattavissa olevina identiteettityön välineinä.

Tarkastellessani omaksumisprosessia suhteessa ympäröiviin keskusteluihin ja konteksteihin käytän *puheen* ja *puhetavan* käsitteitä. Tarkoitan puhetavalla samaa aihepiiriä käsittelevien puheiden (tai tekstien) kokonaisuutta, keskustelua eli diskurssia. Tästä huolimatta puhe ja puhetapa eivät välttämättä viittaa Hårdin ja Jamisonin teorian diskursiiviselle tasolle. Käytän käsitettä filosofi Michel Foucault'n tapaan tarkoittaen sillä *kielen ilmentämää ymmärrystä todellisuudesta*. Tässä ajattelussa kieli – puhe – sekä ilmentää todellisuutta että rakentaa sitä. Diskurssit kantavat mukanaan myös vallan järjestelmiä. (Foucault 1999, erit. 69–76; 2005, erit. 31–104.) Aiemmissä tutkimuksissa havaitsemani kontrollipuhe ilmentää tällaisia valtasuhteita (Östman 2010; 2012).

Edellä olen kuvannut elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden aiempia tutkimuksellisia juuria. Niiden lisäksi omat tutkimuskäytäntöni ovat kasvattaneet ymmärrystäni ilmiöstä ja siitä, miten sitä tulee tutkia. Seuraavaksi käsitellenkin sitä, miten otin tutkimuskohteeni haltuun ja miten tämä prosessi liittyi omaksumiseen.

TUTKIJAN HALTUUNSA OTTAMA ELÄMÄJULKAISIJUUS

Kohteen kesyttäminen

Edellä kuvasin elämäjulkaisemisen aiemmat tutkimukselliset juuret. Tässä luvussa pohdin, *miten tutkija ottaa haltuun tutkimuskohteensa*, tässä elämäjulkaisijuuden, ja mitä sen avulla selvisi. Avaan tutkimuskäytäntöni: prosessin, jossa kohde kesyyntyi ja tutkija kypsyi tutkimuskelpoiseksi, aineiston muodostumisen sekä sen, millaisten analyysimenetelmien kautta tavoitin tarvittavan tiedon. Pohdin myös, millaisia eettisiä haasteita tämän ihmistä koskevan verkkotutkimuksen kohdalla oli ratkaistava.

Aloittaessani väitöstutkimuksen helmikuussa 2008 koin esiyttämykseni tutkimuskohteesta hyväksi. Perinteentutkija Sinikka Vakimon mukaan laadullisessa tutkimuksessa tutkijan esiyttämys kohteesta rakentuu hänen tiedollisen, kokemuksellisen ja persoonallisen erityisyytensä sekä yksilöllisen tiedonintressinsä perusteella (Vakimo 2010, 93). Koska olin tuolloin jo aktiivinen elämäjulkaisija, omasin runsaasti omakohtaista arkitietoa asiasta. Arkitieto kuitenkin kuvaa subjektiivista, oman ajattelun kautta tuotettua todellisuutta. (Berger ja Luckmann 2000, 29–57.) Ymmärrykseni oli elämäjulkaisijan ymmärrys ilmiöstä, jonka osana hän toimi. Saavuttaakseni tiedonintressini, joka tuolloin koski hyvin laajasti elämäjulkaisemisen merkityksiä, minun tuli kysyä tutkijana muilta elämäjulkaisijoilta. Päätin tehdä tämän hankkimalla teemakirjoituksia ja niitä odotellessani etsimällä havainnoitavaksi sopivia elämäjulkaisuja.

Kirjoituskutsuni valmistui toukokuussa 2008. Siinä kerroin haluavani selvittää, mitä internet-elämäjulkaiseminen eri muodoissaan tarkoittaa tekijöilleen, yleisöilleen ja ei-osallistujille. Kerroin myös haluavani hahmottaa toimintaan liittyviä yksityisen ja julkisen alueita. Esitin neljä kysymyspatteria, mutta korostin, että

ne on tarkoitettu lähinnä kirjoittajien oman ajattelun tueksi. (Liite 1: Kirjoituskutsu.) Jaoin kutsua blogissani, sosiaalisessa mediassa sekä yliopiston tiedotuskanavien kautta. Annoin vastausaikaa heinäkuun loppuun, mutta siirsin myöhemmin määräpäivää kuukaudella eteenpäin. Vielä myöhemmin jatkoin aikaa lokakuun loppuun asti: silloin koossa oli yhdeksän vastausta sekä lupa käyttää teemakirjoituksen tapaan taideharrastajien *Aukea.net* -foorumilla julkaistua pitkää, mielipiderikasta vastausta tuttavani siellä linkittämään kirjoituskutsuuni. Määrä oli pettymys, sillä olin odottanut verkkolevityksen ja tiedotusvälineiden haastatteluissa mainostamani kutsun tuottavan runsaammin materiaalia. Yliarvointi saattoi johtua siitä, että elämäjulkaisijana ja sen tutkijana koin aiheen kiinnostavammaksi kuin se muiden mielestä oli. Vastausten pituus oli 1–4 liuskaa, joten aineisto oli sivumäärällisestikin suppea, enkä kokenut saavani siitä irti haluamiani asioita. Päätin kuitenkin palata asiaan vasta myöhemmin, sillä verkkoaineistojenkaan hankinta ei sujunut toivotulla tavalla.

Verkkoaineistoja hankkiessani päätin toimia mahdollisimman avoimesti. Valitsin eräänlaisella *harkitulla satunnaisotannalla*²⁴ muutamia täysi-ikäisiä suomalaisia bloggaajia, kuvagalleristeja ja FB-käyttäjiä. Jätin valittujen henkilöiden julkaisuihin tai sähköpostiin pyynnön käyttää julkaisua tutkimuksessa. Selitin lyhyesti kuka olen, mitä teen ja miten haluaisin julkaisuja käyttää. Sain muutamia suostumuksia, mutta pääasiallinen suhtautumistapa oli yllätys: monet bloggaajat siirtyivät salasanan taakse, FB-profilien aiemmin julkiset sisällöt hävisivät vain ystävien nähtävälle ja joitain julkaisuja katosi kokonaan. IRC-Galleria asetti minut käyttökieltoon, joka vielä tätä kirjoittaessani 2015 ei ole päättynyt, sillä lähestyin ensin käyttäjiä, en ylläpitoa. Pidin tätä tuolloin eettisesti parhaana ratkaisuna (ks. Turtiainen ja Östman 2009, 336–345), mutta IRC-Gallerian ylläpidon lisäksi myös potentiaaliset tutkittavat kokivat ilmeisesti toisin.

Nämä kokemukset tutkittavien vastahakoisuudesta pysäyttivät minut – ja tutkimukseni. Saamani aineisto oli suppeaa, hajanaista ja riittämätöntä. Palatessani lähtökuoppiin pohtimaan, mikä meni

vikaan, huomasin esiymmärrykseni puutteellisuuden. En ollut ymmärtänyt tutkimuskohteen sisällä olemisen eli oman osallisuuteni vaikutusta tilanteeseen. Tutkijan aiempi kokemus ja syvälinen esiteto voivat johtaa monipuoliseen ja huolelliseen tarkasteluun, jollaista totta kai tavoittelin. Tämä kuitenkin edellyttää, että *kiinnostuksen kohteesta* muodostuu *tutkimuskohde*. (Esim. Raunola 2010, 285–314.) Näin ei omassa tapauksessani ollut riittävästi käynyt, vaan olin lähestynyt elämäjulkaisijoita liikaa elämäjulkaisijan näkökulmasta, kuin vertainen vertaista.

Suhteeni elämäjulkaisemiseen oli enemmän toimijan kuin tutkijan: tästä johtui muun muassa närkästynyt suhtautumiseni elämäjulkaisemisen kritiikkiin, joka näkyy esimerkiksi varhaisessa artikkelissani (Östman 2008). En itsekään ollut varma asemastani; miten siis olisin voinut herättää luottamusta tutkittavissa? He suhtautuivat torjuvasti suoriin yhteydenottoihin eivätkä kiinnostuneet kirjoituskutsusta, koska se oli liian tuttavallinen ja häilyi elämäjulkaisija- ja tutkijapositioiden välillä. Päätin siis palata tutkijantyön perusteisiin ja suunnitella lähestymistapani kokonaan uudelleen sen perusteella, miten toimisi tutkija, jolle elämäjulkaiseminen on suhteellisen vierasta. Vasta tässä vaiheessa syksyllä 2009, projektitutkijana viettämäni jakson ja äitiysloman suoman luovan tauon jälkeen, elämäjulkaisijan ymmärrykseni ympärille alkoi muotoutua *tutkijan esiymmärrys*.

Pilottivaiheen aineiston sekä reaktioiden perusteella saatoin ottaa seuraavan askelen. Epämääräisen positioni lisäksi ensimmäinen kirjoituskutsu määritteli liian vähän tutkittavien oikeuksia tai aineiston jatkokäyttöä. Niinpä aloitin alusta: uudistin kirjoituskutsun räväkästi alkavaksi *tutkimuskutsuksi* (Liite 2a: Tutkimuskutsu) ja suunnittelin Webropol-palvelussa ilmoittautumislomakkeen (Liite 2b: Ilmoittautumislomake). Lomake, jonka linkkiä jaoin tutkimuskutsun kera samaan tapaan kuin aiempaakin kutsua, varmisti osallistujien täyden vapaaehtoisuuden. Jokainen kutsun nähnyt saattoi päättää itse, ilmoittautuako mukaan tutkimukseen. Lomakkeessa kukin ilmoittautuja sai myös määritellä

- onko mielestään elämäjulkaisija ja miksi (tämä antoi myös käsitystä siitä, miten tutkittavat ymmärsivät käsitteen)
- mitä aineistoa on halukas tuottamaan (teemakirjoitus, haastattelu, verkkojulkaisu)
- kuka aineistoa saa tulevaisuudessa käyttää ja miten, sekä miten tutkittavaa saa siteerata

Olellaisia muutoksia aiempaan verrattuna vapaaehtoisuuden lisäksi olivat tutkittavan oikeuksien selkeämpi määrittely ja uusi aineistontuotantomuoto eli haastattelu. Haastatteluilla toivoin saavani syvyyttä osittain melko suppeisiin ja pinnallisiin teemakirjoituksiin. Lisäksi infolomake kokosi taustatietoa: ikäryhmän²⁵, asuinpaikan ja yhteystiedot. Tutkimukseen ilmoittautui 50 henkeä. Tämä sisälsi myös osan pilottivaiheen osallistujista, joilta olin pyytänyt lomakkeen täyttämistä jälkikäteen taustatietojen vuoksi. Tutkimuskutsussa rohkaisin osallistujia kertomaan kirjoitelmien ohella muilla omaksi kokemillaan tavoilla, kuten piirtämällä tai puhumalla. Tarkoitukseni oli kutsua tätä teemakirjoituksen muunnelmaa teemakertomukseksi (ks. myös Turtiainen 2012, 69). Tilaisuuteen tarttui kuitenkin vain kaksi tutkittavaa (yksi videokertomus ja yksi Power Point -diaesitys). Esitysten sisältö oli lopulta pitkälti teemakirjoituksia vastaavaa: esimerkiksi videon litteraation saattoi erottaa teemakirjoituksesta vain puhekielisyydestä ja polveilevammasta esitystavasta. Menetelmän uudelleennimeäminen ei siis ollut tarpeen.

Kuten aiemmassa kirjoituskutsussa, tutkimuskutsussakin kerroin avoimesti, mitä olin tutkimassa ja miten toimintaa nimitin. Pyysin osallistujia kertomaan teemakirjoituksissaan, mitä internet-elämäjulkaiseminen heille merkitsi ja mitä he siitä ajattelivat. Annoin muutamia esimerkkikysymyksiä, kuten ”millaisia valintoja teet julkaisuissasi”. Ehdotin myös, että aihetta voisi pohtia sanaparin intiimi/julkinen kautta, sillä tuolloin kiinnostukseni oli tarkentunut jossain määrin koskemaan kyseistä aihetta. Painotin kuitenkin, että kysymyksiin ei tarvitse suoraan vastata, vaan kukin voi kertoa siitä, mikä hänelle itselleen on tärkeää.

”Elämäjulkaisemisesta” puhuminen kutsussa johti joidenkin osallistujien kohdalla termin omaksumiseen, osa taas esitti sitä koh-

taan kritiikkiä, joka tosin kohdistui vain sanan itsensä muotoiluun (mm. ”kammottava sanahirviö”). Jokaisella oli kuitenkin ilmoittautumislomakkeessa ja muussa aineistossa mahdollisuus kommentoida käsitteen lyhyttä määrittelyä sekä sitä, kuuluiko mielestään sen piiriin. Avoimuuteni tutkimuksen aiheesta ja käsitteestä saattoi vääristää vastauksia, etenkin niiden sanamuotojen vapautta, jonkin verran. Niiltä haastateltavilta, jotka olivat käsitettä käyttäneet teemakirjoituksissaan, kysyinkin miksi he näin tekivät. Kaikki viittasivat käsitteen poimimiseen tutkijalta, mutta eivät kertoneet kokevansa asiaa ongelmaksi. Yksi osallistuja totesi monille foorumeille jakautuneesta verkkotoiminnastaan: ”piti sitä joksikin nimittää” (Tarmo, H²⁶). Osallistujat siis hyväksyivät operatiivisen käsitteeni kuvaamaan monissa eri verkkoympäristöissä tapahtuvaa itsestä ja omasta elämästä kertomista.

Kaikista ilmoittautuneista tutkimukseen valikoituivat ne 29²⁷ henkeä, jotka olivat tuottaneet teemakirjoituksen määräajan päättymiseen mennessä sekä Aukea.netin kiivas taiteen puolestapuhuja, nimimerkki A.N. Hänen kommenttinsa tutkimuskutsuuni oli pitkä ja kuvasi hyvin hänen suhdettaan elämäjulkaisemiseen. Käytin tekstiä hänen luvallaan.

En koskaan kohdannut kaikkia tutkittaviani kasvotusten. Vähiten tiedän niistä, jotka kirjoittivat teemakirjoituksen eivätkä tarjonneet julkaisujaan käyttööni (koska eivät halunneet tai koska niitä ei ollut). Ne teemakirjoittajat, joiden verkkoaineistoja olen saanut tarkastella, tuntuivat lähes yhtä tutuilta kuin haastattelemanikin tutkittavat, mutta ”vuorovaikutus” oli yksipuolista – he tuskin kokivat minusta samoin. Pyrin päästämään halukkaat tutkittavat tutkijapositioni taakse rakentamalla itselleni kasvot muun muassa blogin²⁸ ja Facebook-profiilin välityksellä (ks. myös Turtiainen 2012, 57; Haverinen 2014, 100–101). Tässä onnistuminen riippui siitä, miten aktiivisia netinkäyttäjiä tutkittavat olivat, ja esimerkiksi siitä, oliko tutkittava hyväksynyt minut FB-kaveriksi. Kaikkein eniten tietoa sain niistä, jotka sain teemakirjoituksen lisäksi haastatella ja jotka antoivat elämäjulkaisujaan käyttööni.

Suhteeni tutkittaviin rakentui vielä pitkään teemakirjoitusten ja haastattelujen tuottamisen ja kokoamisen jälkeen. Lukiessani aineistoja vuosien ajan yhä uusista näkökulmista tutustuin joihinkin tutkittaviin yhä paremmin toisten jäädessä vähän vieraammiksi. Tiedostankin puhuvani joistain tutkittavista enemmän kuin toisista. Tutkijan pitäisi välttää tilannetta, jossa hänelle syntyy *lempi-informantteja*; tutkittavia, joiden sanoihin hän palaa uudelleen ja uudelleen, kuka ties siteeraten samaa kohtaa useasti. Silloin saattaa syntyä vaikutelma, kuin juuri tämä tutkittava olisi ollut pääasiallinen aineisto tai hänen näkemyksensä olisivat arvokkaampia kuin muiden. (Uotinen 2005, 75; Raunola 2010, 306.) Näin en haluaisi käyvän, mutta on huomioitava, että eri tutkittavien tuottamat aineistot ovat hyvin erikokoisia: esimerkiksi Mira tuotti yhden liuskan teemakirjoituksen eikä halunnut minun tarkastelevan blogiaan. Toisen ääripään, Tarmon, teemakirjoitus (videon litteraatio) oli 3½ liuskaa pitkä ja haastattelulitteraatio peräti 25-sivuinen. Havaintoaineistoksi hän tarjosi kolme blogia, Flickr²⁹- ja Twitter-tilit, FB-tilinsä julkiset osiot sekä käsityöharrastajan FB-sivunsa. Tarkastelin jokaista tutkittavaa tasapuolisesti käyden heidän aineistonsa läpi tismalleen yhtä tarkalla kammalla tutkimuksen kaikissa vaiheissa, mutta tekstissä saavat jonkin verran enemmän tilaa ne, jotka tuottivat runsaasti materiaalia (vrt. Uotinen 2005, 75).

Tavoittelemani tieto: aineistot

Tutkimusaineistoni koostui 30 suomalaisen täysi-ikäisen yksityishenkilön tuottamasta tiedosta, jonka lähteinä oli *28 ilmoittautumislomaketta*, *30 teemakirjoitusta*, *19 haastattelua* ja *yli 70 verkkojulkaisua* (Taulukko 3). Tutkittavat olivat sekä naisia että miehiä, kotoisin eri puolilta Suomea ja heidän lähtökohtansa ovat heterogeeniset lukuun ottamatta koulutustaustaa, jossa painottui korkea-koulutus. Nämä 30 henkeä tuottivat teemakirjoituksen siitä, mitä henkilökohtainen verkkojulkaiseminen heille merkitsee: tekivätkö he sitä, miten ja missä ja mitä he ajattelivat niin omastaan kuin

muiden verkkojulkaisemisesta. Teemakirjoitukset keräsin kahdessa vaiheessa: kevään 2008 pilottikeruusta käytin yhdeksän vastausta, ja syksyn 2009 uudistetusta keruusta otin käyttöön 21 kirjoitelmää. Haastattelut tein ½–2 vuoden kuluessa kirjoitelmista. Elämäjulkaisuista vanhimmat olivat 2005 perustettuja, ja havainnoin julkaisuja niiden alkamisajankohdasta vuoden 2014 loppuun asti. (Taulukko 3.)

Kolmestakymmenestä kirjoittajasta tarkoitus oli haastatella 20, mutta yksi haastattelu peruuntui. Tein kasvokkaiset haastattelut (14 kpl) syksyllä 2010 ja viisi kirjoitettua chat-haastattelua vuosien 2010–2011 vaihteen molemmin puolin. Litteroin kaikki haastattelut vuoden 2011 loppuun mennessä. Janin haastattelu syksyltä 2010 katosi sanelimen akun loputtua ennen haastattelun purkamista koneelle, ja saimme sen uusittua vasta vuonna 2012. Tämä ei lopulta haitannut, sillä verrattuna Janin vuoden 2008 teemakirjoitukseen sekä muutamiin selkeisiin muistikuviiin vuoden 2010 haastattelusta tämä aineiston osa tarjosi hienon näkymän tapahtuneeseen muutokseen.

Tutkittavat antoivat teemakirjoitusten ja haastattelujen lisäksi käyttöni alun perin 75 elämäjulkaisua: blogeja, yhteisöpalve-

Aineiston osa	Määrä	Hankinta-ajankohta
Teemakirjoitukset	9	Pilottivaihe: 1. kutsu 2008
Ilmoittautumislomakkeet Teemakirjoitukset	28 21	2. vaihe: 2. kutsu 2009–2010
Haastattelut - kasvokkain - chatissa - kadonnut	14 5 1	Syksyllä 2010 2010–2011 2010 / uusittu 2012
Elämäjulkaisut - kokonaisuusvaihteli tutkimuksen aikana, mutta pysyi jatkuvasti 70–80 välillä	70+	Julkaistu vuosina 2005–2014 Havainnoitu ajalla 2008–2014

Taulukko 3. Aineistot ja niiden hankkimisajankohdat.

luprofiileja, kuvagallerioita ja muita sosiaalisen median palveluja. Pitkän tutkimusprosessin aikana tutkittavat lopettivat julkaisuja ja aloittivat uusia useita kertoja. Julkaisujen kokonaismäärä pysyi silti koko ajan suunnilleen samana. Ilmoittautumislomakkeita oli vain 28, sillä Kaija ja A. N. eivät täyttäneet lomaketta.

Tutkittavistani 23 oli naisia. Miehiksi tunnistin kuusi, ja lisäksi tulkitsin nimimerkki A. N:n mieheksi kirjoitustyyliinsä³⁰ perusteella, mutta varma en voi asiasta olla. Miehiä oli määrällisesti vähemmän ja heidän tuottamansa sisällöt olivat keskimäärin temaattisempia³¹. Esimerkiksi akateemisia päiväkirjoja tutkineen Cynthia Gannettin mukaan akateeminen oppimispäiväkirjatyyppinen kirjoittaminen onkin keskimäärin tyypillisempää miehille; naisten kirjoittaminen kumpuaa hänen mukaansa akatemian ulkopuolisesta päiväkirjaperinteestä. (Gannett 1992, erit. 26–27.) Sukupuolten väliset erot olivat elämäjulkaisemisessa tähän tapaan näkyviä vielä 1990-luvulla ja 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Mitä monipuolisemmaksi ja arkisemmaksi elämäjulkaiseminen tuli, sitä huomattomammaksi hälväni myös sukupuoliero. [Ks. esim. Östman 2007a ja b; Suominen ym. 2016 (ilmestyy).] Vuosina 2008–2010 miesten kerronta ja elämäjulkaisemisen merkityksellistäminen ei enää merkittävästi eronnut naisten vastaavista.

Vanhin tutkittavani oli syntynyt 1947 ja nuorin vuonna 1990. Teemakirjoitusta tehdessään he olivat 61- ja 18-vuotiaat. Väliin mahtui yksi 1950-luvulla, kaksi 1960-luvulla ja seitsemän 1970-luvulla syntynyttä sekä peräti 14 tutkittavaa 1980-luvulta.³² Ikäskaala oli siis erittäin laaja, mutta valtaosa tutkittavista oli 20–40-vuotiaita: he olivat oppineet tietotekniikan ja internetin käytön jo teini-iässä kotona ja koulussa tai viimeistään korkeakouluopinnoissa, jotka myös korostuivat aineistossa. Ennen 1960-lukua syntyneiden elämäjulkaiseminen oli vähäistä – kaksi blogia ja yksi FB-tili eli 1,5 julkaisua henkeä kohti – mutta myöhemmillä ikäluokilla julkaisujen määrä henkilöä kohti pysyi suunnilleen samana. Kun 1960-luvulla syntyneillä oli keskimäärin 3,5 julkaisua henkilöä kohti, seuraavilla kahdella vuosikymmenellä keskiarvot olivat neljä ja 3,5. Valtaosa tutkittavista, peräti 24/30³³ tutkittavaa, oli korkeakoulu-

tettuja tai tutkimuksen alkaessa suorittamassa opintojaan. Kutsuni tavoitti heidät helpoimmin, sillä jaoin sitä muun muassa yliopiston tiedotuskanavia pitkin. He olivat todennäköisesti myös halukkaimpia osallistumaan tutkimukseen joko avittaakseen nuorta tutkijaa tai siksi, että kirjoittaminen yleensä ja elämäjulkaiseminen erityisesti oli heille läheistä.

Aineistooni kuuluneista neljästä jatko-opiskelijasta ja kolmesta tohtorintutkimuksen suorittaneesta tutkimustyön tekijästä tunsin henkilökohtaisesti neljä. Tuttuus ei voi olla vaikuttamatta aineistoon. Osapuolten on liiankin helppo tulkita puolittaisista lausahduksia ja rivien välien vihjeitä, ja jotain saattaa siksi jäädä kysymättä tai huomaamatta. Tutkija voi myös tulkita väärin. Pysin minimoimaan tällaiset haitat tiedostamalla ja kiinnittämällä niihin erityishuomiota. Tein näille tutkittaville hyvin huolelliset haastattelurungot ja pohdin vaikutelmiani heidän kirjoitus-, haastattelu- ja verkkoaineistoistaan tietoisesti objektiivisesta näkökulmasta, kuin vieraina. Käsitteäkseni onnistuin kohtalaisesti: analysoidessa tuli vain ani harvoin kiusallisen tuttu olo. Kirjoitustyössä tuttuuden tunnetta ei enää juuri ollut – tuttavista oli tullut tutkittavia ja oma tutkijapositioni oli vahvistunut.

Aineistoni joka osalla oli oma asemansa ja ominaislaatunsa. *Teemakirjoitukset* (TK) ja *haastattelut* (H) olivat luonteeltaan *pyydettyjä aineistoja* (Pöysä 2010, 223–224), *elämäjulkaisut* (EJ) taas tutkittavien omista lähtökohdistaan, ilman tutkijan myötävaikutusta muodostamia. Teemakirjoitukset olivat aiheeltaan väljästi rajattuja ja perustuivat kirjoituskutsun yhteydessä annettuihin tukikysymyksiin. Folkloristi Satu Apo katsoo teemakirjoitusmenetelmän kumpuavan teemahaastatteluista (Apo 1993; 1995, 173–186), joita folkloristi Sari Tuuva-Hongisto on kuvannut *tilatuiksi tarinoiksi* (Tuuva-Hongisto 2007, 16–18). Olennaista tällaisissa aineistossa on niiden kontekstisidonnaisuus: ne edustavat neuvottelevaa tutkimusotetta, jossa tutkija ei vain ”kerää” aineistoja passiivisilta luovuttajilta. Kirjoittajat ja kertojat ovat aktiivisia osallistujia, jotka tuottavat aineiston yhteistyössä tutkijan kanssa.

Tuuva-Hongisto (2007, 16–17) kuvaa yhteistyönä nimenomaan haastatteluja samoin kuin Johanna Uotinenkin (2005, 68). Teemakirjoituksista puuttuu vastaava suora vuorovaikutusyhteys, mutta niissäkin tutkijan ”ääni” ohjaa sitä, mistä tutkittavat kertovat. Omassa tutkimuksessani pilottivaiheen ja toisen vaiheen teemakirjoituksia erotti toisistaan eri tavoin muotoiltu kutsu tukikysymyksineen (Liite 2 a ja b). Silti osallistujat kertoivat yllättävän samalla tavoin molemmissa vaiheissa. Esimerkiksi pilottivaiheen ”yksityinen/julkinen” -sanaparin muuttuminen muotoon ”intiimi/julkinen” ei aiheuttanut näkyvää muutosta kerronnassa. Molemmissa vaiheissa kirjoittajat kuvailivat esimerkiksi, mitä verkkopalveluja he käyttivät, miten olivat tulleet niiden käyttäjiksi, millaisia olivat ensikosketukset elämäjulkaisemiseen, miten he huolehtivat yksityisen elämäalueensa suojaamisesta ja miten näkivät muiden elämäjulkaisemisen (suhteessa omaansa).

Tutkimustilanteissa ihmiset ottavat tietynlaisia rooleja, joiden mukaisia tulkintoja omasta toiminnastaan he sitten tuovat esiin. Erityisesti teemakirjoituksissa tutkittavani korostivat oman mediaymmärryksensä syvyyttä. Tämä johtui todennäköisesti ainakin osittain siitä, että he kokivat tutkijan katsovan heitä jotenkin arvottavin silmin, ja halusivat näyttäytyä harkintakykyisinä mediaosaajina. Missä tahansa ihmisen tuottamassa tekstissä kirjoittajan otta- ma ”hahmo”, kirjoittava subjekti, saattaa selitellä itseään ja jopa väitellä ratkaisuisiaan *sisäislukijansa* eli kuvittelemansa mahdollisen vastaanottajan kanssa. (Vilkko 1988, 84.) Teemakirjoittajillani tämä sisäislukija oli heidän mielikuvansa tutkijasta.

Mediaymmärrystä painottava näkökulma esiintyi haastatteluisakin, muttei korostunut kuten teemakirjoituksissa, sillä suurempi vuorovaikutus vähensi tutkijan vierautta – osa tutkittavista pyrki jopa mediataitojensa hallinnan korostuksesta hieman irti. Uotinen muistuttaa, että sen lisäksi, että tutkittavat pyrkivät välittämään omia käsityksiään ja merkityksiään teemoista, keskustelussa syntyy myös uusia, yhteisiä merkityksiä (Uotinen 2005, 68). Omassa tutkimuksessani tämä näkyi niin kirjoituksien kuin haastattelujenkin kohdalla. Teemakirjoituksilla sen enempää kuin haastatteluilla ei

voikaan tavoitella ”varmaa tietoa” vaan *hedelmällistä tietoa* (Helsinki 2005, 154; Kalela 2000, 90–91), joka on tutkittavien ja tutkijan yhteistä tulkintaa.

Haastattelujen alut noudattivat puolistrukturoidun teemahaastattelun rakennetta (Liite 3a: Haastattelurunko) ja perustuivat yksilöllisesti tutkittavien teemakirjoituksissaan esiin tuomiin asioihin. Aloitimme aina teemakirjoituksen tarkastelulla: kysyin, mikä on muuttunut sen kirjoittamisen jälkeen, ajattelikko tutkittava jostain eri tavoin ja voisiko hän esimerkiksi kertoa lisää joistain tiettyistä asioista. Nämä kysymykset samoin kuin teemakirjoitusten kerronta tuottivat tietoa elämäjulkaisijuuden omaksumisesta, vaikka tuolloin tavoittelinkin niillä empiiristä tietoa itse ilmiöstä. Tämän jälkeen etenimme tavallisesti vapaampaan keskusteluun esiin nousseista aiheista ja tutkittavan julkaisusta. Haastattelun loppupuoli noudatteli useimmiten avoimen teemahaastattelun muotoa siten, että palasimme aina välillä takaisin teemakirjoitukseen ja/tai julkaisuihin. Pyrin pitämään haastattelutilanteet keskustelunomaisina, mikä muun muassa Uotisen mukaan on teemahaastattelumenetelmän tarkoitus ja tuo esiin menetelmän edut: vapaassa keskustelussa tutkittavat tuovat assosioiden esiin asioita, joita strukturoitu, listamainen haastattelu ei tavoita. (Uotinen 2005, 67–68.) Litteroin vuonna 2011 kaikki Porissa ja Turussa tehdyt kasvokkaiset haastattelut (15 x 1–1½ h) kokonaisuudessaan, kunkin tutkittavan käyttämää puheenpartta noudattaen.³⁴ Poikkeus oli Janin menetetty haastattelu, jonka uusimme joulukuussa 2012; sen litteroin vasta tuolloin vuodenvaihteessa.

Toteutin viisi haastattelua GoogleTalk- ja Skype -chat-ohjelmien välityksellä, sillä asuimme tutkittavien kanssa kaukana toisistamme emmekä saaneet sovittua molemmille käypää haastattelu-aikaa jommankumman luo tai puolimatkaan. Tekstipohjaista haastattelumenetelmää on kritisoitu esimerkiksi vuorovaikutuksen kiireisyydestä ja pinnallisuudesta, joka tuottaa erittäin rajallista tietoa (Kozinets 2010, 46). Omissa chat-haastatteluissani en kokenut kiireisyyttä tai pinnallisuutta, mikä voi johtua siitä, että kumpikin osapuoli oli etukäteen varannut riittävästi aikaa sekä siitä, että tie-

sin tutkittavista jo paljon heidän teemakirjoitustensa ja osasta elämäjulkaisujensa välityksellä. Olimme vaihtaneet sähköposteja ja tutkittavat olivat mahdollisesti seuranneet blogiani: välillemme oli syntynyt alustava luottamussuhde. Digitaalisen kulttuurin tutkija Anna Haverinen on verkkoympäristöjen kuolemarituaaleja käsittelevässä väitöskirjassaan tehnyt runsaasti haastatteluja sähköpostitse. Hän kertoo sitouttaneensa tutkittaviaan antamalla heille joka sähköpostin yhteydessä jonkin verran henkilökohtaista tietoa itsestään ja tilannekohtaisista tuntemuksistaan. Näin hän kertoo halunneensa luoda luottamuksellisuutta ja yhteisymmärrystä. (Haverinen 2014, 100–101.) Chat-haastatteluni sisälsivät runsaasti tämän kaltaista henkilökohtaista viestintää kumpaankin suuntaan.

Virtuaaliantropologi Tom Boellstorff kumppaneineen on myös kirjoittanut verkkoympäristöissä tapahtuvalle tutkimukselle ominaisesta *tekstuaalisesta kuuntelemisesta*. Verkkoteknologiavälitteinen haastattelu menettää kasvokkaisen vuorovaikutuksen ominaispiirteistä äänet ja kehon toiminnot, mutta verkonkäyttäjät ovat vuorovaikutuksessaan oppineet kompensoimaan niitä muun muassa kirjallisin keinoin, kuten hymiöin, onomatopoeettisin ilmauksin (suom. esim. ”hmm”, ”ahaa”, ”...”) ja puhekieltä tai murretta kirjoittamalla. (Boellstorff ym. 2012, 101).

Tällaista kompensointiä yritin itse pitää aktiivisesti yllä, ja viidestä chat-haastattelusta neljässä myös tutkittava käytti näitä keinoja. Vain yksi, verkkoviestinnässä harjaantumattomampi tutkittava ei kompensoinut puuttuvia elementtejä mitenkään. Häneltä jouduinkin muutamia kertoja hienovaraisesti selventämään, oliko jokin asia esimerkiksi tarkoitettu vitsiksi vai vakavissaan. Otin myös tavakseni niin hänen kuin muidenkin kanssa kerrata lyhyesti tutkittavan kertoman asian ja olettamani tarkoituksen, mikäli en ollut varma ymmärsinkö oikein. Suuremmilta väärinkäsityksiltä vältyttiinkin, ja haastatteluja oli jälkikäteen melkein yhtä helppo lukea kuin puhuttujakin. Jonkin verran enemmän päällekkäisyyttä puheenvuoroissa esiintyi. (Liite 3b: Haastattelukatkelma.)

Tutkittavien havainnoitavikseni antamat elämäjulkaisut vaikuttivat jonkin aikaa muusta aineistosta irrallisilta. Teemakirjoituk-

set ja haastattelut olivat tutkimusta varten tuotettuja tekstejä elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijuudesta, itse julkaisut taas tutkittavien omaehtoisesti tuottamia tekstejä elämästään ja itsestään sekä niitä ympäröivistä konteksteista. Tutkija ei ollut päässyt vaikuttamaan niiden syntymiseen, vaan läsnä olivat toisenlaiset lähdekriittiset haasteet. Tutkimukseni alusta asti minulta ensinnäkin kysyttiin monissa tilanteissa, miten voin luottaa siihen, että verkkojulkaisijat ovat sitä mitä kertovat julkaisuissa olevansa. IlmoittautumisloMAKE, muut aineiston osat sekä Facebookin vaade omalla nimellä esiintymisestä pitkälti ratkaisivat tämän haasteen, mutta alun perinkään en pitänyt sitä vaikeana: tarkoitukseni oli tarkastella julkaisuja niiden henkilöiden tuottamina, joiksi kirjoittajat esittäytyivät. Toiseksi tekstit eivät synny tyhjiössä, vaan niitä tulee tarkastella ja ymmärtää niiden omista lähtökohdista käsin (Lakomäki ym. 2011, 9).

Tutkimukseni alkuvaiheessa noin vuoteen 2010 asti pyrin kysymään *elämäjulkaisuilta* samoja ilmiön merkityksellistämiseen liittyviä kysymyksiä kuin *elämäjulkaisijoilta*. Ne eivät tietenkään osanneet vastata, vaikka kertoivatkin tekijöidensä persoonista päiväkirjojen tapaan enemmän kuin muut aiemmin kirjoitetut tekstiaineistot (esim. siirtomaahallinnon veroluettelo historiantutkijan lähteenä; Lakomäki ym. 2011, 9). Elämäjulkaisujen asema tutkimuksessani oli kaksijakoinen: toisaalta ne olivat jälkiä elämäjulkaisijoiden toiminnasta, toisaalta ne olivat muisteluun pohjautuvaa kokemuskerrontaa. Jotta saatoin kysyä niiltä oikeita kysymyksiä, minun tuli käsittää niiden pääasiallinen olemus tutkimukseni yhteydessä.

Jo noin vuosien 2010–2012 aikana tutkijapositioni vahvistuessa aloin hahmottaa, että julkaisut kertoivat enemmän elämäjulkaisijoiden muusta elämästä kuin siitä, millaisia he olivat elämäjulkaisijoina. Aloin tarkastella niitä keskittyneemmin identiteettikerrontaa esittävänä. Vielä myöhemmin 2013–2014 otin mukaan julkaisujen tarkasteluun sen näkökulman, miten ne ovat muuttuneet vuosien 2005–2014³⁵ välillä. Kysymysteni ja kokonaisnäkökulmani tarkennuttua totesin julkaisujen vastaavan erityisesti siihen, miltä elämäjulkaiseminen näyttää (toimintana ja identiteettikerrontana) ja miten julkaisujen sisällöt ovat muuttuneet. Ne ker-

toivat ajasta 2005–2014 ja teemakirjoitukset sekä haastattelut noin vuosista 1995–2014. Vasta tässä julkaisut liittyivät yhtä tärkeäksi osaksi aineistoa kuin teemakirjoitukset ja haastattelutkin siirtyen vastaamaan pääkysymykseen yhdessä niiden kanssa, mutta erilaisen prosessin kautta.

Varsinkin teemakirjoitukset ja haastattelut tutkittavien ja tutkijan yhteistyössä tuottamina aineistoina, mutta myös verkkoaineistot elämäjulkaisija-tutkijan lukemina edellyttivät *refleksiivistä tutkimusotetta*. Tällainen tutkimusote ja tutkijan tietoinen paikantuminen siinä edellyttävät oman subjektiivisuuden huomioimista tutkimuksen suunnittelijana, aineiston tuottajana ja tulkitelijana sekä kirjoittajana. (Uotinen 2005, 64–66.) Oman tutkimukseni kannalta refleksiivisyydessä oli olennaista nimenomaan omasta elämäjulkaisijuudestani kehittynyt tutkijapositioni, joka varsinkin tutkimuksen alkuvaiheessa (2008–2009) vaikutti siihen, millaisena ilmiön näin ja millaista tietoa pyrin saamaan. Aiheen sisäinen ymmärrys voi lisätä tutkijan tietoa aiheesta, mutta se voi myös rajoittaa. Tietäessään paljon asiasta henkilökohtaisesti tutkija voi (kuten myös tietäessään paljon tutkittavasta) unohtaa kysyä kysymyksiä, joiden vastaukset tuottaisivat olennaisen arvokasta tutkimustietoa. Toista tutkimuskutsua ja teemakirjoittajien tukikysymyksiä tehdessäni arkipositioni vaikutti vielä jossain määrin. Tutkija-asemani oli kuitenkin huomattavasti vahvistunut ja näkökulmani muuttunut objektiivisemmaksi – en esimerkiksi enää aiemmassa mittakaavassa ärsyyntyneet elämäjulkaisemisen kritiikistä.

Kyse oli tutkimusprosessille normaalista näkökulman muutoksesta: on tavallista, että tutkimuksen kypsyttely- ja käynnistysvaiheeseen kuuluu monenlaisia harhapolkuja, joiden kautta tutkimusasetelma ja kysymyksenasettelu täsmentyvät (Alasuutari 2011, 257). Kulttuurihistorioitsija Marjo Kaartinen näkee tulkintaprosessissa tapahtuvan näkökulman muutoksen jopa jossain määrin välttämättömänä. Historiantutkimukselle on ensinnäkin ominaista, että ensin tutkija saa käsiinsä lähteen ja vasta sitten pohtii, mitä siltä olisi relevanttia kysyä; hän voi myös olla kiinnostunut tietyistä ajasta tai ilmiöstä, hankkia sitä koskevia lähteitä ja *sitten* pohtia, mitä niiltä tar-

kemmin ottaen voi kysyä. Tämä on jo ensimmäinen tulkintavaihe. (Kaartinen 2005, 174; 189.) Maarit Leskelä-Kärki peräänkuuluttaa-kin tutkimuksen sisäisten henkilökohtaisten prosessien parempaa läpinäkyvyyttä tutkimustekstissä (Leskelä-Kärki 2001, 118).

En ole historian- vaan digitaalisen kulttuurin tutkija. Kaartisen näkemys on kuitenkin tutkimukseni kannalta järkevä – juuri näin elämäjulkaisemisen ja -julkaisijoiden tarkasteluprosessini eteni. Olin kiinnostunut ilmiöstä ja hankin sitä koskevia tekstejä. Niitä lukemalla tein esitulkintoja sekä tarkensin näkökulmaani. Kaartinen huomauttaa myös, että historia tutkii aina kulttuuria ja merkityksellistämistä: ihmisten ajattelua, käsittämisiä, käsitteellistämisiä ja merkityksenantoja suhteessa elämäänsä, ympäristöönsä ja aikaansa. (Kaartinen 2005, 182–185.) Tarkastellessani elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden kulttuurista omaksumista tarkastelen juuri tällaisia asioita sisältävää ilmiötä, joka on jatkuvassa muutoksessa. Siksi tarkasteluun sisältyy sekä lähimenneisyyden että nykyisyyden tarkastelua. Yksi digitaalisen kulttuurin tärkeimmistä tutkimuskohteista onkin teknologian *kulttuurinen muutos* (Saarikoski ym. 2009a; Suominen ym. 2013).

Jaakko Suomisen mukaan mennyttä ja nykyisyyttä on mahdollista selittää ja ymmärtää hyvinkin vaihtelevien lähdeaineistojen kautta. Hänen mukaansa ne voi karkeasti jakaa *alkuperäisaineistoihin* ja jälkeempään tuotettuun *muisteltuun historiaan*. Hän muistuttaa, että alkuperäisaineistot sisältävät myös ilmiön ulkopuolella tuotettua, sitä koskevaa aineistoa. (Suominen 2013h, 125; 133.)

Omassa tutkimuksessani elämäjulkaisut olivat selvästi ilmiön piiriin kuuluvia, sen sisällä tuotettuja tekstejä. Teemakirjoitukset ja haastattelut olisi helppo mieltää elämäjulkaisemista koskevaksi muisteluksi, ja teksteinä niillä olikin muistitiedon piirteitä. Teemakirjoituksissa tutkittavat muistelivat elämäjulkaisemisensa varhaisempia vaiheita, haastatteluissa sekä varhaisvaiheita että teemakirjoituksen aikaista elämäjulkaisemistaan. Ne oli kuitenkin tuotettu tilanteessa, jossa tutkittavat olivat vasta omaksumassa ilmiötä ja tekivät sitä yhä aktiivisemmin. Ne olivat siis *kulttuurin jäsenten tuot-*

tamaa sekä alkuperäis- että muisteluaineistoa (Suominen 2013h, 140).

Muisteltua historiaa, muisteluaineistoja kutsutaan laajemmin *muistitiedoksi* (ks. esim. Korkiakangas 2005, 131). Teemakirjoitukset olivat oman netinkäytön ja elämäjulkaisemisen muistelemista, haastattelut sekä niiden että teemakirjoittamisen muistelua. Elämäjulkaisutkin olivat muistitietoa, mutta ne olivat sitä elämän, eivät elämäjulkaisemisen kontekstissa. Siksi ne erosivat muista aineistoistani ja niitä oli käsiteltävä eri tavoin. Muistitiedon määritelmä voi olla yksinkertainen, mutta itse tieto on monipuolista. Sellaisena se on myös ongelmallista: muistitieto ei ole absoluuttisen luotettavaa, vaan kokemuseräistä ja tulkittua. Se on tutkimuksellisesti luotettavaa, jos tutkija voi olettaa tiedonantajan kertovan omasta näkökulmastaan käsin, ja näin tutkittavani nähdäkseni tekivät. Luotettavasta aineistosta voin tehdä päätelmiä siitä, miten tutkittavat kokivat ja muistivat kertomansa asiat.

Muisto ei vastaa alkuperäistä tapahtumaa kohta kohdalta, vaan on aina rekonstruktio, jonka muistelija mielessään rakentaa (Fingerroos ja Peltonen 2006, 10). Siihen vaikuttavat myöhemmät tapahtumat, muistelijan asenne muistettavaa asiaa kohtaan ja myös esimerkiksi se, keiden kanssa muistelija on vuorovaikutuksessa (kuten tutkija, muut elämäjulkaisijat ja lukijat). Muistelija kuitenkin kokee muistavansa ”oikein”, ja muistitiedon luotettavuus perustuu omakohtaiselle kokemukselle. (Korkiakangas 2005, 129–147.) Esimerkiksi historioitsija Jorma Kalela toteaaakin, että muistitietolähteet ovat hankalia mutta palkitsevia: kun tutkija onnistuu selvittämään muistitietolähteen ”tehtävän” eli sen, mihin kysymyksiin se todella vastaa, se voi tuottaa erittäin hedelmällistä tietoa. Tämän vuoksi tutkijan on kerronnan perusteella pyrittävä selvittämään, millainen ajattelutapa sen taustalla vaikuttaa. Jotta tämä onnistuisi, on selvitettävä tutkittavan kulttuurin kysymyksenasettelun kannalta merkittävät piirteet. (Kalela 2000, 101–102.) Näin pyrin tekemään elämäjulkaisijoidenkin kohdalla, ja lopulta se auttoi paljastamaan merkittävimmän, kulttuuriseen omaksumiseen painottuvan näkökulman.

Teemakirjoitus- ja haastatteluaineistoni muodostuivat lähtökoh-
taisesti tulkinnallisessa prosessissa, jossa tutkittavat näkivät tutki-
jan tietynlaisena, minä tutkimani henkilöt tietynlaisina ja me yh-
dessä näimme elämäjulkaisemisen tietynlaisena ilmiönä (tai pi-
kemminkin ilmiöinä, sillä tutkittavien näkemyksissä oli samankal-
taisen perustan ohella paljon yksilöllisiä eroja). Tämä oli kuitenkin
vasta tulkinnan esiaste.

Tavoittamani tieto: menetelmät

Teemakirjoitusten, haastattelujen ja elämäjulkaisujen yhdistelmä
osoittautui onnistuneeksi. Kun huomioin suhteeni kohteeseen ja eri
aineisto-osien ominaislaadut, aineistokokoelmani kasvoi vastaa-
maan tutkimuskysymyksiini. Aineistojen valinta ja hankinta ei ol-
lut yksioikoinen päätös, vaan lopulta monivuotinen prosessi. Sama
koskee sitä, miten eri aineistot soveltuivat vastaamaan tutkimusky-
symyksiini. Niitä ei ole mahdollista eritellä siten, että esimerkik-
si teemakirjoitukset olisivat vastanneet ensimmäiseen, haastattelut
toiseen ja julkaisut kolmanteen alakysymykseen. Pikemminkin ai-
neiston osat tarjosivat osin saman-, osin eritasoista tietoa samois-
ta kysymyksistä.

Tutkimusprosessin alkuvaiheessa kysymykseni koski erittäin
laajasti elämäjulkaisemista ilmiönä. Suppeille aineistoesimerkeille
tekemieni osa-analyysien ja artikkeleiden kautta huomasin elämä-
julkaisemisen suuren merkityksen niin tekijöille kuin kieltäytyjil-
le. Kysymykseni tarkentui ensin ilmiön kuvailusta sen merkitysten
tarkasteluun. Merkityksiä sekä niin ajattelun kuin toiminnan muu-
tosta vuosien 1995–2014³⁶ aikana tarkastellessani alkoi vihdoon
hahmottua, että kyse oli kulttuurisen omaksumisen kaltaisesta pro-
sessista, ja sellaisena ilmiötä oli tarkasteltava. Lisäksi oli huomi-
oitava, että aineistoni oli kaikilta osin ihmisten tuottamaa ja heitä
koskevaa: kyseessä oli yksiötason prosessi. Näin aloin tutkia, mitä
elämäjulkaisijaksi tulemisessa eli elämäjulkaisemisen omaksumi-
sessa tapahtuu.

Esiymmärrys ja -tulkinta aineistonhankintavaiheessa antoivat tutkijalle kohteesta alustavaa tietoa. Se auttoi koostamaan aineistosta kokonaisuuden, jonka avulla saatoin vastata tutkimuskysymyksiin. Vasta tietoisesti analysoimalla raakamateriaali muuttuu tutkimusaineistoksi, jota tutkija pyrkii analyysista johtamiensa tulokintojen kautta ymmärtämään (Uotinen 2005, 96). Tässä työssä tavoittelin aineistojen *lähiluvulla* ja *havainnoinnilla hermeneuttista ymmärrystä*.

Lähilukemalla analysoin teemakirjoituksia ja haastatteluja. Lukemisen esiateena voidaan nähdä jo aineistojen keruuvaihe (Uotinen 2005, 96). Omassa tapauksessani tämä sisälsi tutkimuskutsujen ja ilmoittautumislomakkeen muotoilun lisäksi esimerkiksi sähköpostilla saatujen kirjoitelmien tallentamisen tietokoneelle ”Tutkimusaineistot”-kansioon ja haastattelunauhojen litteroimisen. Litteroidessa merkitsin kursiivilla erityisen painokkaat sanamuodot ja kirjasin ylös esimerkiksi naurut, puuskahdukset ja tauot. Näin otin tutkittavien kanssa yhteistyössä tuotetut aineistoni haltuun vuosina 2008–2011 ja rakensin niistä alustavaa ymmärrystä.

Vuosien 2008–2013 artikkeleita kirjoittaessani jaottelin tutkittavia erilaisiin ryhmiin ilmoittautumislomakkeiden ja muun aineiston³⁷ perusteella sekä teemoittelin kirjoitelmien, haastattelujen ja elämäjulkaisujen sisältöjä. Näiden järjestelviä toimenpiteiden avulla valitsin esimerkiksi aineistosta osat, joita tarkastelin noina vuosina kirjoittamissani artikkeleissa. Samalla luin teemakirjoituksia ja haastatteluja yhä uudelleen eri näkökulmista, esimerkiksi selvittääkseni millaisia merkityksiä tutkittavat antoivat elämäjulkaisemiselle (Östman 2008), millaisia kontrollimenetelmiä he harjoittivat (Östman 2010 ja 2011a) ja millaisia leikillisiä elementtejä elämäjulkaisemisessa oli (Östman 2011b ja 2013a). Luin myös erilaisia kokonaisuuksia, kuten:

- a) kaikki teemakirjoitukset
- b) kaikki haastattelut
- c) eri vaiheiden TK:t
- d) kunkin henkilön TK + H

- e) eri näkökulmiin olennaisesti liittyvien tutkittavien TK + H + EJ:t yhdessä ja erikseen

En pystynyt kirjaamaan ylös kaikkia erilaisia lukukokonaisuuksia, sillä ne eivät kaikissa vaiheissaan olleet täysin tietoisia (vrt. Uotinen 2005a, 98). Vuosina 2008–2010 kuitenkin keskityin teemakirjoituksiin, vuonna 2011 erityisesti haastatteluihin ja tästä eteenpäin kaikkiin aineiston osakokonaisuuksiin vuoronperään ja vaihdellen. Lähilukemiseksi kutsutaankin yleisesti juuri tällaista monikerrok-sista ja -vaiheista analyysitapaa. Käsite on vaeltanut kulttuurin- ja perinteentutkimukseen kirjallisuudentutkimuksesta. Siellä sen merkitys on hieman erilainen, mutta omassa tutkimuksessani tarkoitan sillä *huolettista ja ymmärtävää aineiston tulkintaa*. (Pöysä 2010, 331.) Uotinen (2005, 95–98) kuvaakin lähilukemista hyvänä analyysimenetelmänä haastatteluiden ja muiden *kulttuuristen tekstien* kohdalla, joita myös teemakirjoitukseni edustavat. Hänen mukaansa refleksiivinen paikantuminen toteutuu menetelmässä hyvin: sen avulla tulevat näkyviksi merkityksellistämiset (vrt. myös Kaartinen 2005, 182–185) sekä aineiston tilannesidonnaisuudet. Tämä on pitänyt hyvin paikkansa omassa tutkimuksessanikin.

Lähiluvussa analyysi keskittyy ”aineistojen sisältöihin, teemoihin ja aiheisiin” (Uotinen 2005, 97). Näistä muodostuu yhä uusilla lukemiskerroilla kulttuurisia ja sosiaalisia rakenteita, joissa esiintyvän elämismaailman merkityksiä ja käsityksiä aineistot sekä kuvaavat että osaltaan tuottavat. Uotinen muistuttaakin, että lähilukiessa aineistot ja niiden sisällöt on suhteutettava laajempiin konteksteihin. Nämä tulevat esiin etsimällä aineistossa toistuvia asioita ja toisaalta piilottuneita merkityksiä ja ”säröjä” eli ilmiöstä yleisesti tiedettyihin asioihin suhteutuvia katkoksia, hiljaisuuksia ja eroja. (Uotinen 2005, 97–98.) Elämäjulkaisijoita ja -julkaisemista tutkiessani tällaisia samuuksien ja erojen kautta rakentuvia merkityksiä olivat esimerkiksi tietoyhteiskunnassa tarvittava mediaymmärrys ja identiteettityön omaehtoiset lähtökohdat. Lukuisilla lukukerroilla tärkeimmäksi kontekstiksi hahmottui vuosina 2013–2014 julkaisemisen ja julkaisijoiden *muutos*, joka lopulta teki näkyväksi kulttuurisen omaksumisen prosessin ja mahdollisti Hårdin ja Jamisonin tek-

nologiailmioiden omaksumisteoriaan perustuvan teoreettisen näkökulman. Tutkimusprosessin kuluessa tarkastelutapani siis muuttui aineistolähtöisestä teoreettiseksi.

Havainnointi on antropologian perusmenetelmä, tutkimustapah-tuman keskeisin kokemus (esim. Aull Davies 2008, 77–78). Se liittyy tavallisesti olennaisena osana etnografiseen kenttätöyöhön, jossa tutkija on osa tutkimuskohteensa jokapäiväistä elämää (ks. esim. Boellstorff 2008). Itse toimin elämäjulkaisuissa pääosin huomaamattomana tarkkailijana kommentoiden esimerkiksi vain niiden tutkittavien FB-päivityksiä, jotka tunsin muista yhteyksistä. Tätäkin tein harvoin pitäen tutkijanroolini taustalla. Havainnointini oli siis osittain piilohavainnointia, enkä osallistunut antropologien tavoin aktiivisesti informanttien elämään kentällä. Tutkittavat kuitenkin tiesivät läsnäolostani ja olivat oma-aloitteisesti hyväksyneet sen, joten ratkaisu oli eettisesti kestävä.

Käytännössä havainnoin julkaisuja aina niiden alkamisajankohdasta niiden loppumiseen tai vuoden 2014 loppuun asti. Joidenkin bloggaavien tutkittavien kohdalla tämä tarkoitti jopa 10 vuoden jaksoa vuodesta 2005 lähtien. En lukenut jokaisen julkaisun jokais-ta³⁸ päivitystä, mutta blogeista ja Facebook-profiileista luin useiden kuukausienkin yhtämittäisiä jaksoja, ja vähintään muutamia joka kuukaudelta. Tutkittavien vähemmän käyttämiä tai heidän puhees-saan vähemmän esiintyneiden palvelujen sisältöjä tarkastelin satunnaisemmin, noin neljännesvuosittain. En todellisuudessa käynyt palveluissa näin usein (esim. kuukausittain), vaan havainnoin elämäjulkaisuja urakkatyönä 2–4 kertaa vuodessa lukien aina suuren määrän sisältöjä kerralla painaen niitä mieleeni, tehden muistiinpa-noja, tallentaen suoria linkkejä erityisen kiinnostaviin päivityksiin ja palaten sisältöihin sitten kirjoittamisen eri vaiheissa.

Väitöstutkimukseni erosi aineistonmuodostukseltaan aiemmis-ta internetin ja sosiaalisen median kulttuurisen omaksumisen tutki-muksistamme (Saarikoski ym. 2009a; Suominen ym. 2013). *Fune-tista Facebookiin-* ja *Sosiaalisen median lyhyt historia* -teoksissa käytimme ihmisten tuottamia muisteluaineistoja verkkolähteiden ja muiden verkkoa koskevien aikalaislähteiden tukena (Suominen

2013d, 139–140), elämäjulkaisijoita tutkiessani toimin pikemminkin päinvastoin. Ilmoittautumislomakkeet tarjosivat taustatietoa ja laskennallista materiaalia, kuten paljonko tutkittavista oli miehiä ja naisia, moniko koki olevansa elämäjulkaisija tai mikä oli heidän koulutustaustansa. Teemakirjoitukset kertoivat, miten tutkittavat näkivät siihenastisen elämäjulkaisijuutensa ja mitä merkityksiä he sille antoivat. Haastatteluissa selvisivät lyhyessäkin ajassa tapahtuneet muutokset ja toisaalta monien asioiden pysyminen samana sekä se, millaista tietoa itsestään tutkittavat näkivät elämäjulkaisujensa tuottavan. Sekä elämäjulkaisut että haastattelut vastasivat julkaisijuuden henkilökohtaista ja kontekstuaalista omaksumista koskeviin kysymyksiin.

Elämäjulkaisuja havainnoidessani jäin pitkäksi aikaa jumiin elämäjulkaisemista kuvailevalle tasolle: arvelin tutkimukseni olennaisimman annin olevan siinä, millainen omaelämäkerrallinen ilmiö elämäjulkaiseminen on. Olin kuitenkin määritellyt tätä jo useissa artikkeleissa (Östman 2007b, 2008, 2010, 2011 a ja b sekä 2013). Itse asiassa elämäjulkaisut autoivat selvittämään sen, millaisia sisältöjä tutkittavat todellisuudessa tuottivat ja näin sen, että elämäjulkaiseminen ja siitä puhuminen eivät aina vastanneet toisiaan. Julkaisut tarjosivat myös ainutlaatuisen näkymän vuosien 2005–2014 väliseen muutokseen. Ne tukivat ja kontekstualisoivat sitä, mitä tutkittavat niistä kertoivat.

Aineiston eri osat vastasivat erilaisiin yksilöityihin kysymyksiin, mutta tuottivat tutkimuksen pääkysymyksen ja sen eri osien (henkilökohtainen omaksuminen / konteksteihin suhteuttaminen / sisäistäminen) kannalta keskenään yhtä relevanttia tietoa. (Taulukko 4.) Tämä tieto oli toki tulkittu rakennelma. Se oli kuitenkin, kuten perinteentutkija Seppo Knuuttila on todennut, ”tiedollisesti vähemmän mutta tulkinnallisesti enemmän kuin osiensa summa” (Knuuttila 2010, 19–37).

Aineistoni ja menetelmäni muodostivat *triangulaation*. Triangulaatiolla tarkoitetaan erilaisten aineistojen, menetelmien, teorioiden ja/tai tutkijoiden yhdistämistä (Uotinen 2005, 63). Omassa tapauksessani se tarjosi kolmikerroksista tietoa elämäjulkaisemisen

ja -julkaisijuuden sekä niiden merkitysten muutoksesta vuosien 1995–2014 välillä. Osat vastasivat eri painotuksilla eri kysymyksiin. Taulukossa 4 esitän niiden tuottaman tiedon Jaakko Suomisen (2013i) ehdottamassa matriisimuodossa. Kaikki aineistot yhdessä vastasivat kysymykseen: *mitä tapahtuu elämäjulkaisijuuden kulttuurisessa omaksumisessa?* Aineiston eri osilla oli omat ominaispiirteensä, jotka tekivät niistä enemmän tai vähemmän tulkittua tietoa (Knuuttila 2010, 19–37).

Aineiston osa	Millaista tietoa tuottaa	Menetelmä	Vastaa tutkimuskysymyksiin
Ilmoittautumislomakkeet	Taustatietoa ja lyhyitä omakohtaisia arvioita; tutkijalta tarkat raamit tiedolle	Laskennallinen analyysi, lähiluku	<i>Miten elämäjulkaisijaksi tulemistä oli mahdollista tutkia? Keitä tutkittavat olivat?</i>
Teema- kirjoitukset	Pyydettyä, kontekstisidonnaista, yhteistyössä tehtyä; tutkijalta löyhät raamit tiedolle	Lähiluku	<i>Miten elämäjulkaiseminen ja -julkaisijuus omaksuttiin henkilökohtaisista lähtökohdista ja suhteessa ympäröiviin yhteisöihin?</i>
Haastattelut	Pyydettyä, kontekstisidonnaista, yhteistyössä tehtyä; tutkijan välitön vaikutus tilanteeseen	Lähiluku	<i>Miten elämäjulkaiseminen ja -julkaisijuus omaksuttiin henkilökohtaisista lähtökohdista ja suhteessa ympäröiviin yhteisöihin? Miten elämäjulkaisijuus muuttui tutkimuksen aikana? (Omaksumisen prosessiluonnetta osoittava kysymys sisältyy kaikkiin tutkimuskysymyksiin.)</i>
Elämäjulkaisut	Tutkittavien omaehtoista tietoa elämästään; tutkija ei vaikuta tilanteeseen (tieto läsnäolostani ei muuttanut toimintaa)	Havainnointi	<i>Millaista elämäjulkaiseminen oli? (Taustakysymys.) Miten elämäjulkaisijuus muuttui? (Omaksumisen prosessiluonnetta osoittava kysymys sisältyy kaikkiin tutkimuskysymyksiin.)</i>

Taulukko 4. Aineisto- ja menetelmäatriisi. Triangulaation osien suhde ja niiden tuottama tieto.

Johanna Uotinen (2005, 63) pitää triangulaatiota jopa etnografisen tietämisen perustana, joka tarjoaa kohteesta kattavan kuvan, mutta se on relevantti lähestymistapa myös muilla tieteenaloilla. Digitaalisessa kulttuurissa käytimme sitä onnistuneesti internetin kulttuurisen omaksumisen historiallista prosessia tutkiessamme: aineistomme sisälsi asiantuntija- ja käyttäjähaastatteluita, monenlaisia verkkoaineistoja ja tilastoja sekä internetiä koskevia mediakeskusteluja. (Suominen 2009a, 21, ks. myös Suominen 2013h, 139–141.) Tällainen uusia synteesejä luova triangulatiivinen lähestymistapa soveltuu usein digitaalisen kulttuurin ilmiöiden tutkimukseen (Suominen 1.6.2010). Triangulatiivisuuden hyödyn muutoksessa olevan ilmiön tutkimisessa on huomannut myös Riikka Turtiainen. Hän on todennut urheilua koskevan mediakulttuurisen muutoksen tulevan hyvin esiin digitaalisen kulttuurin artikkeliväitöskirjassaan. Hän on kerännyt jokaista artikkelia varten eri aineiston, ja kukin uusi artikkeli perustuu edellisen tulosten herättämille kysymyksille. (Turtiainen 2012, 75–77.) Triangulatiivinen lähestymistapa sopii siis hyvin muutoksen tutkimiseen: monografiassani aineistot tosin tuottavat limittäistä tietoa. Menetelmätriangulaationi perustui käytännöllisiin lähtökohtiin eli siihen, millä menetelmällä mistäkin aineiston osasta oli mahdollista saada hedelmällisintä tietoa (ks. Taulukko 4). Tällaisena se myös tuki aineistotriangulaation onnistumista.

Aineistotriangulaation käyttäjiä on kritisoitu muun muassa siitä, että he yhtäältä käyttävät keskenään yhteen sopimattomia materiaaleja tai toisaalta yrittävät yhä uusilla aineistoilla paikata edellisten aukkoja. Eri aineistot voivat myös käyttäytyä toisistaan poiketen ja vastata erilaisiin kysymyksiin. (Silverman 1993, 156–158; Korkiakangas 2005, 138–139.) Triangulaation käsite onkin kulttuurintutkimuksessa toisinaan korvattu *monipaikkaisuudella* (esim. Saukko 2003, 25–26; 176–177; 195–196). Monipaikkainen tutkimus pyrkii tuottamaan monia näkökulmia ja osoittamaan samalla, miten tutkimuskohde muuttuu niistä tarkasteltuna. Käsite korostaa sitä, että kohdetta koskevia totuuksia on monta; ne voivat olla keskenään ristiriitaisiakin.

Ymmärrän kuitenkin myös monipaikkaisuuden siten, että aineistot tuottavat keskenään merkittävästi eroavaa tietoa ja voivat vastata vaikkapa täysin eri kysymyksiin. Omassa tutkimuksessani ne tuottivat osin samanlaista, osin toisistaan eroavaa tietoa. Tämä ei ollut ongelma, sillä jokaisen aineiston kohdalla otin huomioon sen ominaislaadun ja käsittelin aineistoja yhteisen tiedon tiettyjä alueita tuottavina osakokonaisuuksina. Monipaikkaisuudenkin käsite voisi siis palvella tämäntyyppisen tutkimuksen menetelmien kuvausta. Digitaalisen kulttuurin tutkijana käytän kuitenkin mieluummin alallemme ominaista triangulaation käsitettä (ks. esim. Suominen 1.6.2010; 30.8.2010; Turtiainen 2012, 42–43).

Uotisen (2005, 63) esittämään tapaan pyrin triangulaationi avulla hankkimaan mahdollisen hyvän käsityksen tutkimuskohteesta, joka oli laaja ja monimuotoinen sekä yhä useammille elämänalueille levittyvä. Tavoittelin syvenevää hermeneuttista ymmärrystä. Hermeneuttisessa lähestymistavassa tutkija pyrkii jatkuvasti syvenevän ymmärryksen luomiseen analysoimalla aineistoaan kerros kerrokselta siirtyen kokonaisuudesta yksityiskohtiin ja yksityiskohdisten kokonaisuuteen yhä uudelleen ja uudelleen. Lähestymistapa perustuu filosofi Hans-Georg Gadamerin käsitykseen filosofisesta hermeneutiikasta (Gadamer 2004). Gadamerin näkemys on kehittänyt Heideggerin hermeneutiikkakäsityksestä. Tällainen hermeneutiikka liittyy erityisesti tekstin tulkintaan, ja lähilukuni taustalla vaikutti Gadamerin kuvaama hermeneuttinen kehä. Sen yksinkertaistettu merkitys on, että *yksityiskohtien tulkinta vaikuttaa kokonaisuuden tulkintaan ja päinvastoin kokonaisuuden tulkinta johtaa aina uusiin yksityiskohtien tulkintoihin ja niihin liittyviin kysymyksiin.*

Tällainen tutkijaprosessi huomioi aina tutkijan osallisuuden: esiymmärrys, kuten arkikäsitykseni elämäjulkaisemisesta, on tulkintakehän perusta. Myöhemmissä vaiheissa tutkijan näkemys sulautuu aineistojen tarjoamiin näkemyksiin. Tätä prosessia olen edellä kuvannut selvittäessäni ymmärrykseni rakentumisen eri vaiheita. Vuorotellen suppeamman ja laajemman näkökulman välillä tuotin jatkuvasti laajenevaa ymmärrystä elämäjulkaisemisesta siten, että ymmärrykseni syvetessä löysin tutkimuksen loppuvaiheessa tär-

keimmän kohdetta koskevan kysymyksen. Hermeneuttisesti ymmärretty tulkinta ei ole koskaan valmis. Yksityiskohdat ja kokonaisuus jatkavat toisiinsa vaikuttamista aivan niin kauan kuin tutkija haluaa tulkintaa syventää – ja hänen lopetettuaan toiset tutkijat voivat halutessaan jatkaa aiheesta. Näin on myös oman tutkimukseni laita. Toivonkin sen herättävän keskustelua ja saattavan alulle uusia tulkintaprosesseja.

Näkökulmani asettui kohdalleen vasta myöhäisessä vaiheessa tutkimusta, vuosien 2014–2015 vaihteessa, toistuvien lähiluku- ja havainnointikertojen, pitkän ohjausprosessin sekä lopulta esitarkastajien ensimmäisen lausunnon myötä. Kirjoitin siis ”valmiin” tutkimustekstini kahdesti, ja vasta aivan lopussa kykenin irrottautumaan ilmiötä kuvailevalta tasolta ja näkemään sen olennaisen aseman kulttuurisena omaksumisprosessina. Tämäkin näkökulma keskusteli ymmärrykseni syrjillä jo vuosia aiemmin, mutta en osannut artikuloida sen merkitystä riittävän selvästi ennen tutkimuksen viime hetkiä. Tämä kertoi siitä, että tutkimuksella itsellään oli sijansa omaksumisen ilmentäjänä: keskeneräistä prosessia oli mahdotonta tarkastella selkeänä kokonaisuutena.

Vain 30 tutkittavan aineistolla en voi luonnollisesti väittää puhvani kaikista suomalaisista elämäjulkaisijoista. Pysin *paikalliseen selittämiseen*, jossa kulttuurisen omaksumisen teorian avulla ymmärrän juuri tätä empiiristä aineistoa mahdollisimman hyvin. Tällaisen selitysmallin tulee olla looginen, koherentti ja mahdollisimman monien aineiston tuottamien johtolankojen on tuettava selitystä. Aineistoni ja sen perusteella saamani tulokset edustivat *esimerkkiä* laajemmasta ilmiöstä ja sitä mahdollisesti koskevasta selityksestä. En väitä sen pätevän missä ja milloin tahansa, vaan Suomen ja todennäköisesti muidenkin länsimaiden tässä nimenomaisessa ajallisessa ja kulttuurisessa kontekstissa – elämäjulkaisemisen ajassa. (Alasuutari 2011, 243–244.)

Viestinnäntutkija Turo Uskali on käyttänyt ja kuvannut hermeneuttista menetelmää kiinnostavalla tavalla. Useita aineistoja ja menetelmiä sisältävää triangulaatiotaan varten hän on kehittänyt kehän ideaa eteenpäin *hermeneuttiseksi poraksi*. Uskalin mukaan

arat ja vaikeasti lähestyttävät aiheet selviävät luonteensa vuoksi tutkijalle vasta myöhään tutkimusprosessin aikana. Siksi hän katsoo, että kysymyksenasettelua olisi voitava hienosäätää ja uudelleen kohdistaa. (Uskali 2003, 83–84.) Hän kertoo ensin upottavansa ”poransa” pintakerrokseen, avoimesti kerrottaviin asioihin. Mitä yksityisempiä ja salatumpia asioita hän haluaa paljastaa, sitä hienompia, ohuempia ja pidempiä teriä (eli yhä yksityiskohtaisempia kysymyksiä ja syvemmälle aiheeseen meneviä aineiston osia) hän käyttää. (Uskali 2003, 83–86.)

Oma tutkimuskohteeni ei sisältänyt yhtä arkaluontoista materiaalia kuin Uskalin, mutta osittain elämäjulkaisemisen aiheen (oma elämä, ajatukset ja tunteet) ja osittain ilmiön kontekstien vuoksi tutkittavat olivat jossain määrin puolustuskannalla. Teemakirjoitukset ja jossain määrin myös haastattelut korostivat tutkittavien taitavuutta ja mediatietoisuutta. Elämäjulkaisut itse käsitelivät enemmän elämää kuin julkaisemista ja -julkaisijuutta. Vasta porautumalla aineiston osiin lähiluvun avulla, kappale kappaleelta, toisinaan jopa virke virkkeeltä; yhtäältä verraten aineiston osia ja tutkittavia toisiinsa ja toisaalta tarkastellen heitä yksilöinä yksilöllisine näkemyksineen tavoitin sellaisiakin elämäjulkaisemisen ulottuvuuksia, joista tutkittavat eivät osanneet tai halunneet suoraan puhua. Näin rakentui ymmärrykseni elämäjulkaisijuuden omaksumisesta.

Eettisten haasteiden ratkaiseminen

Aiemmissä alaluvuissa olen käsitellyt tutkimukseni aineistoja ja analyysia sekä niiden tuottaman tiedon ominaislaatua. Kaikessa aineiston käsittelyssä jouduin huomioimaan sen, että tarkastelin *yksilöiden verkkotoimintaa ja sen omaksumista heidän oman kerrontansa perusteella*. Aineistoni olivat yksilöiden tuottamia sekä vapaasti saataville verkkoon että yhteistyössä tutkijan kanssa. Tällaisilla aineistoilla on piirteitä, joiden vuoksi niiden tarkastelu tutkimuseettisistä näkökulmista on välttämätöntä ja ensiarvoisen tärkeää. Tutkimusprosessini alkuvaiheessa kuvittelin toimivani eettisesti

parhaalla tavalla, mutta pelotinkin potentiaaliset tutkittavat pois. Vapaaehtoisuuden varmistaminen ja tutkittavan itsemääräämisoikeuden näkyväksi tekeminen sen sijaan osoittautuivat tutkimuseettisesti kestäviksi ratkaisuuksi.

Kollegani Riikka Turtiaisen kanssa olen kirjoittanut kaksi artikkelia tutkimuseetikasta sekä pohtinut teemaa myös opetuksessa (Turtiainen ja Östman 2009 ja 2013). Turtiainen kuvaa erityisesti internet-aineistoja tarkastelevan tutkijan haasteita myös väitöskirjassaan (Turtiainen 2012, 45–55). Hän muistuttaa, että aineistoon, tutkittaviin, tulkintaan ja kirjoitustapaan liittyvät eettiset näkökulmat ovat lähtökohtainen osa kaikkea tutkimustyötä. Digitaalisen kulttuurin alalla tutkimuseettisiä haasteita on runsaasti, ne ovat tapauskohtaisia eikä yksiselitteisiä ratkaisuja useinkaan ole. Olen näistä on hahmottaa, että eettiset valintatilanteet ovat läsnä koko tutkimusprosessissa sen alusta loppuun asti – jo aiheen valinta on eettinen kysymys, joka aiheuttaa sen, että jotain jää ulkopuolelle ja tulokset antavat tietynlaisen kuvan tutkittavasta ilmiöstä. (Turtiainen 2012, 45). Vain tämän ymmärryksen kautta syntyy eettisesti kestävä tutkimus.

Etiikka on erityisen tärkeä pohdinnan aihe myös tutkimusalan nuoruuden ja monitieteisen luonteen vuoksi. Oppialalla ei ole pitkiä perinteitä, jotka olisivat luoneet totunnaiskäytäntöjä ja ohjesääntöjä, joihin vedota. Tämä suo toki tutkijalle vapautta samalla kun kasvattaa hänen refleктоivaa vastuutaan. Omassa väitöstyössäni erityisen pohdinnan kohteena on ollut *verkkoaineistojen tutkimuseettiikka*.

Verkkosisältöjen tutkimuksessa on tärkeää, että tutkija tuntee ainakin jossain määrin kohteensa käytäntöjä. Kaikilla aloilla tätä ei pidetä yhtä tärkeänä, ja esimerkiksi Seija Ridellin ”nojatuoliantropologinen” tutkimus Facebookista, jota hän ei ole milloinkaan käyttänyt, on ansiokas esimerkki siitä, miten tätä tutkimuskenttää voi vieraanakin lähestyä (Ridell 2011, koko teos). On kuitenkin selvää, että tällöin kysymykset, tavoitteet ja menetelmät eroavat kohdetta tuntevan tutkijan vastaavista. Turtiaisen kanssa olemme todenneet tärkeäksi tulkintaeettiseksi näkökulmaksi sen, että verkko-kulttuuria tuntematon tutkija ei välttämättä osaa huomioida kaikkea

sisältöihin vaikuttavaa, mikä saattaa vääristää hänen käsitystään tulkitsemastaan aineistosta. Ympäristön tunteva tutkija ei erehdy helposti esimerkiksi luulemaan, että täysin avoimesti kirjoitettu ja julkaistu olisi tekijänsä mielestä avoimesti kaikkien käytettävissä. (Turtiainen 2012, 46; Turtiainen ja Östman 2009 ja 2013.) Olem-

VERKKOTUTKIJAN EETTINEN HUONEENTAU LU	
Pohdi, onko internet tutkimuksesi väline lähde kohde	eli teetkö tutkimusta verkolla verkossa verkosta
<p>Verkkotutkijalle internet on usein, ei yhtä, vaan näitä kaikkia. Silloin verkko on tutkimusympäristö, jossa tutkijan on tärkeää muun muassa</p> <ul style="list-style-type: none"> * muistaa tutkimusetiikan suhde lähdekritiikkiin * omaksua tutkimusympäristön kulttuuriset käytännöt * hahmottaa aineiston syntykonteksti * hahmottaa, kuinka julkisiksi tai intiimeiksi tutkittavat itse mieltävät tuottamansa sisällöt * kunnioittaa tutkimiaan ihmisiä ja heidän tuottamiaan sisältöjä * muistaa, että verkkoympäristö on alati muuttuva ja siihen liittyvät tutkimuseettiset haasteet tapauskohtaisia <p>Tutkijan on aina hyvä myös muistaa, että tieteen vastuu ja vapaus kulkevat käsi kädessä. Tutkijan on voitava seistä valintojensa takana: hänen on perusteltava jokainen ratkaisunsa.</p>	

Kuva 5. Verkkotutkijan eettinen huoneentaulu.

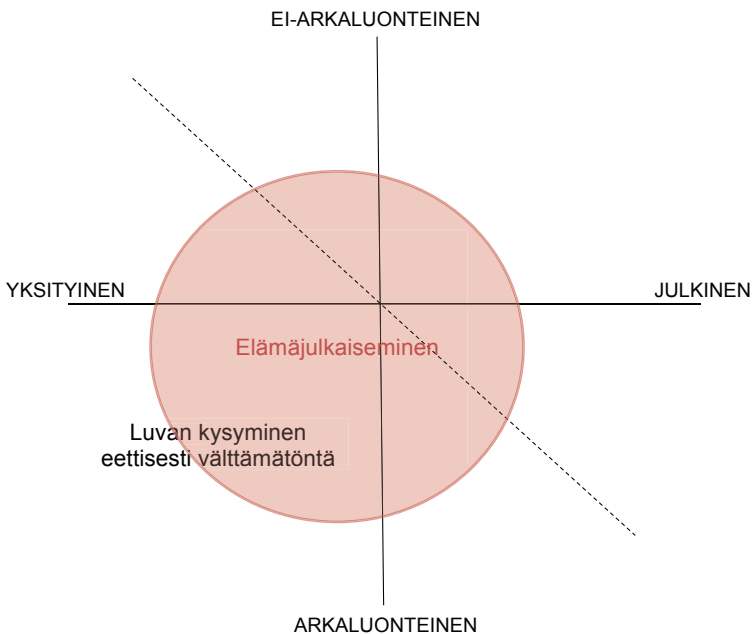
mekin kehittäneet ”verkkotutkijan eettisen huoneentaulun” (Kuva 5), jonka tarkoitus on auttaa verkkoaineistoja käyttäviä tutkijoita ja opiskelijoita niin digitaalisessa kulttuurissa kuin sellaisilla aloilla, joilla verkkotutkimuksen eettisiä haasteita ei erityisesti ole tapana pohtia muusta etiikasta eroavina. Huoneentaulu muistuttaa, että verkossakin on huomioitava tutkimusympäristön käytännöt, aineiston syntykonteksti ja tutkittavien suhtautumien. Periaate on sama kuin kaikessa kulttuurisen tutkimuksen etiikassa: tutkittavien ja heidän tuottamiensa aineistojen riittävä kunnioitus. (Ks. myös Turtiainen ja Östman 2013, 64; Turtiainen 2012, 49.) Tätä olen pyrki-nyt noudattamaan myös väitöstutkimuksessani.

Internet-tutkimuksen eettisten kysymysten erityispiirteet eivät ole olleet etiikkakeskustelujen keskiössä läheskään yhtä kauaa kuin internet itse on ollut läsnä tutkimuksessa. 2000-luvun alkupuolella niitä käsitelivät lähinnä internet-tutkijat (ks. esim. Ess ja AoIR 2002), ja Suomessakin niitä sivusivat tuolloin yksittäiset tutkijat (Kuula 2006, 169–199; Vakimo 2010, 104–105). 2010-luvulla eettiset kysymykset ovat nousseet tärkeämmäksi osaksi internetissä tehtävää tutkimusta, ja vuonna 2012 verkkotutkijat Annette Markham ja Elizabeth Buchanan uudistivatkin AOIR:n³⁹ eettiset suositukset. Markham ja Buchanan korostivat, että internet-tutkimuksen eettisiin kysymyksiin ei ole olemassa ainoita oikeita vastauksia (Markham ja Buchanan 2012, 2 ja 5).

Vielä Turtiaisen väitöskirjan valmistuessa loppuvuonna 2012 oli relevanttia väittää, ettei internetin tutkimusetiikkaa oltu kovin syvällisesti käsitelty aiemmassa tutkimuksessa (Turtiainen 2012, 46). Enää tämä ei pidä paikkaansa samassa mittakaavassa, ja olemme erityisesti yhdessä Turtiaisen kanssa osallistuneet vilkastuneeseen keskusteluun aiheesta. Tärkeänä taustana käsityksillemme on toiminut verkon etiikkaa pohtineiden Malin Sveningssonin ja kumppaneiden hahmottelema nelikenttä. Siinä aineiston arkaluonteisuus korreloi sen henkilökohtaisuuden ja julkisuuden kanssa (Sveningsson ym. 2003, 186). Nelikentässä tutkijan on helppo arvioida, kuinka yksityisiä ja arkaluonteisia hänen tutkimansa (verkko)sisällöt ovat. Lähtökohtana on *tutkittavien käsitys* sekä *tutkijan tulkinta*

siitä, miten tutkittavat kokevat tuottamansa aineistot. (Sveningsson ym. 2003, 186; nelikentän soveltamisesta ks. myös McKee ja Porter 2008, 732; 2009, 11; Turtiainen 2012, 52.) Alla (Kuva 6) olen sijoittanut elämäjulkaisemisen tähän nelikenttään. Elämäjulkaiseminen oli valta-osaltaan yksityistä ja suurelta osin arkaluonteista. Samasta muistuttavat myös Annette Markham ja Elizabeth Buchanan, joiden ensimmäinen eettinen ohje kuuluu: ”Mitä haavoittuvampi yhteisö / tekijä / osallistuja on, sitä suurempi on tutkijan velvollisuus sen suojelemiseen.” (Markham ja Buchanan 2012, 4.)

Olennaista sijoittelussa on, miten tutkittavat itse kokevat tuottamansa aineistot: kyseessä on siis aineistoa ja tutkittavia koskeva eettinen näkökulma (Turtiainen 2012, 45). Elämäjulkaiseminen pai-

Kuva 6. Elämäjulkaisemisen arkaluonteisuus. (Sveningsson ym. 2003, 186; nelikentän soveltamisesta ks. myös McKee ja Porter 2008, 732; 2009, 11; Turtiainen 2012, 52.)

nottui tutkittavien yksityiselämään, jonka tiimoilta he olivat aiemmin kertoneet tai kertoivat vieläkin arkipäiväisten seikkojen ohella myös arkaluontoisia asioita, kuten elämän kriisejä ja suuria suruja. Koska valtaosa aineistosta sijoittui jollain tavoin yksityiselämän alueelle, ja tutkittavien pilottivaiheen suhtautuminen tutkijaan oli epäilevää, katsoin tutkimuskohteeni sijoittuvan pääasiassa alueelle, jossa luvan kysyminen aineistojen käyttöön oli eettisesti välttämätöntä. Elämäjulkaisujen täydellinen sisällönerittely sen selvittämiseksi, missä julkaisuissa on arkaluontoiseksi luettavaa materiaalia ja missä kenties ei, olisi ollut lähestulkoon mahdotonta. Siksi tutkittaville tarjoamani mahdollisuus päättää, saiko tutkija tarkastella julkaisuja ja mitä niistä, osoittautui onnistuneeksi.

Myös kaksi muuta ratkaisuani liittyvät kirjoitustapaan. Ne perustuvat siihen, että vain tutkittavat itse tiesivät, miten arkaluontoisiksi tai yksityisiksi kokevat julkaisunsa tai niiden osat. Nämä tutkittavia ja kirjoitustapaa koskevat ratkaisut heikensivät hieman lähdekriittistä läpinäkyvyyttä, mutta olivat tässä yhteydessä eettisesti tarpeen. Ensinnäkin kysyin haastatteluissa 19 tutkittavalta, millä nimellä he haluavat tutkimuksessa esiintyä. Tässä oli mahdollista ilmoittaa keksitty etunimi tai käyttää omaansa. Muille tutkittaville annoin heidän oman etunimensä tyyppisen peitenimen. Toiseksi käytin verkkojulkaisuja koskevissa lähdeviitteissä vain kuukauden tarkkuutta, vaikka jokainen päivitys olisikin mahdollista ajoittaa jopa kellonajan mukaan. Etenkin suorat sitaatit on toki mahdollista löytää hakukoneilla ilman ajoitustakin, mutta kaikki tutkittavat eivät antaneet lupaa siteerata itseään. Heidän kohdallaan omin sanoin kertomani sisällötkin voisi ehkä löytää tarkoin ajoittamalla ja parhaat hakusanat oivaltamalla. Käyttämällä kuukauden ja vuoden ilmaisevaa viitetaustapaa katson aineistoni ajoittuvan riittävän tarkasti, mutta hakukonetuloksia vähentäen. Lähdeviitteet ovat muotoa ”Eerika B2, 09/2012” jossa Eerika on tutkittavan nimi, B2 ilmaisee, monesko hänen blogeistaan kronologisessa järjestyksessä on kyseessä ja 09/2012 kertoo hänen julkaisseen kyseisen sisällön syyskuussa 2012.

Vaikka osa tutkittavista onkin antanut sitaattiluvan ja osa esiintyy omilla nimillään, käytän kaikkien kohdalla yhtenäistä viittaus tapaa. Kirjoittaessani olen myös välttänyt sellaisten henkilökoh- taisten huomioiden tekemistä tutkittavista, jotka eivät olennaises- ti liity elämäjulkaisijuuden omaksumiseen. Tällaisia seikkoja käy ilmi etenkin verkkojulkaisuista runsaasti, ja jonkin verran niitä tuli esiin haastatteluissakin. Olen huomionut tutkittavien persoonaa kuvaavat seikat tekstissä vain, mikäli ne ovat olennaisesti liittyneet heidän käytäntöihinsä elämäjulkaisijoina.

Lähdekritiikki ja tutkimusetiikka kulkevat kaikessa tutkimuk- sessa käsi kädessä, ja liitänkin erityisesti osan Turtiaisen (2005, 45) tulkinnan etiikaksi nimeämästä alueesta lähdekritiikkiin. Edeltävis- sä alaluvuissa olen kuvannut tutkijapositioni muodostumista arki- tietoisien minäni ympärille, suhdettani tutkittaviin, tulkintamenet- miäni sekä muita tutkimuksen vaiheita ja niihin liittyneitä valintati- lanteita. Jokainen näistä lähdekriittisistä ratkaisuista on ollut perus- tavalla tavalla myös eettinen ratkaisu. Ne ovat olleet rakentamassa ymmärrystäni tutkimuskentästä ja sen säännöistä; ne ovat auttaneet minua kontekstualisoimaan tutkimukseni ja määrittelemään, mitä internet-tutkimuksen osa-aluetta se koskee.

Huoneentaulussamme (Kuva 5) pyydämme tutkijoita pohti- maan, onko verkko heille tutkimuksen väline, kohde vai lähde. Omassa tapauksessani se oli niitä kaikkia eli sekä elämäjulkaisemi- sen toiminta- että oma *tutkimusympäristöni*. Onnistuin huoneentau- lun noudattamisessa käsittääkseni riittävän hyvin: tulen esittämään kontekstisidonnaisen, subjektiivisen ja osittaisen, mutta perusteelli- sen tulkinnan tapahtumasta, jota nimitän elämäjulkaisijuuden kult- tuuriseksi omaksumiseksi. Edellä olen kuvannut, miten omaksuin elämäjulkaisijuuden tutkimuskohteeksi. Seuraavaksi siirryn tarkas- telemaan, *mitä elämäjulkaisijuuden kulttuurisessa omaksumispro- sessissa tapahtuu.*

ALUSTAVA OMAKSUMINEN

Käytännölliset lähtökohdat

Teknologia ja sisällöntuotanto

Elämäjulkaiseminen sellaisena kuin tässä tutkimuksessa sitä kuvaan, on internetissä esiintyvä ilmiö. Jaakko Suominen on todennut aiemmassa tutkimusprojektissamme, että netin kulttuurisen omaksumisen hahmottaminen kokonaisuudessaan on vaikeaa. Se koostuu teknisistä laitteista, lukemattomista sovelluksista, käyttäjien niistä tekemistä yhdistelmistä ja monenlaisista sosiaalisista ja kulttuurisista käytännöistä ja normeista, joiden myötä tietoverkoista on tullut elämäämme leimaava tekijä. (Suominen 2009a, 12–13.) Internet-sidonnaisena myös elämäjulkaiseminen oli samankaltainen paketti – vaikeasti kokonaisuutena hahmotettava, mutta kiistatta kulttuurisesti omaksuttava ilmiö. Se tapahtui monenlaisin tekniikoin lukuisista sovelluksista ja palveluista käsin, ja elämäjulkaisijat määrittelivät sitä sekä yksilöllisesti että suhteessa vallitseviin puhetapoihin.

Tarkastelen tässä tutkimuksessa *elämäjulkaisijuuden* omaksumista eli sitä, miten ja millaisia elämäjulkaisijoita suomalaisista tuli vuosina 1995–2014. Julkaisijuuden omaksuminen käsitti myös julkaisemisen, ja siksi aloitankin tarkasteluni sisällöntuotannon käytäntöjen tasolta. Elämäjulkaisemisen omaksuminen alkoi toimintaan tutustumisella ja totuttautumisella. Tässä luvussa käsittelen *teknologian ja sisällöntuotannon* sekä *tekniikoiden ja tavoitteiden* harjoittelua ja vakiintumista. Seuraavassa taas tarkastelen *ilmaisu-käytäntöjen* vastaavia vaiheita. Näin selvitän, *mitä tapahtui elämäjulkaisijuuden henkilökohtaisessa omaksumisessa*.

Päätös elämäjulkaisemisen aloittamisesta oli aina tietoinen, sillä sen toteuttaminen vaati aktiivista toimintaa. Aloittajan oli perus-

tettava kotisivu tai blogi tai rekisteröidyttävä Facebookiin, Flickriin tai muuhun sosiaalisen median palveluun. Useissa tapauksissa hänen oli valittava ainakin alustavasti julkaisemisen teema ja lopulta tuotettava valitsemilleen alustoille omia sisältöjä. Elämäjulkaisijaksi ryhtymisen syyt vaihtelivat tutkittavasta ja valitusta alustasta riippuen. Aineistossani selvimmin esiintyvät syyt olivat *oma kokeilunhalu*, *otollinen elämäntilanne* ja *ajautuminen*. Kaikkia 30 tutkittavaa koski useampi kuin yksi näistä. Tämä johtui siitä, että he olivat aloittaneet eri julkaisuja eri syistä ja eri tilanteissa. Kiinnostavaa oli, että tutkittavien heterogeenisyydestä huolimatta nämä kolme aloitussyytä esiintyivät lähes täsmälleen yhtä usein. Niiden tasapuolinen ja mittava (50 % kaikissa) esiintyminen osoitti niiden merkittävää asemaa elämäjulkaisemisen aloittamisessa. (Taulukko 7.)

Selkeimmin tutkittavat kuvailivat elämäjulkaisemisen teknologioiden, tekniikoiden ja toimintatapojen kokeilemistä. Valtaosa aineistosta käsitteli sitä. Käytännön kokeilut liittyivät olennaisena osana elämäjulkaisemisen harjoitteluprosessiin, olipa julkaisija sitten aloittanut toimintansa kokeilunhalusta tai ajautumalla vaikkapa Facebookiin ympäristön paineesta. Vain osaa näistä kokeiluista kuitenkin siivitti varsinainen into, *kokeilunhalu*.

Kokeilunhalua kuvanneista tutkittavista osa⁴⁰ oli suomalaisen verkonkäytön edelläkävijöitä, kuten esimerkiksi Petri, joka vielä 2010 muisti ensimmäisenä netinkäyttövuonnaan 1992 lähettämi-

Elämäjulkaisijaksi ryhtymisen syyt	Esiintyminen aineistossa
Kokeilunhalu	15 tutkittavaa
Elämäntilanne	15 tutkittavaa
Ajautuminen	14 tutkittavaa

Taulukko 7. Elämäjulkaisemisen aloittaminen.

ensä sähköpostien määrän suunnilleen, ”neljä tai jotain tällaista”. Näin tarkka muistaminen oli erityisen tyypillistä niille, jotka olivat ensimmäisinä innokkaina kokeilijoina ottamassa käyttöön uutta teknologiaa, internetiä. Käyttäjien piiri ja käyttötilanteet olivat tuolloin erityisiä, ensimmäiset niistä ikimuistoisia (ks. esim. Uotinen 2003a, 113–147; Saarikoski 2009a, 40): jotain, mitä vain harvat tekivät. Samaa erityisryhmään kuulumisen ylpeyttä kuvasivat Jouni ja Cindie, joiden mielestä suomalainen internet oli sopivan kokoinen 1990-luvulla, ennen kuin ”ikuinen syyskuu⁴¹ tunkeutui sinnekin [- -] ja IRC täytyi idiooteista” (Jouni, H.)

Hieman myöhempiä kokeiluintoisia olivat varhaiset verkkopäiväkirjan kirjoittajat, joiden määrä lisääntyi juuri internetin yleistymisen ”ikuisen syyskuun” vaiheessa, 1990-luvun puolivälin jälkeen. Tuolloin elämäjulkaiseminen tapahtui pääasiassa kotisivujen yhteyteen liitetyissä ”nettiksissä” (Östman 2007b) ja jossain määrin keskustelupalstoilla. Kotisivuoppaat neuvoivat kertomaan itsestä ja vaikka harrastuksista (esim. Ahonen ym. 1999, 105 ja 115 sekä kuvat s. 106, 109 ja 118–123). Käytön aloittamisessa oli edelleen tyypillisempää itse internetiin liittyvä kokeilunhalu kuin juuri elämäjulkaisemisen halu. Siihen kannustivat myös oppilaitokset. Esimerkiksi Tarmo kertoi yleisblogissaan ”hurahtaneensa nettiin” vuonna 1998, jolloin hän 15-vuotiaana otti yläasteella valinnaisen kotisivukurssin. Tämän jälkeen hän sanoikin ”lähes katkeamatta” pitäneensä yllä erilaisia verkkosivuja. (Tarmo, B1.)

Aiemmassa tutkimuksessa olen kuvannut, miten elämäjulkaisijat kotisivujen aikaan toimivat. Kotisivuja päivitettiin tavallisesti html-ohjelmointikielellä, ja verkkopäiväkirjailijat opettelivat sitä vaihtelevasti. Ne, joiden tavoitteena oli oppia ”verkonkäyttö” eli internetin julkaisuteknologiat ja -käytännöt laajemmin, paneutuivat ohjelmointikielten saloihin. Ne taas, jotka halusivat vaikkapa kirjoittaa nettipäiväkirjaa tai tehdä kotisivut harrastuksen ympärille, opettelivat kohdistetusti niitä asioita, joita kulloinkin tarvitsivat. (Östman 2007b, 43–45.) Elämäjulkaisijoiden määrä lisääntyi taas aiemmasta 1990-luvun loppupuolella, sillä teknisiä taitoja tarvittiin yhä vähemmän kotisivujen muokkausohjelmien kehittyessä

tuttuja tekstinkäsittelyohjelmia kuten Wordia muistuttaviksi. Tuoloin myös perustettiin palveluja, joissa kotisivun yhteyteen saattoi luoda erillisen vieraskirjan. Yksi tällainen oli Freebok⁴², jonka välityksellä tutkittavani Anni kävi juttelemassa ystäviensä vieraskirjoissa ennen oman elämäjulkaisun aloittamista (Anni, H).

”Kotisivujen kulta-aika” (Petri, H) kesti vain muutaman vuoden, mutta se ehti tuoda runsaasti suomalaisia internetin pariin. Vielä nopeammin verkkoyhteydet lisääntyivät 2000-luvun alkupuolella: Yhteydet nopeutuivat ja halventuivat. Graafiset selaimet ja blogipalvelut yleistyivät laajalti. Aiempaa helppokäyttöisempi, nopeampi ja edullisempi teknologia houkutti uusia käyttäjäryhmiä ja edisti uusien käyttötapojen keksimistä. Verkkoliittymien määrää alettiin Suomessa tarkastella vasta 1998, mikä kertoo ettei asiaa nähty tätä ennen yhteiskunnallisesti kovin tärkeänä. Netin käyttö kuitenkin lisääntyi vuosi vuodelta. Sen jokapäiväinen merkitys kasvoi erityisen paljon 2000-luvun vaihteen jälkeen, kun laajakaistan ja graafisten selainten kaltaiset vaihtoehdot toivat internetin yhä useampien käyttäjäryhmien ulottuville. (Ks. Taulukko 8.) Aktiivisimpien elämäjulkaisijoiden tietoisuuteen 1990-luvulla tulleet, muokkausohjelmilla käytettävät blogipalvelut kuten LiveJournal ja Blogger⁴³ yleistyivät kuitenkin hitaasti vuoteen 2004 asti. Vasta silloin suomenkielisen Vuodatus⁴⁴-palvelun perustaminen ja bloggaajien saama valtionpalkinto⁴⁵ tekivät julkaisumuodosta yleisesti tunnetun. (Östman 2007a ja b, 2013a, 68.)

Vuonna 2005 julkinen keskustelu⁴⁶ alkoi lähestyä bloggaamista verkkopäiväkirjojen näkökulmasta (Östman 2013a, 72–73). Kiinnostus uutta omaelämäkerrallisen esittämisen muotoa kohtaan kasvoi entisestään. Teknologia ei enää ollut esteenä, sillä blogipalveluissa saattoi kirjoittaa tekstin Wordista tuttuja tekstinkäsittelytyökaluja käyttäen ja lähettää ajatuksensa verkkoon ”päivitä” – tai ”julkaise”-kuvaketta klikkaamalla. Tässä vaiheessa siirtyivät blogien käyttäjiksi myös ne kotisivupäiväkirjan pitäjät, joille helpommat julkaisutekniikat olivat tervetulleita. (Östman 2007b.) Esimerkiksi kuvan ja videon liittäminen blogiin tai kotisivuille helpottui vuosi vuodelta; elämäjulkaisuun saattoi sisällyttää runsaammin ja

	Yksikkö	1980	1990	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kiinteät puhelinliittymät	1000	1740	2670	2841	2850	2849	2806	2726	2568	2390	2140
Matkapuhelinliittymät	1000	23	258	2846	3273	3729	4176	4517	4747	4999	5385
Laajakaistaliittymät ¹	1000	--	--	--	--	10	61	237	467	779	1203
Kiinteät puhelinliittymät	kpl/1000 as.	363	534	551	551	550	540	524	492	456	407
Matkapuhelinliittymät	kpl/1000 as.	5	52	552	634	720	804	868	909	955	1025
Internetliittymät	kpl/1000 as.	--	--	106	122	149	182	219	235	366	477

¹ DSL-liittymät ja kaapelimodeemit

Vuotta 2002 aiemmat tiedot eivät ole täysin verrannollisia myöhempiin.

Taulukko 8. Internetin yleistyminen Suomessa. (Östman 2007a, 26. Alkup. taulukko: Tilastokeskus: *Tietoliikenteen kehitys Suomessa 1980–2005.*)

yhä useammanlaista kerrontaa. Vuonna 2006 yleistyivät lyhyeen ilmaisuun kannustavat mikroblogit, kuten Twitter⁴⁷, ja vuotta myöhemmin Facebook⁴⁸ tuli Suomeen. Samaan aikaan *sosiaalisen median*⁴⁹ käsite yleistyi tarkoittamaan verkon yhteisöllisiä teknologioita ja käyttäjiä. (Suominen 2013c, 100–102; 2013d, 139.) Tämän jälkeen uusia sosiaalisen median palveluja syntyi jatkuvasti lisää, ja olemassa olevat palvelut muunsivat toimintamallejaan paremmin sosiaalisen median tai tuttavallisemmin *some*-käsitteen alle sopiviksi.⁵⁰ Teknologisen muutoksen keskiöön tuli 2010-luvulla mobiiliteknologia: kännyköiden ja muiden älylaitteiden välityksellä elämäjulkaisijatkin voivat päivittää julkaisujaan yhä helpommin ja kokaikaisemmin, lähes mistä ja milloin tahansa.

Teknisen kokeilemisen kiihkein aika oli siis ohi siinä vaiheessa, kun haastattelin tutkittaviani; teemakirjoitusten kirjoittamisaikaan se selvästi oli osalla tutkittavista vielä kesken. Innokas kokeileminen liittyi aineistossani paitsi ajankohtaan, myös siihen, miten kiinnostuneita tutkittavat olivat teknologiasta ja sen uutuuksista yleensä. Innokkaimpia olivat ne, joilla oli työn tai harrastuksen kautta kiinteä suhde tietotekniikkaan, tai jotka olivat tulleet internetin käyttäjiksi jo varhain teini-iässä.

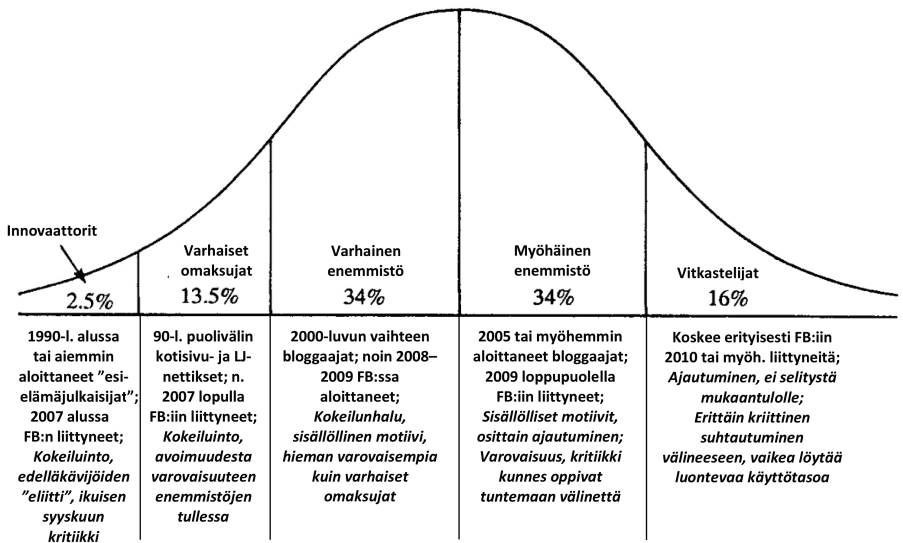
Kokeileminen oli kuitenkin jatkuvasti erottamaton osa elämäjulkaisemiseen tutustumista. Jokaisen teknologiamuutoksen ja jokaisen yksittäisen palvelun käyttöönottoon liittyy vastaava kokeiluvaihe, jollaista Everett Rogers (2003, 229–264) on kuvannut innovaatioiden leviämisteoriassaan. Hänen mukaansa tietoisuutta uudesta asiasta seuraa kiinnostus sitä kohtaan. Tämän jälkeen henkilö arvioi innovaation käyttökelpoisuutta itselleen, ja vasta tämän jälkeen ryhtyy kokeilemaan sen käyttöä. Silloin käyttäjä tutustuu tekniisiin toimintoihin, leikittelee erilaisilla sisällöillä ja ilmaisumuodoilla ja selvittää, mitä kaikkea työkalulla on mahdollista tehdä. Kokeilun jälkeen alkaa Rogersin mukaan vasta varsinainen omaksumisen vaihe. Jotta tämä voisi tapahtua, innovaation on oltava jossain määrin parempi kuin edeltäjä, jota se pyrkii peittämään tai korvaamaan. Sen on kuitenkin oltava sovitettavissa olemassa oleviin arvoihin, kokemuksiin ja tarpeisiin, se ei saa olla liian vaikea käyttää, kokeileminen on oltava käytännössä ja rajatulla tavalla mahdollista ja innovaatiolla on oltava näkyviä tuloksia.

Kuviossa 9 esitän elämäjulkaisemisen leviämisen Suomessa diffuusiokäyrään sovitettuna. Rogersin karkeahkon jaottelun alapuolelle olen lisännyt omat tarkennukseni, jotka selittävät Rogersin ryhmien limittymistä elämäjulkaisijoiden kohdalla. Suomalaiset nettipioneerit ja palvelujen ensimmäiset elämäjulkaisemista kokeilevat käyttäjät olivat ilmiön innovaattoreita. Varhaiset omaksujat ja varhainen enemmistö sekoittuivat jossain määrin toisiinsa, samoin varhainen ja myöhäinen enemmistö. Jossain vaiheessa myöhäisen enemmistön mukaantuloa ilmiö saavutti kriittisen massan (Rogers 2003, 343–361): tämän jälkeinen enemmistö sekä vitkastelijat olivat ajautujia, jotka eivät muistaneet tai edes tienneet miksi olivat aloittaneet elämäjulkaisemisen. He kokivat usein tekevänsä jotain itselleen sopimatonta tai luonteenvastaista.

Prosenttiluvut ovat Rogersin määrittämiä: käyttämästäni aineistosta ei ollut mahdollista vastaavia laskea, sillä ryhmittymät sekoittuivat eri palvelujen kohdalla, ja sama tutkittava saattoi kuulua useampaan eri ryhmään. Lisäksi varhaiset omaksujat ja varhainen enemmistö, molemmat enemmistöt sekä myöhäinen enemmistö ja

vitkastelijat limittyivät tutkimuksessa toisiinsa huomattavasti. Rogersin mallia onkin kritisoitu erityisesti sen korostamisesta, että innovaatioiden tulisi levitä mahdollisimman nopeasti. Sen on nähty tukahduttavan innovaatioiden menestystä estävien tekijöiden tutkimusta. (Kalliokulju ja Palviainen 2006, 3.) Rogersin mukaan tulisi-kin selvittää, miksi kaikki innovaatiot eivät sovi kaikille. (Rogers 2003, 105–133.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla omaksumista vaikeuttavia tekijöitä olivat ainakin kyvyttömyys löytää käyttötärpeita (esim. Janin ensikäynti FB:ssa oli lyhyt ja hän koki sen turhaksi) ja etenkin varhaisemmassa internet-kulttuurissa teknologian liiallinen vaikeus. Vastaavasti kyky suhteuttaa aiempiin toimintamuotoihin ja omiin käyttötärpeisiin sekä teknologinen osaaminen (ja myöhemmin teknologian helppous) edistivät omaksumista.

Lineaarisenakin Rogersin malli selkeyttää, miten elämäjulkaisemisilmion⁵¹ leviäminen Suomessa on tapahtunut. Sisällytin ku-

Kuvio 9. Elämäjulkaisemisen leviäminen. (Alkup. kuvio Rogers 2003, 281.)

vioon eri julkaisumuodoista vain blogit ja Facebookin, jotka olivat tutkimusprosessin kestäessä 2008–2014 merkittävimmässä asemassa elämäjulkaisemisen kanavina. Elämäjulkaisemisen kriittinen massa keskittyi niiden ympärille: ilmiö yleistyi teknisesti, kun Facebook arkipäiväistyi ja blogimainen julkaiseminen mahdollistui lähes palvelussa kuin palvelussa. Kuvapalveluiden, mikroblogin ja marginaalisempien temaattisten (kuten liikunta-) palveluiden käyttöönotto oli mahdollista asettaa samaan ajalliseen kaavaan, mutta niiden leviäminen oli hajanaisempaa. Tämä johtui todennäköisesti juuri kriittisen massan puuttumisesta, jolloin näiden palvelujen verkostomainen leviäminen⁵² (Rogers 2004, 19) oli hitaampaa ja satunnaisempaa kuin blogien ja Facebookin.

Kaksi tutkittavaa etsi tarkoituksella yhä uusia kokeiluvaiheita. Tarmo kuvasi kokeilunhalua ja uuden oppimista yhtenä verkkojulkaisemisensa pysyvästi tärkeimmistä motiiveista, ja hänellä olikin tutkimuksen aikana käytössään useita eri julkaisukanavia (Tarmo, TK, julkaisut). Kristiina taas pyrki ottamaan jokaisen uuden palvelun käyttöön niin nopeasti ja kattavasti kuin mahdollista. Elämäjulkaisemisensa hän oli keskittänyt tietyille keskustelupalstoille, aampaan salaiseen blogiin ja nyttemmin erityisesti Facebookiin ja Twitteriin. Kristiina, toisin kuin innokkaat kokeilijat keskimäärin, tutustui verkkovuorovaikutukseen vasta aikuisiällä yhdistystoiminnassa, mutta kehitti itsestään kokeiluintonsa kautta sittemmin sosiaalisen median asiantuntijan. (Kristiina, TK, H, FB ja Twitter.)

Kokeilunhalun ohella yleisin elämäjulkaisemisen aloittamisen tai sen merkittävän muuttumisen syy aineistossani oli *otollinen elämäntilanne*. Esimerkiksi Anni sijoitti elämäjulkaisemisensa alkamisen ja sen kiihkeimmän vaiheen murrosiän kuohuihin. Janin julkaiseminen muuttui merkittävästi hänen elämänkatsomuksensa muuttuessa. Opintojen vuoksi muuttaneet Hanna L. ja Hanna N. kertoivat yksinäisyydestä motivoivana tekijänä, ja Riitta aloitti bloginsa ulkosuomalaisena. Hän tosin liitti sen enemmän parisuhteen päättymistä seuranneeseen uuden kaipuuseen kuin ulkomaille muuttoon. Muuttuneiden elämäntilanteiden pohjalta syntyi erityisesti henkilökohtaista, päiväkirjamaista ilmaisua.

Elämäjulkaisijoita siivittäneet elämäntilanteiden muutokset liittyivätkin eniten ihmissuhteisiin, asuinpaikkaan ja työhön tai opintoihin. He kyllä aloittivat uusia elämäjulkaisuja muissakin tilanteissa, kuten uusien harrastusten ja elämänkatsomusten ympärille. Jotkut, kuten Tarmo ja Jani, tekivät tätä useinkin, mutta esimerkiksi neljännen blogin perustamisvaiheessa elämäjulkaisemisen harjoittelu ei enää ollut yhtä merkittävässä asemassa kuin julkaisemisen varsinainen tavoite. Elämänmuutoksesta alkanut elämäjulkaiseminen eteni pitkälti samalla tavoin eri tutkittavilla. Kokeiluvaiheessaan he harjoittelivat julkaisun teknistä käyttöä, jotta voisivat ilmaista itseään haluamallaan tavalla (*combatibility*: Everett 2003, 240–256). Kaija kuvasi tätä bloginsa alussa seuraavasti:

On kummallinen aamu. Kohta vappu ja lunta sataa ja on pakkasta. Eilenkin koko päivän. Olen yksin ja opettelen tätä bloggaamista. [- -] [Läheinen] neuvoi minua hiukan eilen illalla. Saa nähdä ymmärsinkö mitään? (Kaija B1, 04/2005.)

Eilen tutkin suomalaisia blogeja ja sain selville, että tässä bloggerissa oli ollut ongelmia, ei siis minun taidoissani! Hah! Kirjoitin jopa kommentin yhteen kotisivuksi kauan luulemaani blogiin. Siellä oli niin paljon kamaa, ettei niitä jaksanut kerralla plarata. (Kaija B1, 04/2005.)

Opittuaan käyttämään välinettä Kaija alkoi kertoa itsestään ja elämästään. Hän perusti myöhemmin myös muita blogeja runoilile ja valokuville, mutta yhdisti ne joitain vuosia myöhemmin takaisin osaksi ensimmäistä elämäjulkaisuaan. Kaija näytti käyttäneen läheisistään alusta asti peitenimiä tai kiertoilmauksia. Samoihin aikoihin aloittaneilla myös oikeiden nimien käyttö oli tavallista, kuten Marikilla, joka jätti nimet vasta läheisen sitä pyytäessä. Tuoloin aloittaneet elämäjulkaisijat nojautuivat pitkälti kotisivunettisten perinteeseen: 1990-luvulla lähes kaikki suomalaiset verkkopäiväkirjailijat tunsivat toisensa. He kokivat piirinsä luottamukselliseksi eikä nimien käyttö ollut ongelma. Netin kasvaessa varovaisuus lisääntyi: osa varhaisista verkkopäiväkirjan pitäjistä jopa lopetti kokonaan tuntiessaan kertovansa asioitaan liian monille. Sama varovaisuuden lisääntyminen näkyi tutkittavieni kerronnassa, ja se liittyi varhaimmin aloittaneilla juuri tähän netin kasvamiseen liian

isoksi (esim. Cindie, Jouni, Petri). Muut, kuten Anni ja Hannat, liittivät lisääntyneen varovaisuuden lähinnä ihmisenä kasvamiseen ja kypsymiseen.

Selvimmän elämäjulkaisijuuteen johtivat elämäntilanteet, jotka liittyivät ihmissuhteisiin, henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin sekä työhön ja vapaa-aikaan. Olennaista kaikissa oli tarve tavoitella muita ihmisiä ja jäsentää omaa elämää. Esimerkiksi Kristiina kertoi aiemman salaisen bloginsa palvelleen täydellisesti hänen tarkoituksensa: vertaistukea, ihmisenä kypsymistä ja ikävien asioiden purkaa. ”Olen kokenut niin paljon kaikenlaista, että ei ole ihme, että läksin elämäkirjoittamaan”, hän totesi (Kristiina, H). Monilla muillakin elämäjulkaisijaksi ryhtyminen palveli nimenomaan muuttuvan elämäntilanteen jäsentämistä: Jenni pohti raskautta ja perheen perustamista (B1 ja B2), Jani terveyttään vakavan onnettomuuden jälkeen (B3–5) ja Aune kaipasi työttömäksi jäätyään tekemistä. Työttömänä ollessa sosiaalisen median sisällöt antoivat hänen päiviinsä ryhtiä ja sisältöä. Toisaalta hän itse varoi mainitsemasta työttömyyttä Facebookissa tai blogikommenteissaan. (Aune, TK.)

Otolliset elämäntilanteet, myönteiset ja kielteiset kriisit, näyttäytyivät katkoina identiteettitarinoissa. Ne saivat ihmiset pohtimaan omaelämäkerrallisuuttaan ja järjestämään käsitystä itsestään aiempaa tietoisemmin. (Eakin 2008, 4; Elbaz 1987, 155.) Muutuvissa elämäntilanteissa identiteetin neuvottelun tarve sosiaalisissa prosesseissa kasvoi (Jenkins 2008, 93). Tämä johti elämäjulkaisijaksi ryhtymiseen tai aiemman elämäjulkaisemisen näkyvään muuttumiseen. Uudistusten edessä pysähtyminen ja toisaalta ajoittainen uudistuminen näyttivätkin olevan elämäjulkaisijaksi tulon välttämättömiä tekijöitä.

Muun muassa Michael Sheringham on todennut, että jonkinlainen kriisi on omaelämäkerran välttämätön elementti ja usein sen alkuunsaattaja. Hänen mukaansa käännekohdasta on tullut suorastaan konventio elämän tarkastelulle: sen avulla on mahdollista menneeseen katsoessa dramatisoida omaa, hiljakseen kulkenutta elämää. Nykyisissä elämäkertoissa esiintyy Sheringhamin mielestä ”sarjakriisisyyttä”. Tällä hän tarkoittaa tilannetta, jossa esimerkiksi

uskonnollinen kääntymys ei enää määritä käännekohtaa, jolloin omaelämäkerran kirjoittaminen tulisi ajankohtaiseksi. Tällöin toimijat pyrkivät etsimään suuria merkityksiä pienistä arjen tapahtumista: he muokkaavat ne omassa mielessään kriiseiksi. Näin omaelämäkerta muuttuu kertakaikkisesta, kokonaisesta tarinasta käännekohtien sarjaksi. (Sheringham 1995, 10–11, 32.)

Elämäjulkaisijat eivät kertoneet elämästään samalla tavoin retrospektiivisesti kuin aiemmat omaelämäkerturit, joten heidän toimintansa ei ollut suoraan verrattavissa Sheringhamin kuvaamaan. Elämäjulkaisut sisälsivät piirteitä sekä nykyisyyttä että mennyttä tarkastelevista kerronnan muodoista. Julkaisuissa näkyi silti jonkin verran Sheringhamin kuvaamaa sarjoittaisuutta. Etenkin blogeissa kutakin kirjoitusta motivoi jokin tapahtuma, joka oli arjen keskeisellä pysäyttänyt kirjoittajan pohtimaan sitä tarkemmin. Varsinaisesta sarjakriisisyydestä ei kuitenkaan voinut puhua. Pienet ja suuret kriisit eivät samanarvoistuneet. Pienet käänteet motivoivat päivittämään, mutta suuret kriisit motivoivat aloittamaan elämäjulkaisuja. Ne saattoivat myös merkittävästi muuttaa aiempia käytäntöjä. Näin kävi ainakin Kristalla.

Krista kirjoitti (TK), ettei kerro mitään kovin intiimiä verkossa. Vuonna 2012 hän rikkoi tämän rajan tietoisesti kertoen ensin FB:ssä, sitten blogissaan, parisuhteensa loppumisesta ja uuden välittömästä alkamisesta. Samassa yhteydessä hänen ilmaisunsa muuttui pysyvästi. Ennen eroa ja sen julkaisemista hän kirjoitti kyllä perheestään, ajatuksistaan ja muusta henkilökohtaisesta, mutta pinta-puolisen rupattelemaan sävyyn. Tunteisiinsa hän viittasi arkipäiväisellä tai vitsikkäällä tavalla sivulauseissa. Vuotta myöhemmin kerrota oli aivan toisenlaista:

Olen kärsimätön sairastaja eikä minulle riitä tekemiseksi se, että niistan nenäni ympäriltä ihon pois. Olen siis antanut itselleni luvan olla tietokoneella ja ollutkin sillä melkein yötä päivää. Onneksi [innostuin eräästä pelistä], koska muuten olisin kuollut tylsyyteen. (Krista B1, 03/2012.)

Olen oppinut sairastamisestani sen, että vaikka mieleni on luja, pitää asioista silti puhua. Ei saa olla väärällä tavalla vahva[,] koska jossain

vaiheessa keho viheltää pelin poikki. [- -] Tapani kirjoittaa asioistani julkisesti saattaa ärsyttää, mutta toivon että näistä ajatusteni rippeistä olisi iloa tai parhaassa tapauksessa apua. Ei saa vaieta. Ei saa kärsiä hiljaa eikä yksin. (Krista B1, 03/2013.)

Molemmat sitaattit kertoivat sairastelun aiheuttamasta arkirytmien hidastumisesta. Vanhempi kuvaili pintapuolisesti tekemisiä, ärsytystä ja tylsistymistä. Uudempi taas pohti sairastumisen taustalla vaikuttaneita henkisiä seikkoja ja puolusti Kristan oikeutta puhua tunteistaan ”ääneen”. Vielä vuoden 2014 lopullakin hän reflektoi ajatustaan ja tunteitaan aiempaa huomattavasti syvemmin. Osittain kyse lieni hänen kokemansa muutoksen luonteesta. Esimerkiksi kasvatopsykologi Kaarina Määttä on kuvannut rakastumista entisen elämänvaiheen tuhona. Se voi johtaa vaikkapa taiteelliseen inspiraatioon ja ihmisen minäkäsityksen muuttumiseen. Uusi elämänvaihe kuitenkin arkipäiväistyy. (Määttä 1999, 36–53.) Kristankin kohdalla rakastumisprosessi johti uudenlaiseen elämäntilanteeseen, josta tuli ajan mittaan jokapäiväistä. Näin hänen julkaisemisensäkin säilyi ja arkipäiväistyi uudenlaisena, myönteisempää minä- ja elämäkäsitystä esittävä. Osittain muutoksessa oli kyse myös siitä, että itse elämäjulkaiseminen tuli Kristalle tutummaksi, eikä hän enää kokenut yhtä suurta huolta siitä, mikä sopi julkaistavaksi.

Suuri osa julkaisuista alkoi siis erityisteemalla tai erityistilanteessa, *tilannepäiväkirjoina*. Steven Kaglen mukaan tilanapäiväkirjat keskittyvät aluksi johonkin asiaan, joka on muuttanut kirjoittajan arkielämää. (Kagle 1986, 74.) Näin tapahtui otollisessa elämäntilanteessa aloittaneille julkaisijoille. Jokapäiväisen elämän moninaisuus kuitenkin lisääntyi heidän julkaisuissaan ajan mittaan. Digitaalisen kulttuurin tutkija Jill Walker Rettbergin mukaan tavoitteelliset blogit päättyvät niiden teemana olevien projektien päättyessä (Walker Rettberg 2008, erit. 113–114). Elämäjulkaisijoilla tätä esiintyi jonkin verran, mutta yleensä lopettaessaan julkaisun he kertoivat viimeisessä viestissään uuden julkaisun sijainnin – näin teki esimerkiksi Jenni siirtyessään raskausblogista lapsiperheblogia kirjoittamaan. Vielä tavallisempaa oli, että elämäjulkaisijat antoivat vastaan potkimatta sisältöjensä liukua erityistilanteista kohti moni-

puolista arkea. Tilanpäiväkirjat siis muuttuivat ajan mittaan ruti-
noituviksi *elämäkirjoiksi*. Niissä itse kirjoittaminen nousi tärkeäm-
mäksi kuin se, mistä elämäjulkaisija kirjoitti. (Kagle 1986, 74; Vat-
ka 2005, 84–86.) Tämä kertoi *vakiintuvasta* toiminnasta, joka oli
asettumassa osaksi jokapäiväistä elämää.

Varovaisuuden lisääntyminen oli osa elämäjulkaisemiseen tu-
tustumista. Prosessi saattoi edetä päinvastaiseenkin suuntaan. Esi-
merkiksi Facebookiin hieman vastahakoisesti liittynyt Tiina oli tee-
makirjoituksessaan hyvin epävarma käyttöön liittyvistä asioista.
Hän ei kokenut moniakaan asioita sopivina tai riittävän kiinnosta-
vina julkaistaviksi ja rakensi verkostoaan sen perusteella, minkä ar-
veli näyttävän muista hyvältä. Haastattelun aikaan vain puoli vuot-
ta myöhemmin hän oli poistanut kavereistaan muun muassa enti-
siä koulutovereita ja tuotti sisältöjä jonkin verran luontevammin.
(Tiina, TK + H.) Myös Annika oli teemakirjoituksessaan 2008 erit-
täin kriittinen elämäjulkaisemisen suhteen. Haastattelussaan 2010
hän kuitenkin kertoi Facebookin tulleen niin ”elimelliseksi” osak-
si arkea, ettei enää kokenut esimerkiksi musiikkimakunsa paljas-
tavan hänestä liikaa. Päinvastoin häntä välillä harmitti, jos kaverit
eivät tэгänneet⁵³ julkaisemiaan kuvia hänestä tai ellei vaikka tie-
tyn bändin sijoittaminen juuri haluttuun musiikkigenreen omissa
tykkäyksen kohteissa onnistunut. Vuonna 2008 FB:iin liittyneen,
ja jo 1990-luvulla ”irkanneen” Annikan kohdalla muutos oli pal-
jon selkeämpi kuin 2010 liittyneen Tiinan, joka ei ollut elämäjul-
kaissut aiemmin. Samaa näkyi muillakin tutkittavilla. Tämä viittasi
siihen, että elämäjulkaisija saavutti toimintaansa liittyvän varmuu-
den ja luontevuuden vasta pitkällä, jopa vuosia kestäväällä aikavälil-
lä, vaikka palvelujen tekniset käytännöt onkin nykyään mahdollista
omaksua jopa tunneissa.

Annika ja Tiina olivat 12 muun tutkittavan tapaan *ajautujia*.
Heidän kriittinen ja alussa hyvin epävarma suhteensa Facebookiin
liittyi juuri tähän. Ajautuva aloittaminen näkyi aineistossani lähes
tasavertaisena kokeiluinnon ja elämäntilanteiden muutoksen kans-
sa. Se voi tapahtua jossain määrin yhdessä edellisten kanssa. Anni-
kan ja Tiinan kaltaiset ajautajat käyttivät lähinnä Facebookia. He

olivat liittyneet sinne ympäristön paineesta: ystävien usuttamina tai tunteesta, että jäivät ulkopuolelle esimerkiksi tapahtumista, koska niistä levisi tieto vain FB:ssa. Vaikka liittyminen oli teknisesti vapaaehtoista, tunnepuolella ajautujat kokivat tulleen pakotetuiksi. Heidän harjoitteluvaiheensa oli tavallisesti pitkä, ja sitä häytti näkemys siitä, että väline oli tarpeeton, jopa epäilyttävä.

Rogersin mallia ajatellen kriittisimpien ajautujien oli vaikea löytää Facebookin suhteellista hyötyä ja sovittaa sitä omiin tarpeisiinsa. Poikkeuksena oli Jari. Hän liittyi Facebookiin pitkän vastustelun ja ”hömpä turhake”-ajattelun päätteeksi läheisen muuttaessa ulkomaille (ajautumisen ja elämänmuutoksen yhdistelmä). Hän kuitenkin huomasi palvelun nopeasti monimuotoiseksi ja päivittäisen elämänsä kuvaamiseen sopivaksi. Jari alkoi nopeasti kokeilla julkaisumuodoilla⁵⁴ ja -sisällöillä: kuukausissa hänestä kehittyi aktiivinen FB-elämäjulkaisija, jonka innokkaat kokeilut nopeuttivat hänen tottumistaan palvelun ja elämäjulkaisemisen toimintatapoihin. (Jari, TK, H, FB.) Tosin on huomioitava, että Jarilla oli jo kokemusta valokuvajulkaisemisesta – hän oli siis ajautuja vain FB:n suhteen. Kriittistä aloitusvaiheen suhtautumistaan muuttivat myöhemmin myös Annika, Aune ja Tiina. Viitteitä samasta näkyy muillakin ajautuneilla. Tämä osoitti, että Rogersin alkuperäinen malli ei sellaisenaan päde elämäjulkaisijoihin. Hän onkin huomauttanut, että internet muuttaa tätä innovaatioiden käyttöönottoprosessia muun muassa siksi, että tieto leviää verkostomaisemmin kuin aiemalla suusta-suuhun-menetelmällä (Rogers 2003, 215–216).

Ajautumista esiintyi myös erityisesti vuoden 2005 jälkeen bloggin aloittaneilla tutkittavilla. Saman vuosikymmenen loppupuolella blogit lisääntyivät nopeasti. Bloggaajien joukkoon, ”blogosfääriin”, liittyminen tapahtui hyvin samalla tavoin kuin Facebookin yleistymisen myöhemmin. Tämä innovaation leviämiskäyrää mukaileva prosessi näkyy niin elämäjulkaisemisessa ilmiönä kuin sen eri muotojen ja palvelujen käyttöönotossa. Ensimmäisinä aloittivat kokeilunhaluiset eli *innovaattorit* ja *varhaiset omaksujat* (Rogers 2003, 279–281). Sitten mukaan tuli varhainen enemmistö, joka oli innokasta kokeilemaan, mutta aloitti elämäjulkaisemisen erityises-

tä syystä, tavallisimmin elämänmuutoksen yhteydessä. Myöhempi enemmistö tuli mukaan yleistyvän käytännön innoittamana: heillä ei välttämättä ollut erityistä syytä ryhtyä nimenomaan elämäjulkaisijoiksi, mutta valtaosalla heistä oli jokin sisällöllinen tavoite. Enemmistöt muodostivat *kriittisen massan*. Rogersin mukaan se syntyy, kun innovaation on omaksunut niin moni yksilö, että siitä eteenpäin sen leviäminen lähinnä varmistaa sen olemassaolon. (Rogers 2003, 343–361; Rogers 2004, 18–19.)

Aineistossani myöhäiseen enemmistöön kuuluvat tunnisti kaikkien julkaisumuotojen ja -vaiheiden kohdalla siitä, että he olivat huomattavasti varovaisempia ja kriittisempiä kuin aiemmin aloittaneet elämäjulkaisijat. Osa heistä ei enää osannut kuvailla, miten heidän aloittamisensa tapahtui. He eivät muistaneet, eivätkä ehkä edes tarkoin tieneet – he vain ajautuivat mukaan. ”Jotenkin automaattisesti sinne johkaantui”, kuvaili Cindie Facebookiin päätymistään. Ajautujista viimeisinä tulivat tämänkin ilmiön piiriin Rogersin kuvaamat *virkastelijat*, eli Jarin ja Tiinan kaltaiset erittäin vastentahtoisesti myöntyvät käyttäjät. Osa heistä otti ja oppi Jarin tavoin asian omakseen, osa jäi Tiinan tavoin hieman epävarmoiksi. (Rogers 2003, 279–282.) Myöhään mukaan tulleiden elämäjulkaisijoiden vaikeus muistaa voi johtua myös niin kutsuttujen ”nettivuosien” nopeasta kulumisesta: internet vanhenee noin seitsemän kertaa nopeammin kuin fyysinen todellisuus (Nakamura 2002).

Tämän määritelmän jälkeen teknologiakehitys ja ajan kokeminen ovat yhä kiihtyneet: esimerkiksi media-arkeologi Charlie Gere on todennut reaaliaikaisuuden, välittömän palautteen ja vastteen vaatimuksen olevan suorastaan 2000-luvun kulttuurinen trendi, joka vaikuttaa teknologiakehitykseen yhä kiihtyvästi ja päinvastoin (Gere 2006). Paul Virilio kutsuu tällaista tilan ja ajan kokemusta merkittävästi muuttavaa, valon nopeutta tavoittelevaa teknologiasuuntausta dromologiaksi, vauhdin tieteksi (Virilio 1998). Ei siis ihme, että verkonkäyttäjää kohtasi muistinmenetys (Paasonen 2004) ja he unohtivat vaikkapa, miksi ja miten alun perin ryhtyivät elämäjulkaisijoiksi. Paasonen mukaan erityisesti aiempiin teknologioihin⁵⁵ liittyvä muistinmenetys on ollut vapaaehtoista, mutta

elämäjulkaisijat vaikuttivat hieman hämmentyneiltä muistamattomuudestaan. Osittain tämä johtui puolitahdottomasta ajautumisesta uuden ilmiön pariin. Osittain kyse oli todennäköisesti siitä, että ”nettivuoden” nopeus oli ohitettu, ja ajankulu netti-ilmiöiden yhteydessä oli huomattavasti nopeampaa kuin seitsenkertaista fyysiseen nähden.

Elämäjulkaisemisen tekniikoiden harjoitteluun muistutti Rogersin kokeilemista. Hänen mallissaan varsinainen omaksuminen seuraa vasta tiedonhankkimisen viimeisenä vaiheena tapahtuvan kokeilemisen jälkeen. (Rogers 2003, 171–194.) Hårdin ja Jamisonin kulttuurisen omaksumisen mallissa (2005, 14) kokeileminen taas liittyi käytäntöjen ja tapojen omaksumiseen: *totuttautumiseen ja totuttumiseen*. Mitä helpommaksi elämäjulkaiseminen kokonaisuudessaan tuli, sitä halukkaampia verkkokäyttäjät olivat kokeilemaan sitä. Vastaava prosessi näkyi myös eri palveluiden käyttöönotossa. Elämäjulkaisijoilla kokeileminen oli kuitenkin jo selvä osa omaksumista. Se sijoittui kulttuurisen omaksumisen teoriassa käytännön menettelytapoihin tottumisen piiriin (Hård ja Jamison 2005, 14).

Riippumatta siitä, mihin ryhmään kuuluivat, tutkittavat kuvasivat elämäjulkaisemisen ja sen eri muotojen harjoitteluvaiheita jokseenkin epämääräisesti.⁵⁶ Tämä kertoo siitä, että muistimenetystä tapahtui jo lyhyessäkin ajassa. Tutkittavat saattoivat muistella omia kokeilujaan elämäjulkaisemisen alussa hymähdellen ja nähdä nykyiset käytäntönsä paljon parempina (esim. Marikki, Hanna L., Jani). Sitä, miten he käytännössä alkutilanteesta nykyiseen päätyivät, he eivät juuri pystyneet kuvaamaan. Esimerkiksi Aune kertoi liittyneensä Facebookiin jo 2007, mutta aloittaneensa aktiivisen käytön vasta paljon myöhemmin. Syitä pitkään passiiviseen kauteen hän ei eritellyt. Useimmat osasivat kuitenkin kertoa, miksi nykykäytännöt ovat parempia ja millaisten ajatusten myötä he olivat niihin siirtyneet.⁵⁷ 1990-luvun alkupuolella elämäjulkaisemisen – tai yleensäkin netinkäytön – aloittaneet muistivat ensiaskeleensa parhaiten: he olivat BBS- ja mikrotietokoneharrastajia ja irkkajia: suomalaisen netin pientä ”eliittiä”, joille enemmistöjen elämä-

julkaiseminen aiheutti suoranaista ahdistusta suurien käyttäjämäärien vuoksi.

Epämääräisyys johtui myös siitä, että harjoittelu ei edennyt suunnitelmallisesti, vaan eteen sattuvia ominaisuuksia testaten, yrityksen ja erehdyksen kautta. Esimerkiksi Jani kertoi käyttäneensä Mikseri.netin blogiominaisuutta ensimmäisen kerran musiikintekoprosessin purkamiseen, ja ”siitä se sitten lähti”. Samaan aikaan hän kirjoitti elämästään Mikseri.netin keskustelupalstapuolelle ja Ku-vake-palveluun⁵⁸. (Jani, H.) Hänen ensimmäiset kokeilunsa alkoivat, koska kysyntä ja tarjonta – tekninen mahdollisuus ja sanomisen tarve – kohtasivat, mutta tilannetta ja siihen johtaneita syitä hänen on vaikea kuvata tarkasti. Sama koskee monia muita, esimerkiksi Kaijaa. Hänen bloggaamisensa alkoi hänen itsensäkin mukaan hie-man sattumalta: puoliso bloggasi pitkältä matkalta, ja toinen läheinen vihjasi Kaijalle, että tämäkin voisi ryhtyä bloggaamaan saadakseen jotain tekemistä. Kaija päätti kokeilla. Hänkin kuvaa tätä tilannetta sanolla ”siitä se sitten lähti” (Kaija, TK). Tällaiset ilmaukset toistuvat tutkittavien kerronnassa. He eivät kovin tarkkaan kuvanneet aloittamisen ajankohtaa tai silloisia käytäntöjään, mutta muistivat aloittamiseen liittyneet tilanteet.

Harjoitteluvaihe eteni eri tavoin varhaisilla elämäjulkaisijoilla (innovaattorit, varhaiset omaksujat, osa varhaista enemmistöä) kuin myöhäisemmillä (lopun varhaisesta enemmistöstä, myöhäinen enemmistö, ajautajat). Varhaisemmilla ryhmillä minkä tahansa palvelun tai muodon yhteydessä harjoittelu oli innokasta, aktiivista ja syvempään osaamiseen pyrkivää. Mitä myöhäisempään omaksujaryhmään elämäjulkaisijat kuuluvat, sitä pinnallisemmin he näyttivät syventyvän välineisiinsä.

Osittain kyse oli siitä, että jatkuvasti helppokäyttöistynvä tekniikka ei vaatinut pitkälistä opettelua (Knuuttila 2003, 199) ja siitä, että aiempi oma⁵⁹ tai muiden käyttäjäryhmien kokemus palveli myös uusia mukaan tulijoita. Esimerkiksi Hanna L. kertoo aloittaneensa lähes kaikkien some-palvelujen käytön jonkun tutun innostamana (Hanna L., H). Osittain kyseessä oli myös, etenkin myönteisimmin suhtautuvilla ajautujilla, huoleton suhtautuminen väli-

neeseen ja sen ominaisuuksiin (vrt. Ridell 2011, 61⁶⁰). Varsinkin vastentahtoisilla vitkastelijoilla tämä huolettomuus saattoi kääntyä välinpitämättömyydeksi: väline ei kiinnostanut tai käyttäjä suhtautui siihen hyvin kriittisesti, eikä halunnut tehdä sillä muuta kuin paikalliseksi kokemansa toimenpiteet (Annika, Tiina). Toiminnan piiriin jääneiden⁶¹ vitkastelijoiden toiminta kuitenkin monipuolistui ja suhde elämäjulkaisemiseen muuttui myönteisemmäksi ilmiön *vakiintuessa* osaksi jokapäiväistä elämää.

Tekniikat ja tavoitteet

Elämäjulkaisijat tekivät harjoittelemalla elämäjulkaisemisen muodoista ja käytännöistä itselleen soveltuvia. Tuossa vaiheessa tutkittavat saattoivat perustaa yhä uusia julkaisuja lähes samasta aiheesta (kuten Janin samanaikainen elämäjulkaiseminen Mikserin paltalla ja blogissa sekä Kuvakkeessa), vaihtaa esimerkiksi blogialustaa⁶² tai tutustua palvelujen moniin ominaisuuksiin (Kristiina) sekä yhä uusiin julkaisumuotoihin (kuten Kaijan erilliset runo-, kuva- ja tarinablogit). Seuraavassa vaiheessa toiminta monipuolistui, jos se aiemmin oli varovaista. Avoin ja hajanainen toiminta puolestaan alkoi painottua kullekin sopiviin julkaisumuotoihin, teemoihin ja/tai toimintoihin. Omaksuminen oli vielä pitkälti menettelytapoihin totuttautumisen asteella, mutta siinä alkoi näkyä piirteitä rutinoitumisesta ja kesyttämisestä; omaksi tekemisestä (Hård ja Jamison 2005, 14). Tässä luvussa tarkastelen tätä *elämäjulkaisemisen vakiintumista luontevaksi toiminnaksi*.

Petri oli häntä haastatellessani (08/2010) melko tuore Facebookin käyttäjä, joka kertoi menneensä palveluun vasta, kun oli ”ammatin puolesta pakko seurata sitte”. Hän ei omasta mielestään ollut kovin aktiivinen. Silti Twitter hänen aiempaan julkaisumuotonaan oli jo ehtinyt loppua, koska molemmissa toteutuivat hänen mukaansa ”samat sosiaaliset funktiot”. Petri kertoi FB-viestintänsä olevan käytävä- ja kahvihuonekeskustelujen tapaan ”semmosta päivittäistä [- -] juoruamista”. Amatillisista asioista puhuminen FB:ssa oli

hänen omalla kohdalla ajatuksenakin ”älytön”. Esimerkiksi perhekuvia Petri ei myöskään julkaissut, ja halusi pitää perheasiat muutenkin poissa FB:sta. Vuoteen 2013 mennessä hänen julkaiseminsensa muuttui. Tuolloin hän päivitti statustaan päivittäin jakaen erityisesti ajankohtais- ja musiikkivideolinkkejä. Työstä kertominen oli lisääntynyt, mikä saattoi osittain johtua työblogin muuttamisesta staattiseksi⁶³ CV:ksi. Myös vapaa-ajan kerronta oli lisääntynyt. Petri näytti myös löytäneen oman, hieman sarkastisen FB-tyylinsä, kuten tässä työn ja perheen yhdistämistä kuvaavassa päivityksessä: ”[Lapsi] tuli tutustumaan isin työpaikkaan[.] Ensitöikseen pillitti väänsi [- -] robottikoiran pään nurin ja heitti [paperi]pinon lattialle... Kai tää tästä. Eväät kehiin.” (Petri FB, 04/2013.)

Tämä oli hyvä esimerkki siitä, mitä tapahtui, kun elämäjulkaisemisen harjoitteluvaihe muuttui toiminnan vakiinnuttamiseksi: elämäjulkaisijat saivat otteen villinä vaeltavasta teknologiasta ja alkoivat juurruttaa sitä haluamiinsa käyttötarpeisiin. Vaihe on samankaltainen kuin Pantzarin sekä Berkerin ja kumppaneiden käsitys teknologian kesyttämistä (Pantzar 1996, 11; Berker ym. 2006, 2–3). Nämä näkemykset kuitenkin viittaavat suurin piirtein samaan prosessiin kuin Härdin ja Jamisonin omaksuminen. Pantzarin mukaan vakiintuminen on kesyttämisen kolmas vaihe, joka seuraa juurtumista ja kotiutumista. Elämäjulkaisijoilla vakiintuminen viittasi tässä vaiheessa vasta toimintamenettelyjen juurruttamiseen ja rutiinointiin. Se suhteutui lähinnä Peterin näkemykseen kotouttamisesta: hänen mukaansa teknologia on kuin vieras kodissamme, ja ohjaamme sitä ”elämään maassa maan tavalla” ja omaksumaan meille ominaiset toimintatavat. (Peteri 2006, 54–62.) Juuri tähän tapaan elämäjulkaisijuuden tekninen omaksuminen sujui.

Jaakko Suominen on omassa versiossaan kulttuurisen omaksumisen kaaviosta sijoittanut sekä kotouttamisen ja kesyttämisen *rutiinien* omaksumisen kohtaan (Suominen 2009, 8). Berker ja kumppanitkin katsovat kesyttämiseen kuuluvaksi rakenteisiin, rutiineihin ja arvoihin sopeuttamisen. Elämäjulkaisijat kuitenkin lähinnä vasta alustivat rakenteisiin ja rutiineihin sovittamista vakiinnuttamissaan teknisiä käytäntöjään. Elämäjulkaisemisen vakiinnuttami-

nen teknisenä toimintana oli siis varsin varhainen omaksumisen aamuhetki.

Tekniikkaa vakiinnuttaessaan elämäjulkaisijat ottivat käyttöön itselleen sopivimmat muodot. Tämä ei aina ollut täysin tietoista, vaan tapahtui myös kuin itsestään vakiintumista: Petrin tapauksessa FB vilkastui samalla kun Twitter-käyttö hiipui ja työblogi lakasi päivittymästä. Esimerkiksi Tarmo ja Kaija puolestaan taas lopettivat monet bloginsa keskittyäkseen yhteen, aktiivisesti päivittävään. Tarmolla tällaiseksi valikoitui käsityöblogi, joka ”imaisi” sisäänsä myös aiemman yleisblogin⁶⁴ sisältöjä. Tarmon ajatuksia osuvasti kuvannut sarjakuvablogi loppui kokonaan. Vastaava kehitys on elämäjulkaisemisen vakiintumisvaiheessa tavallista, mutta Tarmolla se liittyi myös hänen elämänsä muuttumiseen 2010-luvulla yhä käsityökeskeisemmäksi: hänen asiantuntijuutensa aiheesta karttui ja monipuolistui, ja hänestä tuli tunnettu käsityötaiteilija. On siis todennäköistä, että hänellä ei ollut enää aikaa päivittää kaikkia julkaisujaan – olihan hän aktiivinen blogien lisäksi muun muassa Twitterissä, FB:ssa ja Flickrissa. Taiteilija-ammattitaidon karttuessa nämäkin muuttuivat yhä enemmän siihen keskittyneeksi ja osaamista markkinoiviksi. Vaikka Tarmo vielä haastattelussaan 2010 painotti olevansa henkilö eikä brändi, vaikutti hän onnistuneen itsebrändäyksessä hyvin.

Käsityöosaamisen ja -tiedon jakamisesta tuli siis Tarmon elämäjulkaisemisen *tavoite*. Tavoitteiden ja sitä kautta elämäjulkaisemisen teeman tai teemojen selkeneminen liittyy olennaisesti vakiintumisvaiheeseen, mutta sitä tapahtuu myös myöhemmin ja muissa yhteyksissä. Tiedon jakaminen oli aineistossani tavallinen tavoite. Taulukko 10 esittää sen ja muiden aineistossani selvimmin esiintulleiden tavoitteiden jakautumisen. Muut tavoitteet olivat *elämän jäsentäminen* ja *sosiaalisuus*. Aineiston perusteella elämän jäsentäminen oli elämäjulkaisemisen merkittävin tavoite (yli 2/3 tutkitavista), mutta tiedon jakaminen ja sosiaalisuus itsenäisinä, aktiivisesti edistettyinä tavoitteina esiintyivät nekin puolessa aineistosta. Jossain määrin kutakin näistä esiintyi kaikilla tutkittavilla. Taulukko kuitenkin havainnollistaa, missä määrin tutkittavat korostivat

Tavoite	Esiintyminen aineistossa
Tiedon jakaminen	15 tutkittavaa
Elämän jäsentäminen	21* tutkittavaa
Sosiaalisuus	15** tutkittavaa

Taulukko 10. Elämäjulkaisemisen tavoitteet.

kerronnassaan ja/tai toiminnassaan eri tavoitteita. Elämän jäsentämisellä tarkoitetaan päiväkirjan perinteestä tutuksi tulleita tavoitteita. Sosiaalisuus liittyi vuorovaikutuksen tarpeeseen: joko sen odotuksiin tai aktiiviseen rakentamiseen ja ylläpitämiseen.

Tieto oli Tarmon lisäksi julkaisemisen tavoitteena 14 tutkittavalta. Aiheet vaihtelivat Hanna L:n masennustietoisuuden lisäämisestä työ- ja harrastelaiheisiin. Lisäksi lähes kaikki painottivat sosiaalisen median merkitystä nimenomaan tiedon jakamisen ja saamisen kannalta, jopa nimimerkki A. N., jonka suhtautuminen koko elämäjulkaisemisilmistöön oli erittäin kriittistä. Tiedon korostaminen liittyikin aineistossa erityisesti näkemyksiin, joiden mukaan elämän jäsentäminen eli omaelämäkerrallinen toiminta verkossa oli jollain tavoin epäsopevaa. Tiedon jakamistavoite jakaantui aineistossa harrastuksiin liittyvän tiedon ja ammatillisen asiantuntijuuden välittämiseen. Lisäksi osa tutkittavista, Tarmon lisäksi esimerkiksi Eerika, oli tutkimuksen aikana eräänlaisessa välitilassa, jossa heidän harrastustietonsa oli syvenemässä ammatilliseksi.

* Elämän jäsentäminen ei näkynyt suoraan kaikkien tutkittavien teemakirjoituksissa tai haastattelussa. Suoraan päiväkirjasta tai elämäkerronnasta puhumisen lisäksi tulkitin elämän jäsentämiseksi puheet ”teini-iän angstista”, elämäntilanteen muutoksista (myös tavallinen julkaisemisen aloitus) ja merkittävästi minuuden kokemiseen liittyvistä aiheista julkaisemisen (esim. Anna W:n harjoittama BDSM-seksuaalisuus).

** Sosiaalisuus on elämäjulkaisemisen lähtökohta. Tutkittavista osa kuitenkin painotti sitä itsenäisenä tavoitteena, kun toisille se oli toimintaan olennaisesti kuuluva osa, jota he eivät esimerkiksi aktiivisesti pyrkinet lisäämään.

Riippumatta siitä, olivatko tutkittavat hankkineet tietoa jostain asiasta harrastuksen (esim. Anna W., Jani, Jari ja Sampo) vai ammatin kautta (Eerika, Kristina, Petri) tai jotain siltä väliltä, elämäjulkaisuissaan he esiintyivät *lämpimien asiantuntijoiden* tapaan (ks. esim. Uotinen 2005b, 8–9). Käsite on alun perin viestinnän ja kulttuurin tutkija Maria Bakardjjevan (2005, 98–103). Hän tarkoittaa sillä henkilöä, joka omaa runsaasti tietoa jostain asiasta, muttei välttämättä koe asiantuntijuuttaan vahvaksi. Tavallisesti kyse on jostain muuta kuin koulutuksen kautta hankitusta osaamisesta. Lämmin asiantuntija voi olla myös henkilö, joka houkuttelee toisia esimerkiksi juuri elämäjulkaisemisen pariin kertoen innovaation hyivistä puolista oman kokemuksensa perusteella.

Bakardjjeva viittaa lämpimän asiantuntijan käsitteellä nimenomaan teknologia-, tarkemmin internet-osaajaan, mutta se on sovellettavissa myös elämäjulkaisijoiden tiedonjakamisen tavoitteen. (Bakardjjeva 2005, 98–103.) Elämäjulkaiseminen kerrontamuotona suosi henkilökohtaista, lähelle tulevaa ilmaisua (ks. esim. Baym 2010, 60–61; Walker Rettberg 2014a, 115–116). Siksi myös ammatillinen asiantuntijuus rakentui ja elämäjulkaisijat rakensivat sen verkossa usein ”lämpimämmäksi”, tasavertaiseksi enemmän kuin ylhäältä käsin tietoa tarjoavaksi. Bakardjjevan lämmin asiantuntija on tavallisesti joku avuntarvitsijan läheinen, joka toimii kuin tulkkina innovaation ja uuden käyttäjän välillä. Hän on luotettu ja ”maanläheinen” asiantuntija (Bakardjjeva 2005, 190). Tietoa jakavat elämäjulkaisijat halusivat tarjota informaatiota osaamisalueiltaan samaan tapaan, kuten esimerkiksi Jani, joka sanoi haluavansa tehdä itsestään elämäjulkaisuissaan omilla kokemuksillaan vaikuttavan yksilön:

Mähän teen tiettyi juttuja mut sitte, en mä halua sanoo et teidänkin täytyy tehdä näin, niin sitte se pyrkimys on siinä että mä oon kokeillu tämmöstä, et jos et oo kokeillu niin kokeile, se on tosi hauskaa. (Jani, H.)

Vaikka tietoa jakavien elämäjulkaisijoiden esiintyminen verkossa oli lähelle pyrkivää ja lämmintä, asiantuntija-aseman etsiminen voi olla aktiivista ja omaa osaamista korostavaa. Esimerkiksi matkapäiväkirjoja ja muita retkeilyaiheisia blogitekstejä julkaissut Sampo

kertoi jakavansa tarinoitaan ”muiden toiveesta lähinnä”. Kuitenkin hän totesi olevansa mielestään riittävän kiinnostava henkilö ja niin taitava kertoja, että julkaiseminen kannatti. (Sampo, TK.) Sampo halusi inspiroida vastaanottajiaan (Sampo, H). Hänen ja Janin lisäksi myös Tarmo pyrki vaikuttamaan: hän halusi esiintyä erityisesti käsitöitä tekevänä miehenä naisten maailmassa.

Mediatutkija Nancy Thumim nimittää henkilökohtaisen kokemuksen kautta vaikuttamista *kulttuuriseksi mediaatioksi*. Hänen mukaansa kokemusperäinen puhe kuuluu olennaisesti itsen esittämiseen, ja kokemuspuhujat haluavat paitsi vaikuttaa, myös tulla paremmin ymmärretyiksi omana itsenään. (Thumim 2012, 178–179.) Näin tiedonjakamistavoite liittyy myös elämän jäsentämiseen, mutta kaikki elämäjulkaisijat eivät pyrkineet vaikuttamaan. Eerikan ja esimerkiksi Niinan tavoite oli hieman toisenlainen: Niina tallensi ja jakoi ongelmakoiran koulutukseen liittyvää tietoa blogissa, Eerika ammattitaitoaan esitteleviä sisältöjä blogissa ja Facebookissa. Lisäksi hän jakoi kevyemmällä otteella neuleharrastukseen liittyvää osaamistaan. Eerikan neuleblogi oli lähelle tuleva lämpimän asiantuntijan julkaisu, vaikka hän oli kirjoittanut aiheesta kirjan. Työblogi puolestaan keskittyi suoraviivaisesti esittelemään tilaisuuksia, joissa hän esiintyi puhujana, ja muita työtapauksia. FB asettui tähän väliin: sisällöt⁶⁵ olivat enemmän työ- kuin harrastekeskeisiä, mutta ilmaisutapa lähemmäs lukijaa tuleva.

Harrastuksista (tai niiden muuttumisesta työksi) kertovat elämäjulkaisijat toimivat lämpimän asiantuntijuuden keinoin. Se, mistä he kertoivat, näyttäytyi *vakavana harrastamisena*. Sosiologi Jari Luomasen mukaan jonkin vapaa-ajan toimen määrittely harrastukseksi (*hobby*) antaa sille päämäärän ja arvon. Harrastaja on riittävän kiinnostunut toiminnasta sitoutuakseen ja panostaakseen siihen. Vakiintuneen harrasteen laajentaminen verkkoon antaa merkityksen myös internet-ajanvietolle. (Luomanen 2010, 146–167.) Elämäjulkaisijat käyttivätkin jonkin verran tämän tyyppisiä perusteluita kuvatessaan, miksi julkaisevat elämänsä eri alueita (esim. Sampo). Vakavan harrastamisen käsitteen lanseerannut Robert Stebbins erottaa toisistaan vakavien vapaa-ajan viettäjien sisällä amatöörit,

harrastajat ja vapaaehtoistyön tekijät (määrittelystä ks. Stebbins 2007, 5–15). Harrastamisella (*hobbyism*) hän tarkoittaa kevyempää suhtautumista, amatööriellä (*amateurs*) taas vakavampaan suuntaan harrastustaan vieviä. Vapaaehtoistyö (*volunteering*) liittyy varankeuru-, komitea-, kansalaisliike- ja vastaavaan toimintaan. (Stebbins 1979; 2001, 53–57; 2007, 1–16.) Suomen kielessä sanalla amatööri on huonoon laatuun viittaava kaiku. Meillä kuvaavimmat ilmaukset olisivat vaikkapa *harrastelu* (*hobbyism*) ja *(tosi)harrastaminen* (*amateur*).

Elämäjulkaisijoiden tiedonjakamisessa näkyivät nämä ryhmät, mutta hieman muunneltuna. Heidän piirissään myös palkkatyöstä tuli vapaaehtoista uratoimintaa elämäjulkaisijan päättyessä kertoa työstään ja ammattiosaamisestaan verkossa. Millä tahansa alalla työnantaja voi kehottaa, kieltää tai jopa velvoittaa kertomaan työstä sosiaalisessa mediassa. Elämäjulkaisu kuitenkin mahdollisti omaehtoisemman kerronnan: vapauden valita aiheet ja käsittelytavat täysin itse (kuitenkin hyvän työpaikkakäytöksen mukaisesti). Työkerrontaan limittyi tavallisesti muun elämän kuvausta, ja kerronta oli usein vapaamuotoisempaa kuin se olisi ollut työnantajälähtöisessä julkaisussa. Stebbinsin määritelmä vakavasta vapaa-ajasta identiteetin muokkauksena ja itseilmaisuna täyttyi, samoin kuin hänen näkemyksensä vapaaehtoistyöstä: tällainen toiminta lisäsi elämäjulkaisijan kuvaaman työn / työpaikan tunnettuutta ja mahdollisesti myös suosiota käyttäjien keskuudessa.

Harrastelijoiden ja tosiharrastajien ero, samoin kuin tosiharrastajien ja vapaaehtoistyöntekijöiden ero pieneni elämäjulkaisemisessa. Esimerkiksi BDSM⁶⁶-kulttuureista bloggaava ja keskusteleva Anna W. oli helppo tunnistaa tosiharrastajaksi teemakirjoituksen ja haastattelun perusteella. Niina kertoi ongelmakoiran eheyttämistä paremmin voivaksi lemmikiksi, mutta korosti aineistossaan, ettei suostu antamaan neuvon neuvoa muille, sillä prosessi on yksilöllinen joka koiran ja ihmisen kohdalla. Esimerkiksi kuvataidetta harrastavan ja työkseen piirtävän Hanna N:n tai runoja ja tarinoita kirjoittavan Kaijan määrittely oli hieman vaikeampaa. Osa tutkittavista lisäsi ristiriitaa kerronnallaan, kuten Jani. Hän oli kehittymässä

hyvinvoinnin monipuoliseksi ja asiantuntevaksi osaajaksi. Kuitenkin hän kielsi oman asiantuntijuutensa kertoen haluavansa olla vain yksilö joka kertoo omia kokemuksiaan, eikä halunnut väittää tietävänsä harrastuksestaan enemmän kuin muut. (Jani, H.) Vuoden 2012⁶⁷ haastattelun jälkeen Janin osaaminen keskittyi ja syveni entisestään, mikä lisäsi ristiriitaa vuosien 2013–2014 elämäjulkaisu-havainnoinnin suhteessa haastatteluun. Muutos kuitenkin oli nähtävissä jo haastattelun ja vuoden 2011 julkaisemisen välillä. Vakavan harrastamisen tärkeimpiä tavoitteita ei olekaan asiantuntija-aseman saavuttaminen, vaan esimerkiksi henkilökohtainen kasvu, kehittyminen ja ilmaisu sekä viiteryhmän tavoittaminen ja auttamisen tai tarvittuna olemisen kokemukset (Stebbins 2007, 14).

Elämäjulkaisemiseksi määrittelemistäni käytännöistä on puhuttu usein myös itsebrändäyksenä eli oman minän rakentamisena tavaramerkkiä vastaavaksi verkkojulkaisemisen keinoin. Aiheetta ovat käsitelleet esimerkiksi verkkokulttuurien tutkija Theresa Senft ja sosiaalisen median tutkija Alice Marwick. Senftin mukaan itsebrändäämistä on lähes kaikki some-julkaiseminen aina FB-profiilien ryhmiin kuulumis-listauksista lähtien, ja hän näkee käytännön periytyvän 1950-luvun tuotebrändäyksestä: huolella rakennettu tavaramerkki lupasi luksusta tai loi mielikuvaa tieteellisestä datasta tuotteen ostajille. Senft katsoo brändäyksen riippuvan julkaisijan mikrokuuluisuuden (*micro-celebrity*; voi suomentaa myös ”mikrojulkkis”) tasosta: netissä suosio riippuu hänen mukaansa yhteydestä yleisöön, ei eronteosta esimerkiksi tavallisen ja luksuksen välillä. (Senft 2008, 26–28.) Näin lähelle tulemisesta, lämpimästä asiantuntijuudesta tulisi se tekijä, joka yhdistää elämäjulkaisijan lukijoihinsa.

Senftin mukaan onnistunut brändäys on se tekijä, joka johtaa verkkoelämäkertojan menestykseen, suuriin lukijamääriin ja laajaan suosioon sekä tunnettuuteen. Sekä Senft että Marwick kuvaavat mikrokuuluisuuden rakentamista erillisen online-identiteetin luomisena, jota luoja sitten ylläpitää ”kuin brändättyä hyödykettä” ja odottaa muiden tekevän samoin. (Marwick 2010, 218–345;

Marwick 2013, 355–364; Senft 2008, 25–26; 116; Senft 2013, 346–354.)

Elämäjulkaisemisen yhteydessä brändäys-käsite oli ongelmallinen, sillä se viittasi elämäjulkaisijan omaan minään tuotteena, jota tämä markkinoi mahdollisimman laajalle. Tutkimuksessani kuitenkin kävi ilmi, että mahdollisimman laaja julkisuus oli elämäjulkaisijoiden tavoitteena vain harvoin. Elämäjulkaisijat viittasivat lukijoihin ”lisäarvona” (Jani) ja sanoivat toivovansa palautetta ja kommentteja (esim. Marikki, Niina, Jenni, Sanna). He kuvasivat yleisöjen läsnäoloa tärkeänä, mutta sen kokemiseen riitti ajatus siitä, että julkaisua ehkä joku joskus lukee. Osa tutkittavista kertoi seuraavansa esimerkiksi bloginsa lukijamääriä, mutta kukaan ei kuvannut määrällisesti suurta tai laajalle levinnyttä lukijakuntaa tärkeimpänä tavoitteenaan. Tärkeämpää oli esimerkiksi saada kertoa omasta osaamisalastaan tai jäsentää elämänsä oman kerronnan ja palautteen tai sen mahdollisuuden kautta.

Elämän jäsentäminen korostui peräti 21 tutkittavan (yli 2/3 elämäjulkaisijoista) tavoitteena. Se käsitti erityisesti päiväkirjalle ominaisia tavoitteita. Kirjallisuudentutkija Miia Votka on jaotellut ne suomalaisessa kontekstissa seuraavasti: tapahtumien tallentaminen, arjen hallitseminen, elämän inventoiminen, minän ja maailman jäsentäminen, itsekasvatus, terapia ja kirjalliset sormiharjoitukset (Votka 2005, 75–130). Tiedon jakaminen limittyi elämän jäsentämisen kanssa monin tavoin: esimerkiksi Sampon matkakerhomukset olivat hänen mukaansa paitsi informaation tarjoamista, myös tapahtumien tallentamista myöhemmin muisteltavaksi (Sampo, TK + H, vrt. Votka 2005, 84). Myös nimimerkki A. N., jolle elämäjulkaiseminen ilmiönä oli kauhistus, sanoi kirjoittavansa blogiin päiväkirjaa ”omaan käyttöön” sen lisäksi, että jakoi tietoa ja seurasi tapahtumia Facebookissa.

Arjen hallitseminen näkyi erityisesti niissä tilanteissa, joissa elämäjulkaisija oli aloittanut tai merkittävästi muuttanut toimintaansa elämänmuutoksen yhteydessä. Steven Kagle nimitti kriisistä alkaneita päiväkirjoja *tilannepäiväkirjoiksi*, jotka kriisin laannuttua jatkoivat olemassaoloaan *elämäkirjoina* (Kagle 1984, 74; ks.

myös Vatka 2005, 84–85). Tällaisia olivat aineistossani esimerkiksi Jennin blogit: hän aloitti ensimmäisen bloginsa tullessaan raskaaksi ja erillisen vauvablogin lapsen synnyttyä – ajan mittaan ja lapsiluvun lisääntyessä tämä muuttui lapsiperheen elämää jäsentäväksi yleisblogiksi. Elämäjulkaisijoilla kyse ei aina ollut kriisistä. Myös osa harrastejulkaisuista kehittyi samaan tapaan. Esimerkiksi Marikin vuonna 2005 aloittama lukupäiväkirja muuttui ajan mittaan opinto-, arki- ja sitten jatkotutkimus- ja taas arkiblogiksi, joka ajoittain sai lukupäiväkirjan, työlokikirjan tai muun temaattisen julkaisun piirteitä palatakseen taas kuvaamaan yleisiä ajatuksia, tunnelmia ja pohdintoja. (Marikki, TK, H + B1.)

Elämäkirjat ovat Kaglen mukaan jossain määrin rutiinimaisia, ja päivittäisen arjen kuvaaminen on niille ominaista (Kagle 1986, 74). Elämäjulkaisijat pyrkivät tuomaan rutiinimaisen päiväjärjestyksen kuvailun oheen myös tunnelmia ja kokemuksia. Tämä johtui siitä, että elämäjulkaisijat kokivat lukijoille suunnatun kerronnan kiinnostavuuden riippuvan pitkälti siitä, miten he ilmaisivat asiat ja pystyikö lukija samaistumaan tai edes osallistumaan tapahtumien pohdintaan. Esimerkiksi Nancy Baym on todennut helpon lähestyttävyyden olevan tärkeä tekijä verkkovuorovaikutuksessa. Hänen mukaansa verkkokäyttäjät sanattoman vuorovaikutuksen puutteessa hyödyntävät tekstin keinoja, kuten hymiöitä, lyhenteitä ja erityismerkkejä näyttäytyäkseen samaistuttavina yksilöinä. (Baym 2010, 60–61.) Elämäjulkaisijatkin hyödynsivät näitä tekstillisiä keinoja, mutta heidän mielestään myös tunnelmien ja ajatusten kuvaaminen lisäsi lukijan mahdollisuuksia samaistumiseen.

Elämän inventoiminen sellaisena kuin Vatka (2005, 90–94) sitä kuvaa, näkyi aineistossa erityisesti blogien ja FB-sivujen ”vuosikatsauksina”. FB tarjosi mahdollisuuden tehdä koosteen kalenterivuoden päivityksistä sanallisena, kuvallisena ja vuoden 2014 lopussa ”elokuvana”. Palvelu kokosi teknisen työkalun avulla käyttäjän eniten julkisuutta saaneita päivityksiä tai esimerkiksi eniten käyttämiä sanoja ja lauseita. Blogeissa elämäjulkaisijat kokosivat itse vuoden tärkeimpiä asioita ja julkaisivat listoja uuden vuoden molemmin puolin. Inventointiin liittyi muutakin. Vatkan mukaan

erityisesti hänen tutkimansa nuoret päiväkirjanpitäjät listasivat kaiken mahdollisen: lahjat, ystävät, koenumerot, kirjat ja niin edelleen (Vatka 2005, 90). Tällaisina listauksina näkisin myös sosiaalista mediaa kiertävät meemit⁶⁸ eli kulttuuri-ilmiöinä leviävät haasteet, kysymyslistat ja muut käyttäjältä toiselle jatkuvat sisältömuodot. Inventointia olivat esimerkiksi Hanna N:n LiveJournal-blogin viimeiset 10 julkista päivitystä (syksyiltä 2012). Niissä hän kertoi muun muassa 7 pelkoa, 5 asiaa joita ilman et voi elää, 4 tietä sydämeesi, 1 ihminen johon voit luottaa. (Hanna N., B1 10/2012.) Tässä katkelmassa Hanna N. miettii luottamusta:

[I]lmeisesti asetan korkeat vaatimukset sille miten minua pitäisi kohdella, mutta [- -] ymmärrän, että on realistisesti todennäköistä, että ihminen johon luotan, pettää luottamukseni joko tietoisesti tai tahtomattaan. Toisaalta, ehkä useimmat eivät petäkään luottamustani vaan odotukset. [- -] Vastaus kysymykseen [1 ihminen johon voit luottaa]: Äiti. (Hanna N., B1 10/2012. Suom. S. Ö.)

Vaikka päivitys ei ollut kovin monisanainen, se oli pohdiskeleva ja luotasi Hanna N:n persoonaa melko syvältä. Vatka viittaa inventoinnilla listamaiseen raportointiin, mitä se itselle suunnatussa päiväkirjassa saattaa ollakin. Elämäjulkaisijat kuitenkin tavallisesti avasivat listaamiensa asioiden taustoja, sillä juuri sen he olettivat olevan lukijasta kiinnostavaa.

Puhun omaelämäkerrallisesta tavoitteesta kokonaisuudessaan elämän jäsentämisenä. Vatka (2005, 95–98) erottaa päiväkirjan tavoitteista minän ja maailman jäsentämisen omaksi kokonaisuudekseen. Tässä katson ”minän ja maailman” sisältyvän elämän jäsentämiseen siten, että ”elämä” tarkoittaa yksilön koko elämismaailmaa: hänen havaintojaan, kokemuksiaan, tuntemuksiaan, identiteettiään ja hänen ymmärrystään itseään ympäröivistä yhteisöllisistä konteksteista. Minän ja maailman jäsentäminen on elämäjulkaisijan, kuten aiempien päiväkirjanpitäjien, tavoitteista eniten omaan itseen keskittyvä. Kirjallisuushistorioitsija Alain Girard on esittänytkin, että ”aito” henkilökohtaisen päiväkirjan (*journal intime*, käsitteestä ks. myös Gusdorf 1948, 30–42) pitäjä osoittaa aina kirjoituksensa vain itselleen. Vatka puhuu asiasta jopa ”egosentri-

senä” (2005, 95), mutta tämä viittaa mielestäni turhan painokkaasti elämäjulkaisemista ympäröivään narsismikeskusteluun. Siksi käytän mieluummin ilmausta ”oman tilan tavoite”.

Oma tila tai ”oma huone”⁶⁹ viittaavat erityisesti naisten kirjoittamisen perinteestä tuttuun oman rauhan ja ajattelumahdollisuuden tarpeeseen, jota myös kirjallisuudentutkimus on pitänyt päiväkirjan merkittävänä elementtinä (esim. Makkonen 1993, 374). Tämä itseen ja omaan elämään keskittyvä tavoite oli merkittävä osa myös tutkittavien toimintaa: yli kaksi kolmasosaa tutkittavista kertoi tekevänsä elämäjulkaisemista pääasiassa ”itselleen”, vaikka he arvostivatkin palautetta.⁷⁰

Itsekasvatus on Vatkan (2005, 98–102) mukaan itsensä kehittämistä, paremman minän tavoittelua muun muassa kirjaamalla omia laiminlyöntejä ja merkitemällä muistiin, miten kirjoittaja jatkossa aikoo pyrkiä parempaan. Tutkimuksessani se näkyi pikemminkin käänteisesti myönteisenä ilmaisuna, kuten uudenvuodenlupauksina:

Sanoin, etten tee uudenvuodenlupauksia. Hah! Valehtelin. Lupaan edelleen jatkaa hyväntekeväisyystyötäni. Eniten panostan UNICEFiin ja [tutkittavan henkilöllisyyden paljastava kohde poistettu] lahjoittamalla kaikenlaista, kuten muinakin vuosina. Monet kertoivat lahjoittaneensa joulukorttirahansa hyväntekeväisyyteen. Se on viisautta. Minä laitoin joulukorttirahani (UNICEFin lisäksi) Roosa Nauha-säätiölle. Liian montaa tuttuani ja ystävääni on koskettanut rintasyöpä. Pienen lahjoitukseni avulla haluan osoittaa tukeni ja myötäelämiseni. (Krista FB, 12/2014.)

Itsekasvatus limittyi aineistossani jossain määrin terapiaan (Vatka 2005, 102–112). Terapia oli myös suhteessa minän ja maailman jäsentämiseen, mutta erityisesti se esiintyi elämänmuutoksesta alkaneiden elämäjulkaisujen yhteydessä ja ajoittaisina ”purskautuksina” Facebookissa. Se liittyi olennaisesti työn, opintojen, parisuhteen ja vaikkapa perheen kriiseihin. Niiden ei tarvinnut olla mulistavia, vaan myös pitkään jatkuneista elämäjulkaisuista oli helpo löytää terapiasisältöjä vähintään kuukausittain, erityisesti perheellisillä (perheestään kertovilla) useamminkin. Elämäjulkaisujoillakin esiintyi masennusten, kiukkujen ja murheiden avaamista,

joka Vatkan mukaan suorastaan dominoi hänen aineistoaan. Hänen tutkittavansa korvasivat aikuisiässä päiväkirjat ”todellisella ihmistenvälisellä viestinnällä”. (Vatka 2005, 103; 110.) Elämäjulkaisijat kertoivat Vatkan kuvaamaan tilanteeseen verrattuna vuolaammin myös riemuistaan ja onnistumisistaan. Niiden asema elämäjulkaisuissa vaikutti tasapainoiselta terapiasisältöihin nähden. Kasva-va tarve ihmistenväliseen viestintään ilman teknologiaa näkyi esimerkiksi Annilla ja Hanna L:llä. Erityisesti jälkimmäinen sanoi alkaneensa teini-ikään jälkeen kertoa asioita enemmän kumppanilleen tai parille läheiselle ystävälle ja huomanneensa saman muiden nettipäiväkirjoja kirjoittavien tuttujen kohdalla. Useimpien tutkittavien mielestä elämäjulkaisemisen väheneminen ja muuttuminen johtui kuitenkin siitä, etteivät he halunneet kertoa itsestään enää niin paljon niin monelle.

Elämäjulkaiseminen oli lähtökohtaisesti ihmisten välistä viestintää, mikä teki siitä perustavalla tavalla erilaista kuin salaisen⁷¹, henkilökohtaisen päiväkirjan kirjoittaminen. Sillä oli kirjeiden, muistelmien ja muiden omaelämäkerrallisten käytäntöjen piirteitä yhtä lailla kuin päiväkirjan. Lejeune onkin jakanut omaelämäkerralliset sosiaalisen median sisällöt kolmeen tyyppiin: omaelämäkertaan, päiväkirjaan ja kirjeenvaihtoon. Hänen mukaansa nämä eroavat aiemmista vastaavista: ne kuvaavat harhailevia identiteettejä, ja niissä elämä kirjoitetaan suhteessa kulloisenkiin hetkeen. (Lejeune 2014, Kindle-sijainti 5579–5820/6999.) Elämäjulkaisijat toteuttivat jälkimmäistä väitettä. Se ei kuitenkaan käsittäakseni viittanut ydintä vailla harhaileviin identiteetteihin. Enemmän kyse oli teknisten ominaisuuksien tarjoamista keinoista yhdistää eriaikaisia kerrontoja. Näin elämäjulkaisijat saattoivat kuvata nykyhetkeä suhteessa aiempaan elämään ja tulevaisuuteen. En nähnyt myöskään julkaisujen jakoa kolmeen Lejeunen tapaan tarpeellisenä: elämäjulkaiseminen ilmiönä yhdisti kaikki sosiaalisessa mediassa esiintyvät omaelämäkerrallisuudet.

Kaksi kolmasosaa elämäjulkaisijoista viittasi toistuvasti tai painokkaasti pyrkimyksiinsä tuottaa hyvää, kieliopillisesti oikeellista, kiinnostavaa ja laadukasta sisältöä ja odotti sitä myös muilta. Tämä

tavoite kiinnittyi Vatkan (2005, 112–119) esittämiin kirjallisiin sormiharjoituksiin. Hän kertoo esimerkiksi runoilija Pentti Saarikosken kirjoittaneen nuorena päiväkirjaa, jossa tämä tavoitteli ”kirjallisen julkisuuden ihanteita”, mutta ei mestarillista kaunokirjallista tuotetta (Vatka 2005, 112). Vastaavaa kuvasi tutkittavistani erityisesti Anni: hän opiskeli tekstintuottamiseen liittyvää alaa ja koki muun muassa siksi olevansa FB:ssa pakotettu kirjoittamaan mahdollisimman hyvin ja nokkelasti. LiveJournal-päiväkirjaansa hän taas piti paikkana, jossa sai tuottaa kieliopillisesti ”huonompaa” tekstiä: tämä tarkoitti, että hän koki voitavansa toimia huolettomammin kuin FB:ssa ja keskittyä enemmän sisältöön kuin muotoiluun. (Anni, TK + H.)

Tämä *omaksi tekeminen* omaelämäkerrallisia tavoitteita toteuttamalla olisi Suomen kulttuurisen omaksumisen jaottelun käännöksen mukaan jo ilmiön sisäistämistä (ks. Suominen 2009a, 8). Elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä vaihe kuitenkin kuului selvästi vielä menettelytapoihin *totuttautumiseen*, vaikka siinä olikin piirteitä ilmiön *kesyttämisestä* omia käyttötarpeita vastaavaksi (ks. Pantzar 1996, 69–77; Suominen 2009a, 10–11). Elämäjulkaisijat siis halusivat harjoitella sisällöntuotantoa samalla, kun tekivät ilmiötä omakseen ja toteuttivat omaelämäkerrallisia tavoitteitaan, mutta he antoivat hyvään tekstiin pyrkimiselle myös erilaisen syyn: he suuntasivat elämäjulkaisunsa lukijoille ja halusivat tehdä niistä helppolukuisia ja kiinnostavia saadakseen toimivan vuorovaikutussuhteen heidän kanssaan.

Vuorovaikutuksen tavoittelu eli *sosiaalisuus* oli elämäjulkaisijoiden kolmas tavoite. Sen toi tavalla tai toisella esiin jokainen julkaiseva tai joskus julkaissut tutkittava (29/30). Erityisesti se korostui tutkittavien kertoessa Facebookista, mutta esimerkiksi Petri kuvasi jo vuonna 1999 perustamiaan kotisivuja kutsuna kohti maailmaa: ”hei täällä minä olen, kuuleeko kukaan!” (Petri, TK.) Vastavaan tavoitteen havaitsin jo aiemmassa tutkimuksessani, jolloin totesin internetin olleen alusta asti luonteeltaan sosiaalinen. Eräs tuolloinen tutkittava kertoi 1990-luvun kotisivuistaan lähes samoin sanoin kuin Petri edellä, ja erityisesti blogien kohdalla korostui kom-

mentoinnin ja sen odotusten merkitys.⁷² (Östman 2007b, 37–57.) Toki sosiaalisuus ja lukijoiden odotus, jota kutsun *potentiaaliseksi sosiaalisuudeksi*⁷³, ovat olleet läsnä jo aiemmissakin omaelämäkerallisuuden muodoissa. Esimerkiksi kirjeet on lähtökohtaisesti tarkoitettu kahden- tai monenkeskeiseksi vuorovaikutukseksi ja muistelmien on suunnattu ”tuleville polville”. Myös päiväkirjasta ovat useat tutkijat (mm. Lejeune 1989, 22; Kagle 1986, 5; Makkonen 1993 ja 2005) todenneet, ettei täysin yksityistä päiväkirjaa olekaan, vaikka ajateltu lukija olisi ”vain” oma myöhempi minä. Itselle kirjoittaminen tarkoittaakin tuolloin temaattista keskittymistä kirjoittajan omaan persoonallisuuteen, ei todellista yksityisyyttä (Norkola 1996, 41).

Sosiaalisuus oli siis lähtökohtaisesti tavoite kaikessa elämäjulkaisemisessa – miksi julkaista, ellei halua kenenkään näkevän. Vuorovaikutuksen ”lisäarvo” (Jani, TK) oli tutkittaville tärkeä lisä elämän jäsentämiseen, ja nämä tavoitteet limittyivätkin monin tavoin. Jari julkaisi valokuvia ja kertoi kuvausharrastuksestaan kotisivuilla jo 1990-luvulla ja huomautti sosiaalisuuden merkityksestä jo tuolloin: eräs harrastaja kaukaa maailmalta jopa majoittui heillä Suomeen matkustaessaan kotisivujen välityksellä syntyneen tuttavuuden ansiosta. Lisäksi hän totesi Flickrin ”imaisseen mukanaan” heti 2000-luvun alussa juuri vuorovaikutusmahdollisuuksiensa vuoksi. (Jari, TK.) Tavoitteen lisäksi sosiaalisuus voikin olla myös elämäjulkaisijoiden toiminnalleen antama merkitys. Myös muut tutkittavat tavoittelivat samaa jo varhain: esimerkiksi Hanna N. kertoi lukioaikaisten kotisivujensa päivittyvän osuuden olleen nimenomaan ulkomaalaisten kirjeenvaihtokavereiden ja muiden tuttujen informoimista omista kuulumisista.

Myös kriittisimmät tutkittavani, kuten A. N., tunnustivat sosiaalisuustavoitteen. Hänestä FB oli hyvä yhteydenpitoväylä, ja se olikin ainoa syy miksi hän mielestään palvelua käytti. Vaikka hän bloginsa kautta kokikin säilövänsä päiväkirjatietoa toisin kuin ”egoistiseen oman itsensä julkaisuun” keskittyvät elämäjulkaisijat, siitä kuitenkin tiesi muutama muukin tuttu. Vaikka elämäjulkaisijat tavoittelivatkin lukijoita ja joukkoon kuulumisen tunnetta, he eivät

käytännössä odottaneet varsinkaan blogeissaan kovin vilkasta vuorovaikutusta. Odotus tai toive siitä, että joku saattaa lukea ja samais-
tua, riitti tuomaan heille sosiaalisena olemisen kokemuksen. (Täs-
tä potentiaalisesta sosiaalisuudesta ks. myös esim. Rettberg Wal-
ker 2014a, 62–66; Ridell 2011, 70–75.) Sosiaalisuus on jopa ihmi-
sen voimakkain perustarve heti elossa pysymisen jälkeen (Maslow
1943, 370–396), joten oli hyvin luontevaa etsiä sitä heti, kun inter-
net-teknologia mahdollisti vuorovaikutteisen elämäjulkaisemisen
1990-luvulla esimerkiksi kotisivujen vieraskirjojen ja keskustelu-
palstojen välityksellä (Suominen 2013b, 32–33; 41–47).

Potentiaalisen sosiaalisuuden kattava odotus tutkittavien paris-
sa yhdistettynä tiedon jakamisen kautta ymmärretyksi tulemisen ja
julkisen elämän jäsentämisen tavoitteisiin kertoi siitä, että elämä-
julkaiseminen oli *sosiaalista identiteettityötä* (Jenkins 2008). Tar-
koitan sillä sitä prosessia, jossa elämäjulkaisijat tuottivat identiteet-
tiään aina kertoessaan itsestään. Muun muassa Eakin (2008, 4) to-
teaakin, että kaikki omaelämäkerrallinen toiminta – päiväkirjat, kir-
jeet ja muistelmat, mutta myös arkinen puhe itsestä missä tahansa
– on identiteettityötä. Se on jatkuva prosessi, jossa tuotamme itses-
tämme identiteettikertomusta (Eakin 2008, 4; Aro 1996, 39).

Omaelämäkerrallisuutta ei tule sekoittaa omaelämäkertaan,
joka muun muassa Lejeunen määritelmän mukaan on kaavamai-
sessa rakenteessa etenevä, retrospektiivinen katsaus menneeseen it-
seen (Lejeune 1989, 4). Jenkinsin mukaan tämä identiteettityö ei
voi tapahtua muuten kuin suhteessa muihin ihmisiin ja heidän an-
tamaansa palautteeseen. Hänen määrittelemänsä sosiaalinen identi-
teetti (jollaisina hän näkee kaikki identiteetit) sisältää ainakin:

- mitä ihminen ajattelee itsestään eri yhteyksissä
- miten hän esiintyy eri tilanteissa
- miten odottaa muiden näkevän itsensä
- miten nämä hänet näkevät, sekä
- millaista palautetta hän muilta saa muokatakseen minäkä-
sitystään sen perusteella edelleen

Jenkinsin mukaan yksilöt siis neuvottelevat identiteettiään nimenomaan vuorovaikutuksessa (Jenkins 2008, 93). Eakin (2008) esittää, että identiteettityön tarve korostuu henkilön halutessa järjestää käsityksiä itsestään. Tämä näkyi myös elämäjulkaisijoilla. Se tarkoitti esimerkiksi halua tulla ymmärretyksi elämänmuutoksessa, osajana tai ihmissuhteiden etsinnässä sekä ylläpidossa. Elämäjulkaisijoiden tavoitteet limittyivät ja yhdistyivät toisiinsa muodostaen sosiaalisen identiteettityön kanavan. Tämä sosiaalinen identiteettityö sisälsi olennaisesti myös kulttuurisen identiteetin tarpeet. Johan Fornäsin mukaan kulttuuri-identiteetti kiinnittää yksilön sosiaalisiin ryhmiin ja paikkoihin. Se ilmenee joukkoon kuulumisen tunteena (ks. Ennaji 2005, 19–46). Fornäs esittää, että kulttuurinen identiteetti sisältää sosiaalisen. (Fornäs 1998, 278–279; 287–291.) Tutkimukseni kuitenkin vahvisti aiempaa käsitystäni siitä, että elämäjulkaisijoilla suhde on päinvastainen. Elämäjulkaisijoiden identiteettityö noudatti Jenkinsin määritelmää. Se sisälsi sosiaalisen ohella refleksiivistä (jos näitä kahta edes on mahdollista erottaa) ja kulttuurista identiteettityötä. Jälkimmäinen näkyi siinä, miten elämäjulkaisijat näyttäytyivät ja esittivät itsensä tiettyihin julkaisuyhteisöihin ja -ryhmiin kuuluvina. He kokivat yhteisyyttä ja yhteisöllisyyttä esimerkiksi suhteessa ”blogosfääriin” (Tarmo), valokuvajulkaisijoihin (Jari) tai vaikkapa tietyn harrastefoorumin käyttäjiin (Anna W.).

Toisiinsa limittyvät ja yhdistyvät intiimin kerronnan ja sosiaalisuuden tavoitteet kertoivat myös siitä, että suhde yksityisyyteen on jollain tavoin muuttunut. Antropologi Daniel Miller näkee tämän liittyvän erityisesti Facebookin nousuun (Miller 2011, 172–176). Blogitutkijat (esim. Walker Rettberg 2008/2014a; Lovink 2008) ovat nähneet yksityisyyden ja julkisuuden suhteen muutoksen liittyvän blogien suosion kasvuun; esimerkiksi Habermas taas ajoittaa sen alkaneeksi 1600-luvun arkkitehtonisesta⁷⁴ muutoksesta, jatkuneen 1700-luvun romaanikirjallisuudessa julkaistuista intiimiasioista ja vahvistuneen yhtäältä yhteisöllisyyttä, toisaalta individualismia korostavassa 1900-luvun kulttuurissa (Habermas 2004/1962, 55–96; 211–264). Näyttää siis siltä, että kyseessä on ollut erittäin

pitkällinen kehitys, joka korostuu yhteisöllisyyttä ja sosiaalisuutta painottavissa innovaatioissa, kuten internet, blogit ja vielä myöhemmin sosiaalisen median palvelut. Uudenlainen yksityisyysuhde ilmensi elämäjulkaisijan vakiintuvaa suhdetta toimintaansa.

Elämäjulkaisemisen vakiintumiseen kuului siis ensinnäkin käyttömuotojen vakiintuminen. Tämä näkyi erityisesti siinä, miten useiden eri julkaisujen käytöstä tutkittavat siirtyivät vuosi vuodelta keskittyneempään julkaisuun (edellä esim. Kaija, Petri ja Tarmo). Hyvin tavallinen kehityspiirre oli myös blogien hiipuminen Facebookin tarjotessa nopeamman, reaaliaikaisemman ja palkitsevammin vuorovaikutteisen julkaisukanavan (Anni). Tutkittavista Jani ja Hanna L. olivat ainoita, joka poistivat vanhoja julkaisujaan kokonaan. He kuvasivat käytäntöä uuden aloittamisena ja siteiden katkomisena menneisyyteen⁷⁵. Tavallisinta kuitenkin oli, että vanhat julkaisut jäivät verkkoon luettaviksi, ja useimmat myös linkittivät ne uusiin julkaisuihinsa (esim. Jennin raskausblogi sekä Kristan täyteen tullut julkaisu tai Marikin ja Sannan aiemmat Vuodatusblogit). Tämä kertoi omiin elämäjulkaisuihin ja itse toimintaan syntyneestä tunnesiteestä.

Itse alustojen lisäksi tutkittavat vakiinnuttivat myös ilmaismuotojaan harjoittelun kautta. Siinä missä alustan vakiintuminen tarkoitti julkaisujen määrän karsimista, ilmaisun vakiintuminen tarkoittikin ilmaismuotojen lisääntymistä. Osittain tämä johtui varhain 2000-luvulla tai aiemmin aloitettujen julkaisujen teknisistä mahdollisuuksista, joita oli vähemmän kuin nykyisissä teknologioissa: ne mahdollistivat niin staattisen kuin liikkuvan itse tuotetun tai muiden tekemän kuvan, tekstin, äänen ja ajankohtaisten asioiden tai muun ulkopuolisen sisällön julkaisemisen. Toinen syy ilmaismuotojen lisääntymiseen oli teknisten mahdollisuuksien lisäksi se, että harjoitellessaan yksinkertaisilla käytännöillä kuten tekstillä ja valokuvilla elämäjulkaisijat saivat lisää itsevarmuutta ja toimintaympäristöjen tuntemusta. Kokeilemalla monia alustoja he löysivät itselleen sopivimmat ja samalla, seuraamalla muiden käytäntöjä, uskaltautuivat kokeilemaan eri ilmaismuotoja. Harjoitte-

luvaiheeseen siis sisältyi itse ilmiöön totuttelua ja alustojen ja ilmaisumuotojen kokeilevaa käyttöä.

Vakiinnuttamisvaiheessa elämäjulkaisijat keskittivät toimintansa tietyille alustoille, joiden raameihin soveltuvia käytäntöjä alkoivat harjoitella ja vakiinnuttaa seuraavaksi. Harjoittelu oli aktiivista totuttelua. Vakiinnuttamiseen liittyi huomaamattomampia piirteitä eli vakiintumista, kuten joidenkin tutkittavien aiempien elämäjulkaisujen hiipuminen ilman, että he olisivat lopettaneet niitä tarkoituksella. Sosiaalipsykologi Vilma Lehtisen mukaan suomalaiset ovat siirtyneet IRC-Galleriasta (ja oman havaintoni mukaan erityisesti LiveJournal-yhteisöistä) sosiaaliin verkostopalveluihin nimenomaan FB:n yleistymisvaiheessa 2007–2009 (Lehtinen 2014, 21–24). Osittain tämä liittyy helpompien ja nopeampien tekniikoiden etsimiseen (ks. Virilio 1998, Paasonen 2004 ja Gere 2006), joka saa käyttäjät ”pakkaamaan matkalaukkunsa” ja muuttamaan suositumpaan, nopeampaan vuorovaikutteisempaan ja helppokäyttöisempään ympäristöön (esim. Östman 2013b, 195–196). Enemmän kyse kuitenkin oli kulttuuriseen omaksumiseen liittyvästä toiminnan vakiinnuttamisen ja vakiintumisen vaiheesta.

Tässä varhaisimmassa harjoittelu- ja vakiinnuttamis-/vakiintumisvaiheessa elämäjulkaisijoiden suhde lukijoihinsa näyttäytyi, ellei olemattomana, niin kuitenkin vähäisenä. Aloittavatkin julkaisijat hahmottivat kyllä, että heillä tulisi olemaan ainakin joitakin lukijoita. He myös pohtivat jo tässä vaiheessa alustavasti, keiden halusivat tai eivät halunneet löytävän julkaisunsa. Varsinaisesta lukijasuhteesta ei kuitenkaan voinut vielä puhua sosiaalisesta tavoitteesta huolimatta, sillä tämä vaihe painottui tekijän ja toiminnan välisen suhteen rakentamiseen. Lukijat olivat etäinen massa tai pari hyvää tuttua; he eivät olleet suoranainen syy julkaisemisen aloittamiseen tai siihen, millaiseksi se alkuvaiheessa muodostui. Etualalla tässä vaiheessa oli se, mitä julkaisija tahtoi ilmaista.

Härdin ja Jamisonin teoria ei mainitse vakiinnuttamista. Olen sitonut sen esimerkiksi Pantzarin käytännöstä poiketen omaksumisen varhaisvaiheeseen. Vakiinnuttaminen oli se jakso, jolloin elämäjulkaisijat saivat pitävän otteen tempoilevasta ilmiöpedosta. Se

vertautui lähinnä Pantzarin kuvaamaan *juurruttamiseen*. (Pantzar 1996, 11.) Kyseessä ei pedon taltutusluonteesta huolimatta ollut vielä varsinainen kesyttämisvaihe. Villin teknologian kesyttäminen sisältää esimerkiksi Berkerin ja kumppaneiden mukaan sen integroinnin osaksi käyttäjien ja ympäristöjen rakenteita, päivärutiineja ja arvoja. (Berker ym. 2006, 2–3.) Elämäjulkaisijoilla teknisten käytäntöjen vakiinnuttaminen merkitsi vasta ensimmäisiä askelia kohti ilmiön rakenteiden omaksumista.

Kulttuurisen omaksumisen teorian taulukkoon (Hård ja Jamison 2005, 14; Suominen 2009a, 8; Taulukko 1) sijoitettuna elämäjulkaiseminen alkoi *käytön rakenteiden tasolta*. Opetellessaan ja harjoitellessaan elämäjulkaisemisen alustoja, tekniikoita ja ilmaisumuotoja elämäjulkaisijat *totuttivat* itseään ja myös *tottuivat* huomauttaen ilmiöön. He omaksuivat elämäjulkaisemisen *muodot*. Siitä tuli heille tavallista arkista toimintaa, jota he voivat kuvata kuin elämänsä tapahtuvia kertoileva Mira: ”En ota blogiani vakavasti, se on vaan yksi nykypäivän kommunikaatiovälineistä.” (Mira, TK.) Harjoitellessaan elämäjulkaisemista tutkittavat harjoittelivat toki myös sitä, mitä ja miten halusivat itsestään kertoa. Näihin käytäntöihin liittyviä pohdintoja liittyi niin harjoittelu- kuin vakiintumisvaiheeseen, joskin elämäjulkaisijoiden oma suhde niihin alkoi selkeytyä vasta toiminnan muodon vakiinnuttua. Kuten tekniikoiden, myös sisällöntuotannon muotoihin tutustuminen oli siis *menettelytapoihin totuttautumista*, jossa oli myös piirteitä *kesyttämisestä* ja *omaksi tekemisestä*. Seuraavaksi käsittelen sitä, miten elämäjulkaisijat omaksuivat ilmaisun peruseräatteen.

Ilmaisun käytännöt ja tavoitteet

Kuvailun peruselementit

Elämäjulkaisijat tutustuivat omaksuttavana olleeseen ilmiöön ensin teknisten, sitten sisällöllisten käytäntöjen kautta. Nämä kaksi tapahtuivat limittäin ja päällekkäin niin, että sisällöllisten käytän-

töjen harjoittelu alkoi samalla kuin teknistenkin. Osittain teknisen osaamisen vakiintuminen vapautti julkaisijat pohtimaan tarkemmin sisältöjään, osittain taas sisällöllinen vakiintuminen vaikutti tekniisiin käytäntöihin. Tämän vuoksi onkin huomattava, että ”vakiintuminen” ei tällaisten ilmiöiden yhteydessä viittaa kehityksen pysähtymiseen. Verkkoteknologian kehittyessä ja oman elämän muuttuessa elämäjulkaisijat palasivat ja palaavat ajoittain takaisin harjoitteluprosessiin, eikä vakiintuminen ole koskaan lopullista. Edellisessä luvussa käsitelin tekniikan ja toimintamuotojen omaksumista. Tässä tarkastelen, *miten ja millaisia ilmaisukäytäntöjä elämäjulkaisijat omaksuivat*.

Aiemmassa tutkimuksessani olen todennut elämäjulkaisijoiden kertovan itsestään *havaintojen, toimien ja tuntemusten* tasolla (esim. Östman 2010, 93–104). Ne ovat elämäjulkaisijan ilmaisun peruspilarit. Monesti ne limittyvät ja sekoittuvat toisiinsa, mutta ovat tavallisesti tunnistettavissa. Yleisintä oli havaintojen ja toimien kuvailu, joka näkyi kaikkien niiden tutkittavien aineistossa, joiden julkaisuja saatoin seurata. Yli kaksi kolmasosaa tutkittavista kuvaili todistettavasti havaintojaan ja toimiaan. (Taulukko 11.) Lisäksi kaikkien muiden julkaisevien tutkittavien (7 hlöä) tutkimukseen tuotetut aineistot viittasivat vastaavaan. Toisin kuin elämäjulk-

Ilmaisukäytäntö	Esiintyminen aineistossa
Havaintojen ja toimien kuvailu	22 tutkittavaa
Tuntemusten kuvailu (ja analysointi)	15 tutkittavaa

Taulukko 11. Elämäjulkaisijoiden ilmaisukäytännöt.

kaisijoista ehkä voisi kuvitella, tuntemuksiaan kuvaili vain puolet ja pohtien niitä analysoi vielä harvempi.

Esimerkiksi Aune kirjoitti teemakirjoituksessaan, ettei mielellään paljasta mielenliikkeitään Facebookissa⁷⁶: ”Kerron luonnontapahtumista, esimerkiksi lintujen ruokintapaikan tapahtumista, sammakoiden hääjuhlasta keväällä, yöllä pihalle ilmestyneistä eläinten jäljistä”, hän sanoi (Aune, TK). Hän kertoi siis pääasiassa havainnoistaan, ei kovin usein edes toimistaan vielä sittenkään, kun FB-käyttö oli työttömyyden myötä vakiintunut tärkeäksi osaksi arkea. Hänen ilmaisukäytäntönsä muuttuivat vain vähän omaksumisprosessin aikana. Kaikki ne tutkittavat, joiden julkaisuja havainnoin⁷⁷, kuvasivat havaintojaan ja toimiaan ainakin silloin tällöin. Suurella osalla tutkittavia tällainen havaintoraportointi johti miellelyhtymiin, jotka veivät kerrontaa edelleen pohdiskelevampiin ajatuskulkuihin. Nekin, jotka julkaisuissaan reflektoivat usein ja monipuolisesti tuntemuksiaan, aloittivat siis tavallisesti havainnosta tai toimesta tai ainakin tuntemusten *kuvailemisesta*. Vasta sitten he etenivät pohdiskelevampaan ilmaisuun.

Havaintojen kuvailu oli elämäjulkaisemisen peruselementeistä passiivisin. Se kertoi, mitä tekijä oli aisteillaan todennut – ei, mitä hän oli tehnyt tai havainnostaan ajatellut. Vastaanottaja ei välttämättä tällaisista teksteistä nähnyt, miksi elämäjulkaisija piti asiaa julkaisemisen arvoisena. Eakinin mukaan jatkuva tunteiden analysointi ei ole identiteettityössä välttämätöntä (Eakin 2008, 4). Havaintoraportointikin siis voi riittää täyttämään elämäjulkaisemisen tarpeen (Vatka 2005, 76).

Havaintojen ja toimien kuvailu voi olla *asiallista*, kuten Eerikalla (tiedonjakotavoite), *pidättyväistä* kuten Aunella ja Pirjolla (ajautunut aloittaminen, sosiaalinen tavoite) tai *suppeaa* siksi, ettei tekijä kokenut laveampaa tai syvempää käsittelyä tarpeelliseksi, kuten Riikka (elämän jäsentäminen eri teemoista). Erityisesti pidättyvät ja suppeasti kirjoittavat tutkittavat merkitsivät ylös lähinnä viitteitä, joiden sisään rakentui vain heille (ja esim. Hanna L:n ja Aunen tapauksissa läheisille) avautuva *muisto*. Mediakulttuurien tutkija Joanne Garde-Hansenin (2009, 147) mukaan kaikki verkko-

sisällöt ovat samaan tapaan uniikkeja: ne muodostavat tekijälle juuri hänen elämänsä koskevan henkilökohtaisen muiston. Hanna L. kuvasi tätä myös ”teflon-kirjoituksena” (Hanna L., TK), johon kuka tahansa ei voinut tarttua. Näin oikeus määrätä tekstin ymmärtämisestä säilyi kirjoittajalla.

Tero Norkola kutsuu tällaista ”muistin apulaista” raporttipäiväkirjaksi. Hänen mukaansa kirjoittaja voi saada kryptisen, vihjein ilmaistun lyhyen muistiinmerkinnän perusteella kirkkaan muiston alkuperäisestä tapahtumasta. Norkola näkee oikeastaan vain tällaiset tekstit puhtaasti itselle tarkoitettuina. (Norkola 1995, 117–120.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä ei pitänyt paikkaansa, vaikka periaate onkin sama kuin Norkolan kuvaamissa tapauksissa. He suuntasivat merkinnän *sisäisen* muiston itselleen, mutta merkinnän eksplisiittinen taso eli tekstiin auki kirjoitettu havaintojen ja toimien kuvailu oli tarkoitettu lukijoille (vrt. myös Kagle 1986, 5). Esimerkiksi digitaalisen humanismin tutkija Paul Arthurin mukaan henkilökohtainen ilmaisu oli ennen piilotettua ja yksityistä, mutta nyt ”hyvin julkista” (Arthur 2009, 50). Tutkimukseni osoitti, että hyvin julkisten tekstifragmenttien sisään elämäjulkaisijat onnistuneesti sijoittivat yksityisiä muistoja. Elämäjulkaisemisessa ei siis täysin toteutunut Arthurin kuvaama elämäkirjoittamisen ”suuri muutos”.

Elämäjulkaisemisen piiriin kuuluvia käytäntöjä ovat niin tutkijat kuin valtamediakin kuvailleet muun muassa narsistiseksi ja kiusaannuttaviksi (mm. Paasonen 2003; McNeill 2004, 24–27; Mendelson ja Papacharissi 2011; *The Guardian* 17.3.2012; *Terve.fi* 2012). Puhetavassa korostuu liikaa ja liian syvällisesti itsestä kertomisen elementti. Siihen nähden vaikutti erikoiselta, että vain puolet tutkittavista pohti tai oli aiemmissa julkaisuissaan pohtinut tuntemuksiaan selvästi ja aktiivisesti (ks. taulukko 12). Heistä osalle elämäjulkaiseminen tai sen teema oli jollain tavoin ”sydämenasia”: murrosiän tai kriittisen elämäntilanteen varaventtiili (esim. Anni, Hanna L., Kristiina) tai itselle erittäin tärkeästä teemasta kertomisen kanava (esim. Jani, Tarmo). Jonkinlainen pidättyväisyys oli tavallisempaa, ja tunneilmaisu saattoi myös olla piilotettu rivien vä-

leihin, kohdistua pieniin arjen asioihin⁷⁸ tai se puettiin huumoriksi, kuten Jennin itseironisissa perhe-elämän kuvauksissa:

Magnesium kuulemma auttaa myös mielialan kireyteen. Vitsikkäästi sitä on luvattu yhdelle sun toiselle, puolin sekä toisin joululahjaksi. Varmasti tuleva remontti ja muutto [- -] riepoo hiljaa takaraivossa. Mutta kaikki aaargh!-kikkailut mitä [lapset keksivät] saattaa viedä järjen. [- -] [Toinen tytär] kiljuu, niin että vaikkeu faktuaalisesti irtoaa korvakäytävistä. Mene ja näytä banaania, niin delfiinitkin pitelee korviaan Särkänniemessä. [- -] Ihan naurattaa kuinka kiree sitä onkaan. Vaikka magnesiumia varmaan olis syytä vetää. Pari kiloo ainakin. (Jenni, B2, 12/2009.)

Tämä sitaatti Jennin blogista oli myös erinomainen esimerkki havaintojen, toimien ja tuntemusten limittymisestä sujuvaksi kerronaksi. Pidättyväinenkin kerronta saattoi sisältää kaikkia mainittuja tasoja. Esimerkiksi Niinan koirablogin tekstit keskittyivät hyvin vahvasti havaintoihin ja toimiin, mutta niiden ohessa hän mainitsi harmituksia, ärsytyksiä ja mielihyvää tuottaneita asioita (Niina B, esim. 11/2008). Tunneilmaisu jäi mainintojen tasolle, eikä varsinaista tuntemusten pohdintaa esiintynyt, mutta Niinan kerronnasta ei näyttänyt silti puuttuvan mitään olennaista. Tunneilmaisu ei aiemmankaan tutkimuksen mukaan ole omaelämäkerrallisuuden välttämätön edellytys, vaan esimerkiksi oma elämä aiheena, kerrontahetkien ja niiden tunnelmien vaihtelu sekä arjen yksityiskohtiin kiinnittyminen ja lähelle lukijaa tuleminen riittävät (Norkola 1995, 113). Elämäjulkaisijoiden tunnekerronta olikin usein viitteellistä.

Niillä elämäjulkaisijoilla, joiden erityisenä tavoitteena oli tiedonjakaminen, kerronta painottui omiin toimiin ja jossain määrin havaintoihin. Elämän jäsentämisessä ja sosiaalisuutta tavoittelevassa julkaisemisessa näkyivät paremmin kaikki kolme ilmaisun tasoa, mutta henkilö- ja tilannekohtaisesti eri tavoin painottuen. Aina eri tasoja ei ollut helppo erottaa toisistaan, ja usein tutkittavat kuvasivat tuntemuksiaan havaintojen ja toimien sisään ”piilotettuina”, kuten Anna W:

Mr. Whiterope ehdotti eilen, että kokeilisin itsesidontaa ja ottaisin kuvia itsestäni. Tietenkään se ei ole sama, ja luultavasti se on aika köm-

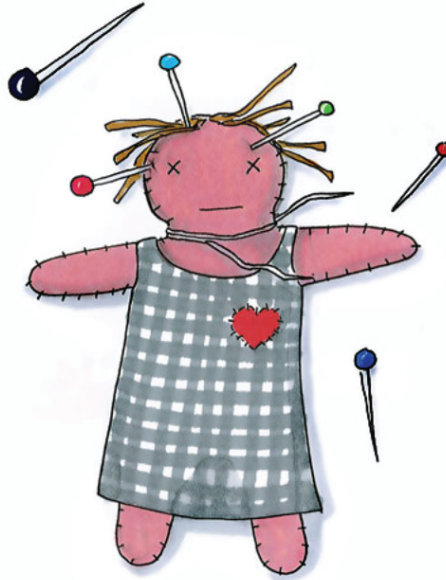
pelöä ja pystyy tekemään vain osittain, mutta parempi kuin ei mitään, kun hän on poissa. En halua kenenkään toisen sitovan minua, ainakaan kun hän ei ole täällä”. (Anna W, B 10/2005. Suom. S. Ö.)

Anna W. eli BDSM-palstojen ja -yhteisöjen Mrs. Whiterope oli tekijänsä mukaan hahmo, jonka kautta hän ilmensi sekä valokuva- ja sidontataidettaan että seksuaalista identiteettiään. Hän pyrki tekemään hahmoa kiinnostavammaksi vilauttamalla välillä ”perheenäidin elämästä pieniä asioita”, kuten yllä olevassa sitaatissa sen, että puoliso on matkoilla. (Anna W., TK.) Blogipäivityksen kuvastoa maustoi tuntemusten kuvaamisen hitunen: vihje herra W:n ikävöinnistä. Anna W. oli ainoa tutkittavani, joka oli luonut erillisen verkkoidentiteetin. Hänenkin tapauksessaan kyse oli kuitenkin paitsi taideteoksesta, myös ”todellisen itsen” ilmaisemisesta, josta esimerkiksi psykologit (Bargh ym. 2002, 33–48; Seidman 2013/2014, 367–372) ovat kirjoittaneet.

Psykologian todellisen itsen käsite viittaa itseymmärrykseen. Barghin ja kumppaneiden mukaan on todennäköistä että ainutlaatuisen itseilmaisun mahdollistavassa internetissä ihmiset ensisijaisesti pyrkivät ilmaisemaan niitä puolia itsestään joita heillä on suurin tarve ilmaista. (Bargh ym. 2002, 34.) Heidän mukaansa myös todellisen itsen esittäminen tapahtui todennäköisemmin juuri verkossa tuntemattomien kesken kuin kasvokkain käytävässä keskustelussa (Bargh ym. 2002, 44–45). Varhain aloittaneilla elämäjulkaisijoilla tämä pitikin paikkansa. Yksitoista vuotta myöhemmin verkko vuorovaikutus oli muuttunut enemmän tuttujen kuin vieraiden kesken käytäväksi (Seidman 2013, 368). Tämä näkyi joidenkin tutkittavien kohdalla esimerkiksi juuri elämäjulkaisemisen siirtymisenä blogeista Facebookiin. Se ei kuitenkaan juuri koskenut Anna W:n tapausta: hänen ”todellisen itsensä” ei ollut tarkoituskaan tulla esiin kaikissa tilanteissa.

Muitakin syitä pidättyväisyydelle oli kuin tiedonjakamistavoite ja luonne. Osa tutkittavista muutti elämäjulkaisemistaan pidättyvämpään suuntaan totuttuaan siihen pitkällä aikavälillä. Hanna N:n migreenikertomus (Kuva 12) oli esimerkki tällaisesta muutoksesta. Tässä Hanna N:n blogi oli lähimmillään tuntemusten kuvailua.

Aina välillä kun päänsäryt yllättävät, ja en jaksaisi tonkia syitä miksi taas tuntuu siltä, että joku vetää kirveellä ohimoon/kaivaa silmiä ulos lusikalla/kairaa päälakea/kilkuttelee kalloa tylsällä taltalla, alan epäilemään, että jollakulla on jossain näköiseni voodooonukke, jota käytetään neulatyyynä satunnaisesti. Tästä ajatuksesta pikainen piirrosluonnos, jota toki voisi yrittää työstää vähän pidemmälle..

Kuva 12. ”Ai, ai, sattuu”. (Hanna N. B2, 04/2009. Ruutukaappaus S. Ö.)

Migreenikohtauksen tunnelma kyllä välittyi, mutta käytännössä Hanna N. kuvaili vain toimintaansa tilanteessa etäännyttäen senkin lopuksi migreenistä koskemaan piirrosluonnosta. Osasyynä pidättyväisyyden kasvuun oli internetin kasvu pienestä yhteisöstä laajaksi, avoimeksi verkostoksi. Toinen syy kumpusi elämäjulkaisijoiden sosiaalisuustavoitteen suhteesta laajan verkoston avoimuuteen. Tutkittavat pyrkivät olemaan verkossa sosiaalisia yhtä hyvin työkontaktien, vanhojen koulukaverien kuin päivittäin läheisten ihmisten kanssa, usein (esim. FB:n kautta) yhtä aikaa ja samoin tavoin.

Tässä vaiheessa lukijasuhde siis alkoi näkyä – aluksi hieman pelottavana tai kaukaisena, elämäjulkaisija kun ei oikein tiennyt,

mitä lukijat hänestä haluaisivat. Siksi moni alkuvaiheen kirjoittaja kertoi itsestään joko varsin perin pohjin tai erittäin yleisluontoisesti. He mielsivät tekstinsä itselleen tarkoitetuiksi ja lukijat, vaikka olivatkin toivottuja, saattoivat tuntua yksityisalueelle tunkeutujilta. Elämäjulkaisijoilla oli vielä totuttelemista uuteen käytäntöön, joka alkoi yleistyä nopeasti samalla kun internet kasvoi jättimäiseksi. Tämä johti ristiriitaisiin tilanteisiin (Tiina) ja jopa elämäjulkaisemisen vakiintumiseen toisenlaiseksi kuin julkaisijat toivoivat. Esimerkiksi Cindie kertoi ensin voivansa pitää avointa FB-profiilia, koska hänellä ei ole mitään hävettävää. Kuitenkin hän sanoi:

Toki se ei oo maailman rehellisin profiili [- -] et jos se olis tehty muutama vuosi sitten kun mä vielä opiskelin niin siel olis varmaan paljon roisimpaa läppää, nyt se on aivan eri kun sul on tavallaan tullu tietty ihmisi sinne että sä et voi enää olla... ihan oma ittes. Koska edelleen tekis mieli pistää jotain pahoja sanoja sinne, nyt sinne on vaan pakko pistää jotain tähtiä ja muuta sälää. [Nauraa.] Ei oo yhtään sama. Jos ne tietäis oikeen Cindien ni eihän se nyt tommosta liirumlaarumia, jos ois paha olo tai ketuttais niinni eihän se mitään tähtiä pistäis, kirkkoveneitä ehkä. (Cindie, H.)

Cindien ”avoimuus” tarkoittikin sitä, että hän ei rajannut FB-sisältöjään erikokoisille ja -teemaisille osaverkostoille. Todellisuudessa hän karsi huomattavan määrän itselleen luonteenomaista ilmaisua, jotta ei näyttäytyisi työkontaktien edessä epäkypsänä kirkkoveneiden soutajana. Myös onnistumisistaan hän vältti iloitsemasta kovin vuolaasti menetettyään joitain kouluaikaisia hyviä ystäviä, jotka kokivat hänen kehuskelleen työmenestyksellään FB:ssa. (Cindie, TK + H.)

Seija Ridell näkee tämän ristiriitaisen suhteen huolestumisena yksityisen ja julkisen rajoista. Hänen mukaansa FB-käyttäjät kokevat, että heidän yksityisasiansa voisivat päätyä kenen tahansa nähtävälle. (Ridell 2011, 99–100.) Muun muassa sisältöjen ja tekijöiden autenttisuutta sekä identiteettivarkauksia koskevat kysymykset ovatkin olleet pitkään virtuaali-identiteettien tutkimuksen keskiössä. Näihin seikkoihin liittyvät pelot ovat vain kasvaneet sitä mukaa, kun verkon käyttö esimerkiksi pankki- ja ostosasioihin on lisääntynyt. (Han 2011, 225.)

Internetiä koskeva tutkimus on painottunut⁷⁹ vastaavaan huolipuheeseen noin vuosina 1998–2002. Tämä oli Barry Wellmanin mukaan internet-tutkimuksen toinen, *dystopioita* ja *utopioita* painottava kausi, joka seurasi uteliaan selvittelyn kautta. Wellman ei vielä tuolloin päässyt laajemmin tarkastelemaan, millainen kausi on vallinnut dystopian jälkeen. Hän esittää kuitenkin viitteitä siitä, että uhkakuvat heikkenivät ja näkökulmat monipuolistuivat. (Wellman 2004.)

Huoli ja epävarmuus liittyvätkin erityisesti kulttuurisen omaksumisen totuttautumisasiheeseen: menettelytavat eivät voi *tavallistua* (jota pidän toiminnan vakiintumisen esiasteena), mikäli käyttäjä kokee niiden suhteen suurta epävarmuutta. (Ks. esim. Suominen 2009a, 7–8.) Kaikki tutkimani elämäjulkaisijat kyllä kokivat omaavansa vähintään jonkin verran valtaa julkaisemisensa suhteen, mikä viittaisi pitkälle kesytettyyn julkaisijuuteen. Samalla moni heistä ilmaisi huolta ja epätietoisuutta hyvistä toimintatavoista. He tiedostivat ja olivat omaksuneet Ridellinkin viittaaman ”mitään et netistä pois saa”-tyyppisen diskurssin. Käytännössä he kuitenkin korostivat valta-asemaansa. Sen kokeminen liittyi oman elämän ja tilan oikeuksiin:

”Varastoin omaa päiväkirjatietoa omaan käyttöön.” (A. N., TK.)

”Onpahan vain yksi osa-alue elämässäni, jonka tahdon pitää vain itselläni mutta josta koen tarvetta purkautua johonkin ja saada vuorovaikutusta.” (Enni, TK.)

”En voi sille mitään, jos ihmiset ovat niin täynnä huonoa oloa, etteivät pääse asioista yli[.] Asioista voi rauhassa avautua omalla FB-sivullaan.” (Krista FB, 06/2012.)

”Pääasiassa olen kirjoittanut [- -] itselleni ja nettipäiväkirja [- -] on lähtenyt omista tarpeistani[.]” (Sanna, TK.)

”Miksei sitä sitte omasta elämästänsä sais [FB:ssa] kertoo, [- -] et kaikki saavat käyttää ihan miten itse haluavat[.]” (Pirjo, H.)

Valta-aseman kokemisesta aiheutui myös suhtautuminen, jota ei samassa mittakaavassa esiinny muissa yhtä laajoissa sosiaalisissa yhteyksissä. Esimerkiksi Marikki ja Krista kertoivat työstään ajoittain hyvin emotionaalisesti. Marikki totesi, ettei puhuisi työhön liitty-

vistä ahdistuksista niin avoimen pohdiskelevasti työpaikan kahvihuoneessa kuin blogissaan (Marikki, H). Kuitenkin kahvihuoneessa Marikkia kuuli pienilukuisempi joukko, ja molemmissa hän oli yhtä tunnistettavissa. Tämä osoitti elämäjulkaisemisen erityisasemaa identiteetikerronnan piirissä (Eakin 2008, 4). Fyysisen, esimerkiksi katsekontaktin puuttumisella oli siis jossain määrin merkitystä siinä, miten ja millaisia asioita elämäjulkaisijat kertoivat. Se ei kuitenkaan ollut vallitsevalla tavalla merkittävä seikka, vaan elämäjulkaisijat tekivät ilmaisuunsa liittyviä ratkaisuja enimmäkseen muista syistä.

Ilmaisukäytäntöihin totuttautuminen – niiden harjoittelu ja vakiinnuttaminen – oli tärkeä osa elämäjulkaisemiseen *tottumista*. Sillä oli aiempaa selvempi suhde myös kesyttämiseen. Juurrutettuaan tekniset käytännöt elämäjulkaisijat pyrkivät muun muassa keksimään näille välineilleen tarpeellisia käyttöjä (esim. Suominen 2009a, 10). Tämä oli jo rakenteiden tasolle asettuvaa vakiinnuttamista (Berker ym. 2006, 2). Ilmaisun omaksuminen ei kuitenkaan edennyt pisteestä A pisteeseen B esimerkiksi niin, että havaintojen kuvaaminen olisi ollut totuttautumisen ensimmäinen vaihe, ja ilmaisu olisi ”tunteellistunut” toiminnan vakiintuessa. Joillekin kävi jopa päinvastoin: totuttuaan elämäjulkaisemiseen osa tutkittavista muutti ilmaisuaan pidättyväisempään suuntaan (esim. Hanna L., Marikki, Tarmo). Erityisesti 1990- ja varhain 2000-luvulla aloitaneiden elämäjulkaisijoiden totuttautumisprosessia leimasi ensin pienen piirin keskinäinen luottamus ja myöhemmin ”ikuisen syyskuun” aiheuttama tunne siitä, että he joutuivat tahtomattaan liian laajaan ympäristöön.

Tunneilmaisun huomattava lisääminen puolestaan liittyi pääasiassa merkittäviin elämänmuutoksiin (esim. Krista, Jani). Pääasiassa ilmaisun eri tasot olivatkin suhteessa siihen, mitä tavoitteita tutkittavilla oli ja millaisia he olivat luonteeltaan. Esimerkiksi Aune perusteli havaintotasolle jäävää kerrontaansa halullaan olla kaikissa tilanteissa ”hieman salaperäinen” (Aune, TK), kun taas Marikki korosti avoimuuttaan ja sitä, että kertoo itsestään ”ummet ja lammet” vieraillekin ihmisille. Myös blogissaan hän toivoi kaikuvan

niin ilojen kuin surujenkin tukahduttamatta. (Marikki, TK.) Havaintojen, toimien ja tuntemusten omaksuminen ei siis välttämättä ollut lineaarisessa suhteessa teknisten ja muotokäytäntöjen omaksumiseen, vaan perustui enemmänkin omaa luonnetta reflektivoaan prosessiin. Tämä taas tapahtui, kuten osa tutkittavista kuvasi, pääasiassa selkärangassa⁸⁰, mutta selvästi suhteutettuna oman elämäjulkaisemisen tavoitteisiin.

Tämä muistutti myös siitä, ettemme missään vuorovaikutussuhteessa tai -tilanteessa paljasta itsestämme aivan kaikkea, eikä niin tehnyt elämäjulkaisijakaan. Ihmissuhteet muodostuvat *sosiaalisen läpäisyn* prosessissa: osapuolet paljastavat itseään muille kerros kerrokselta ”kuorimalla”. Intiimi ja luottamuksellinen suhde alkaa vahvistua vasta sisempiin kerroksiin ehdittyä. Verkossa ihmissuhteet syntyvät ja vahvistuvat nopeammin kuin kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa, mutta ne saattavat jäädä vahvistumatta, jos joku kertoo itsestään liikaa liian pian tai jakaa jotain, mikä on muista epämiellyttävää. (Baym 2010, 128.)

Elämäjulkaisijuuden omaksuminen kokonaisuutena oli ilmaisun vakiintuessa vielä häilyvässä vaiheessa: yhtäältä julkaisijat olivat pitkälti omaksuneet hillityn kerronnan periaatteet, toisaalta ihannoivat nopeampaa tai nykyistä syvempää avautumista. Epävarmuus viittasi tilanteeseen, missä omaksumisprosessi olisi vasta totuttautumisen varhaisessa vaiheessa (Hård ja Jamison 2005, 14; Suominen 2009a, 8). Tämä ei välttämättä pitänyt paikkaansa, sillä ihanteet liittyivät olennaisesti siihen, miten elämäjulkaisijat yrittivät rakentaa ja vakiinnuttaa luottamuksellista lukijasuhdetta: *intiimin tunnelman luomiseen*.

Intiimi tunnelma

Edellä kuvasin elämäjulkaisijoiden ilmaisun peruskäytäntöjä. Valtaosa elämäjulkaisijoista pääasiassa *kuvaili* havaintojaan, toimiaan ja tuntemuksiaan refleктоimatta niitä kovin syvällisesti. Samalla kahdeksan heistä korosti aitouden ja rehellisyyden pyrkimystä omassa toiminnassaan. Lisäksi seitsemän muuta piti lukijan näkö-

kulmasta tärkeänä kiinnostavuuden lisääjänä sitä, että elämäjulkaisusta välittyi aito, yksilön kerrontaa korostava tunnelma. Yli kahdella kolmasosalla tutkittavista näkyi lisäksi tavalla tai toisella ajatus, että elämäjulkaisemisessa tarkoitus on esiintyä omana, aitona itsenään, kertoa omia todellisia ajatuksiaan ja välttää esimerkiksi valheellista ilmaisua.⁸¹

Aitous ja rehellisyyttä ilmaisussa arvosti siis selvästi puolet tutkittavista. Jonkinlaista tunteisiin vetoamista esiintyi kaikkiaan 24 tutkittavalla. Lopuista kaksi ei julkaissut ollenkaan ja neljän aineistosta asia ei käynyt ilmi. (Taulukko 13.) Kyse oli *intiimin tunnelman luomisesta*: se oli elämäjulkaisijoiden tapa rakentaa luottamusta itsensä ja lukijoiden välille ympäristössä, jossa ei voi koskea, haistaa, nähdä kasvonilmeitä tai muuten aistein arvioida millaisen henkilön kanssa on tekemisissä.

Intiimillä en tarkoita tässä yhteydessä sänkykamarisalaisuuksien kertomista, vaan asioiden ilmaisemista siten, että lukijasta tuntui kuin elämäjulkaisija kertoisi hänelle jotain erityisen luottamuksellista. Nämä asiat voivat olla henkilökohtaisia tai yleisiä. *Yksityistä* puolestaan oli se, mitä elämäjulkaisija ei kertonut verkossa. Intiimin tunnelman luominen oli tärkeää kaikille elämäjulkaisijoille ja heidän lukijoilleen, sillä elämäjulkaisemisen lähtökohtainen sosiaalisuus ei voinut täytyä, jos lukijasuhde jäi kokonaan syntymättä.

Elämäjulkaisijan puolelta tietoinen lukijasuhde syntyi helpoimmillaan sirottelemalla havaintojen ja toimien lomaan pieniä tunne- ja kokemusilmaisuja, kuten eräästä Sannan päivivityksestä kokoomani ”ehdottomasti paras ruoka”, ”ilahduin”, ”suosittelen”, ”ihana reissu”, ”onneksi”, ”harmillisen” ja ”tahdon uudelleen” (Sanna, B

Intiimin tunnelman elementti	Esiintyminen aineistossa
Aitous ja rehellisyys	15 tutkittavaa
Tunteisiin vetoaminen	24 tutkittavaa

Taulukko 13. Intiimin tunnelman tekijät.

06/2012). Nämä olivat pieniä, mutta selkeitä tunneilmaisuja. Vielä yksinkertaisempaa tapaa suosi esimerkiksi Cindie, joka ilmaisi tuntemuksiaan lähes pelkästään hymiöiden (alunp. *emoticon* eli tunneikoni) välityksellä.

Olellisinta intiimin tunnelman syntymisessä ei kuitenkaan ollut tunneilmaisuus, vaan se, mitä tutkittavat kuvasivat aitouteen ja rehellisyyteen pyrkimisensä. Tähän liittyi tavallisesti itseltä itselle tekemisen ajatus, vaikka lukijat esiintyivätkin ensimmäistä kertaa prosessin aikana merkityksellisinä toisina, jotka vahvistivat elämäjulkaisijoiden kokemusta itsestään (Berger ja Luckmann 2000, 166–175). Esimerkiksi Jani sanoi siirtyneensä nimimerkistä omalla nimellä julkaisemiseen, koska ei enää halunnut piilotella ”aidoimpia ja omimpia” ajatuksiaan – vaikka ne sitten olisivat muiden mielestä enemmän tyhjänpäiväisiä kuin merkittäviä tai hauskoja (Jani, TK.) Hanna L. kertoi (kumppanin mielestä) parhaan blogitekstinsä olleen erittäin rehellinen ja avoin; hän sanoi toivovansa, että voisi luopua ”teflonista” ja pyrkiä vastaavaan aitouteen enemmän ja useammin (Hanna L., H). Hanna N. taas koki intiimeiksi⁸² teinivuosien kertomukset siitä, mitä hän teki, söi ja ajatteli (Hanna N., TK).

Tavallisia kuvauksia rehellisyyspyrkimykseen liittyen olivat *panna itsensä likoon, paljastaa* (esim. Anna W., TK), *asettautua alttiiksi ja olla avoin* (Hanna L., H). Onnistunutta likoon laittautumista seurasi onnistumisen tunne:

Et on kyl *tarve* [- -] tulla vaan siihen että *tällanen mä oon* ja piste. Ja sit kun sen pystyy tekemään, kun saa sellasen tekstin aikaan et siinä ei oo sitä teflonii, vaan *siinä oikeesti asettaa itensä jollain lailla alttiiks* että näin tää nyt on, niin se on semmonen *iso onnistumisen tunne*. (Hanna L., H. Kursiivi S. Ö.)

Rehellisyyden tavoittelu on kaikkea omaelämäkerrallisuutta määrittävä tavoite. Steven Kagle toteaa jo varhaisten päiväkirjailijoiden, kuten Lordi Byronin, tuskailleen sitä miten vaikeaa on olla rehellinen edes itselleen. Hänen mukaansa erityisesti lukijoiden mahdollisuuden tiedostaminen saa kirjoittajat haluttomiksi myöntämään joitain ajatuksiaan tai tekojaan. (Kagle 1986, 5.) Byron kirjoitti päiväkirjaansa: ”Pelkäänpä että ihminen valehtelee enemmän

itselleen kuin kenellekään muulle” (Kagle 1986, 5; suom. S. Ö.). Tämä lausahdus lähestyy eri suunnasta samaa päämäärää kuin Hanna L:n yllä kuvaama sisäinen todenpuhuminen tarve.

Vaikka elämäjulkaisijat olivat varsin tietoisia lukijoistaan, he kertoivat haluavansa olla rehellisiä ensisijaisesti itselleen (esim. Jenni, TK). Tämä viittaa elämäjulkaisemiseen *refleksiivisenä identiteettityönä*. Esimerkiksi Giddensin mukaan yksilöt tutkivat elämässään esiintyviä sosiaalisia käytäntöjä jatkuvasti ja saavat itseltään sekä muilta niitä koskevaa tietoa, jonka perusteella uudistavat näitä käytäntöjään (Giddens 1990, 38). Giddensin ajatukseen tukeutunut Chaffee muistuttaakin, että identiteetit ovat rakennelmia: sellaisina ne edellyttävät (tiedostamattoman ohella) tietoista reflektiota suhteessa itseen, toisiin ja ympäröivään maailmaan (Chaffee 2011, 100–111). Tämä ajattelu kytkeytyy myös tutkimukseni perustana toimivaan sosiaalisen identiteetin käsitteeseen (Jenkins 2008, erit. 5–7).

Elämäjulkaisijat omaksumisen vaiheesta riippumatta siis tekivät *sosiaalista identiteettityötä*. Sen kautta he pyrkivät niin rakentamaan kuin tuomaan esiin todellista itseään eli sisintä itseymmärrystään (Bargh ym. 2002). Daniel Miller on havainnut samankaltaisen rakentuman trinidadilaisilla: he pitivät todellisimpana itsenään sitä minää, jota tietoisesti pohtivat, rakentavat ja tavoittelevat. Tätä minuutta he Millerin mukaan ilmaisevat erityisesti Facebookissa. (Miller 2011, 49–51.) Identiteettityön läsnäolo viittaisi kulttuurisen omaksumisen teorian mukaan käytännön tasolla pitkälle sisäistettyyn elämäjulkaisuuteen (ks. Hård ja Jamison 2005, 14). Kyse ei tässä kuitenkaan ollut siitä, että itse toiminta olisi asettunut identiteetin osaksi, vaan elämäjulkaisijat käyttivät sitä identiteettityön välineenä.

Osa tutkittavistani piti tietoisien minäkuvan esittämistä verkossa valheellisena – esimerkiksi Annika kutsui sitä ”menestyksekkään minä-tarinan” rakentamiseksi. Käytännössä elämäjulkaisijat kuitenkin pyrkivät rakentamaan rehellisyyteen pyrkivällä kerronnalla itseymmärrystä ja sitä kautta lukijasuhdetta esimerkiksi tietyn teeman (perhe, hyvinvointi) ympärille. Sosiaalinen identiteettityö oli

elämäjulkaisemisen keskeinen, pääasiallinen tavoite. Sellaisena se asettui kyllä *omaksi tekemisen* piiriin, mutta kuvasi myös elämäjulkaisemisen onnistunutta *kesyttämistä* eli toiminnan vakiintumista.

Rehellisyyteen pyrkivä elämäjulkaiseminen oli myös julkista tunnustamista. Esimerkiksi sosiologi Frank Furedin mukaan olemme 1900-luvun puolivälistä lähtien eläneet räjähdysmäisesti yleistyvässä, tunteita ja emotionaalisia kokemuksia korostavassa *terapia- ja tunnekulttuurissa*. Hänen mukaansa tämän ajan identiteetit ovat hyvin sidoksissa itsetuntoon ja tunteisiin, minkä vuoksi identiteettityö, itsen etsiminen, tapahtuu yhä enemmän julkisuudessa. (Furedi 2004, koko teos.) Veijo Hietala on liittännyt tällaisen voimakkaan emotionaalisen minäsuhteen erityisesti 2000-lukulaiseen mediankäyttöön (Hietala 2007). Elämäjulkaisijoidenkin toiminnassa näkyi emotionaalinen suhde itseen, jota elämäjulkaisijat pyrkivät peilaamaan lukijoidensa silmissä. Luottamussuhde oli tarpeen, jotta identiteettityö saattoi onnistua. Michel Foucault on kutsunut jokseenkin samaa käännettä⁸³ *tunnustuskulttuuriksi*, jossa keskiajan uskonnollisista käytännöistä ja rituaaleista kumpuava synnintunnustamisen tarve on vuotanut lääketieteen kautta arkikieleen ja -kulttuuriin, koskemaan pienimpiäkin elämämme yksityiskohtia. Tunnustaminen taas edellyttää että joku ottaa tunnustuksen vastaan ja antaa ”synninpäästön”. Foucault kuvaa tätä valtasuhteena, jossa vastaanottaja (lukija) käyttää valtaa tunnustajan (esim. elämäjulkaisija) yli. (Foucault 1999, erit. 19–32, 46–58.)

Elämäjulkaisijoiden ja lukijoiden välillä tätä muistuttava valtasuhde näkyi jossain määrin. Intiimin tunnelman luomisessa tärkeintä oli kuitenkin luottamus. Mediatutkija Johanna Sumiala-Seppänen on todennut, että tavallisten ihmisten tunnustaminen on nykyisin vahvasti medioitua, ja internet tarjoaa siihen toistaiseksi laajimmat mahdollisuudet (Sumiala-Seppänen 2007, 175). Tämä on totta, ja internetistä löytyy helposti ja runsaasti tunnustuksiksi mielletävää sisältöä (ks. esim. Paasonen 2007, 201–219). Elämäjulkaisemista ei kuitenkaan voinut suoraan määritellä osaksi tunnustuskulttuuria. Luottamustarpeen korostuminen viittasi siihen, että elämäjulkaiseminen oli pääasiassa vuorovaikutteista identiteettityötä,

johon sisältyi tapauskohtaisesti tunnustuksellisia elementtejä.⁸⁴ Verkkojulkisuudessa luottamussuhde ei synny aistein havaittavista elementeistä, joilla osapuolet voisivat sijoittaa toisensa tiettyihin sosiaalisiin tai yhteiskunnallisiin lajityyppeihin (ks. esim. Simmel 1999, 112–130). Siksi se edellytti intiimin tunnelman luomista elämäjulkaisemisen ilmaisukeinoin.

Aitouden ja rehellisyyden lisäksi intiimin tunnelman rakentumista edesauttoi, jos elämäjulkaisijat onnistuivat välittämään lukijoilleen *muistoja*. Sillä, välittyivätkö nämä muistot tai muisteltu alkuperäinen kokemus lukijalle sellaisinaan, ei ollut paljonkaan merkitystä. Intiimin tunnelman rakentuminen onnistui yhtä hyvin vaikkapa Aunen vihjailevassa kerronnassa kuin Marikin pohdiskelevassa. Enemmän väliä oli sillä, että *muistelemiseen liittyvä tunnelma* välittyi. Elämäjulkaisijat ottivat joka tilanteessa lukijansa huomioon: esimerkiksi Sannan (B2, 09/2012) kuvakertomus vastaneulotuista villasukista näytti olevan enemmän hänelle itselleen kuin lukijoille suunnattu eikä kuvannut yksityiskohtaisesti Sannan tunteuksia tapahtuman yhteydessä. Kuitenkin kaksi valokuvaa kahden lauseen kuvatekstillä höystettynä riitti päästämään lukijan mukaan muodostuvaan syysmuistoon: syksyn ensimmäisten villasukkien syntyyn. Intiimi, lukijan huomioiva tunnelma voi siis syntyä ilman ensimmäistäkään tuntemuksen ilmaisua.

Ne tutkittavat, jotka vielä vakiinnuttuaankin käyttivät useita elämäjulkaisemisen kanavia, ilmaisivat itseään eri yhteyksissä eri tavoin: blogissa oli tapana kirjoittaa pidempiä, pohdiskelevampia tekstejä kuin Facebookissa tai Twitterissä (jossa yhden ”twiitin” merkkimäärä onkin rajattu 140 merkkiin). (Esim. Hanna N., Marikki ja Tarmo.) Elämäjulkaisijat tosin olivat taitavia sijoittamaan paljon sisältöä ja merkityksiä vaikkapa muutaman lauseen FB-statukseen. Intiimin tunnelman syntymisessä tärkeämpää kuin itse tunneilmaisu oli siis tunteisiin vetoaminen. Tällä tarkoitan sitä, mistä Paasonen puhuu internet-sisältöjen *affektiivisuutena*. Se tarkoittaa sanallista tai rivien välissä muodostuvaa sanomaa, joka välittää viestijän tunnetilaa ja/tai herättää vastaanottajassa tunnetilan joko tarkoituksella tai sattumalta (ks. esim. Ahti 2011, 14). Paasonen

näkee tällaisen affektiivisuuden usein ”tahmeana”, millä hän tarkoittaa, että lukija haluaa palata tiettyyn sisältöön yhä uudelleen. Affektiivisen kierron avulla rakennetaan yhteyksiä ja eroja ihmisten, tuntemusten ja ryhmittymien välille. (Paasonen 2011, 67–72.)

Kaikille elämäjulkaisijoille (ja kaikissa julkaisuympäristöissä) ei ollut yhtä tärkeää, että lukijat palaisivat uudelleen ja uudelleen, mutta yhteyksien ja erojen rakentaminen näkyi selvästi. Kulttuurisen omaksumisen teoriassa tämä asettuisi käytännöllisen *käytökseen* ja *sisäistämisen* tasolle. Elämäjulkaisijoillakin affektivisuuteen pyrkiminen osoitti syvenevää omaksumista, mutta kyse oli edelleen sopivien *menettelytapojen* vakiinnuttamisesta.

Elämäjulkaisijat rakensivat affektiivisuutta ilmaisemalla itseään kuin kertoisivat elämästään luotetuille läheisille. Sen avulla he kertoivat itsensä ja lukijat intiimin tunnelman piiriin, jättäen ulkopuolelle ne, jotka eivät olleet kiinnostuneita elämäjulkaisijoista ja heidän kerronnastaan. Tähän ei ollut vain yhtä keinoa, vaan palvelusta, teemasta, henkilöstä ja ilmaisutavasta (esim. kuva, teksti) riippuen elämäjulkaisijat – varsinkin harjoitellessaan eri käytäntöjä – valitsivat esimerkiksi avoimen tunteiden kuvauksen ja pohdinnan, vihjeiden antamisen niille, jotka halusivat sisällyttää tavallista pienempään intiimipiiriin, tunteisiin vetoamisen esimerkiksi hymiöiden avulla tai tietyn tunnelman tai tunnetilan kuvaamisen vaikkapa musiikkilinkillä.

Eri elämäjulkaisut näyttäytyivät erilaisten julkaisuuskien ja ilmaisutavojen vyöhykkeinä, joilla kullakin oli oma suhteensa yksityisyyteen ja julkisuuteen (Fahey 1995, 687–703). Nuorisotutkija Anne West kumppaneineen on esittänyt, että vyöhykkeiden sijasta kyse on vain aiempaa epämääräisemmästä yksityinen/julkisen-käsityksestä (West ym. 2009, 624). Aineistoni perusteella kallistun ajattelemaan vakiintunutta elämäjulkaisemista enemmän Fahey tavoin, kun taas Westin ja kumppaneiden käsitys viittaa tilanteeseen, jossa elämäjulkaisija vasta totuttautui toiminnan käytäntöihin.

Intiimin tunnelman luominen ja sitä kautta luottamuksellisen lukijasuhteen synty oli olennainen osa elämäjulkaisemisen ilmaisun

vakiinnuttamista ja ilmiön kesyttämistä. Siihen kuuluivat rehellisyyteen, aidon minän esiin tuomiseen pyrkivä ja jossain määrin affektiivinen ilmaisu. Tämä onnistui hyvin ilman tunneilmaisua, sillä affektiivisuus rakentui pitkälti rivien väleissä. Vihjaileva tai suppeakin kerronta johti helposti intiimin tunnelman muodostumiseen. Elämäjulkaisujen omaelämäkerrallisuus sekä julkaisijan asema (tavallisesti) tekstintuotannon harrastajana, ei ammattilaisena, johdattivat lukijat lähestymään niitä omaelämäkerrallisten konventioiden kautta. Paasonen mukaan esimerkiksi päiväkirjan konventioihin kuuluu totuuden kertominen itsestä. Myös harrastajan status hänen mukaansa ”lupaa jonkinlaista suorutta”. (Paasonen 2007, 204.) Tämän vuoksi lukijoiden oli helppo tulkita elämäjulkaisut ”tosiksi” ja löytää niiden omaelämäkerrallinen affektiivisuus rivien väleistäkin. Tämä tosin edellytti myös lukijoilta melko pitkälle edennyttä omaksumista; vakiintunutta lukijan asemaa.

Totesin edellä, että elämäjulkaisijoiden piti tottua ajatukseen lukijoistaan. Samaan tapaan lukijoiden oli totuttava uudenlaiseen, aiempaa julkisempaan elämäkerrontaan, eivätkä nämä kaksi aina tapahtuneet yhtä aikaa. Lukijoiden näkökulmasta omaksumisprosessi näytti tapahtuvan jonkin verran myöhemmin kuin julkaisijoiden. Oma julkaiseminen nopeutti muiden käytäntöjen hyväksymistä, mutta silti lukijuuden omaksuminen oli hitaampaa kuin julkaisijuuden.

Sosiaalisen median käyttäjät luulevat hyvin usein muiden valehtelevan verkossa paljon tai ainakin heitä itseään enemmän (vrt. Annikan näkemys menestyksekkäistä minä-tarinoista). Näin ajatellaan, vaikka sosiaaliset verkostosivustot suorastaan ohjaavat käyttäjiä kertomaan tosiasioita itsestään. Tälle ajattelulle ei Nancy Baymin mukaan löydy tutkimuksesta perusteita: päinvastoin on osoittautunut, että verkossa on helpompi puhua totta ja kertoa arkojakin asioita, kun tuttuuden ja läheisyyden sosiaalinen paine ei tee valehtelua houkuttavaksi. (Baym 2010, 115–116; vrt. myös Paasonen 2007, 201–219 ja Bargh ym. 2002, 34.) Omatkin tutkittavani kuitenkin arvelivat muiden vääristelevän asioitaan ainakin jossain määrin. Tämä osoitti omaksumisen varhaisvaihetta.

Huoli valehtelevista verkkokäyttäjistä liittyy erityisesti ennen menettelytapojen tavallistumista esiintyviin omaksumisen varhaisvaiheisiin. Omista tutkittavistani voimakkaimmin asiaa kommentoi Annika, joka näki esimerkiksi kaikki poliitikkojen henkilökoh- taista elämää kuvaavat verkkosisällöt falskeina ja tarkoitushakuisi- na (Annika, TK). Aunen mielestä tietyt tyypit olivat FB-statuksien- sa perusteella lähes tauotta leipomassa, siivoamassa tai muuta ”ko- dinhengenärmäistä” harjoittamassa (Aune, H). Tiina arveli muiden ehkä tietoisesti keräävän kavereita FB:ssa, koska isomman kaveri- listan myötä he näyttäisivät suosituilta. Hän toimi aluksi samaan ta- paan, mutta teemakirjoituksen ja haastattelun välillä hän oli luopu- nut keräilystä. Tuolloin hän pohti, ajatteleeko kukaan oikeasti, että iso kaverilista olisi suosion merkki.

Tiinan muuttunut ajattelu oli hyvä esimerkki lukijoissa tapah- tuvassa omaksumisprosessissa. Harjoitusvaiheeseen saattoi kuulua hyvinkin kriittisiä näkemyksiä siitä, mitä muut ihmiset netissä ker- tovat. Liiottelu tai valehtelu ei suinkaan ollut ainoa kritiikin koh- de. Tutkittavista 19 eli 2/3 yleensäkin puhui muiden elämäjulkai- semisesta. Heistä lopulta vain neljä kritisoi liioittelua tai falskiutu- ta ja viisi arvosteli muita seikkoja. Loput 10 suhtautuivat kahdella toisiinsa limittyvällä tavalla: luettavuutta edistäviä tekijöitä määrit- täen ja/tai muiden valintoja (omasta suhtautumisestaan huolimatta) kunnioittaen. Yhdeksän esiintyi yleensä ottaen kriittisesti, niin ikään yhdeksän pyrki muuten määrittelemään hyvää luettavaa ja seitsemän ilmaisi kunnioittavansa lukemiensa julkaisijoiden valin- toja. Elämäjulkaisujen lukijaksi tuleminen näytti tapahtuvan kriitti- sestä ja epäroivästä hyväksyvään edeten. Aineistossa ei käynyt sel- västi ilmi, kumpi tuli ensin, muiden valintojen kunnioitus vai sen määrittely, millaisia sisältöjä lukijana arvosti. Nämä vaiheet näytti- vät limittyvän keskenään vahvistuen samalla kun kriittinen asenne alkoi laimentua. (Ks. taulukko 14.)

Yhdeksän tutkittavaa piti epämiellyttävänä liiallista henkilö- kohtaisuutta eli liikaa tunnustuskulttuuriin painottuvaa elämäjul- kaisemista. Lukijat pitivät liian henkilökohtaisena yhtäältä vaikka- pa parisuhdeasioita ja toisaalta ”mitä söin tänään”-tyyppistä ker-

Lukijapositio	Esiintyminen aineistossa
Kriittinen / muita arvosteleva	9 tutkittavaa
”Hyvää luettavaa” määrittelevä	9 tutkittavaa
Muiden valintoja kunnioittava	7 tutkittavaa

Taulukko 14. Lukijuuden omaksumisvaihe 2008–2010.

rontaa. Kuitenkin parisuhdeongelmien tyyppiset hyvin henkilökohtaiset asiat olivat heistä kiinnostavimpia, ja ainakin Anni ja Tiina olivat jopa blokanneet eli estäneet näkymästä uutisvirrassaan pelkkää ”X lähti töihin, tuli töistä, menee nukkumaan”-virtaa suoltavia FB-kavereita (Anni ja Tiina, TK:t). Cindie kyllä kertoi suorastaan innostuvansa nähdessään jollakulla vaikkapa onnettoman, vaikeuksiin viittaavan päivityksen, ja alkavansa selvittää mistä on kyse. Kuitenkin hän piti henkilökohtaisten asioiden kertomista verkossa arveluttavana, vaikka totesikin, että kyseiset henkilöt varmaan itse ovat sinut toimintansa kanssa. (Cindie, TK + H.)

Tämän tyyppinen kerronta, jota aineistossani oli paljon, osoitti sen, että vuosien 2008–2010 välillä (jolloin TK:t ja H:t tehtiin) elämäjulkaisemisen omaksuminen lukijanäkökulmasta oli vielä harjoitusvaiheessa. Jotkut etenivät nopeastikin hyväksyvämpään vaiheeseen, kuten Pirjo: jo kevään 2010 teemakirjoituksessaan hän pohti, onko jopa hyvä, että muut ovat elämästään vähän avoimempia kuin hän itse FB:ssa, ja haastattelussa puolen vuoden kuluttua tämä näkökulma oli vain vahvistunut. Pirjo oli lukenut jonkin verran blogeja jo aiemmin, mikä todennäköisesti nopeutti hänen FB-omaksumistaan. Osa oli lukijoina jo konkareita: esimerkiksi Ma-

rikki oli 2008 TK:ta tehdessään kirjoittanut omaa blogia jo kolmi-
sen vuotta ja lukenut muiden elämäjulkaisuja kauemmin. Hän tote-
si, ettei kukaan kerro itsestään kaikkea, ja se mitä kukin kertoo, on
varmasti tarkkaan harkittua, vaikkei hän kaikenlaisten sisältöjen lu-
kemisesta pidäkään. Esimerkiksi syömishäiriöblogeja hän ei halun-
nut nähdäkään, ja vaikkapa raskausblogienkin lukemisesta hänelle
saattoi tulla tirkistelevä olo. Samaa sanaa käytti Hanna N.

Tirkistelyyn ovat viittaneet myös useat tutkijat, kuten Sumiala-
Seppänen (2007, 170), jonka mukaan 2000-luvun medioidun tun-
nustuksen näkeminen on tirkistelylle sukua. Viestinnäntutkija Lau-
rie McNeill on todennut 2004, että verkkopäiväkirjojen tutkimi-
nen sai hänet tuntemaan itsensä tirkistelijäksi, ja myös Paasonen
(2003) on viitannut aiheeseen esittäessään, että henkilökohtaisissa
kotisivuissa on jotain hallitsematonta. Hän kertoo hämmentyneen-
sä esimerkiksi tutkijakollegoiden taideteoksista, hengellisestä elä-
mästä ja lemmikkijärsijöistä. Hänen mukaansa tekijä voi määritel-
lä itsensä esittämisen tavan, muttei sitä, kuka ja miten esityksiä tul-
kitsee. Paasosen ja McNeillin julkaisut ovat yli 10 vuoden takaa ja
Sumiala-Seppäsenkin teksti vuodelta 2007. Niissä esiintyvä häm-
mennys viittaa juuri lukijuuden omaksumisen varhaisvaiheeseen:
he ovat tutkijoina hämmentyneitä, koska ovat lukijoina vasta har-
joitelleet itse ilmiön hyväksymistä, kriittisiä, sietäviä ja todennä-
köisesti tutkittavieni tapaan lopulta jossain määrin hyväksyviä lu-
kijapositioneja.

Tutkittavistani yhdeksän oli edennyt jo pidemmälle lukijuuden
omaksumisprosessissa: he olivat teemakirjoitusten ja haastattelu-
jen välisenä aikana vakiinnuttamassa näkemyksiään siitä, millais-
ta elämäjulkaisemista halusivat seurata. Eniten he arvostivat hyvin
kirjoitettua, aidolta ja rehelliseltä vaikuttavaa, elämäkeskeistä ker-
rontaa, siis hyvin samoja asioita kuin vakiintuneet elämäjulkaisi-
jat itse. Esimerkiksi Milla kertoi seuraavansa mielellään blogeja,
joissa ”kirjoittaja ruotii omaa arkielämänsä ja siitä kummunnei-
ta ajatuksia” ja vertasi itseään elämäkerroista pitävään anoppiinsa.
Hän kuvaili lukemistunnetta ”kahvitunti-oloksi” kokien rupattele-
vansa niitä näitä samaan tapaan kuin työkaverien tai puolittuttujen

kanssa. (Milla, TK.) Hän ei kokenut näkevänsä liikaa tai liian yksityisiä asioita. Tämä osoitti hänen olevan elämäjulkaisujen lukijana omaksumisprosessissaan pitkälle vakiintunut, vaikei hänellä ollut omaa julkaisua vahvistamassa omaksumista. Millaa tavallisempia tässä ryhmässä olivatkin hyväksyvät, mutta jossain määrin epävarmat käsitykset, kuten Pirjolla: hän etsi elämäntarinoita, ”naistenlehtimäiseen tapaan” kiinnostavaa sisältöä ja valitsi niistä luettavaksi mielestään tyyllillisesti ja esityskeinoiltaan parhaat. Kuitenkaan hän ei ollut tutkimuksen aikaan vielä aivan varma mitä ajattelisi elämäkeskeisestä verkkojulkaisemisesta. (Pirjo, TK + H.) Nämä lukijat eivät olleet vielä niin pitkällä omaksumisessaan kuin Milla, mutta kuitenkin jo selvästi pyrkivät vakiinnuttamaan lukijapositionaan. Pirjo kokikin suhtautuvansa muiden valintoihin melko luontevasti, ja pohti vaikuttaako esimerkiksi valtamedian ”kauhistelu” hänen asenteensa epävarmuuteen (Pirjo, H).

Pirjo sijoittui siis jonnekin hyvän lukukokemuksen määrittelijöiden ja toisten valintoja kunnioittavan vaiheen väliin. Nämä kaksi lukijuuden omaksumisen vaihetta limittyivät pitkälti toisiinsa siten, että muiden valintojen kunnioittaminen tapahtui keskimäärin hie-man aiemmin. Se oli tärkeä askel tiellä elämäjulkaisemisen hyväksymiseen, jonka piti tapahtua ennen kuin oma lukijapositioni saattoi vakiintua. Oman hyvän lukukokemuksen ”aineksien” määrittely oli jo osa oman lukijuuden vakiinnuttamista, ja siksi sitä tapahtui sekä yhtä aikaa elämäjulkaisemisen hyväksymisen kanssa että sen jälkeen. Esimerkiksi Hanna L. oli teemakirjoituksensa aikaan keväällä 2010 jo hyväksynyt ja pitkälle omaksunut ilmiön, mitä edesauttoi ajankohdan lisäksi hänen oma julkaisemisensa sekä se, että hän teki opinnäytetyötä aiheesta. Hän kertoi huomanneensa, että ihmisille kehittyy verkossa ”tietynlainen vaisto”, joka ohjaa ilman kummempaa pohtimista kertomaan soveliaalla tavalla. ”Ei ihmiset oo tyhmiä, kyl ne tietää”, hän totesi. (Hanna L., TK + H.)

Lukijapositionsa pitkälle vakiinnuttaneet lukijat nauttivat aidosta tutustumisesta toisten elämään (Sanna, TK); kertojan päivittäiseen arkeen ja lähipiiriin painottuvasta sujuvasta kerronnasta. Juuri nämä elementit olivat sitä omaelämäkerrallisuutta, joka johti in-

tiimiä tunnelmaa vahvistavaan affektiiviseen suhteeseen. Lukijoilla siis oli osuutensa tunnelman ylläpitämisessä, ja se onnistui vasta, kun he olivat riittävän pitkällä omassa omaksumisprosessissaan. Intiimin tunnelman luominen ja sen ylläpidossa onnistuminen näytti liittyvän käytännön toimintaa sisäistävään vaiheeseen (Hård ja Jamison 2005, 14).

Elämäjulkaisujen käytön omaksuminen

Edeltävissä luvuissa selvitin elämäjulkaisijuuden yksilötason omaksumista eli käytännössä sitä, miten *elämäjulkaisemiseen totuttautuminen* tapahtui. Totesin siihen sisältyvän useita eri vaiheita, jotka sekä limittyvät toisiinsa että seuraavat toisiaan. Totuttautumisen ja tottumisen vaiheet aloittamisen jälkeen olivat *harjoittelu* ja *vakiinnuttaminen / vakiintuminen*. Toimintamuotoihin totuttuessaan elämäjulkaisijat harjoittelivat teknisten välineiden, kuten internetin ja sen eri palvelujen käyttöä vakiinnuttaen ne ajan mittaan itselleen sopiviin muotoihin. Teknisten muotojen vakiintumisen kanssa limittyen ja sen jälkeen elämäjulkaisijat totuttautuivat tarvitsemiinsa ilmaisukäytäntöihin. Aluksi he harjoittelivat havaintojen, toimien ja tuntemusten kuvailua edeten kohti intiimin tunnelman luomista ja sen vakiinnuttamista luottamuksellista lukijasuhdetta ylläpitäväksi tekijäksi. Tämä oli elämäjulkaisijuuden *alustavan omaksumisen vaihe*.

Elämäjulkaisijuuden omaksuminen siis alkoi totuttautumalla sen teknologioihin, tekniikoihin ja muotoihin, *käytön rakenteiden tasolta*. Elämäjulkaisijat sekä totuttautuivat että tottuivat ilmiöön ja omaksuivat sen muodon. Samalla kun elämäjulkaiseminen vakiintui sosiaalisesti identiteettityöksi, elämäjulkaisijat totuttautuivat siihen sopiviin ilmaisukäytäntöihin. Aluksi he harjoittelivat ilmaisun peruselementtejä: havaintojen, toimien ja tuntemusten kuvailua. Havaintoja ja toimia elämäjulkaisijat painottivat joko siksi, että halusivat olla asiallisia (tiedonjakotavoite), siksi että olivat harjoittelun varovaisessa alkuvaiheessa tai siksi, että näkivät sen va-

kiintumisvaiheessa itselleen luontevimmaksi toimintatavaksi. Jälkimmäiset vaihtoehdot etenivät aloittamisesta harjoittelun kautta vakiintumiseen seuraavasti:

a) *Havaintojen ja toimien painottuminen harjoittelun alussa:* elämäjulkaisija ajautui aloittamaan toiminnan, mahdollisesti vastentahtoisesti painostuksen tuloksena, eikä keksinyt välineelle luontevaa käyttötapaa (erityisen tavallista FB:ssä). Ymmärrys toimintaympäristöstä oli laaja, epäluotettava, tuntematon verkosto. Totuttuaan välineeseen ja opittuaan esimerkiksi rajaamaan verkostojaan hän alkoi varovaisesti ja harkiten kokeilla tuntemusten ilmaisua ensin viitteellisin keinoin. Mikäli EJ koki tunteiden kuvailun luontevaksi itselleen, hän lisäsi ja usein myös syvensi tunneilmaisua pohdiskelevammaksi. Sama kehitys voi tapahtua ilman tunneilmaisun lisäämistäkin: havaintojen ja toimien kuvaaminen vakiintui viitteellisestä suppean kautta monipuoliseksi, sujuvasti ilmaistuksi arjen tapahtumien kerronnaksi.

b) *Havaintojen ja toimien painottuminen käytön rakenteiden vakiintuessa:* elämäjulkaisija aloitti toiminnan innokkaana ja kokeilunhaluisena, usein jo 1990-luvun ”pienessä netissä”. Ymmärrys toimintaympäristöstä oli luotettava, kotoinen yhteisö. Verkon käyttäjämäärien lisääntyessä ja elämäjulkaisemisen levitessä yhä uusin käyttäjäryhmien piiriin hän alkoi kokea, ettei haluakaan enää kertoa itsestään yhtä paljon kuin ennen. Sama kehitys oli nähtävissä myöhemmillä elämäjulkaisijoilla esimerkiksi opintojen lähelessä loppuaan ja niin kasvokkaisten kuin virtuaalisten verkostojen laajentuessa. ”Kuka vaan voi nähdä”-ajattelu levisi. Ajatus siitä, että elämäjulkaisua seurasivat lukemattomat vieraat silmät, saivat elämäjulkaisijan supistamaan ilmaisuaan ja varsinkin tuntemusten kuvailua.

Asiapitoisuuden ja pelon lisäksi pidättyväinen kerronta saattoi johtua elämäjulkaisijan luonteesta. Luonteella perustelivat valintojaan myös ne, jotka ilmaisivat tunteitaan suhteellisen vapaasti. Elämäjulkaisijat kuitenkin korostivat sitä, etteivät koskaan kerro kaikkea. Toiminnan vakiintuminen kuitenkin edellytti luottamuk-

sellisen lukijasuhteen muodostumista hyvinkin suppean kerronnan kohdalla. Ihmissuhteiden muodostuminen edellyttää *sosiaalisen läpäisyn prosessia* (Baym 2010, 128), jossa osapuolet kertovat itsestään vaihe vaiheelta enemmän. Elämäjulkaisijat eivät välttämättä voineet kertoa itsestään enempää kuin aiemmin. Siksi luottamuksellisen suhteen rakentamiseen ja ilmaisukäytäntöjen vakiinnuttamiseen tarvittiin *intiimi tunnelma*.

Intiimillä tunnelmalla tarkoitin elämäjulkaisijoiden kykyä ilmaista asiat siten, että lukijasta tuntui kuin ne kerrottaisiin ”vain” hänelle luottamuksella. Itse asiasisällöt saattoivat olla henkilökohdaisia, yleisen tason jutustelua tai jotain siltä väliltä. Elämäjulkaisijat tavoittelivat intiimiä tunnelmaa pääasiassa *aidon minän esiin tuomisella* ja *affektiivisuudella*. Ensimmäisen he koettivat saavuttaa pyrkimällä ihannoimaansa rehellisyyteen vähintään hetkittäin. Ilman tietoista rehellisyyden tavoitteluakin riittävän pitkällä omaksumisessaan olevat lukijat hahmottivat vakiintuneet elämäjulkaisut aitoina, ”elämänmakuisina”. Tämä johtui pääasiassa elämäjulkaisujen asemasta omaelämäkerrallisena identiteettityönä. Sen kaltaiseen kerrontaan kuuluva *omaelämäkerrallinen sopimus* lupaa rehellisyyttä ja suoruutta: siihen kuuluu oletus siitä, että kertoja puhuu itsestään ja omista kokemuksistaan vailla tahallista vilppiä. (Lejeune 1989, 3–30, Raninen-Siiskonen 1999.) Affektiivisuus taas on tekstissä tai sen rivien väleissä esiintyvä viesti kertojan tunnetilasta, ja se myös herättää vastaanottajassa tunnetilan (joskus sattumalta tai erilaisen kuin kertojan tarkoittama tunne). Affektiivisuuden tarkoitus on sitouttaa lukijat. Elämäjulkaisijoille tässä ei ollut tärkeää niinkään se, että lukijat palaisivat takaisin yhä uudelleen (vrt. Paasonen 2011, 67–72), vaan enemmänkin yhteyden rakentaminen, intiimiin tunnelmaan kietominen siksi aikaa, kun lukija halusi julkaisussa viipyä.

Intiimin tunnelman vakiinnuttaminen oli merkki pitkälle edenneestä elämäjulkaisemisen käytäntöjen omaksumisesta. Aiemmat vakiinnuttamiset liittyivät toimintakehysten kesyttämiseen; ne olivat uuden ilmiön tekniikoiden juurruttamista. Intiimin tunnelman löytäminen ja ylläpitäminen taas viittasivat omiin käyttötarkoituk-

siin soveltamiseen: tässä vaiheessa elämäjulkaisijat tekivät toiminnasta henkilökohtaisten arvojensa mukaista identiteettityötä. (Vrt. Pantzar 1996, 11; Berker ym. 2006, 2; Suominen 2009a, 10.) Käytännössä kaikki elämäjulkaiseminen oli sosiaalista identiteettityötä, joten sille välttämättömän intiimin tunnelman ylläpidossa oli pitkälti kyse elämäjulkaisijuuden *käytön rakenteiden omaksumisesta*.

Käytön rakenteiden omaksumiseen kuului Hårdin ja Jamisonin (2005, 14) mukaan menettelytapoihin tottuminen, niiden tavallistuminen. Elämäjulkaisijoilla tämä tarkoitti niin teknologian kuin ilmaisun *muotojen* harjoittelemista. Prosessiin kuitenkin liittyi jo *käytön järjestelmien* piirteitä, sillä Hård ja Jamison sijoittavat tähän kategoriaan käytön rutinoitumisen. Elämäjulkaisijoilla tällaista oli teknologian rutiininomainen hallinta sekä ilmiön kesyttäminen esimerkiksi käyttötarpeita (tiedonjaon, elämän jäsentämisen ja sosiaalisuuden tavoitteet) keksimällä. Ilmaisun vakiinnuttaminen intiimiä tunnelmaa ylläpitäväksi mahdollisti sosiaalisen identiteettityön. Tällä tasolla omaksi tekeminen sijoittuisi Hårdin ja Jamisonin teoriassa jo sisäistämisen tasolle. Elämäjulkaisemisen *menettelytapoihin totuttautuminen* sisälsi siis piirteitä kaikista käytännöllisen tason omaksumisen osa-alueista. Se oli elämäjulkaisijuuden *alus-tavaa omaksumista* yksilöllisistä lähtökohdista. Seuraavassa vertaataan tätä omaksumisprosessia Hårdin ja Jamisonin (2005, 14) esittämään käytännön tasoon (Taulukot 15a ja b).

Elämäjulkaisijat harjoittelivat elämäjulkaisemisen tekniikoita, sisällöntuotantoa ja ilmaisua. Näin he tekivät omakseen sen teknologian ja peruskäytännöt. Tähän henkilökohtaiseen omaksumiseen sisältyi sekä menettelytapojen vakiinnuttamista, niiden kesyttämistä että toimivaksi sosiaalisen identiteettityön välineeksi tekemistä. Järjestelmien ja rakenteiden välinen raja oli häilyvämpi kuin Hårdin ja Jamisonin aiemmassa teoriaa kuvaavassa taulukossa. Taulukko esittää, että teknologiaan totuttautuminen käytön tasolla tapahtuu tottumalla sen menettelytapoihin, kesyttämällä sen järjestelmät arjen rutiineiksi ja lopulta sisäistämällä sen käyttö osaksi yksilön käytöstä ja minuutta. (Taulukko 15a.) Hård ja Jamison tosin huomauttavat, että omaksumisprosessin osa-alueet eivät tapahdu tyhji-

Analyttinen taso	Ilmiöiden taso		
	Asiat ja esineet	Järjestelmät	Rakenteet
Käytännöllinen taso: Käyttö	Käytös, identiteetti: Sisäistäminen, omaksi tekeminen	Rutiinit: Kotouttaminen, kesyttäminen	Menettelyt ja tavat: Tottuminen, tavalliseksi tulo/tekeminen

Taulukko 15a. Elämäjulkaisemisen henkilökohtainen omaksuminen Hårdin ja Jamisonin mukaan. (Alkup. taulukko Hård ja Jamison 2005, 14; suom. S. Ö. apunaan Suominen 2009a, 8.)

össä, vaan monet seikat vaikuttavat niihin. Lisäksi osa-alueet peittävät toisiaan ja lomittuvat vuorovaikuttaen monin tavoin. (Hård ja Jamison 2005, 14–15.) Limittymisellä he näyttävät kuitenkin tarkoittavan lähinnä analyttisten tasojen (käytännöllinen, organisatorinen ja diskursiivinen omaksumisen taso) päällekkäisyyttä. Omasa tutkimuksessani sen sijaan osoittautui, että limittymistä tapahtui jo käytännöllisen tason eli yksilöllisen käytön omaksumisessa.

Yksilöllinen omaksuminen oli menettelytapoihin totuttautumista. Sitä, samoin kuin kesyttämistä ja omaksi tekevää sisäistämistä tapahtui kuitenkin niin rakenteiden, järjestelmien kuin faktojen ja artefaktien tasolla. (Taulukko 15b.) Tutkimukseni osoitti, että elämäjulkaisemisen yksilöllinen omaksuminen oli käytännöllisen tason omaksumista, mutta monipuolisemmin ja limittyvämmiin kuin edeltävässä teoriakuvauksessa. Koko taulukko 15b sijoittuisi Hårdin ja Jamisonin version kohtaan *Rakenteet: Menettelyt ja tavat*.

Analyttinen taso	Elämäjulkaisijuu den taso		
	Henkilökohtainen prosessi (alustava omaksuminen)		
	Menettelyt ja tavat		
Käytännöllinen taso: Käyttö	Käytös, identiteetti: Hyväksyvä lukija- ja tekijäsuhde elämäjulkaisemiseen, aidon minän esiin tuominen, identiteettityön mahdollistava intiimi tunnelma	Rutiinit: Teknologian riittävä hallinta, julkaisemisen tavoitteiden vakiinnuttaminen Ilmaisun peruselementtien harjoittelu ja vakiinnuttaminen	Menettelyt ja tavat: Teknologian, tekniikoiden ja sisällöntuotannon harjoittelu

Taulukko 15b. Elämäjulkaisijuu den omaksuminen yksilötasolla.

Ero aiempaan teknologian omaksumisen teoriaan voi johtua siitä, että elämäjulkaiseminen on *ilmiö*, kokonaisuus, johon sisältyy teknologian lisäksi useita muita osa-alueita. Aiemmin olemme kuitenkin onnistuneesti tarkastelleet esimerkiksi internetin kulttuurista omaksumista (Saarikoski ym. 2009a). Vaikka internet, kuten elämäjulkaiseminen, on teknologiasidonnainen, se on kuitenkin kulttuurisesti levinnyt ilmiö: toimintojen, käytötapojen, puhetapojen ja instituutioiden kokonaisuus. Tällaista rakennelmaa Hård ja Jamisonkin todellisuudessa kuvaavat: eivät yhtä tiettyä teknologista innovaatiota, vaan teknologiaa ilmiönä. (Hård ja Jamison 2005, koko teos.)

Yksilöllinen omaksuminen näytti etenevän jossain määrin oikealta vasemmalle eli menettelytapojen harjoittelusta niiden rutinoitumiseen ilmaisu harjoittellessa ja lopulta ilmaisun omaksi tekemiseen, mutta yhtäaikaista esiintyi. Kokonaisuutena yksilöllinen omaksuminen sijoittui edeltävän teoriataulukon oikeaan alakulmaan: se oli nimenomaan elämäjulkaisemisen *menettelytapojen omaksumista* (Taulukko 15a). Kyseessä oli hajanainen, mutta selvästi sosiaaliseen identiteettityöhön tähtäävä prosessi. Yksilötason omaksuminen oli kuitenkin vasta ensimmäinen askel elämäjulkaisijaksi tulemisessa ja ilmiön omaksumisessa. Seuraavassa osassa tarkastelenkin elämäjulkaisijuuden omaksumista suhteessa julkaisijoita ympäröiviin yhteisöihin; selvitan, miten elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijoista eri tahoilla puhutaan ja miten näissä puhetoissa rakentuvat asenteet ja näkökulmat muokkaavat yksilöllisiä omaksumisprosesseja.

SYVENEVÄ OMAKSUMINEN

Elämäjulkaisijan hyvät tavat

Fiksuna ihmisenä näyttäytyminen

Edellisessä osassa käsittelin sitä, mitä elämäjulkaisijuuden omaksumisessa tapahtuu yksilötasolla. Elämäjulkaisijat omaksuivat omista lähtökohdistaan käsin toiminnan menettelytavat, kuten erilaiset julkaisualueet ja -tekniikat, ilmaisun peruskäytännöt ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen edellytykset. Osoittautui, että elämäjulkaisemisen keskeisin tavoite on sosiaalinen identiteettiyö. Jotta se saattoi onnistua, myös lukijoiden oli edettävä omaksumisprosessissaan. Yksilötason omaksuminen asettui kokonaisuutena kulttuurisen omaksumisen käytännön rakenteiden tasolle siten, että Hårdin ja Jamisonin esittämät rakenteiden, järjestelmien ja konkreettisten ilmenemismuotojen osa-alueet limittyivät ja niiden väliset rajat höltyivät.

Seuraavaksi tarkastelen, *mitä tapahtuu elämäjulkaisijuuden omaksumisessa suhteessa ympäröiviin yhteisöihin*. Tässä vaiheessa suhde niin lukijoihin kuin muihin konteksteihin korostuu. Ensin selvitän, *miten elämäjulkaisijat määrittävät ja oppivat julkaisemisen ”hyvät tavat”*, kuten fiksunä ihmisenä ja hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytymisen. Sitten käsittelen *seuralliseksi elämäjulkaisemiseksi harjaantumista*, kuten oman tilan suojaamista ja hyvän viihdyttämisen periaatteita. Osion lopuksi osoitan näissä käytännöissä ja diskursseissa muodostuvat normit ja niiden sijainnin kulttuurisen omaksumisen prosessissa.

Aiemmassa tutkimuksessani esitin suppean aineiston (7 tutkittavaa) kautta, että elämäjulkaisijat harjoittavat toiminnassaan tiukkaa *kontrollia*. Kiinnitin tuon *hallinnan* tarpeena ja käytännön *hallinnointina* esiintyvän kontrollin erityisesti neljään puhetapaan: me-

diakasvatus-, henkilökohtaisen tilan, fiksun ihmisen ja hyvän viihdyttäjän puheeseen. (Östman 2010, 93–104; 2011a, 11–26.) Nämä puhetaivat esiintyivät myös väitöskirjan kokonaisaineistossa, ja ne näyttivät olevan kiinteässä suhteessa elämäjulkaisemista ympäröivään keskusteluun. Tätä keskustelua käyivät elämäjulkaisijat, heidän lukijansa, ei-lukijansa ja valtamediaksi kutsutut tiedotusvälineet, kuten lehdistö, radio ja televisio. *Hallinnalla* tarkoitan tässä sitä tarvetta, joka elämäjulkaisijoilla on päättää itse julkaisujensa sisällöistä, yleisöistä, ulkonäöstä ja esiintymisestään niissä. *Hallinnointi* taas tarkoittaa niitä käytäntöjä, joilla he hallinnan tarvettaan ja tavoitettaan toteuttavat.

Ympäröivään keskusteluun suhteuttamalla elämäjulkaisijat oppivat toimintaan kuuluvat *hyvät tavat*, joista tärkeimmät olivat (aiempaa jaotteluni mukaillen) *fiksuna ihmisenä* ja *hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytyminen*. Nämä liittyivät siihen, miltä elämäjulkaisija halusi näyttää lukijoidensa silmissä. Ne olivat oikeastaan saman asian kaksi eri puolta: ”fiksuus” oli osa hyvää mediankäyttäjyyttä. Jälkimmäisen määrittely kuitenkin tapahtui pitkälti tietoyhteiskuntaa ja sen hyvää kansalaisuutta koskevista puhetavoista käsin, kun taas fiksun ihmisen puheella oli henkilökohtainen lähökohta. Kaikki tutkittavat ottivat jollain tavoin kantaa kumpaankin hyvien tapojen osa-alueeseen, joten Taulukko 16 havainnollistaa lähinnä sitä, miten osa-alueet korostuivat toisiinsa nähden. Fiksuna ihmisenä ja hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytyminen limityivät aineistossa pitkälti toisiinsa. Hyvä mediankäyttäjyys korostui vielä fiksun ihmisenä esiintymistä enemmän. Viitteitä molemmista esiintyi kaikilla tutkittavilla, mutta fiksumusti esiintymistä piti selvästi merkittävänä seikkana 3/5 tutkittavista, kun taas hyvän mediankäyttäjyyden tärkeyttä painottivat lähes kaikki.

Fiksuna ihmisenä näyttäytymiseen kuului oman luonteen, järkevyyden ja hyvien käytöstopojen hallinnan korostamista sekä muun muassa ”äidin ja pomon” eli valtaa käyttävien elementtien läsnäolon tiedostamista. ”Fiksuus” liittyi olennaisesti siihen, mikä elämäjulkaisijoiden mielestä oli sopivaa: he halusivat a) *näyttäytyä asiallisina* ja b) *korostaa hyviä puoliaan*. Usein tämä tapahtui ra-

Elämäjulkaisijan hyvät tavat	Korostuminen aineistossa
Fiksuna ihmisenä näyttäytyminen	18 tutkittavaa
Hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytyminen	28 tutkittavaa

Taulukko 16. Elämäjulkaisija oppii tavoille.

joittamalla kerrontaa. Esimerkiksi Aune kertoi yrittävänsä esiintyä ajattelevana ihmisenä, ”jolla on hyviä, älyllisiä harrastuksia”: hän sanoi, ettei kerro FB:ssa vaikkapa alkoholinkäytöstä tai työttömyydestään, vaan esimerkiksi luonnon tapahtumista. (Aune, TK + H.) Monet tutkittavat luettelivat pitkän listan asioita, joita eivät pitäneet sopivina elämäjulkaisemisessa, kuten Marikki:

[E]n avaudu rakkaushuolista, tai jos sen teen, niin vain lyhyesti ja liikaa vinkumatta, toivottavasti. En kerro vakavista sairauksista enkä ylipäätään mistään ihan hirmu henkilökohtaisista asioista. En kirjoittaisi yksinjäämisen pelosta, en sitoutumiskammostani, en lapsuuden traumoista tai ongelmallisesta isäsuhteesta, tai monitahoisesta suhteestani uskontoon. En hauku ketään, en koskaan, tai ainakin pyrin siihen etten kirjoita ihmisistä pahaa. (Marikki, TK.)

Yllä siteeraamani kaltaisia asioita kuvaili myös moni muu tutkittava. Osittain he liittivät tällaisten henkilökohtaisuuksien välttelyn luonteeseensa: esimerkiksi Pirjo kertoi haluavansa yleensäkin pitää omat asiansa itsellään, Aune halusi olla salaperäinen. Marikki kuitenkin sanoi kertovansa itsestään ummet ja lammet vierailleen – kuitenkin hän tässä luetteli pitkän listan asioita, joista ei kerro elämäjulkaisuissaan. Vastaava ristiriita näkyi monien tutkittavien tuottamassa aineistossa ja/tai heidän tutkijalle tuottamansa aineiston suhteessa itse elämäjulkaisemiseen. Pääasiassa elämäjulkaisijat mielestään kertoivat itsestään vapaammin kuin mitä todellisuudessa

sa kertoivat tai mitä heidän ”näistä en kerro”-listansa osoittivat. Tämän sopimattomia, ”ei-fiksua” aiheita koskevan tietoisuuden korostaminen saattoi liittyä myös tutkijalle puhumiseen. Esimerkiksi Pertti Alasuutari muistuttaa, että tutkittava yrittää aina saada käsityksen siitä, mihin tutkija kysymyksillään pyrkii. Sen perusteella hän päättää, mitä tälle kertoo ja mitä ei. Vahvimmillaan tällainen on haastattelutilanteissa, mutta Alasuutarin mukaan sama koskee yhtä hyvin vaikka lomaketutkimusta. (Alasuutari 1999, 149–151.)

Fiksuna ihmisenä näyttäytymistä ohjasi osittain se, mikä suomalaisessa kulttuurissa ylipäätään on sopivaa. Esimerkiksi Tarmon mielestä yhteiskunnassamme ei ole kovin hyväksyttävää haluta näkyvyyttä: ”koetaan et se [esillä oleminen] on semmosta tyrkkynä olemista mikä on paha juttu”, hän sanoi (Tarmo, TK). Marikki pohdi jopa, onko omasta blogistaan pitäminen ja sen käsittelyn mieluisuus jonkinlainen synty (Marikki, TK). Muut tutkittavat eivät yhtä selvästi ja eksplisiittisesti liittäneet fiksuna näyttäytymistä tällaisiin puhetapoihin, mutta niin tutkijat kuin populaarikirjailijat ovat kuvanneet suomalaisuutta itsetehostusta välttäväksi ja enemmän muiden kuin oman minän arvostamiseen ohjaavaksi (esim. Apo ja Ehrnrooth 1996; Nopola 2010). Tätä kautta fiksuna näyttäytymisen määrittely kiinnittyi myös kotikasvatukseen, jossa vanhempi edustaa todellisuuden ymmärrystä ohjaavaa arvovaltaa. Lapsi samaistuu tähän arvovaltaan, ja koska kyseessä on vahva moraalinen side, hän todennäköisesti vielä aikuisenakin kokee epämukavuutta toimissaan vastoin kasvatustaan. (Salo 2004, 20–21.)

Elämäjulkaisijat näyttivät siis saaneen ”suomalaisen kotikasvatuksen” jossa oman minän aktiivinen esiintuominen ja esimerkiksi perheen sisäisten asioiden kertominen sen ulkopuoliselle näyttäytyivät vältettävänä huonona käytöksenä. Elämäjulkaisemisen ytimen, sosiaalisen identiteettityön, omaksuminen kuitenkin edellytti näitä jossain määrin, mikä johti Marikin syntipohdintojen kaltaisiin ristiriitoihin.

Osa tutkittavista (esim. Kaija) korosti, ettei omaa mielipidettä kannata aina julistaa. He siis pyrkivät itsetehostuksen välttämiseen. Osa taas (mm. Hanna L., Jani, Tarmo) kuvasi erityisesti sa-

nojensa takana seisomista ja perustellun mielipiteen esittämistä fiksun ihmisen ominaisuutena. Fiksun ihmisen määrittelyt olivat osittain yksilöllisiä, mikä myös osoitti kotikasvatuksen merkitystä – eri perheissä kasvatusta pohjautuu toisistaan eroaville periaatteille, ja esimerkiksi ”suomalaisuus” tuottaa vain osittaisia samankaltaisuuksia. Samankaltaisuutta lisäsi kuitenkin tutkittavien keskenään samantyyppinen koulutustausta: suomalainen peruskoulu ja lukio, jota lähes kaikilla seurasi yliopisto tai ammattikorkeakoulu. Koululaitoksen vastuu erityisesti tapakasvatuksesta on suuri, ja siinä missä kotikasvatusta tekee eroja, koulutus luo yhtäläisyyksiä, kuten juuri asiallisuus ja hyvien puolien esiin tuominen hillitysti.

Esimerkiksi Riitta kertoi haluavansa antaa blogissa itsestään positiivisen kuvan. Osalle, kuten Hanna N:lle ja Cindielle, vastaavasta aiheutui huonoa omaatuntoa tai sisäistä ristiriitaa: he kokivat hyvien puolien korostamisen olevan ristiriidassa aitous- ja rehellisyyspyrkimysten kanssa. Seija Ridellin mukaan on selvittämättä, miksi haluamme yleensä näytellä muiden silmissä hyvälle, ja miksi haluamme erityisesti verkossa piilottaa muilta ruman ja ikävän (Ridell 2011, 183). Elämäjulkaisijatkin halusivat korostaa hyviä puoliaan, mutta valtaosa heistä antoi tilaa myös ”rumalle ja ikävälle” mielestään sopivissa mittasuhteissa. Esimerkiksi Jenni kertoi tehneensä Facebookiin erillisen kansion huonoille kuville ja hassuille ilmeille, ja kuvaili asiaa ikään kuin vastalauseena sille, että yleensä ”kaikki” julkaisevat itsestään vain hyviä ja kauniita kuvia (Jenni, TK). Jopa Krista, joka teemakirjoituksessaan (2010) sanoi, ettei koskaan puhu FB:ssä mitään ikävää, muutti käytäntöään tutkimusprosessin aikana ja alkoi kertoa myös ikävistä tapahtumista.

Elämäjulkaisijoiden hyvien puolien korostaminen vastasi osittain Daniel Millerin ajatusta, että FB-käyttäjät julkaisivat verkossa sitä, millaiseksi ihmiseksi pyrkivät tulemaan (Miller 2011, erit. 49–51). Toisin kuin Millerin trinidadilaiset tutkittavat, suomalaiset elämäjulkaisijat kuitenkin suhteuttivat tämän tavoiteaminänsä omaelämäkerrallisesta sopimuksesta kumpuavaan rehellisyys- ja aitousidealiin. Muistitietotutkija Lynn Abrams ja sosiologi Liz Stanley ovat todenneet, että elämäntarina eri muodoissaan kertoo aina vähem-

män faktoista kuin siitä, millaisena kertoja haluaa tulla nähdyksi. Tämä tapahtuu tarinan kertomisen ja rakentamisen keinoin. (Abrams 2010, 40–41; Stanley 2012, 103.) Lisäämällä fiksuna näyttäytymiseen vähemmän myönteisiä ajatuksia ja tapahtumia elämäjulkaisijat rakensivat toiveminaansa ja pitivät yllä intiimiä tunnelmaa, joka takasi onnistuneeseen identiteettityöhön johtavan luottamuksellisen lukijasuhteen. Syvenevästi⁸⁵ omaksuttaviin elämäjulkaisijan käytäntöihin kuuluikin monipuolisen minäkuvan antamisen taito ilman, että joutui kertomaan itsestään liikaa.

Elämäjulkaisijat toteuttivat fiksuna ihmisenä näyttäytymisen hallinnan tarvetta erilaisin keinoin, jotka liittyivät useimmiten *rajaamiseen*. Yleisöjen, aiheiden, kerronnan ja kerrontatapojen rajoituksilla elämäjulkaisijat edesauttoivat esiintymistään hillittynä ja hyvin kasvatettuna. Marikki kertoi, ettei koskaan anna julkaista tai edes ottaa itsestään valokuvia, joissa hän juo alkoholia tai tupakoi: ”Sitä paitsi mähän en polta”, hän totesi naurahtaen (Marikki, H⁸⁶).

Eniten tutkittavat rajasivat sitä, mitä heistä näkyi ja mitä he itse kertoivat. Myös se, miten kerrottiin, oli tärkeää. Aiemmin mainitsemani Hanna L:n teflonkirjoitus (eli kevyen jutustelun sisään piilotetut vihjeet todellisesta tunnetilasta tai tapahtumasta) oli keino huolehtia siitä, etteivät kaikki ymmärtäneet henkilökohtaisia asioita, vaan tieto niistä säilyi läheisimmillä ystävillä. Myös hyvä kieli ja nokkela esittäminen olivat kaikkien asiaa kommentoineiden⁸⁷ tutkittavien mielestä fiksun esiintymisen merkki. Lisäksi tarvittiin hillitty ulkoinen olemus, jota esimerkiksi Anna W:n käyttämässä BDSM-julkaisuympäristöissä edusti ja vahvisti Mrs. Whiteropen maine hie-man etäisenä ja ylemmydentuntoisena (Anna W., TK + H).

Se, millaisia asioita elämäjulkaisijat halusivat rajata pois ja kellenä, näytti muuttuvan jossain määrin toiminnan tullessa tutummaksi. Itse muutoksen kuvasin jo toisessa luvussa tarkastellessani sitä, miten elämäjulkaisijoiden toiminta kehittyi aloitustilanteista nykyisen kaltaiseksi ennen tutkimusta ja sen aikana. Mitä tutummaksi elämäjulkaisemisen peruskäytännöt tulivat, sitä luontevammin elämäjulkaisijat toimivat. Tämä ei tarkoittanut rajaamisen ja fiksuna ihmisenä näyttäytymisen lopettamista, vaan sen siirtymistä

”ihan selkärankaan”, mistä esimerkiksi Riitta (H) kuvaili hallintansa ja hallinnointikäytäntöjensä lähtevän.

Tutkittavat määrittivät fiksumaa käytöstä osittain myös sisältöjen ja ilmaisun kautta kuvaten, mikä *ei* ollut hyvien tapojen mukaista. Kaikki julkaisijat (28/30 tutkittavaa) vertasivat toimintaansa ainakin viitteellisesti muiden toimintaan, tavallisesti nähden oman elämäjulkaisemisensa fiksumpana kuin muiden. Erityisen vahvana tämän argumentin toi esille nimimerkki A. N. *Aukea*-sivustolle⁸⁸ kirjoittamassaan kommentissa hän teki tiukan eron itsensä ja elämäjulkaisijoiden välille. Hänen mielestään jo käsite ”elämäjulkaiseminen” viittaa ”egoistiseen oman itsensä julkaisuun”, ja toiminta itsessään on hänestä teennäistä, absurdia ulkoisten faktojen kuvailua. Hänellä itsellään oli blogi, mutta vain henkilökohtaisen päiväkirjatiedon varastointiin ja muutaman ihmisen tiedossa; FB:ia hän käytti vain, koska se oli hänestä näppärä yhteydenpitoväline. A. N. halusi tehdä selväksi, että toisin kuin elämäjulkaisijat, hänellä ei ollut tarvetta kertoa kaikille ”pitävänsä villasukkaan tungetuista piiparminttukarkeista”. (A. N., TK.)

Eräs seikka ei näyttänyt paljoa muuttuvan ”tapakasvatuksen” edetessä, nimittäin tiettyjen lukijaryhmien varominen: ”Paitsi että [työasioiden käsittelystä FB:ssa] voi seurata pahaa verta ja jopa potkut, on se myös mielestäni yksinkertaisesti idioottimaista”, totesi Tiina (TK). Tutkittavani korostivat työnantajia sellaisina lukijoina, joiden vuoksi he rajasivat yleisöjään (Hanna N.) ja varoivat ilmaisemasta itseään muun muassa alatyylisesti: ”Jos sul on sellaisia ihmisiä jotka ei oo niin tuttuja sulle, esimerkiks sun pomo [- -] niin et sä oikeesti jauha sitä veetä siellä tai sä annat itsestäs tyhmän kuvan.” (Cindie, H.) Riikka, joka koki löytäneensä itselleen luontevan elämäjulkaisemisen tason (yksilöllisesti pitkälle omaksuttu elämäjulkaisijuus), pohti kuitenkin voiko FB:ssa vitsailla työallergias-ta, kun ”pomo sen kuitenkin lukee” (Riikka, H). Työnantajat eivät olleet suorastaan ei-toivottuja lukijoita, mutta niin nykyisten kuin mahdollisten tulevien pomojen potentiaalinen läsnäolo sai elämäjulkaisijat haluamaan näyttäytyä entistäkin fiksumpina.

Toinen vastaava kuvitteellinen lukijaryhmä olivat läheiset, erityisesti äiti. Esimerkiksi Anni ja Tarmo kuvasivat rajoittavansa jul-

kaisemistaan muun muassa siksi, etteivät halunneet äitiensä tietävän itsestään aivan kaikkea, vaikka korostivatkin olevansa näiden kanssa hyvissä väleissä. Jenni kielsi lukijoitaan kertomasta mitään blogista hänen äidilleen perustellen asiaa sillä, että äiti alkaisi vain heti oikoa lukihäiriöisen kirjoitusvirheitä (Jenni B1, 11/2005). Marikki piti teemakirjoituksensa aikaan vanhempiaan mahdollisina bloginsa lukijoina tekijänä, joka rajoittaisi hänen julkaisemistaan huomattavasti. Hänen kohdallaan näkyi hieman muutostakin: haastatteluun mennessä äiti oli löytänyt blogin. Marikki oli kyllä poistanut tämän myötä blogistaan muun muassa linkit sisarusensa julkaisuihin ja varoi mainitsemasta tämän elämäjulkaisua missään, sillä sisarus ei halunnut tulla löydetyksi. Tätä ja jonkin verran lisääntyntä kerronnan harkintaa lukuun ottamatta äiti lukijana ei häirinnytään Marikkia niin paljon kuin hän kuvitteli. (Marikki, TK + H.)

”Äidin ja pomon pelko” näytti olevan voimissaan *ennen* kuin nämä ryhmät todella saapuivat lukijoiksi. Vastaava ilmiö näkyy ainakin suomalaisessa kontekstissa laajemminkin: erityisesti teinikäiset verkkokäyttäjät pitivät ei-toivottavana tilannetta, jossa oma äiti pyytäisi päästä FB-kaveriksi (*Talouselämä* 28.12.2013; *IT-Viikko* 31.12.2013). Elämäjulkaisijat kuitenkin olivat valmiita pyörittämään pelkonsa, mikäli äidin läsnäolo lukijana ei johtanutkaan kiusaantumiseen tai muihin hankaliin tilanteisiin. Eniten tämä huoli väheni, kun läheiset todella löysivät julkaisuun.

Tämä tiettyjen lukijaryhmien varominen tai rajausten perustelu heidän mahdollisella pääsyllään julkaisuun liittyi ensinnäkin siihen, että elämäjulkaisijat eivät halunneet kertoa henkilökohtaisia asioitaan ulkopuolisille, varsinkaan virallisten tahojen edustajille. Näin he rakensivat käsitystä itsestään varteenotettavina ammattilaisina ja hyvinä työntekijöinä. Toiseksi kaikkein läheisimpien ihmisten rajaaminen ulos henkilökohtaisimmasta tiedosta vahvisti käsitystä siitä, että identiteettityön tekeminen ja itsetuntemuksen kehittäminen oli helpompaa vieraiden kuin kaikkein läheisimpien kesken (Bargh ym. 2002, 33–48). Elämäjulkaisijat tosin vieroksuivat täysin outoja lukijoita: mukavimmalta heistä näytti kertoa asiois-

taan rajatulle, joko verkosta tai sen ulkopuolisesta elämästä tutulle välle, jossa ei kuitenkaan ollut läheisimpiä perheenjäseniä.

Osittain kyse oli myös juuri kotikasvatukseen liittyvistä seikoista: elämäjulkaisijat eivät halunneet kertoa perheasioita ulkopuolisille, eivätkä aikuisinakaan halunneet vahingossa paljastaa vanhemmilleen tupakoinnin tai alkoholin käytön tyyppisiä huonoon käytökseen viittaavia piirteitä, joita olivat yrittäneet salata heiltä teini-iästä asti (ks. myös *Someholistin päiväkirja* -blogi 24.4.2012).

Fiksuna ihmisenä näyttäytyminen kiinnittyi myös aiemmin määriteltyihin muille suunnatun kirjallisen esittämisen hyviin tapoihin. Esimerkiksi 1800-luvun koululaisille suunnatuissa kirjeenkirjoitussoppaissa on rohkaistu kirjoittamaan säännöllisesti ja hillitysti, mutta luontevasti niin, että kirjoittajan luonne tulisi esiin tekstin yksityiskohdissa. Kirjeenkirjoittajan etiketti on tuolloin suositellut itsekorostuksen välttämistä, mutta kuitenkin omanarvontuntoisuutta. Myös joidenkin asioiden salaamisesta oli syytä pitää huolta, kuten Lucille M. Schultzin tarkastelema 1800-lukulainen opas muistuttaa:

Muista, että puhumasi sanat saatetaan pian unohtaa, mutta se, mitä kirjoitat voi joskus tulla esiin todisteena sinua vastaan. Kirjeiden on säännöllisesti todettu olevan hyvin vaarallisia todistajia. (Schultz 2000, 121. Suom. S. Ö.)

Tärkeää on ollut myös rohkaista vastaanottajaa liittymään keskusteluun ja tukea keskustelevuutta sekä pitää yllä tapojen ja moraalin eli oman ajan arvojen hallintaa. Lisäksi on ollut tavoiteltavaa kehittyä kirjoittajana ja huolehtia tekstin sopivasta pituudesta, huolellisesta muotoilusta ja laadukkaasta sisällöstä. (Schultz 2000, 109–130.) Jo 1700-luvun loppupuolen kirjeoppaista on löytynyt muun muassa toteamus, jonka mukaan mikä tahansa itseä koskeva asia sopii kirjeen aiheeksi (Dierks 2000, 35). Tämä viittaa elämäjulkaisijoidenkin harjoittamiin käytäntöihin: se, mitä he kertoivat, oli lopulta vähemmän tärkeää kuin se, miten he kertoivat.

Toisaalta Schultzin löytämät ohjeet kehottavat välttämään liiallista tunteiden ilmaisemista ja muistamaan, että kahden henkilön välinenkään kirjeenvaihto ei ollut täysin yksityistä ja salattua. Osa

päiväkirjan konventioista, kuten puhuttelu, tervehdys ja lukijalle suunnattu retorinen kysymys ovatkin todennäköisesti lainaa kirjjeestä (Norkola 1996, 39). Tällaiset kahden- tai monenvälistä keskustelevaa kirjoittamista koskevat etikettiperinteet näkyivät elämäjulkaisijoilla yhdessä kasvatuksesta poimittujen elementtien kanssa fiksun ihmisen ihanteena. Kirjeen konventioiden hallintaperinteestä ammentaminen limitti fiksun ihmisen ihanteen hyvään mediakäyttäytyyteen – kirje on media siinä missä internetkin. Käsittelin aihetta kuitenkin tässä enkä seuraavassa luvussa, sillä elämäjulkaisijat eivät näyttäneet tiedostavan tämän totunnaisten kirjoittamistavan läsnäoloa omassa toiminnassaan samalla tavoin kuin he tiedostivat muut mediankäyttökäytännöt.

Erving Goffman tarkoittaa kasvotyöstä kirjoittaessaan arkisissa vuorovaikutustilanteissa tapahtuvaa minän esittämistä. Kasvotyön käsite helpottaa fiksun ihmisenä näyttäytymisen tarpeen ymmärtämistä: sen kautta teemme yksilöllistä identiteettikäsitystämme näkyväksi. Kasvotyössä on tärkeintä esiintyä sellaisena kuin haluaisi muiden näkevän itsensä ja välttää kasvojen menetystä, kuten väärin ymmärretyksi tulemistä tai vaikkapa negatiivista kommentointia. Aggressiivisella henkilöllä pyrkii suojaamaan omia kasvojaan riskitilanteilta, mutta samalla hankkimaan mahdollisimman paljon etuja muiden kustannuksella. Tällaista olisi vaikkapa kehujen kalastele esittämällä vaatimatonta. Aggressiivisena käytäntönä näen myös Silfverbergin ja kumppaneiden profiilityö-muunnelman: tietoisesta, jopa teeskentelevästä tai suorastaan valheellisesta mediakäytöstä. (Goffman 2012, 23–64; Silfverberg ym. 2011, 1–10.) Tällaista tutkittavat eivät kertomansa mukaan tehneet, eivätkä heidän julkaisunsaakaan sellaiseen viittaneet.

Elämäjulkaisijat eivät antaneet esimerkiksi tahallaan väärää tietoa, vaan pikemminkin välttivät läheisten ja valtaa heitä kohtaan käyttävien ihmisten paheksuntaa passiivisesti, jättämällä asioita kertomatta. Siksi kasvotyön käsite havainnollisesti elämäjulkaisijoiden toimintaa paremmin kuin sen sosiaalisen median tutkimukseen tarkoitettu vastine. Kasvotyö näyttäytyi tutkimuksessani ainakin osittain elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuiden kesyttämisenä.

Mika Pantzarin määrittelemä kesyttäminen on monivivahteinen ja -vaiheinen prosessi, joka muistuttaa Hårdin ja Jamisonin määrittelemää omaksumista. Jaakko Suominen on kuitenkin kyseistä teoriaa suomentaessaan sijoittanut kesyttämisen käytännöllisten järjestelmien yhteyteen. Tällaisena, Hårdin ja Jamisonin samassa yhteydessä mainitsemaan kotouttamiseen rinnastuvana, kesyttäminen näyttäytyy tässäkin tutkimuksessa. (Pantzar 1996, 11; Hård ja Jamison 2005, 14; Suominen 2009a, 8.)

Elämäjulkaisijat (myös muut kuin äidin ja pomon pelkoa korostaneet) näyttivät tekevän kasvotyötä jatkuvasti, mutta hillitysti keskittyen lähinnä välttämään kasvojen menetystä ja tekemään korjausliikkeitä toimittuaan tavalla, jota lukijat eivät osanneet odottaa tai josta nämä eivät pitäneet. Tällaisia korjausliikkeitä olivat esimerkiksi pitkän päivitystauon anteeksipyytely ja lupaus säännöllisemmästä julkaisemisesta jatkossa. Kasvotyö näyttikin olevan tutkijalle tuotetussa aineistossa aggressiivisempaa kuin itse julkaisuissa. Kaikki tutkittavat kertoivat tavalla tai toisella siitä, millaista käytöstä pitivät elämäjulkaisijoilta fiksuna. Kaikki myös tavalla tai toisella kuvasivat omaa taitoaan tämän fiksun käytöksen osajana, ja hyvin monet vertailivat omia taitojaan muiden elämäjulkaisijoiden toimintaan pitäen omia käytäntöjään pääsääntöisesti parempina. Itse julkaisuissa aggressiivisuutta ei näyttänyt ilmenevän. Tosin niistä ei selvinnyt, millaiset ajatusprosessit olivat kutakin julkaisufragmenttia (blogiteksti, FB-päivitys, valokuvasarja tms.) edeltäneet.

Fiksuna ihmisenä näyttäytyminen oli siis pääasiassa identiteettityötä tukevaa kasvatuskonventioiden noudattamista ja kasvoja säilyttävää kasvotyötä. Sen käytännöt ja suhde asiaan muuttuivat jonkin verran elämäjulkaisun tullessa tutummaksi, mutta muutos oli hyvin yksilöllistä ja kulki lähes yhtä paljon molempiin suuntiin (hallinnan ja hallinnoinnin tiukentaminen ja väljentäminen). Josain määrin fiksuna esiintymisessä kuvastui myös Baymin esittämä ajatus siitä, että ihmissuhteiden luottamus syntyy henkilökohtaisuutta kerros kerrokselta kuorimalla. Jos joku kertoo itsestään liikaa tai liian pian, luottamus ei vahvistukaan. (Baym 2010, 128.) Näin ollen äiti ja pomo -ajattelulla elämäjulkaisijat suojasivat itse-

ään, asiallisesti ja hillitysti esiintymällä taas lukijoitaan ja sitä kautta luottamussuhdetta, jonka välityksellä sosiaalinen identiteettityö onnistui. Fiksuna ihmisenä näyttäytymällä he osoittivat, etteivät pyri tuputtamaan yksityisyyttään muille liian vahvasti, vaan hallitsevat hyvän käytöksen.

Hallinnan tarpeen muutos liittyi sekä julkaisu ympäristöihin totumiseen ja niiden muutoksiin että ihmisenä kasvamiseen ja muuttamiseen. Hallinta ja hallinnointi asettuivat kulttuurisen omaksumisen teoriassa erityisesti kesyttämiseksi. Totesinkin pidättyväisyyden erityisesti lisääntyneen lukijaryhmien lisääntyessä ja vähentyneen merkittävien elämänmuutosten yhteydessä, jolloin oman elämäjulkaisijuuden uusi hahmottaminen ja lisäkesyttäminen olivat tarpeen. Mitä laajempi siis lukijakunta, sitä hillitymmin elämäjulkaisijat halusivat esiintyä; mitä tärkeämpää sosiaalinen identiteettityö, sitä enemmän he olivat valmiita antamaan itsestään – vaikka fiksuna näyttäytyminen olisikin siitä hieman kärsinyt. Tämä *hillintä* osoitti jo melko pitkälle vakiintunutta ja kesytettyä julkaisijuutta. Erityisesti äidin ja pomon korostaminen kuitenkin viittasi jo seuraavaan hyvän elämäjulkaisijuuden osa-alueeseen: hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytymiseen.

Hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytyminen

Edellä tarkastelin, miten elämäjulkaisijat täydensivät yksilöllistä omaksumisprosessiaan pyrkimällä näyttäytymään fiksuna ihmisenä. Vaikka määrittelyllä oli yksilöllisiä, luonteesta riippuvia eroja, yhtäläisyydet tutkittavien puheessa osoittivat sen kumpuavan myös yhteisestä arvopohjasta. Taustalla vaikuttivat kodin lisäksi koulukasvatus ja kirjallisen esittämisen perinne. Fiksun ihmisen puhe limittyi erityisesti äidin ja pomon korostamisen osalta myös hyvän elämäjulkaisijuuden seuraavaan alueeseen, jota käsittelemässä tässä luvussa: *hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytymiseen*. Selvitän tämän hallinnan alueen yhteisöllisiä lähtökohtia ja sen toteutukseen käytettyjä hallintakeinoja. Lähes kaikki tutkittavat (28/30) viittasi-

vat hyviin mediankäyttötapoihin. Ne kaksi, jotka eivät pohtineet asiaa, olivat Minna-Maija ja Milla, jotka eivät itse julkaisseet verkossa mitään, vaikka seurasivatkin heitä kiinnostavia elämäjulkaisuja.

Tärkeimmät mediankäytön hallintaan liittyvät seikat olivat a) *julkaisukynnys* ja b) *netiketti*, jotka näyttäytyivät tavalla tai toisella kaikkien mediankäyttötaidoistaan puhuneiden tutkittavien aineistossa. Itse julkaisujen perusteella näiden merkitystä ei ollut mahdollista hahmottaa, sillä ne prosessit, jotka johtivat tiettyjen asioiden julkaisemiseen ja toisten jättämiseen pois, tapahtuivat lukijalta piilossa. Käsitykseni julkaisukynnyksen ja netikettien hallinnasta perustuukin teemakirjoituksiin ja haastatteluihin.

Cindie nosti ensimmäisenä toimintaansa vaikuttavana tekijänä esiin taustansa Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) mediakasvattajana. Hän kiersi 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä joitain vuosia peruskouluissa kertomassa nuorille järkevästä internetin käytöstä. Myös digitaalisen kulttuurin oppiaineesta suoritettu maisterintutkinto vaikutti Cindien mielestä hänen näkemyksiinsä. Hän kertoi erityisesti kauhistuvansa ajoittain siitä, miten ajattele mattomasti nuoret kertovat henkilötietojaan verkossa. (Cindie, TK + H.) Henkilötietojen suojaaminen ja tietoisuus muiden ihmisten oikeuksista olivatkin elämäjulkaisijoiden hyvän mediankäyttäjyyden perusta. Marikki (TK) kertoi kirjoittaneensa bloggaamisen alkuvaiheessa läheisistään etunimillä, kunnes eräs heistä pyysi ettei hän tekisi niin. Haastattelun aikaan hän hieman häpeili vuosien takaista toimintaansa opittuaan paremmille tavoille. Kaija (TK) puolestaan kirjoitti, että hänestä tuntuu suorastaan pahalta nähdes sään lasten tunnistettavia kuvia aikuisten julkaisuissa.

Lasten oikeuksista verkossa on keskusteltu paljon ja pitkään niin tutkimuksessa kuin mediassakin (esim. Aula 8.2.2010; Dunkel 2010; HS Pääkirjoitus 7.2.2013; Yle.fi 28.4.2014). Ajankoh taista käytännön mediakasvatusta tarjoaa muun muassa MLL, jonka materiaalien kanssa Cindiekin kiersi kouluja (MLL: *Mediakasvatus*). Tähän mediakasvatukselliseen keskusteluun myös Kaija otti osaa. Hän liitti lasten oikeuksien huomioon netikettiin, jota hänestä pitäisi kaikkien noudattaa. Netiketti on muunnos hyviä käytä

tössääntöjä tarkoittavasta sanasta etiketti. Se ei ole virallisesti määritelty sääntökokonaisuus, vaan eri palveluissa ja yhteyksissä painottuvat erilaiset seikat. ⁸⁹ Esimerkiksi *Digiapuri*-blogin⁹⁰ pitäjä (5.5.2014) on määritellyt netiketin avainkohdiksi seuraavat:

- Suomen lain noudattaminen
- Hyvien käyttäytymissääntöjen muistaminen (eri palvelujen käyttöehtojen mukaisesti)
- Toisen omaisuuden kunnioittaminen
- Omien tietojen pitäminen turvassa
- Sisältöjen tarkkaan miettiminen

Viimeistä kohtaa kirjoittaja avaa seuraavasti:

Muista että Internet on julkinen media. Kun julkaiset jotain Internetissä, sitä on vaikea ellei jopa mahdotonta poistaa. Kannattaa siis miettiä tarkoin mitä Internetissä kirjoittaa ja millaisia kuvia jakaa. Lapsuudessa ja nuoruudessa nettiin jaetut tiedot voidaan kaivella esiin vielä vuosien kuluttua, jos toimit esim. jossain julkisessa virassa, tai joku on muuten vaan kiinnostunut historiastasi. (*Digiapuri* 5.5.2014.)

Vastaavat mediakasvattavat⁹¹ puhuvat näkyivät elämäjulkaisijoiden puheessa ja toiminnassa. Ajatus siitä, että nettiin laitettua ei koskaan saa pois, oli hyvin yleinen. Tutkittavat viittasivat siihen joko suoraan kuten Sanna (TK) kertoessaan tietävänsä, että julkisen blogin sisällöt voivat ”erittäin helposti päätyä minne tahansa ja aivan kenen luettavaksi tahansa” tai vihjaten, kuten Marikki, joka yhtäältä kertoi olevansa hyvin avoin ja toisaalta välttävänsä monia aiheita: ”Minä ymmärrän nämä julkisuuden rajat kuitenkin.” (Marikki, H.) Juuri tähän liittyi myös äidin ja pomon pelko. Esimerkiksi Tarmo kertoi kiinnittävänsä huomiota ”aina kun jossain mediasa tuodaan esille näitä ongelmia, et oli se sitte vaikka siitä että joku ollessaan rokulipäivää viettämässä päivittää Facebookiin jotain ja esimies lukee sen ja tulee potkut”. (Tarmo, H.) Samoin Pirjo pohti, vaikuttivatko toistuvat kriittiset mediasisällöt elämäjulkaisemisesta hänen ajatteluunsa (Pirjo, H.).

Tutkittavat kokivat saaneensa lisää taitoja sekä elämäjulkaisuuden tullessa tutummaksi että fyysisen iän karttuessa. Esimerkiksi

Hanna L. näki harkitsemattoman julkaisemisen nuorten ongelmana (Hanna L., H), kun taas Aune oli sitä mieltä, että liian aulis kerronta kaikista päivän toimista on erityisesti vanhempien ikäluokkien ongelma (Aune, H). Tämä osoitti, että elämäjulkaisijoiden mielestä nuori ”käyttäjäikä” eli vasta omaksuttavaksi tullut elämäjulkaisijuus johti varomattomaan käytökseen: hyvä mediakäytös kehittyi kokemuksen myötä. Käytännössä tämä ei aina pitänyt paikkaansa. Enemmän julkaisukokemusta omaavakin elämäjulkaisija saattoi olla hieman epävarma toimintansa suhteen. Esimerkiksi Krista pohti teemakirjoituksessaan, että hänen varmaankin *pitäisi* olla varovaisempi sen suhteen, mitä kertoo netissä. Toisaalta, hän jatkoi heti, hän ei koskaan kerro mitään ikävää tai hauku ketään. (Krista, TK.) Näin hän osoitti omaavansa tietoa siitä, miten hyvä mediankäyttäjä toimii. Yksilöllisen omaksumisensa myötä hän lopulta silti määritteli itselleen aiempaan käsitykseensä nähden keskivertoa väljemmät rajat.

Myös Kristiina korosti osaamistaan ja oppimishaluaan voimakkaasti: hän kertoi haluavansa oppia jokaisen uuden verkkopalvelun ja -välineen mahdollisimman nopeasti. Kristiina otti mediakasvat-tajan asemaa perustellessaan opinhaluaan sillä, että voi sitten välittää tietoaan kaikille halukkaille. Hän ei silti sanallakaan vihjannut, että muut toimisivat verkossa huonommin kuin hän. (Kristiina, TK + H.) Todennäköisimmin tämä johtui sekä hänen myönteisestä asenteestaan elämäjulkaisemista ja muuta verkonkäyttöä kohtaan että hänen asemastaan mediakonsulttina: hänen tehtävänsä oli innostaa muita ihmisiä netinkäyttöön, ei kritisoida heitä.

Arvelin aluksi tutkittavien korostavan omia verkonkäyttö- ja -käyttötaitojaan siksi, että he olettivat tutkijan haluavan kuulla sentyyppistä kerrontaa (Alasuutari 1999, 149–151). Teemakirjoituksissani oli tässä suhteessa varsin paljon samankaltaisuuksia. Siksi arvelin epätodennäköiseksi, että 28 yksilöä olisi tulkinnut tavoitteeni ”rivien väleistä” lähes täsmälleen samoin. Muussa tutkimuksessa onkin huomattu sama omien taitojen pitäminen parempana kuin muiden: esimerkiksi lasten netinkäyttötutkimuksessa kukin lapsi oli mielestään muita parempi nettitaidoissa ja turvallisuuden varmistamisessa (Sonck ym. 2012, 87–98).

Toki tutkijalle osoitettu kerronta oli tutkittavien tulkintaa heidän jo kokemistaan asioista, kuten hyväksi mediankäyttäjäksi oppimisesta. He jättivät pitkälti pois kerronnastaan sen prosessin, jonka tuloksena heistä tuli tiedostavia ja osaavia elämäjulkaisijoita. Historioitsija Anna Sivula onkin huomauttanut, että tämän tyyppisestä aineistosta ei välttämättä tavoita *faktoja*: tutkittavan tulkinta tuskin vastaa täydellisesti sitä, mitä todellisuudessa on tapahtunut. (Sivula 2004, 186.) Eronteko muihin ja samaistuminen haluttuun viiteryhmään on olennainen osa oman identiteetin määrittelyä (esim. Abrams 2010, 38–39). Elämäjulkaisijoilla omien mediataitojen korostaminen muihin verrattuna oli yleinen puhetapa. Tulkitsin sen liittyvän elämäjulkaisemisen hyvien tapojen oppimiseen, johon julkaisijat hakivat mallia viiteryhmästään eli muilta elämäjulkaisijoilta. He pyrkivät omaksumaan hyviä käytäntöjä ja harjaantuivat kritisoimaan yleisesti huonoiksi nähtyjä.

Äidin ja pomon varominen liittyi hyvän kasvatuksen lisäksi opaskirjoissa, arkipuheessa ja valtamediassa näkyvästi esiintyvän puhetapaan: äiti, mummo ja esimies esitetään niissä usein tahoina, joiden kautta elämäjulkaisijan tulisi pohtia, mitä kannattaa kertoa ja mitä ei. Esimerkiksi tietokirjailija Ari Haasio kysyi *Facebook-oppaassaan*: ”Haluatko, että esimiehesi tietää kaiken viikonloppusuunnitelmistasi?” (Haasio 2009, 72.) Tälle puhetavalle ovat ominaisia uhkakuvat, joiden yhteydessä kerrotaan googlaavista työnantajista ja työntekijöistä, jotka on erotettu liikesalaisuuksien lipsauttelun tai muiden sosiaalisen median sisältöjensä vuoksi (ks. esim. *MuroBBS* 14.3.2014; *Yle.fi* 27.10.2009; *TiVi* 2.10.2010). Esimerkiksi *Uusi Suomi* -lehdessä kerrottiin helmikuussa 2011, miten helposti somea käyttäviltä työntekijöiltä livahteli yrityssalaisuuksia, ja miten sananvapaus sai ihmiset luulemaan, että Facebookissa sai mustamaalata pomoa mielin määrin. Tällainen puhe sai elämäjulkaisijat korostamaan ”äidin ja pomon pelkoa” hyvän mediakäytännön merkinä. (Kuva 17.)

Uhkakuvat korostuvat myös osassa muuta elämäjulkaisijoita koskevaa asiantuntijapuhetta: esimerkiksi yrittäjä Andrew Keen on sitä mieltä, että näiden yksityisten sisällöntuottajien, muka-osaa-

Varo tällaista Facebook-kirjoittelua – ”Ylilyöntejä tulee”

Jaa artikkeli:

US

Uusi Suomi

Luotu: 25.2.2011 11:59

Päivitetty: 25.2.2011 12:03

Kuva: Uusi Suomi

KOTIMAA Elinkeinoelämän keskusliiton työläinsäädännön asiantuntija Mikko Nyssölä muistuttaa, että työnantajasta ei saa kirjoittaa Facebookiin ihan mitä tahansa.

Kuva 17. Työntekijöiden FB-ylilyönnit. (*Uusi Suomi* 25.2.2011. Ruutu-kaappaus S. Ö.)

vien amatöörien trendi romuttaa älylliset perinteet ja instituutiot – kenties jopa koko länsimaisen kulttuurin ja talouden. (Keen 2010, 35–63.) Tämän tyyppinen kritiikki oli todennäköisesti osasy siihen, miksi elämäjulkaisijat korostivat mediaosaamisensa korkeaa tasoa ja haluaan tulla yhä paremmiksi elämäjulkaisijoiksi.

Elämäjulkaisijat siis halusivat rakentaa ja vahvistaa käsitystä itsestään hyvinä mediaosaajina siinä kuin fiksuina ihmisinäkin. Samalla he pyrkivät säilyttämään kasvonsa muiden mediakäyttäjien ja heitä kritisovien tahojen edessä. Näin he tavoittelivat jälleen astetta parempia edellytyksiä sosiaaliselle identiteettityölle: Jenkin sin teorian perustana olleessa työssään Goffman toteaa, että liittyessään muiden seuraan yksilö käyttää apukeinoja suojatakseen itseään ja huomioidakseen muut. Näin hän voi yhteisessä tilanteessa sekä palvella muiden tarpeita (elämäjulkaisijoiden lukijat) että huolehtia omista kasvoistaan, vaikka ei voikaan tietää kaikkia tilanteeseen liittyviä yksityiskohtia. (Goffman 1971, 267–271.) Mediankäyttäjyyden käytännön hallinnointi tapahtui jälleen erilaisin rajauskeinoin.

Elämäjulkaisijat pyrkivät hallitsemaan hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytymistään samoilla keinoilla kuin fiksunä ihmisenä näyttäytymistäänkin. He hallinnoivat toimintaympäristöään erilaisin *rajauksin*. Olennaista julkaisukynnyksestä huolehtimisessa oli monien asioiden salaaminen esimerkiksi kriittisten lukijoiden varalta. Erityisesti elämäjulkaisijat varoivat kertomasta kenestäkään *negatiivisia asioita* (vrt. hyvien puolien korostaminen). He välttivät myös kovin *antaumuksellista tai vuolasta kerrontaa*: tämä limittyi myös fiksunä ihmisenä esiintymiseen ja yksityisestä elämäalueesta huolehtimiseen, johon linkittyi myös *henkilötietojen salaaminen*. Julkaisukynnyksen kielteisten asioiden välttämiseen kuului myös esimerkiksi lasten ja nuorten oikeuksista huolehtiminen, kuten tunnistettavien lapsikuvien julkaiseminen. Tämä limittyi myös netiketien noudattamiseen.

Kaikki julkaisevat tutkittavat kertoivat rajaavansa niin aiheitaan kuin ilmaisuaan myönteisesti painottuviksi ja läheisiään suojeleviksi. Esimerkiksi Jenni puolusti oikeuksiaan avoimeen ilmai-

suun, mutta totesi kuitenkin pohtivansa edeltä käsin mitä ja miten kertoa, sillä ”hullu [sukulainen] saattaa lukea blogiani, eikä hän ole [- -] vuosiin toivonut hyvää minulle tai muille”, hän kirjoitti. (Jenni, TK.) Niina kertoi, ettei kirjoita blogissaan mitään, minkä arvelee voivan joskus asettua häntä vastaan (Niina, TK). Myös itseään täysin estottomaksi kuvaileva Jouni totesi:

Ainoat asiat, joista en kirjoita ovat vaimoani, lapsiani ja lapsenlastani koskevat asiat, ne eivät kuulu kenellekään. Niin ja tietenkään en taloudellisesta tilanteestani mainitse netissä. (Jouni, TK.)

Näissäkin tapauksissa julkaisukynnys siis löytyi, ja se noudatteli pitkälti hyvien tapojen käytäntöjä. Tutkittavat rajasivat lukijaryhmiään myös segmentoimalla⁹², mikä harjoitteluvaiheessa liittyi elämäjulkaisijan eri tavoitteiden jaotteluun. Tässä vakiintuneemmassa vaiheessa sitä hyödynnettiin erityisesti yksityisen elämänalueen suojaamisessa, mutta jossain määrin myös hyvän mediankäyttäjyyden määrittelyyn. Esimerkiksi Jari kertoi, ettei voisi julkaista Flickrissa⁹³, samanlaisia kuvia kuin FB:ssa: Flickr-käyttäjät odottivat hänen kuviltaan taiteellista laatua, filmille (usein mustavalkoiselle) kuvattuja tarkoin harkittuja otoksia. He älähtäisivät Jarin mukaan ”mitäs tommosia huonoja kännykällä näpsittyjä tänne laitat”, jos hän julkaisisi Flickrissa nopeasti napattuja tilannekuviaan. (Jari, H.) Koska elämäjulkaisijat suuntasivat eri julkaisujaan erityyppisille yleisöille, kasvojen säilyttäminen vaati ajoittain lukijaryhmien ja heidän pääsynsä rajaamista.

Tunnekerronta ei sinänsä ollut vältettävä asia. Elämäjulkaisijat halusivat kertoa omia kokemuksiaan omana itsenään ja oman luonteensa mukaisesti. He myös tarvitsivat tunneilmaisua intiimin tunnelman ylläpitämisessä. Elämäjulkaisijat kuitenkin pyrkivät huomioimaan sen, etteivät kertoisi ”asioita, jotka eivät muille kuulu *netissä*” (Mira, TK; kurs. S. Ö.). Tällaisia asioita olivat yhtäältä muitakin ihmisiä koskettavat ihmissuhdeongelmat ja sairaudet, toisaalta liian arkiset asiat kuten päivän ateriat ja aikataulut. Samankaltaisista asioista he ärsyyntyivät lukijoina, kuten Annika, jonka tuttava bloggasi muista ihmisistä tunnistettavasti. Annikan mukaan ”kir-

joittajalla ei tuntunut olevan minkäänlaista käsitystä hyvästä netti-käyttäytymisestä”. (Annika, TK.)

Henkilöllisyytensä suojaamista elämäjulkaisijat pohtivat eniten toimintansa alkuvaiheessa. Tuolloin he olivat varovaisia, ja kokivat todellisenä uhkana sen, että netistä ei saa mitään pois. Alusta asti asiantuntijuutta tavoittelevia julkaisuja (kuten Eerikan ja Petrin työblogit) lukuun ottamatta kaikki bloggaajat esiintyivät aluksi elämäjulkaisijoina nimimerkillä.⁹⁴ Jani suhtautui tähän teemakirjoituksen aikaan 2008 hyvin tiukasti. Hän ei antanut lupaa julkaisusta itsestään mitään, mikä voisi yhdistää hänet jollain tavoin julkaisuihinsa, vaikka hän kirjoittikin nimimerkillä ja tutkimuksessa käytimme eri nimeä. Tavatessamme 2010 haastattelun merkeissä Jani nauroi: hän oli jo yli vuosi sitten siirtynyt oman nimen käyttöön, ja oli huvittunut aiemmasta tiukasta hallinnoinnistaan. Vuoden 2010 haastattelu katosi, ja kun tapasin Janin uudelleen 2012, hän ei enää oikein osannut selittää, miksi oli neljä vuotta aiemmin niin varovainen: ”[Se oli varmaan] jotain pelkoa, kauhuskenaarioita siitä että [- -] sitä tietoa [- -] voitais käyttää mua vastaan jollain tavalla mut mä en osaa kuvitella millä tavalla.” (Jani, H.)

Samalla tavoin oli rapissut muun muassa Marikin anonymiteetti. Hän siirtyi pari vuotta blogattuaan nimimerkistä oman etunimensä käyttöön. Pelkällä etunimellä häntä ei ehkä olisi tunnistettu, mutta Marikki totesi olleensa siitä lähtien aiheidensa vuoksi hyvin tunnistettavissa, sillä hän kertoi esimerkiksi opinnoistaan ja elinpiiristään salailmatta. (Marikki, TK + H.) Anonymiteetin rapistuminen ei tarkoittanut hallinnoinnin rapistumista, päinvastoin – lisääntyneeseen elämäjulkaisijakokemukseen ja syvenevään omaksumiseen liittyi yhtä aikaa oman persoonan huolettomampi esiintuonti ja sitä ympäröivien rajausten tarkempi määrittely. Omalla nimellä kirjoittaminen ja yleensäkin etenevä omaksuminen edellytti parempaa laatua ja selkeitä, ”selkärankaan” (Riitta) sisäistettyjä rajanvetoja, johtivatpa ne sitten avoimuuden lisääntymiseen (esim. Annika, Krista, Jari) tai vähenemiseen (esim. Anni ja Hannat). Tässäkin näytti siltä, että avoimuus lisääntyi eniten tahtomattaan elämäjulkaisijoiksi ajautuneilla ja väheni niillä, jotka aiemmin innok-

kaasti kokeillen tulivat uuden ilmiön piiriin. Kumpaan suuntaan kehitys etenikin, se oli erinomainen merkki *omaksi tekemisestä*, joka osoitti pitkälle edennyttä käytännön tason omaksumista (Suominen 2009a, 8).

Hyvään mediakäyttöön liittyi oikeiden toimintatapojen noudattamisen ohella tietoisuus huonoista toimintatavoista. Samalla, kun tutkittavat osoittivat oppineensa hallitsemaan hyvät mediatavat, he kuvailivat huonoja tapoja. Esimerkiksi Ridellin tutkimat FB-käyttäjät näyttivät toimineen samoin korostaen omaa osaamistaan muihin verrattuina. Hänen mukaansa ihmiset ärsyyntyvät ja kiusautuvat toisten huonosta käytöksestä FB:ssa, johon kuuluu muun muassa ”yksityisen ja julkisen kulttuurisen rajan” ylittäminen. (Ridell 2011, 103; 153.) Osittain tämä saattoi liittyä liikaa ja liian nopeasti kertomiseen (Baym 2010, 128), johon liittyvä huoli oli ominaista elämäjulkaisijuuden omaksumisen varhaisille vaiheille.

Omaksuminen oli kuitenkin jo tässä vaiheessa pidemmällä, kehyttämisen tienoilla. Näyttikin siltä, että elämäjulkaisijat pyrkivät ottamaan *mediakasvattajan roolia*. Esimerkiksi elämäjulkaisemisesta kriittisesti kuvaillut A. N. suuntasi tekstinsä *Aukean* käyttäjille, tosin hänen sävynsä ei ollut opaskirjamainen vaan kiihkeä, suorastaan ivaava (A. N., TK). Hillitympää vastaavaa linjaa edusti Kaija, joka kuvasi passiivimuodossa, miten omaa mielipidettä ei aina tarvitse julistaa eikä kannata provosoitua. (Kaija, TK.) Poikkeuksiakin oli, kuten lukioikäinen Mira, joka pikemminkin vakuutti kuuluvansa hyvin toimivien joukkoon. Hän samaisti itsensä kavereihin, jotka hekin Miran mukaan kertoilevat hassuja tapahtumia, outoja unia tai päivittelevät koulunkäynnin raskautta. Mira kuitenkin toteusi, ettei koskaan kirjoita pahasta mielestä tai asioista, joista muiden netinkäyttäjien ei tarvitse tietää. (Mira, TK.)

Hyvänä mediankäyttäjänä näyttäytyminen perustui siis *medialukutaitoon*. Siihen kuuluu tiedonhaun hallitseminen, mediakriittisyyttä ja netikettien hallintaa, mediasisältöjen tuottamistaitoja sekä erilaisten viestintävälineiden sujuvaa käyttöä. Medialukutaito on ollut 1990–2000-lukujen suomalaisten tietoyhteiskuntatavoitteiden tärkeä elementti, ja sitä on pyritty kehittämään kansalaistaitona

mediakasvatuksen kautta. 1990-luvulta alkaen internetin yleistyttyä mediakasvatus on painottunut pitkälti siihen, millaista on hyödyllinen ja järkevä verkon käyttö. (Östman 2009, 160–174; 183–186.)

Suomalaisia on rohkaistu tutustumaan tietoteknologiaan 1980-luvulta lähtien, ja noin 1990-luvun puolivälissä hyvän tietoyhteiskuntakansalaisuuden merkiksi tuli tietoverkkojen käyttötaito. Jopa Pihtiputaan mummon⁹⁵ piti oppia surffaamaan nettiosaamisen harjalla. (*HS* 3.9.1995; *HS Kuukausiliite* 3/1998; TIKAS-ohjausryhmä 1995; Uotinen 2003b, 335–356.) Vielä vuosina 2007–2015 omasta osaamisesta huolehtiminen ja aktiivinen, vastuullinen tietoyhteiskuntakansalaisuus oli jokaisen ihmisen omalla vastuulla (Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007–2015). Samassa vaiheessa vuoden 2005 jälkeen yksityishenkilöiden verkkosisältöihin alkoi kohdistua kiihtyvää kritiikkiä, kun bloggaajat ja journalistit asettuivat vastakkain. Tässä kansalaisjournalismikeskustelussa puolestapuhujat korostivat yksilön sananvapautta, tämän mahdollisuutta osallistua yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja verkossa tapahtuvan yksityishenkilöiden tiedonvälityksen reaaliaikaisuutta. Kriitikot (tavallisesti journalistit) taas pitivät bloggaajia hajanaista, merkityksetöntä sisältöä tuottavien amatöörien massana, jonka toiminta ei koskaan olisi riittävän laadukasta ja kiinnostavaa.

Samaan aikaan elämäjulkaiseminen lisääntyi, ja syntyi keskustelu siitä, mikä tällaisten sisältöjen merkitys voi olla. Puolestapuhujat kuten Teppo Sintonen korostivat päiväkirjabloggaamisen hyviä puolia identiteetin vahvistajana (*HS* 24.12.2005), kun taas Keenin kaltaiset kriitikot kuvasivat toimintaa kulttuuria ja taloutta rapauttavana ”idioottien diktatuurina” (Keen 2008, erit. 35–63). (Östman 2013, 69–75.)

Tietoyhteiskuntapuhe rakentuu kaupallisista, tiedettä popularisoivista sekä muista asiantuntijuus- ja poliittisista puheenvuoroista. Se toimii politiikan, median ja arkisen kielenkäytön tasoilla. (Uotinen 2005, 28.) Elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessissa esiintyivät nämä kaikki, mutta eniten mediakeskustelut ja elämäjulkaisijoiden keskinäiset toimijuuden määrittelyt. Elämäjulkaisijat toistivat suomalaista tietoyhteiskuntaa edistävästä puheesta tuttuja puheen-

vuoroja pohtiessaan miten halusivat kenenkin taholta tulla nähdyiksi. Myös lukijoina he hyödynsivät samoja argumentteja määrittellen niillä hyvää ja huonoa elämäjulkaisijan käytöstä.

Vielä 2000-luvun alkuvuosina peräti kolmannes suomalaisista koki jääneensä syrjään tietoyhteiskunnasta (Uotinen 2005, 30), mutta 2008–2010 välillä ainakin elämäjulkaisijat olivat selvästi jo sisäistäneet tai sisäistämässä asemansa ”tiedon valtatiellä” (Saarikoski 2009b, 102–104). He korostivat osaamistaan ja pyrkivät jatkuvasti paremmiksi mediankäyttäjiksi: he halusivat lisää *mediaymmärrystä* (esim. Paasonen 2006, 23–42). Elämäjulkaisijat suhteuttivat ajattelunsa heitä ympäröiviin, mediaymmärrystä koskeviin, kasvattaviin, opastaviin ja arvottaviin keskusteluihin. He harjaantuttivat itseään hallitsemaan erilaisten internet-viestinnän välineiden käytännöt ja merkitykset sekä sen, miten eri välineet suhteutuivat toisiinsa ja jatkuvasti muuttuvaan mediakulttuuriin. Samalla elämäjulkaisijat oppivat ylläpitämään hyvän käytöksen säätelemää intiimiä tunnelmaa. Jukka Sihvonen on käsitellyt samantyyppistä ymmärrystä *mediatajuna* (Sihvonen 1995; 2004).

Näiden totunnaisten *tapojen* hallinta oli osa tietoyhteiskunnassa olemisen arkista hallintaa. Esimerkiksi perinteentutkija Seppo Knuutila on todennut tapojen tuottavan arkea samalla kun ne ovat osa sitä. Tapoja noudatetaan rutiininomaisesti, jolloin ihmisen energia vapautuu muihin asioihin. (Knuutila 2003, 199.) Elämäjulkaisijoilla tämä hillinnän omaksuminen tarkoitti sitä, että heidän ei tarvinnut enää jatkuvasti kuluttaa voimavaroja esimerkiksi yksityisen ja julkisen tai sopivan ja sopimattoman välisten rajojen määrittelyyn. Sen sijasta he saattoivat keskittyä sisältöön ja luottamuksellisen lukijasuhteen ylläpitämiseen.

Elämäjulkaisijoiden pyrkiminen hyväksi, mediaymmärtäväiksi tietoyhteiskuntakansalaisiksi osoitti omaksumisprosessin edenneen jollain tavoin *institutionalistuvaan* vaiheeseen. Hårdin ja Jamisonin teoriassa tämä kuuluisi organisaatioiden yhteyteen, mutta elämäjulkaisijoilla se näytti kiinnittyvän pikemminkin *käyttäytymiseen* ja *sisäistämiseen*, siis käytännön ja käytön analyyttiselle tasolle. Yksilöllinen omaksuminen suhteessa lisääntyvään mediaym-

määräykseen vahvisti vuorovaikutuksen merkitystä: onnistuakseen sosiaalisessa identiteettityössä verkkoympäristöissä elämäjulkaisijoiden piti harjaantua myös *seurallisiksi toimijoiksi*.

Verkkoseurallisuus

Yksityinen elämäalue

Edellä tarkastelin, miten kasvatus- ja tietoyhteiskuntadiskurssit kiinnittyivät elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessiin. Elämäjulkaisijat hahmottelivat hyvän käytöksen periaatteita verraten puhe- tavoissa rakentuvia hyviä käytäntöjä huonoihin. Lisääntyvän mediaymmärryksen myötä vuorovaikutuksen merkitys sosiaalisen identiteettityön onnistumisessa korostui. Saavuttaakseen mahdollisimman hyvän elämäjulkaisijuuden julkaisijoiden piti oppia hallitsemaan *seurallisuuden* edellytykset. Hyvät tavat auttoivat tässä, mutta onnistuneeseen, tahdikkaaseen elämäjulkaisijuuteen kuuluivat erityisesti *kyky suojata omaa, yksityistä aluetta ja hyvän viihdyttäjän taidot*. Tässä luvussa käsitelen niiden hallintaa ja hallinnointia. Yksityisen elämäalueen suojaamista kuvasivat kaikki julkaisevat tutkittavat ja viihdytystaitoja 2/3 kaikista (Taulukko 18).

Seurallisuuden osa-alue	Esiintyvyys aineistossa
Yksityisen elämäalueen hallinta	28 tutkittavaa
Viihdytystaitojen hallinta	20 tutkittavaa

Taulukko 18. Seurallisuuden omaksumisen osa-alueet.

Filosofi⁹⁶ Georg Simmel on käyttänyt tahdikkuuden käsitettä kuvatessaan seurallisuutta. Tahdikas seurannapito on liiasta intiimistä riisuttua: keskustelu on parhaimmillaan säkenöivää, mutta kevyttä, ja sitä käydään aiheista ja tavoilla, joihin kaikki seurueen jäsenet voivat ottaa osaa lähtökohdistaan riippumatta. (Simmel 1999, 112–130.) Näin he välttivät menettämästä omiaan tai tuhoamasta muiden kasvoja (Goffman 2012, 61–63).

Oman tilan hallinnalla elämäjulkaisijat määrittivät sitä, mikä halusivat pitää yksityisenä ja mikä sopi tahdikkaaseen seurusteluun. Kaikki julkaisevat tutkittavat (28/30) viittasivat tähän jollain tavoin. He käyttivät sekä tutkijalle tuottamassaan aineistossa että elämäjulkaisuissaan runsaasti ilmauksia, joiden myötä julkaisuista muodostui omia ja yhteisiä tiloja. Elämäjulkaisijat halusivat, että heidän julkaisunsa kertovat jo ulkonäöllään siitä, millaisia he ovat ihmisinä ja julkaisijoina (esim. Riitta, TK). Koska elämäjulkaisu kuitenkin oli aina myös yhteinen tila, julkaisijat joutuivat huomiomaan tämän ja järjestämään kerrontansa niin, että yksityinen elämäalue erottui selvästi yhteisen ulkopuolelle.

Se, millainen kunkin elämäjulkaisijan yksityinen elämäalue oli, vaihteli runsaasti. Annika koki Facebook-julkaisemisensa alkuvaiheessa suoranaista ahdistusta: hänestä tuntui, että kertoipa hän itsestään mitä vain, hän kertoi liikaa. Hänen kriittinen asenteensa lievenyi vuosien 2008–2010 välillä. Silti Annika ei vielä myöhemminkään kokenut mukavaksi, että kaikki jatkuvasti tietäisivät missä hän menee ja mitä tekee. Hänen FB-julkaisemisensa keskittyikin vielä vuonna 2014 pitkälti tapahtumatietojen ja ajankohtaisuutisten jakamiseen.⁹⁷ (Annika, TK + H, FB.) Annikan yksityiselämän alue oli siis elämäjulkaisijaksi suuri. Toisena ääripäänä taas Jouni antoi ymmärtää voitavansa kertoa netissä aivan mistä vain, kuten seksuaalisista perversioistaan. Käytännössä hänelläkin oli rajansa, mutta kerronnassa syntyi kuitenkin vaikutelma siitä, että Jounin yksityisyyden tarve oli – elämäjulkaisijaksikin – melko pieni.

Valtaosa elämäjulkaisijoista sijoittui näiden ääripäiden väliin. Osa kertoi haluavansa olla hieman salaperäisiä vihjaten joistain asioista vain rivien välissä läheisimmille (Aune, Hanna L.). Cindie

(TK) arveli voivansa kertoa melkein mistä vain, koska ei kokenut elämässään olevan mitään hävettävää. Mrs. Whiterope puolestaan saattoi tehdä julkisesti asioita, joita Anna W:n arkiminä⁹⁸ ei missään tapauksessa tekisi. (Anna W., TK + H.) Olennaista kaikkien kerronnassa oli pyrkimys siihen, ettei heidän luultaisi kertovan liian yksityisistä asioista, liian intiimillä tavalla tai väärissä yhteyksissä.

Oman yksityisalueen suojaamistaidot limittyivät selvästi elämäjulkaisijan hyviin tapoihin. Elämäjulkaisijat viittasivat jo fiksun ihmisen puheen yhteydessä netikettiin ja siihen, mikä on sopivaa. Osittain kyse olikin medialukutaidosta: esimerkiksi Nancy Baym on kertonut poikansa ylläpitävän useita erinimisiä, -ikäisiä ja eri paikoissa asuvia identiteettejä eri sivustoilla. Tavallisesti netiketin noudattamiseen kuuluu esiintyä omana itsenään, mutta Baymin mukaan hänen poikansa käytäntö johtuu mediakasvatuksesta, jonka kautta nuori on ”sosiaalistettu uskomaan, että on vaarallista paljastaa alaikäisyyttään tai identifioivia tietoja verkossa”. (Baym 2010, 106.)

Baym nimittää verkkoympäristöissä koettavaa, yksityisyyden tarpeeseen liittyvää epävarmuutta ”seuralliseksi epä mukavuudeksi” (*societal discomfort*). Hän katsoo sen johtuvan siitä, että verkossa muodostamme suhteita ihmistyyppeihin, joiden kanssa muuten emme olisi paljoa tekemisissä. (Baym 2010, 104.) Hän ei yksilöi, keitä nämä ihmiset ovat, mutta oman tutkimukseni perusteella he saattoivat olla esimerkiksi vanhoja koulukavereita, kiusallisen uteliaita sukulaisia ja etäisiä työkontakteja tai blogien näkymättömiä yleisöjä, joita on mahdoton selkeästi määritellä. Elämäjulkaisijoiden luoma intiimi tunnelma merkitsi suhdetta myös sellaisiin lukijoihin, joiden kanssa vähemmänkin luottamuksellinen suhde olisi riittänyt. Baymin seurallisen epä mukavuuden käsite sopii hyvin kuvaamaan tällaista tilannetta. Se vahvistaa käsitystäni, jonka mukaan elämäjulkaisijoiden suhde lukijoihinsa oli simmeliläiseen tapaan seurallinen: se oli sosiaalisia suhteita ylläpitävä ja tahtoi karsia liian henkilökohtaisuuden. (Simmel 1999, 112–130.)

Elämäjulkaisijat pyrkivät yhtä aikaa lukijoitaan kohti ja heidän läheltään pois. Yhtäältä he kokivat kuuluvansa itseään suurem-

piin toimijoiden yhteisöihin. Esimerkiksi Tarmo kuvasi kuuluvansa ”blogosfääriin” kuin vappumarssille, jossa kukin kävelee yksin mutta yhteisen asian motivoimana. Hän hahmotti bloggaajien yhteisön joukkona, jossa kukin teki omaa juttuaan, mutta osana samankaltaista toimintaa tekevien yksilöiden kokonaisuutta. (Tarmo, TK + H.) Tämä *yhteisöllisyyden* eli yhdessä tekemisen kokemus saattoi syntyä, vaikka varsinainen vuorovaikutus olisi ollut vähäistä. Yhteisöllisyyden tunteen lisäksi elämäjulkaisijat kokivat myös *yhteisyyttä*. Esimerkiksi kertoessaan vaikeista elämäntilanteista ja saadessaan palautetta saman kokeneilta he tunsivat liittyvänsä joukkoon, jolla oli samankaltainen tausta ja samanlaista tietoa maailmasta.

Toisaalta elämäjulkaisijat kokivat, että heitä ympäröivät joukot saivat heistä helposti liikaa tietoa. He eivät halunneet tehdä muiden oloa kiusalliseksi liialla yksityisellä tiedolla, mutta saivat myös itse kotoisuutta ja turvaa voidessaan määritellä yksityiset elämäntilanteensa ja sen, kenellä oli niihin pääsy. (Ks. myös Miller 2011, 25.) Tämä ei välttämättä tarkoittanut tiukkaa hallinnointia vaan pikemminkin tarkkaa käsitystä siitä, mikä kuului yksityisyyden piiriin. Elämäjulkaisijat kokivat tästä huolta, joskaan eivät aivan yhtä voimakasta huolta kuin Baymin moni-identiteettinen poika.

Huoli esiintyi jo aiemmin kuvatessani elämäjulkaisemisen muutosta esimerkiksi toiminnan vakiintuessa tilannekirjasta elämäkirjaksi. Se voi olla merkki moraalipaniikeista, jotka ovat osa uuden ilmiön merkityksellistämistä (esim. Cohen 1972). Miller liittää tällaiset pelot ja kritiikin jonkin asian haitallisuutta kohtaan siihen, miten asioista puhutaan ennen kuin niistä tiedetään riittävästi. Hänen mukaansa esimerkiksi Facebookia koskevat moraalipaniikit painottuvat siihen, miten se tuhoaa yksityisyyden ja saa käyttäjät paljastamaan asioita, jotka kuuluvat yksityisten tilojen, kuten makuuhuoneen, suojiin. Elämäjulkaisijoiden huoli yksityisyydestään saattaisi näyttäytyä moraalipaniikkina. Millerin mukaan kyse on kuitenkin siitä, että kulttuurinen suhde yksityisyyteen muuttuu kokonaisuudessaan, ja paniikit alkavat tavallisesti ei- ja harvoin-käyttäjien parista. (Miller 2011, 172–176.) Totta kyllä, tuoremmat elämäjulkai-

sijat suhtautuivat yksityisen elämänalueensa säilymiseen huolestuneemmin kuin muut. Harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta he eivät silti suorastaan panikoineet. Kyse vaikutti lähinnä olevan siitä, missä vaiheessa henkilökohtaista omaksumisprosessiaan kukin oli: mitä varhaisemmassa omaksumisen vaiheessa elämäjulkaisijat olivat, sitä enemmän yksityisaluetta koskevaa huolta he esittivät. Saman kehityksen on Jaakko Suominen todennut yleisemmin internetin yhteydessä. Vahvat uhkakuvat ja myös unelmat ovat liittyneet uuden innovaation käsittämiseen. (Suominen 2009b, 118–119.)

Sekä yksityisyyden tarve että huoli siitä saattoivat muuttua elämäntilanteen muuttuessa: esimerkiksi Hanna N. alkoi vähän ennen teemakirjoitustaan kirjoittaa laihdutusblogia, jota ei halunnut kaikkien näkyville, koska laihduttaminen oli hänestä hieman noloa: ”eihän nyky-yhteiskunnassa kenenkään fiksun ihmisen pitäisi olla ylipainoinen”. (Hanna N., TK.) Kristan elämänmuutos johdatti tunnepitoisempaan julkaisemiseen (Krista, FB, B1). Lisäksi useat tutkittavat kuvasivat yksityisalueensa kasvaneen heidän siirtyessään murrosiän kiivaan identiteettityön vaiheesta seesteisempään aikuisuuteen. Keskimäärin yksityisyyden tarpeen muutokset liittyivät enemmän elämän kuin elämäjulkaisemisen tapahtumiin. Elämäjulkaisijoiden varsinainen yksityisyyden tarve ei siis välttämättä vähentynyt omaksumisen lisääntyessä. Huoli siitä kuitenkin väheni sitä mukaa, kun elämäjulkaisijat ensin vakiinnuttivat toimintansa ja sitten omaksuivat julkaisijan tarvitsemat hyvät tavat.

Elämäjulkaisijoiden hallinnan tarve liittyi erityisesti siihen, että he halusivat erottaa yksityisen elämänalueen julkaistavaksi sopivasta. Hallintaa he toteuttivat hallinnoimalla. Se taas tapahtui pääasiassa rajauksia tekemällä. *Sanomatta jättäminen* eli julkaisukynnyksen rajoittaminen olikin tavallisin oman yksityisen tilan hallinnointikeino. Ilmeisen pitkälle elämäjulkaisijuutensa omaksuneet tutkittavat myös totesivat kaikkien muidenkin varmasti salaavan jotain, vaikka näiden kerronta näyttäisikin lukijasta turhan avoimelta. Yli kolmannes myös *segmentoi* kerrontaansa. Lisäksi *nimettömänä tai nimimerkillä esiintyminen* auttoi muutamia säilyttämään yksityisyyden tunteen, vaikka elämäjulkaisija olisi kertonut asioista, joita

ei halunnut yhdistettävän häneen (esim. Kristiina ja Jani alkuvuosiin).

Jotta elämäjulkaisijat saattoivat luontevasti välittää intiimiä tietoa, heidän piti tehdä julkaisuistaan *omia tilojaan*. Esimerkiksi Kaija oli nimennyt *virtuaaliseksi vitriiniksi* bloginsa osan⁹⁹, johon kokosi muiden bloggaajien hänelle ”myöntämiä”¹⁰⁰ kunnianosoituksia. Vitriini on kotiin – enemmän tai vähemmän yksityiseen tilaan – sijoitettava huonekalu, joka kuitenkin on tarkoitettu myös siellä vierailevien henkilöiden silmille. Palkintovitriinin paikka olisi tavallisesti yhteisessä oleskelutilassa, mutta Kaijan oli blogissaan teknisten syiden vuoksi ratkaistava asia toisin. Vitriini oli kuitenkin selvästi näkyvässä linkkinä blogin etusivulta käsin. Toisen bloginsa osan Kaija nimesi muistilapuksi: sinne hän kokosi julkaisemisessa tarvitsemiaan html-koodin pätkiä. Osion nimi viittasi siihen, että se oli tarkoitettu lähinnä Kaijalle eikä lukijoille, mutta hän varmisti vielä asian. Sivun selitelauseessa hän kertoi tarvitsevansa tämän erillisen muistilapun *itselleen*. (Kaija B1, Vitriini ja Muistilappu.) Kaijan blogi näyttäytyi ikään kuin huoneistona, josta lukija näki vilaukselta työhuoneen (Muistilappu) ja olohuoneen (päivittyvä osio) avoimen sivuoven kautta oli näkymä ”trofee-huoneeseen” (Vitriini).

Elämäjulkaisijat myös koristelivat julkaisujaan ja tekivät niistä ”itsensä näköisiä”. Esimerkiksi Riitta (TK) totesi, että hänen bloginsa ulkonäön pitää sekä kertoa hänestä että tukea kirjallista kerontaa, ja Eerikan käsityöblogin ulkoinen olemus erosi näkyvästi hänen asiantuntijablogeistaan. Kristan pääblogia hallitsivat värit, fonttien vaihdokset ja muun muassa kodin sisustusta hyödyntävät kuvitukset (Kuva 19). Hän koristeli ensimmäisen bloginsa sivupalkein valokuvilla kodistaan. Kuvissa oli kauniita esineitä, asetelmia ja tunnelmallisia hetkiä. Blogin värimaailma noudatteli Kristan kodin rauhallisia pastellisävyjä. Tämä visuaalinen hallinta lisäsi lukijan kokemusta saapumisesta luottamukselliseen tilaan.

Myös sanalliset kotiin, asumiseen ja sisustamiseen liittyvät vertaukset ja ilmaukset olivat julkaisuissa tavallisia. Runsas kodin metaforiikka oli perua kotisivujen antamasta mallista: 1990-luvun (ja

Kuva 19. Kristan koristeellinen blogikoti. (Krista B1a, sivupalkki.)

uudemmistakin) kotisivuista valtaosan etusivulla on jokin muunnelma tekstistä ”Tervetuloa kotisivuilleni”. Tämä henkilökohtaisuutta korostava esitystapa lisäsi jo tuolloin julkaisujen affektiivisuutta saaden lukijat ensinnäkin pysymään sivulla ja toiseksi palaamaan sinne. Keskeistä oli kokemus aidon yksityisen minän kertomasta elämästä. (Paasonen 2003, 2–3; 2011, 65–71.) Sama kokemus määritteli elämäjulkaisujen affektiivisuutta ja sitä kautta niiden sosiaalisia suhteita jatkuvasti.

Kaijan blogi oli selkeimmästä päästä varsinaista elämäjulkaisujen tilallista hallintaa. Muutkin elämäjulkaisijat kertoivat siitä, miten julkaisun tulee sekä ulkonäöltä että sisällöltä olla tekijänsä näköinen. Näin he tekivät elämäjulkaisuistaan omia tilojaan. Koska kuitenkin verkkojulkaisu on väistämättä yhteinen tila, elämäjulkaisijat käyttivät erilaisia rajauskeinoja – sanomatta jättämistä, segmentointia ja nimettömyyttä – yksityisen elämäntilanteen määrittämiseksi ulkopuolelle.

Sanomatta jättämistä kuvasivat kaikki tutkimukseni elämäjulkaisijat. Se, mitä tähän sanomattomaan yksityistilaan sijoitettiin, oli kuitenkin varsin yksilöllistä. Tutkittavat listasivat runsaasti asioita, joista eivät koskaan kertoisi julkaisuissaan. Tavallisimpia olivat ihmissuhteiden ongelmat, vakavat sairaudet, muiden ihmisten asiat ja omat suuret tunteet. Anna W. julkaisi vain seksuaalisuuttaan eikä halunnut omalla nimellään ja koko persoonallaan olla läsnä verkossa mitenkään. Niina totesi:

Voin ruikuttaa kipeästä kädestä, riittämättömistä rahoista ja haukkua yöllä musiikkia huudattavan naapurin. Mitään erityisen henkilökohtaista esim. perhesuhteista tai töistä en kerro. (Niina, TK.)

Vaikka siis yksityisyyden määrittelyt erosivat toisistaan huomattavasti (vrt. esim. Anna W:n ja Jounin yksityisyyden rajat, läheiset kuuluivat kaikkien yksityisalueelle: esimerkiksi Jari (TK + H) kertoi, ettei yleensä julkaise perheenjäsenten tunnistettavia kuvia, vaan katkaisee vaikkapa kahvitteletilanteen käsien kohdalta. Tämä tosin muuttui 2010-luvulla Jarin omaksuessa FB-julkaisemisen yhä syvemmin ja rutiinisemmaksi osaksi elämäänsä (Jari, FB; vrt. Annika edellä). Vastaava muutos näkyi myös neljällä muulla ja muutama

haastateltava pohti avoimemman FB-kerronnan mahdollisuutta. Tätäkin asiaa koskevan huolen väheneminen siis näkyi tutkimusprosessin aikana.

Runsas ja avoin julkaiseminen ei välttämättä aina viitannut pitkälle edenneeseen omaksumiseen. Esimerkiksi Hanna L. ja Tarmo kuvasivat sitä hallinnointikeinona: Hanna L:n mukaan vaikean asian oma-aloitteinen esiin tuominen aiheutti sen, että, ”sitä ei voi enää käyttää lyömäaseena sua vastaan” (Hanna L., H). Tarmo (TK + H) puolestaan totesi, että useimmista on verkossa joka tapauksessa tietoa: itse julkaisemalla hänellä oli mahdollisuus hallita sitä, mitä hänestä netissä näkyy. Erityisesti tällainen vapaaehtoinen tunnustaminen, mutta myös muut hallinnointikeinot näyttäytyivät osittain *minätekniikoina*.

Minätekniikka on Michel Foucault’n käsite. Yksilöt luovat hänen mukaansa itseensä suhteen, jossa pyrkivät minätekniikoiden avulla hallitsemaan mielihalujaan sekä tunnistamaan ja rakentamaan itseään aktiivisena toimijana. Tällaiset käytännöt antavat yksilölle heitä itseään koskevan valta-aseman, itsemääräämisoikeuden. (Foucault 1999, erit. 136, 316 ja 341.) Osittain elämäjulkaisemisen hallinnointi johtuikin julkaisijoiden tarpeesta määritellä itseään itselleen. Minätekniikoilla he toteuttivat identiteettityötään. Osittain kyse oli myös siitä, että he pyrkivät ottamaan oman julkaisemisensa haltuun esimerkiksi vapaaehtoisesti tunnustamalla ennen kuin jokin ulkopuolinen valta pakottaisi heidät siihen ja näin saisi heidät menettämään kasvonsa. (Goffman 2012, 223–64.)

Segmentoijat kertoivat eri julkaisuissa eri asioita. Tämä hallinnointikäytäntö toimi tavallisesti siten, että esimerkiksi asiantuntija-alueelle ja vapaa-ajalle tai elämän eri vaiheille oli omat julkaisunsa. Blogeissa elämäjulkaisijat syntyivät aiheisiinsa ja käyttivät vaikkapa Facebookia kevyempään seuranpitoon. Poikkeuksena yleisestä Facebook-käytännöstä Tarmo kertoi, että hänen FB-verkostonsa oli erittäin rajattu. Siellä hän tunsii olevansa ”kotona”, turvassa samaan tapaan kuin Petri perheblogissaan (Tarmo, TK; Petri, TK). Sanna kertoi voivansa segmentoimalla (julkinen blogi ja

LJ¹⁰¹) ”paljastaa ns. intiimejä asioita” (Sanna, TK) läheiseksi tuntemalleen piirille.

Monimuotoista¹⁰² segmentointia harjoittanut Hanna N. kertoi tuntevansa itsensä sen vuoksi jopa kaksinaismoralistiksi: hän olisi halunnut läheisille ystäville segmentoidussa LJ-blogissa kertoa intiimimmistä asioista kuin Facebookin laajassa verkostossa. Kuitenkin hän koki, ettei voi tehdä niin, koska samat läheiset ystävät olivat myös Facebookissa. Hanna N. arveli, että ystävät hämmenyttyisivät jos saisivat eri julkaisuista lukea eri asioita. (Hanna N., H.) Hänen bloggaamisensa olikin vähentynyt, sillä hän ei myöskään halunnut kirjoittaa työstään, ei muista ihmisistä eikä parisuhteesta näihin liittyvien asioiden ja ihmisten loukkaamisen pelossa. Hanna N. koki, ettei tämän jälkeen jäänyt paljoakaan, mistä kannattaisi kirjoittaa, ja elämäjulkaiseminen olikin siirtynyt Facebookin lyhyisiin päivityksiin ja taidetta painottavaan yhteisblogiin. (Hanna N., TK.) Hän oli siis siirtynyt segmentoinnista hyvin pitkälti sanomatta jättämiseen.

Henkilöllisyyden suojaaminen oli erityisesti ennen Facebookiin liittymistä tärkeää joillekin tutkittaville. Esimerkiksi Kristiina, joka nykyisin on sosiaalisen median asiantuntija, oli kirjoittanut salaista blogia ja päiväkirjamaisia keskustelupalstaviestejä jo 2000-luvun vaihteesta asti: silti hän harkitsi Facebookiin menoa puoli vuotta, sillä se oli ensimmäinen ympäristö, jossa hän joutuisi toimimaan omalla nimellään. Kristiina kertoi olleensa totaalisesti asiaa vastaan, mutta hänen uskaltauduttuaan mukaan pelko katosi.

Lopulta päätin, että jos joku haluaa vakoilla [tällaista] rouvaa, niin sitenhän vakoilee ;) ¹⁰³ Vuosi 2008 ja Facebook toimii kohdallani rajana[.] Nyt minut löytää useista palveluista omalla nimelläni. (Kristiina, TK.)

Kristiinan pelko eli *huoli* yksityisyyden menettämisestä oli osoitus siitä, että hänen elämäjulkaisijuuden omaksumisensa oli tuolloin vielä melko varhaisessa vaiheessa, vaikka hän oli tuottanut paljon sisältöjä. Sama koski muun muassa Jania, jonka huoli oli vielä 2008 erittäin painokasta ja koski myös tutkimustani. Jo teemakirjoituksessaan 2008 hän kertoi aikovansa piakkoin ryhtyä kirjoit-

tamaan omalla nimellään, ja 2010 aloittamaansa uutta blogia hän kirjoittikin niin alusta asti. Jani otti oman nimensä käyttöön blogeissa hieman myöhemmin kuin Kristiina, mutta se näytti tapahtuneen suunnilleen samaan aikaan kuin hänen FB-käyttönsä aktiivisen¹⁰⁴ aloittaminen. Jani myös kertoi haastattelussa 2012, ettei koskaan kirjoita ihmissuhteista; vuonna 2014 hänen julkaisuissaan näkyi vakiintuva parisuhde, yhteen muutto ja vihdoinkin häävalmistelut. Myös muilla elämäjulkaisijoilla näkyi viitteitä samantyyppisestä kehityksestä, jossa huoli yksityisyydestä väheni omaksumisen syntyessä.

Yksityisalueen hallinta oli myös osa onnistunutta elämäjulkaisijuuksi. Kaikki elämäjulkaisijat halusivat suojata omaa tilaansa ja hallinnoivat sitä jollain tavoin. Yksityisyyden tarve näytti osalla lisääntyvän teini-ikästä muuttuessa aikuisuudeksi tai elämän muuttuessa. Suurinta huoli yksityisyydestä oli elämäjulkaisemisen alkuvaiheissa, mutta niin, että Facebookiin liittyminen liudensi huolen rajapintaa eri verkostojen lomittuessa toisiinsa.

Facebookilla oli eriytyminen: siellä intiimit ja julkiset verkostot samoin kuin sisällöt limittyivät keskenään hyväksyttävämmin kuin missään aiemmassa elämäjulkaisu-ympäristössä. Tämä kertoi sen merkityksestä elämäjulkaisuuden omaksumisessa: erityisesti vuodesta 2010 eteenpäin Facebookin aktiivinen käyttö vähensi elämäjulkaisemista koskevaa huolta ja edisti elämäjulkaisuuden omaksumisprosessia. Tämä johtui ainakin osittain oman nimen käytöstä sekä siitä, että Facebook edisti olennaisesti seurallisuutta. Asiaan liittyi kuitenkin myös ristiriita: onnistunut seurallisuus eli kevyt, kaikille osallistujille sopiva sosiaalinen tilanne edellytti intiimin riisumista pois. Elämäjulkaisijoille intiimi tunnelma oli kuitenkin välttämätön sosiaalisen identiteettityön vuoksi: tätä ristiriitaa he pyrkivät kompensoimaan *viihdyttämistaidoilla*.

Hyvä viihdyttäminen

Edellä kuvasin fiksuna ihmisenä ja hyvänä mediankäyttäjänä näytetyymistä elämäjulkaisijan hyvän käytöksen merkkeinä sekä yksityisen elämänalueen hallintaa lisäosoituksena hyvin omaksutusta ”oikeanlaisesta” elämäjulkaisijuudesta. Onnistuneella elämäjulkaisijalla oli näiden lisäksi vielä yksi tärkeä tunnusmerkki: *hyvän viihdyttäjän taidot*. Niitä korosti peräti 20 tutkittavaa. He kuvasivat tätä elementtiä eri sanoin, eikä monikaan maininnut suoraan haluavansa viihdyttää lukijoitaan. He kertoivat haluavansa tuottaa *laadukasta* sisältöä, joka olisi lukijoista riittävän *kiinnostavaa*.

Esimerkiksi Sampo (TK) kertoi yleensäkin julkaisevansa mitään vain, koska arveli sisältöjensä olevan kiinnostavampia kuin elämäjulkaisujen sisällöt keskimäärin. Muutamia viihdytystaitojen tärkeys jopa esti julkaisemasta haluamallaan tavalla (esim. Pirjo) tai peräti kokonaan:

Olen muutamaa otteeseen harkinnut oman blogin perustamista, mutta toistaiseksi järki on voittanut. Itseni tuntien olettaisin, että se olisi pikkusormen antamista pirulle – tykkään kirjoitella ja ennen kaikkea viilata tekstejäni loputtomiin[.] Samasta syystä en ole myöskään Facebookissa. [- -] Ehkäpä [käsitöiden julkaisu]kynnys ylittyy sitten kun saan valmiiksi jotain todella upeeta ja julkisen esittelyn arvoista. :-) (Milla, TK.)

Kolmasosa tutkittavistani kertoi tai antoi ymmärtää kirjoittamisen olevan heille tärkeää henkilökohtaisista syistä. Hyvä viihdyttäjäys limittyi heillä päiväkirjan ”sormiharjoitus”-tavoitteeseen, jossa tärkeää on kehittyä itse kirjoittajana (vrt. Vatka 2005, 112–119). Toisaalta se kiinnittyi myös kirjeen konventioihin, joihin kirjoittajana kehittyminen niin ikään kuuluu. (Schultz 2000, 109–130.)

Viihdyttäjänä kehittyminen oli siis osa omaelämäkerralliseen perinteeseen asettautumista ja sitä kautta elämäjulkaisijuuden omaksumista. Siinä tuli myös – aiempien onnistuneen elämäjulkaisijuuden määreiden tapaan – näkyväksi julkaisijoiden tarve vastata siihen keskusteluun, jossa heidän toimintansa pelättiin rapauttavan kulttuurimme ja taloutemme. Tämä keskustelu ei koskaan ole ollut

kovin vilkasta, mutta voimakkaissa sanankäänteissään se on saanut paljon näkyvyyttä. Esimerkiksi Andrew Keen on viitannut juuri yksityishenkilöiden verkkojulkaisemiseen puhuessaan vähäisen tiedon vaaroista (Keen 2008, 35; 40.) Lievempiä muotoja tästä keskustelusta ovat leikkilisen ivalliset lehtijutut, joissa kerrotaan vaikkapa sosiaalisen median käyttäjiä ärsyttävistä sisällöistä tekijöineen (esim. *MSN Lifestyle* 24.6.2013; *Yle Kymenlaakso* 19.1.2015).

Viihdyttäjäyden merkitystä korostavassa puheessa elämäjulkaisijat näkivätkin lukijoinaan erityisesti *potentiaaliset yleisöt*. Parin parhaan kaverin vuoksi ei ollut välttämätöntä pohtia tarkasti, onko kerronta riittävän hauskaa, sisällöt laadukkaita ja tyyli hersyvää – Anni kertoi pitävänsä läheisten tuttujen lukemaa LiveJournal-päiväkirjaansa paikkana, jossa ”saa kirjoittaa vähän huonompaa tekstiä” (Anni, H). Potentiaalinen julkisuus eli tietoisuus siitä, että kuka tahansa saattoi lukea, kannusti keskittymään laatuun enemmän (esim. Hanna L., Jani, TK:t).

Jill Walker Rettbergin mukaan lukijoiden luottamus bloggaajiin lisääntyy selvästi harkitun ja kiinnostavan esitystavan myötä (Walker Rettberg 2014a, erit. 97–98). Tämä piti paikkansa tutkimuksessanikin: kaikki lukijanäkökulmasta kertoneet tutkittavat kuvasivat laatua, tyyliä ja kiinnostavuutta sitouttavina tekijöinä. Elämäjulkaisijat puolestaan luottivat eniten niihin lukijoihin, joiden olemassaolon saattoivat hahmottaa ja joista osan saattoivat tunnistaa. Tämä ei tarkoittanut, että kaikki lukijat olisivat nimettävissä. Se tarkoitti, että elämäjulkaisijoiden puolelta luottamussuhteen rakentaminen oli mielekkäintä sellaisten lukijoiden kanssa, jotka todennäköisimmin olivat kiinnostuneita heidän käsittelemistään aihepiireistä tai heistä ihmisinä. Tämä vähensi huolta siitä, että he kasvonsa menettäen kuorisivat persoonasipuliaan liikaa ihmisille, jotka kiusaantuvat, koska eivät ole riittävän kiinnostuneita tietämään heistä. Viihdyttämisen hallintaan kuuluikin kohderyhmien tunnistaminen suhteessa omiin julkaisusisältöihin.

Elämäjulkaisijat ymmärsivät lukijoidensa arvon ja merkityksen, vaikka monin paikoin korostivatkin kertovansa ensisijaisesti itselleen. He myönsivät lukijoiden tuovan lisäarvoa ja antavan julkai-

sulle pontta (esim. Jani). Viihdyttämällä lukijoitaan he pyrkivät pitämään nämä julkaisuissaan sen jälkeen, kun olivat ulkoasun avulla houkutelleet heidät paikalle. Elämäjulkaisijat iloitsivat myös itse siitä, että heidän juttujaan luettiin, mutta viihdytystaitojen hallinnan perustava syy oli lukijoiden sitouttaminen affektiivisin keinoin. Näin elämäjulkaisijat saivat erityisesti toivomansa lukijat mutta myös potentiaalisen massan osaksi sosiaalista identiteettiötään.

Viihdyttäminen oli suurelta osin kiinnostavana pysyttelyä oikeille lukijoille, mihin myös verkkojulkaisuoppaat viittaavat: jo vuonna 2007 blogioppaat totesivat, että bloggaaja saavuttaa tavoitteensa parhaiten, jos huomioi mille kohderyhmälle kulloinkin kirjoittaa (esim. Kilpi 2007, 4). Kiinnostavuus ja laatu tarkoittivat eri elämäjulkaisijoille eri asioita. Anni pyrki etenkin FB:ssa sanavalmiiseen, nokkelaan esitystapaan, jonka arveli antavan hyvän kuvan hänen toimittajantaidoistaan ja luonteestaan. ”Lämmin asiantuntija” Tarmo taas katsoi julkaisujensa olevan kiinnostavimmillaan silloin, kun asiasisällöt säilyivät selkeinä ja yleistasoisina. Yhteistä kaikille oli kuitenkin se, että he tavoittelivat asiapitoisuuden tai henkilökohtaisuuden määräästä ja korkeaan laatuun pyrkimisestä huolimatta riittävän kevyttä esitystapaa. Näin elämäjulkaisijat välttivät lukijoiden kiusaantumisen henkilökohtaisenkin sisällön yhteydessä ja lisäsivät samaistumisen sekä onnistuneen seurallisuuden mahdollisuutta.

Viihdyttämisen taito oli onnistuneen elämäjulkaisijuuden tekijöistä kenties peräti tärkein, vaikka tutkittavat eivät puhuneet siitä niin suoraan kuin muista. He kuvasivat enemmän viihdytystaitojen käytännön hallinnointia kuin sitä, mitä he keinoillaan tavoittelivat tai miksi. Laatu ja kiinnostavuus kuitenkin näyttäytyivät kaikkien riittävän hyvään elämäjulkaisemiseen olennaisesti kuuluvana, vaikka tutkittavat kuvasivat niitä henkilökohtaisina mieltymyksinä. Viihdytystaitojen mahdollinen puute oli ainoa, joka oli jopa estänyt elämäjulkaisemista. Osasyitä tähän saattoivat olla nimenomaan elämäjulkaisijoita koskeva amatööriyden kritiikki sekä hieman ivallinen media- ja arkikeskustelu, jossa elämäjulkaiseminen näyttäytyi muita verkkokäyttäjää ärsyttävänä arkisten yksityiskohtien vuodat-

tamisena. Osaltaan tämäkin huoli kertoi siitä, että aineistonhankkimisvuosinani 2008–2010 elämäjulkaisijuuden omaksuminen kokonaisuutena ei ollut vielä kovin pitkällä. Huoli hyvästä viihdyttäjäydestä osoitti kyllä jo pidemmälle edennyttä omaksumista kuin esimerkiksi huoli siitä, mikä on liian intiimiä kerrottavaksi. Kuitenkin se viittasi vielä epävarmaan ja häilyvään vaiheeseen, jossa elämäjulkaisijat vasta rakensivat ymmärrystä siitä, millainen elämäjulkaisijan pitäisi olla.

Onnistuneen vastakohtana epäonnistunut elämäjulkaisija näytettyi ainakin huonotapaisena, liikaa yksityisyyttään paljastavana ja huonolaatuisia sisältöjä tuottavana. Tällainen esiintyminen olisi johtanut seurallisen kanssakäymisen hajoamiseen, todennäköiseen kasvojen menetykseen sekä sitä kautta sosiaalisen identiteettityön epäonnistumiseen. Aktiivisesti harjoittamalla ja hallinnoimalla viihdytystaitojaan elämäjulkaisijat pyrkivät varmistamaan kasvojen säilymisen ja seurallisen tilanteen onnistumisen.

He pyrkivät esittämään asiansa tyylikkäästi, innostavasti ja hyvään kieleen puettuna. Esimerkiksi Riitta kertoi olettavansa kieliopillisesti hyvän kielen ja positiivisen asenteen olevan lukijoistakin kiinnostavaa. Laatu osoitti erityisesti hyvä kieli, mutta myös muun materiaalin onnistuneisuus. Anna W. totesi omien taiteellisesti viiritettyjen, huoliteltujen BDSM-kuviensa olevan miellyttävä poikkeus aihetta koskevilla sivustoilla, joiden sisältö pääasiassa edusti epäkiinnostavaa sukupuolielinten massaa. Hän kertoi niiden olevan ala-arvoisia: ”typeriä banaaleja rumia pornokuvia”, joiden kaltaisia Mrs. Whitehope ei ikinä julkaisisi. (Anna W., TK + H.) *Sisällöllinen laatu, esitysstyyli, kieli ja säännöllisyys* olivat teemakirjoituksissa ja haastattelussa eniten esiintyneet viihdyttämistaidon merkit. Näitä asioita lukijat ovat aiemminkin tottuneet odottamaan mediasisällöiltä luotettavuuden merkkeinä (Matikainen, Janne 2009, 73–86; Matikainen, Anna 2013).

Valtaosa elämäjulkaisijoista pyrki aktiivisesti edistämään osaamistaan erityisesti kirjoittajana. Laatuun liittyi silti muutakin kuin hyvä kieli ja esimerkiksi hyvät valokuvat; *tyyli* tai *tyylikkyys* sisälsi monenlaisia asioita. Esimerkiksi pitkään päivittyneellä yleisblogil-

laan vaikuttamaan pyrkinyt Tarmo kertoi pitävänsä tekstejään luonnostilassa joskus viikonkin löytääkseen juuri oikeat ilmaukset ja saadakseen esimerkiksi henkilökohtaisista kokemuksista kummuneet ajatukset muotoiltua yleistasoiksi. Tällaista harkintaa niin sisältöjen ja kohderyhmien suhteen ovat myös sosiaalisen median oppaat ja tietokirjat korostaneet (esim. Kilpi 2007, 4; Lietsala ja Sirkkunen 2008, 19–20; Aalto ja Uusisaari 2009, esim. 73–84; Haasio 2009, 40; 63–64;). Maine ja vaikuttamisen halu ovatkin sosiaalisessa mediassa laajasti sidoksissa siihen, millaisia sisältöjä kukin julkaisee (Matikainen 2009, 43). Mitä harkitummin elämäjulkaisijat muotoilivat kerrontaansa tavoitteidensa mukaiseksi ja ottaakseen lukijat mukaan keskusteluun, sitä pidemmälle he olivat kesytäneet toiminnan käytännölliset järjestelmät (Suominen 2009a, 8).

Myös lukijan näkökulmasta tutkittavat arvostivat erityisesti hyvää kieltä ja kiinnostavaa aihetta sekä tyyliä, kuten Enni: ”Jos aihe on kiinnostava, seuraan blogia jonkun aikaa, jotta näen kiinnostako kirjoittajan tyyli ja keinot esittää asiansa.” (Enni, TK.) Enniä kiinnostivat erityisesti elämäkerralliset blogit. Niiden piti kuitenkin olla omaelämäkerrallisia: Anni Vilkon määritelmän mukaisesti kirjoitushetkestä käsin tulkittuja, suodatettuja ja lukijoille suunnattuja esityksiä aiemmista tapahtumista (Vilkko 1997, 77). Elämäkerrallisuus kiinnosti siitä huolimatta, että tutkittavat tunnustivat ja jossain määrin toistivat sen yhteiskunnallista kritiikkiä (ks. esim. Keen 2008), kuten Hanna N. kirjoittaessaan bloggaamisesta ”itsensäpaljasteluna”. Todellisuudessa hänen kerrontansa osoitti, ettei hän suinkaan esitellyt virtuaalista navanalustaan vaan päinvastoin pyrki peittämään niin paljon kuin mahdollista.

Tyyliä parantaviksi seikoiksi niin tekijät kuin lukijat mainitsivat muun muassa elävyyden (esim. Aune) ja henkilökohtaisen, muttei liian intiimin otteen.¹⁰⁵ Walker Rettberg on todennut tällaisen tyylin osoittavan *henkilökohtaista autenttisuutta* eli luovan mielikuvaa todellisen henkilön luotettavasta kerronnasta. Tämä ei tarkoita, että kaiken pitäisi olla faktatasolla totta: riittää, että lukijat tietävät samankaltaisia asioita olevan olemassa. (Walker Rettberg 2014a, 98–100; vrt. omaelämäkerrallinen sopimus, Lejeune 1989, 3–30.)

Kaija (TK) kirjoittikin blogitekstiensä olevan usein ”faktoista synnytettyä fiktiota”. Elävä ja henkilökohtainen ote toimivat erityisesti intiimin tunnelman ylläpitäjinä ja hyödyttivät näin sekä tekijöitä että lukijoita, kuten Cindien harkitut FB-profilikuvat, joissa hänen kasvonsa katsoivat aina ylintä statuspäivitystä (Cindie, H.).¹⁰⁶

Mitä pidemmälle elämäjulkaisijat olivat omaksuneet toimintakäytännöt, hyvien tapojen edellyttämän hallinnan ja viihdytyskeinot, sitä onnistuneemmin he myös pitivät intiimiä tunnelmaa yllä. Pitkälle omaksuttujen viihdytystaitojen myötä hallinnan rajoja saatoi myös rikkoa: esimerkiksi Tiina kertoi, miten ei koskaan kerro parisuhteeseen kuuluvia tai muuten yksityisiä asioita FB:ssa – paitsi, kun kissa kävi nuuhkimassa poikaystävänsä privaattialuetta seksin jälkeen. Tämä oli Tiinasta liian huvittavaa, jotta sen olisi voinut jättää kertomatta. (Tiina, TK.) Tyylytellen tapahtuman viihdyttäväksi tarinaksi hän vältti kasvojen menettämisen, joka olisi estänyt vuorovaikutuksen (Goffman 2012, 30; 61–63). Myös seurallisuus sallii yksityiseen elämäntilanteeseen liittyvät puheenaiheet, mikäli kertoja osaa tyylytellä tapahtuman yleisemmällä tasolla kiinnostavaksi, viihdyttäväksi kaskuksi tai anekdootiksi (Simmel 1999, 112–130).

Nokkeluus ja hauskuus näyttäytyivätkin tavoiteltuina tyylikeinoina. Esimerkiksi Anni kertoi olevansa ehkä liikaakin takertunut Facebookissa älyllisen hauskuuttamisen esittämisen kiemuroihin, ja kertoi siksi pitävänsä LiveJournaliaan paikkana, jonne sai kirjoittaa ”huonompaa” eli kielellisesti huolettomampaa, intiimimpää tekstiä. (Anni, TK + H.) Tyylikeinona toimi myös näyttävyyks, jota esimerkiksi Sampo tavoitteli matka- ja luontokuvillaan (Sampo, H, Flickr). Säännöllisyyttä kaipasivat erityisesti lukijat: Minna-Maijalla oli suuri tarve lukea läheisten matkablogit joka päivä, into tietää, ”mitä on tapahtumassa, miltä paikat, jossa he liikkuvat näyttävät, seurata kartalta päivä päivältä, miten purjevene etenee Jämeellä.” (Minna-Maija, TK.)

Elämäjulkaisijat tiedostivat lukijoiden läsnäolon ja heidän tarpeensa. He kuvasivat niitä pääosin hyvänä asiana: potentiaalinen julkisuus johdatti keskittymään tekstin muotoiluun ja säännölliseen tuottamiseen (esim. Hanna L.). Joidenkin mielestä tämä kuitenkin

asetti paineita, vaikka oman elämän jäsentäminen olisi ollutkin ensisijainen tavoite. Janin (TK) mielestä lukijat huomioidessa laadun tuli pysyä korkeana ja julkaisutahdin tiiviinä. Tämä ei edellyttänyt, että lukijat olisivat tuttuja, päinvastoin: potentiaaliset, tuntemattomat lukijat edustivat ohikulkijoiden massaa. He eivät olleet läheisiä, mutta kuitenkin uudelleen kohtaamisen mahdollisuus oli suuri. Tämä tarkoitti, että elämäjulkaisijat pelkäsivät menettävänsä kasvonsa juuri potentiaalisten lukijoiden silmissä: läheisten silmissä kasvojen menetys ei tapahdu kovin helposti. (Goffman 2012, erit. 25–33.)

Elämäjulkaisijat huolehtivat tyylistä ja laadusta jatkuvasti. He myös lisäsivät mielikuvaa säännöllisyydestä muun muassa ”istuttamalla”¹⁰⁷ (*embedding*) vaikkapa blogiinsa FB- tai Twitter-sisältöjä. Riitalla ne näkyivät jo 2010 blogin sivupalkissa päivittyvinä syöteinä (Riitta, H, B). Tämä loi tuntua jatkuvasta ajankohtaisuudesta, vaikka blogi ei olisi hetkeen päivittynyt. Tällaiset taidot liittyivät olennaisesti sellaiseen seurallisuuteen jota Simmel kuvaa: niiden avulla elämäjulkaisijat tavoittelivat innostavaa, intiimistä riittua keskustelua, jota käytiin sellaisella tasolla, että osallistua voi kuka tahansa¹⁰⁸. Elämäjulkaisijoilla ”kuka tahansa” tarkoitti kyseisen julkaisun oletettuja ja/tai toivottuja lukijoita, esimerkiksi Tarmon ja Eerikan käsityöblogeissa toivottuja keskusteluun osallistujia olivat muut käsityöharrastajat ja -ammattilaiset, joiden kanssa seurallisuus parhaiten saattoi onnistua. Vakavaa vapaa-aikaa käsittelevät elämäjulkaisijat eivät siis mitenkään olleet suljettuja pois seurallisuuden piiristä.

Käytöstapojen ja hallitun seurallisuuden tärkeä asema liitti tämän vaiheen ensi näkemältä käytännön tason sisäistämiseen, jonne *käytös* Hårdin ja Jamisonin teoriassa asettuu. Tarkemmin katsoen elämäjulkaisijat kuitenkin ammensivat tapakulttuuriinsa erityisesti koti- ja koulukasvatuksesta sekä tietoyhteiskuntapuheesta. Näin ollen pitkälle omaksuttu elämäjulkaisijuus näytti edellyttävän siirtymistä teknisen käytön tasolta *diskursiivisen sisäistymisen tasolle*, merkitysten kautta tutuksi tekemiseen (Hård ja Jamison 2005, 14; Suominen 2009a, 8).

Onnistuakseen mahdollisimman hyvin elämäjulkaisijuus edellytti siis yhtä aikaa intiimiä tunnelmaa, hillittyjä käytöstapoja ja säkenöivää seurallisuutta. Huoli näiden seikkojen välisen ristiriidan aiheuttamista ongelmista kertoi siitä, että vuosien 2008–2010 aikana tämä omaksumisen vaihe oli vielä kesken. Elämäjulkaisijat kuitenkin pyrkivät tässä vaiheessa aktiivisesti ymmärtämään omaa toimintaansa ja itseään sen tekijöinä. Ristiriitaisilta näyttäviä onnistuneen elämäjulkaisemisen ominaisuuksia tavoitellessaan he loivat ja ylläpitivät *hyvän elämäjulkaisijan säännöstöä*.

Tämä ”hyvyys”, jonka käsite on hyvin yksilöllinen eikä sille ole tarkkaa määrittelyä, on ideaali. Aiemmassa artikkelissani olen todennut sen tarkoittavan ”esimerkillisen elämäjulkaisijan ja erinomaisten internetin käyttäjän ihannekuva” (Östman 2011a, 23). Hyvä elämäjulkaisija rakentui osittain tutkittavien toimissa, mutta ennen kaikkea heidän niitä koskevassa kerronnassaan. Kaikki – nekin, jotka eivät julkaisseet verkossa mitään – kuvasivat hallintaa ja seurallisuuden edellytyksiä asioina, joita elämäjulkaisijoilta voitiin odottaa. Hallinnan avulla saavutettu hillitty vaikutelma ja uudenlainen seurallisuus olivat riittävän hyvän ja hyväksyttävän elämäjulkaisijuuden *normit*.

Muut elämäjulkaisijuutta vastaavia läsnäolon tapoja verkossa tutkineet ovat nimittäneet sitä esimerkiksi *mikrojulkisuudeksi* ja *minäbrändäykseksi* (esim. Marwick 2010, 218–361; Senft 2013, 346–354). Tämän ajatuksen oletus on, että elämäjulkaisijoiden kaltaiset verkkotoimijat tavoittelevat hyödykemäistä verkkoläsnäoloa: että he rakentavat ja ylläpitävät verkkoidentiteettejään kuin tuotemerkkejä, joille pyrkivät antamaan yleisöä houkuttelevia ominaisuuksia ja joita he markkinoivat lukijoilleen kuin yrittäjä tuotettaan kuluttajille. Heidän mukaansa tällainen julkisuus ja kuuluisuus syntyvät aina suhteessa siihen, ketkä sitä tuottavat ja millaisissa puhe-tavoissa. Julkkis ei voi olla olemassa ilman yleisöään ja mediaa, jotka hänen itsensä ohella tuottavat hänen julkisuuttaan. Kyseessä on kulttuurinen muodostelma, joka koostuu esittämisen, puheen ja teollisuuden (mediakoneistot ja -mekanismit) tasoista sekä sosiaali-

sesta funktiosta. (Turner 2010, 11–20.) Elämäjulkaisijaksi tulossa oli mahdollista havaita samankaltaisia elementtejä.

Elämäjulkaiseminen ei missään yksilöllisen omaksumisen vaiheessa suoraan vastannut mikrojulkisuutta – esimerkiksi tietoisien minäbrändin rakentamista elämäjulkaisijat kuvasivat keskimäärin vähän (vain 6/30 tutkittavaa), kun taas Senftin ja Marwickin näkemyksissä tietoinen ja keskittynyt julkisuuden tavoittelu ja edistäminen on keskeinen osa kaikkea sosiaalisen median julkaisemista. Sosiaalinen funktio kuitenkin toteutui elämäjulkaisemisessa samalla tavoin. Olihan sosiaalinen identiteettityö menettelytavoiltaan vaikiintuneen elämäjulkaisemisen lähtökohtainen tavoite.

Tutkittavat tarvitsivat sosiaalista ympäristöään myös vakiinnuttaakseen elämäjulkaisijuutensa, sillä hyväksyttävän julkaisijuuden (ja julkaisemisen) määrittelyt tapahtuivat pitkälti ilmiötä ympäröivässä puheessa. ”Hyvä elämäjulkaisija” syntyi diskursiivisen efektin kautta: välineellisen esittämisen (eli mediaation) ja aktiivisen tuotannon tuloksena syntyvä hahmo eroaa henkilön alkuperäisestä oman itsensä representoinnista (Turner 2010, 14).

Elämäjulkaisemisen käytäntöjen omaksuminen ei vielä yksin osoittanut pitkälle edennyttä omaksumista kuten ei huoleton suhtautuminen yksityisyyteenkään sellaisenaan. Hyvän elämäjulkaisijan ihannehahmo kuitenkin hallitsi ja hallinnoi julkaisemistaan tarkkaan. Hän noudatti hillittyä linjaa, johon kuuluivat hyvien tapojen oppiminen ja aktiivisesti hyvään elämäjulkaisijuuteen pyrkiminen. Lisäksi tuli osoittaa kykyä hallita yksityisyyden ja julkisen välistä rajaa sekä seurallisuutta. Yksityisyyden hallinta limityi vahvasti mediaymmärrykseen: se tapahtui oman nimen käyttöä, kerrontaa ja julkaisukynnystä hallinnoimalla. Hyvä viihdyttäminen edellytti laatua, tyyliä ja säännöllisyyttä. Siihen kuului myös intiimin tunnelman ylläpito: lukijoiden kiinnostuksen säilyttäminen oli välttämätön edellytys elämäjulkaisemisen päätavoitteelle, sosiaaliselle identiteettityölle.

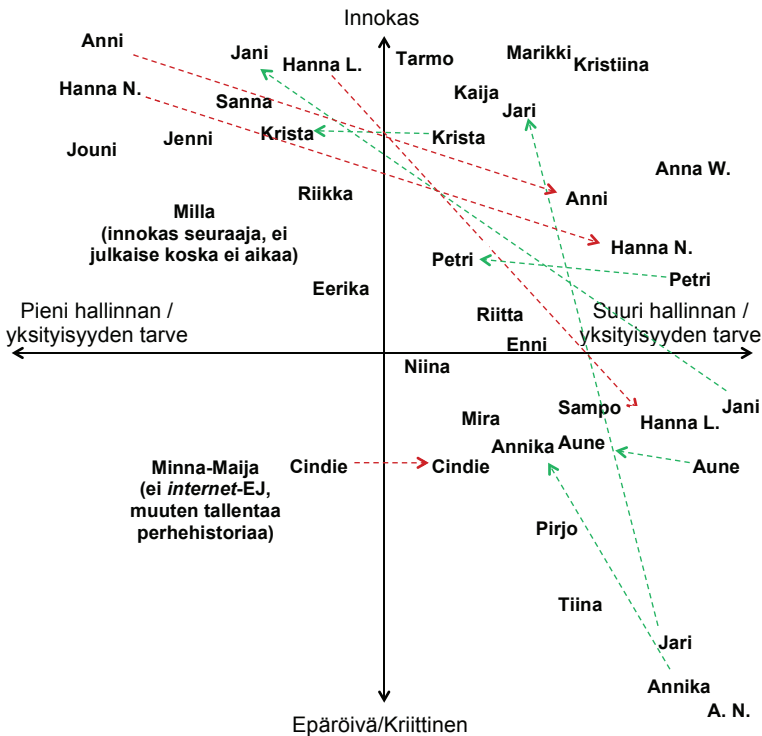
Oliko hyvän elämäjulkaisijan sitten todella noudatettava kaikkia näitä käytäntöjä? Koska kyseessä oli tavoiteltu ihannekasitys, sen täydellinen saavuttaminen ei ollut mahdollista eikä välttämä-

töntäkään. Hyvä elämäjulkaisija näyttäytyi tutkittavien puheessa *täydellisesti omaksuttuna elämäjulkaisijuutena*. Tämän saavuttaminen olisi edellyttänyt niin käytännön, organisatorisen kuin diskursiivisen tasonkin kaikkien osa-alueiden (menettelytavat–rutiinit–käytös/identiteetti; säännöt–instituutiot–liikkeet; kieli–kielioppi–merkitykset: ks. Suominen 2009a, 8) näkyvää esiintymistä omaksumisprosessissa, mitä ei tapahtunut. Kyse oli kuitenkin yksilötasolla tapahtuvasta omaksumisesta, joten on mahdollista, etteivät kaikki teorian osa-alueet näyttäyty siinä missään vaiheessa. Yksilöllinen omaksuminen eteni jo 30 tutkittavan joukossa hyvin eriaikaisesti ja erilaisista lähtökohdista käsin.

Hallinnan tarpeen ja hallinnointikäytäntöjen korostamisella oli joka tapauksessa suuri rooli siinä puheessa, jolla elämäjulkaisijat rakensivat toimijuuttaan. Myös Walker Rettbergin mukaan käytämme verkkoteknologioita nimenomaan nähdäksemme ja muokataksemme itseämme. Hallinta on yksi tämän toiminnan tärkeimmistä elementeistä. (Walker Rettberg 2014b, erit. 1–19; 87–88.) Rettberg ei liitä tätä tarvetta ja sen käytäntöjä laajempaan kokonaisuuteen: huomio kuitenkin vahvistaa käsitystäni siitä, että elämäjulkaisijat määrittivät sen kautta toimintaansa olennaisella tavalla. Käytännön hallinta näytti usein kevyemmältä kuin millaisena julkaisijat esittivät sen tutkijalle puhuessaan. Hallinta ja hallinnointi myös muuttuivat.

Kuvio 20 kuvaa eri tutkittavien hallinnan tarvetta. Siinä esiintyvät nuolet osoittavat tämän tarpeen näkyviä muutoksia tutkimusprosessin aikana. Mitä suurempaa hallinnan ja yksityisyyden tarvetta elämäjulkaisija kuvasi, sitä varhaisemmassa omaksumisprosessin vaiheessa hän tavallisesti oli. Hallinnan tarve kasvoi vain neljällä tutkittavalla, jotka kaikki olivat verkonkäyttäjiä jo varhain 2000-luvulla. Hallinnan tiukentuminen liittyi yksilötasolla tavallisesti huonoihin kokemuksiin tai tutkittavien mainitsemaan ”ihmisenä kasvamiseen” eli murrosiän ja varhaisaikuisuuden jälkeen tapahtuneeseen kypsymiseen. Tässä vaiheessa identiteettityön tarve väheni. Yleisemmällä tasolla kyse oli netin kasvamisesta ”liian isoksi”. Hieman useammalla, kuudella, näkyi erittäin selviä merk-

Kuvio 20. Elämäjulkaisijoiden hallinnan tarve ja sen muutos.

kejä hallinnan höllentymisestä. Jokaisessa tapauksessa höllentymisen liittyi olennaisesti Facebookin omaksumiseen.

Muuttuipa hallinnan tarve kumpaan suuntaan tahansa, suhde siihen keveni. Vaikka elämäjulkaisemisen käytännöt olisikin omaksumattu hyvin, suhde siihen saattoi olla pitkään epävarma ja huolen sävyttämä. Huoli väheni, kun julkaisija löysi itselleen sopivat rajat ja määrittä itsensä elämäjulkaisijana suhteessa hyvän elämäjulkaisijan ihanteeseen. Elämäjulkaisijoiden tuli siis suhteuttaa henkilökohtaisesti omaksumansa käytännöt oppimaansa hyvään käytökseen ja elämäjulkaisemista koskevaan keskusteluun. Näiden kautta hallinnan tarve muuttui. Käytännössä se saattoi yhtä hyvin vähe-

tä kuin lisääntyä, mutta tutkijalle suunnatussa puheessa se korostui. Suhtautuminen omiin julkisuusvalintoihin oli kuitenkin tässä vaiheessa tasapainoista, ja selkäpiihin sisäistetyt käytännöt osoittivat aiempaa pidemmälle ehtinyttä omaksumista. Henkilökohtaisen tason täydentäminen hallinnan ymmärryksellä ei vielä kuitenkaan riittänyt tarpeeksi hyvään elämäjulkaisijuuteen. Se oli erottamattomasti limittynyt toiseen normiin: riittävän hyvä elämäjulkaisija tiedosti hallinnan lisäksi seurallisuuden merkityksen.

Simmelin seurallisuus-käsite soveltui osittain sellaisenaan elämäjulkaisijoiden vaalimaan lukijasuhteeseen, mutta siinä oli eräs merkittävä ero. Elämäjulkaisijat *tarvitsivat* intiimiä. Heidän oli seurallisuutensa ohessa ylläpidettävä luottamuksellista lukijasuhdetta, jotta sosiaalinen identiteettityö voi onnistua. Intiimin tunnelman luomista ja seurallisuutta ei kuitenkaan ollut mahdollista erotella, sillä ne tapahtuivat samoissa kerronnan tiloissa, samoissa teksteissä ja samoissa keskusteluissa. Seurallisuus sai siis uusia piirteitä.

Simmel tarkastelee yhteiskuntaa sisällön ja muodon yhdistelmänä. Sisällöt ovat ihmisten yksilöllisiä tarpeita, pyrkimyksiä ja viettejä. Ne eivät itsessään ole yhteiskunnallisia. Niistä tulee sitä vasta saadessaan muodon eli kontekstin, jossa samaa pyrkimystä tavoittelevat yksilöt vuorovaikuttavat. Kun sisällöt (esim. nälkä tai lisääntymisvietti) vuorovaikuttavat muodossa (esim. ateriat tai avioliitto), syntyy kokonaisuus, jota Simmel nimittää yhteiskunnaksi tai mieluummin *yhteiskunnallisuudeksi*. Hän korostaa, että yhteiskunnallisuus voi toteutua pienemmässäkin mittakaavassa kuin esimerkiksi kansallisella tasolla. Voimme 2000-luvulla nimittää blogosfääriä tai FB-verkoston kaltaisia pienen mittakaavan yhteiskunnallisuuksia myös yhteisöiksi. On kuitenkin muistettava että kyseessä on säännelty kokonaisuus.

Simmelin mukaan *puhdas* eli *formaali*, *muodollinen* sosiologia tarkastelee nimenomaan muotoja, sillä ilman niitä ei olisi yhteiskuntia. Seurallisuus on tässä eräänlainen ”supermuoto”: se sisältää kaikki muut sosiaalisuuden muodot. Se syntyy, kun ihmisen sosiaalinen vietti, tarve olla muiden ihmisten kanssa, alkaa tavoitella yhteiskunnallistumista. Vakavassa elämässä pyrimme välittä-

mään viestejä eli puhumme sisällön vuoksi. Seurallisuudessa vain puhe itse, sen muoto merkitsee. Keskustelunaiheet ovat satunnaisia ja vaihtelevia, mutta kiehtovia: sananvaihto on vilkasta ja viehättävää. Tärkeintä ovat silti henkilöt. Seurallisuuden ilo on sidottu tasapuolisuuteen, ja se onnistuu vain osallistujien tietäessä toisistaan riittävästi, jotta voivat kohdata toisensa keskustelussa ikään kuin tasavertaisina. Tämä edellyttää äärielementtien syrjäyttämistä, eikä yksilö voi olla liian yksilöllinen. (Simmel 1999, 112–130.)

Syvästi henkilökohtaiset elementit eivät kuulu seurallisuuden piiriin. Paitsi, että niihin on vaikea ottaa tasapuolisesti kantaa, osallistujilla on myös oikeus olla joutumatta todistamaan impulsiivisuutta, negatiivisia piirteitä tai muita epämiellyttävyyksiä. Toisaalta se, mitä tutkittavat kuvasivat arkiseksi, banaaliksi tai turhaksi, on myös Simmelin mukaan seurallisuutta tuhoava tekijä: se on liiallisen intiimin tympeä vastakohta, liian yleiselle tasolle tuotu seuranto. Hänen ”seurallinen ihmisensä” onkin intiimin rajalle pysähtyvä muotoutuma. Seuralliset tilanteet koetaan usein vapauttavina, aitoina ja luonnollisina – rentouttavina. Todellisuudessa ne kuitenkin rakentuvat pidättyväisestä, tahdikkaasta tyylyittelystä. Tahdikkaus taas on juuri persoonallisuuden, intiimin, hillintää. (Simmel 1999, 112–130.)

Seurallisuuden käsitettä on muokattu aiemminkin. Ilpo Koskinen ja kumppanit kirjoittavat kännykkäkuvien käyttöä tutkiessaan kuvaseurallisuudesta (Koskinen ym. 2001, 36–37). Yhdeksän vuotta myöhemmin Jaakko Suominen on todennut seurallisuuden käsitteen soveltuvan myös sosiaalisen median määrittelyyn. Hänen ja kahden muun kirjoittajan mukaan *mediaseurallisuus* kuvaa hyvin sosiaalisen median toiminnan luonnetta leikkisänä ja keveänä. (Multisilta ym. 2010, 10; elämäjulkaisemisen leikkillisyydestä ks. myös Östman 2011b, 22–36.) Myös sosiaalisen median faattisuus eli viestinnän merkitys viestintäkanavaa ylläpitävänä toimintana viittaa mediaseurallisuuteen: siinä viestinnästä on nimenomaan poistettu sisällöllinen taso ja tilanteen pääasiallinen tavoite on seurallisuuden onnistuminen. Faattinen viestintä rakentaa sosiaalista läsnäoloa. (Jakobson 1958/1981.)

Viestintäkanavan ylläpitäminen seurallisuudella on elämäjulkaisijoiden tärkeä tavoite, mutta se ei esiinny yksin, vaan mahdollistaa ja ylläpitää yhtä tärkeää tavoitetta: sosiaalista identiteettityötä, jonka intiimi tunnelma väistämättä kuuluu. Tästä syntyy se ristiriita, joka vaikeuttaa elämäjulkaisemisen omaksumisprosessia sekä ylläpitää narsismi- ja itsensäpaljasteluretoriikkaa.

On muistettava, että Simmelin 1800–1900-lukujen vaihteen yhteiskunta oli varhainen moderni yhteiskunta. Siinä vallitsivat josain määrin erilaiset yhdessäolon normit kuin 2000-luvulla, jonka julkisuuskulttuuri muuttuu koko ajan sallivammaksi. Julkisuuden intimisoituminen (ks. Näre 2005) ei toki ole uusi ilmiö. Habermasin mukaan tämä kehitys on alkanut jo 1600-luvulla, kun ydinperheen merkitys kasvoi, ja esimerkiksi kodin julkisia tiloja lakattiin erottelimesta yksityisistä niin selvästi kuin aiemmin. Seuraava vuosisata toi kirjeromaanit, joissa intiimi minuu tarjottiin lukijoiden mielenkiinnon kohteeksi. Tämä lisäsi ihmisten kiinnostusta itsetuntemukseen, inhimilliseen kokemukseen ja toisten tunteisiin: kirjallisesta julkisuudesta tuli paikka, jonka odotettiin tarjoavan elämäntarinoita. (Habermas 2004/1962, 55–96.)

1900-luvulle tultaessa kulttuuri muuttui opittavasta sivistyksesestä kulutettavaksi viihteeksi, mikä lisäsi intimisoitumista. Samalla yksityiselämä julkistui uudelleen, kun amerikkalaisen esikaupungin tyyppisesti kotien pihat olivat lähellä liikkuvien nähtävillä ja yhteisöllisen huolenpidon merkitystä alettiin korostaa. Habermasin mukaan hänen kirjoittaessaan alun perin 1962 julkaistua teostaan medioissa lisääntyivät *human interest*- eli ihmisläheiset, yksilön kokemuksia korostavat sisällöt ja uutisten editointi viihteelliseksi tarinoiksi. Hän katsoo julkisuuden ja yksityisyyden alueiden tuolloin kietoutuneen jo lähes erottamattomasti yhteen. (Habermas 2004/1962, 211–264.)

Habermasin mukaan julkisuuden intimisoituminen on tapahtunut erittäin pitkällä aikavälillä, mutta 1800-luvun lopulta on riittävän pitkälti 2000-luvulle, jotta havaittavaa muutosta on ehtinyt tapahtua. Julkisuuskulttuuri kokonaisuudessaan on 2000-luvulla sallivampaa kuin Simmelin aikaan, mutta elämäjulkaiseminen myös

edellytti alusta lähtien tiettyä intiimin määrää. Viitekehystä rakentavat tiedot, kuten keskustelijan yhteiskunnallinen asema, perhesuhteet, ammatti, ikä ja vastaavat, jäivät verkossa usein pois viestinnästä. Mitä vähemmän faktoja elämäjulkaisija kertoi, sitä tärkeämpää hänen oli herättää lukijoidensa luottamus intiimillä tunnelmalla. Intiimi tunnelma liittyi myös olennaisesti omaelämäkerrallisen rehellisyysopimuksen edellyttämään aidon minuuden ilmaisemiseen. Intiimin tunnelman ohella ristiriitaa lisäsi se, että sisäinen ymmärryksemme sopivasta ja epäsopivasta ei ole pysynyt julkisuuskulttuurin vauhdissa. Asenteet ja arvot muuttuvat varsin hitaasti etenkin teknologiakehitykseen verrattuina (ks. Puohiniemi 2002 ja 2006¹⁰⁹). Seurallisuuskäsityksemme mukailee edelleen intiimin kieltävää seurallisuutta. Tuossa käsityksessä ”intiimi” tarkoittaa samaa kuin ”yksityinen”, siis sitä, mikä kuuluu vain henkilölle itselleen. Elämäjulkaisemisessa intiimi kuitenkin viittasi luotamukselliseen, yksityinen poisjätettävään.

Jos elämäjulkaisijoiden seurallisuus tällä tavoin salli, jopa edellytti intiimiä, on selvää ettei sitä voi kutsua Simmelin tarkoittamaksi seurallisuudeksi. Mediaseurallisuus viittaa selvemmin elämäjulkaisijoiden harjoittamaan intiimiin seurallisuuteen, mutta kattaa kovin laajan alueen: mediaan kun kuuluvat niin lehdistö kuin televisiokin. Siksi nimitän elämäjulkaisijoiden harjoittamaa seurallisuutta *verkkoseurallisuudeksi*. Hyvät viihdytystaidot ovat siinä olennaisia, ja yksityisalueen hallinnan tärkeydestä huolimatta mukaan oli välttämättä ujutettava kohtuullinen määrä intiimiä.

Hallinnan kautta näkyvä itsehillintä ja verkkoseurallisuus olivat elämäjulkaisijoiden toiminnalleen määrittämiä *normeja*. Normeissa muodostui *hyvän elämäjulkaisijan* ideaali, joka esiintyi hillitysti ja hallitusti, mutta intiimiä tunnelmaa ylläpitäen; hyvä elämäjulkaisija toimi verkkoseurallisuuden periaatteita noudattaen. Seuraavaksi tarkastelen sitä, mihin normittaminen sijoittui omaksumisproses-
sissa.

Elämäjulkaisijan normien omaksuminen

Edellä tarkastelin, miten elämäjulkaisijat rakensivat varsinkin tutkijalle puhuessaan hyvän elämäjulkaisijan ideaalia. Mediatutkijat Sidonie Smith ja Julia Watson ovat esittäneet, että elämäkerronta verkossa on vain näennäisesti omassa hallinnassa ja todellisuudessa suhteellista kaikkiin mahdollisiin suuntiin. Smith ja Watson ovat myös sitä mieltä, että verkossa identiteettityötä tekevät vain kuvittelevat kertovansa ”oikeasta minästään”, kun itse asiassa toimivat internet-ympäristöjen ehdoilla ja niiden ohjaamina. (Smith ja Watson 2014, Kindle-versio 1574–1586/6999.) Omassa tutkimuksessaani esimerkiksi palvelujen toimintaa ohjaava vaikutus kuitenkin näkyi lähinnä elämäjulkaisijuuden alkuvaiheessa, etenkin jos aloittamiseen liittyi ajautuminen ilman omia tavoitteita. Mitä pidemmälle elämäjulkaisijat omaksuivat toiminnan käytännöt, sitä omaehtoisemmaksi julkaiseminen muuttui. Tämä ei tarkoittanut vapaata tai säätelemätöntä – pikemminkin päinvastoin.

Hyvän elämäjulkaisijan toiminta oli aina *hillittyä* ja onnistuneesti *verkkoseurallista*. Nämä olivat elämäjulkaisemisen sääntöjä ja *normeja*. Elämäjulkaisijat loivat niitä sekä keskinäisissä yhteisöissään että niiden ulkopuolisissa suhteissa määritellen säännöt muun muassa elämäjulkaisijuuden kritiikkiin, omaksumaansa kasvatuksen ja suomalaisen tietoyhteiskuntaan soveltuviksi. Omaksuminen olisi siis Hårdin ja Jamisonin teorian perusteella siirtynyt diskursiiviselle tasolle (säännöt, lait; Hård ja Jamison 2005, 14; Suominen 2009, 8). Käytännössä elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessi tapahtui edelleen yksilön käytännöllisessä kontekstissa. Normit määrittivät sitä, miten yksittäisen elämäjulkaisijan oli suositeltavaa toimia elämäjulkaisijoiden joukossa. Ne ilmensivät elämäjulkaisijuuden *syvenevän omaksumisen vaihetta*.

Normeilla tarkoitin tässä sosiologiassa määriteltyjä yhteisön jäsenille yhteisiä säännöstöjä, sosiaalisia faktoja. Émile Durkheimin mukaan sosiaalinen fakta on kiteytymä, valtaa käyttävä voima, joka vaikuttaa yksilöihin. Sen läsnäolo eri tilanteissa taas on tunnistettavissa siitä, että yrityksestä loukata tätä faktaa seuraa rangaistus tai

vähintään voimakas vastustus. Durkheimin mukaan normi on kollektiivinen tila, joka on yksilöissä koska se on läsnä kokonaisuudessa: omaksumme normit, koska ne ovat ”ikivanhoja auktoriteetteja” (Durkheim 1982, 39). (Durkheim 1982, 33–42.)

Durkheimilainen normiteoria korostaa yhteiskunnan valtaa yksilön yli, mutta elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä ei täysin pätenyt. Edellä esitetyt hillintä ja verkkoseurallisuus olivat hyvän elämäjulkaisijuuden normeja, ja elämäjulkaisijat myös tunnistivat ne sellaisiksi. He esittivät voimakasta kritiikkiä mielestään huonoa elämäjulkaisijuutta eli normista poikkeamista kohtaan. Elämäjulkaisijat olivat kuitenkin keskellä uuden teknologiavälitteisen toiminnan omaksumisprosessia: he eivät pelkästään omaksuneet toiminnan normeja, vaan olivat aktiivisesti mukana määrittämässä niitä. Näin he todella ottivat riehuvan elämäjulkaisemisen hallintaansa (vrt. Berker ym., 2006, 2) taltuttivat sen talutusnuoraan ja antoivat julkaisijuudelle tarkat rajat, joiden puitteissa siitä tuli hyvää ja hyväksyttävää.

Voimakas ympäröiviin keskusteluihin suhteuttaminen viittasi Hårdin ja Jamisonin teorian *diskursiivisen sisäistämisen tasolle*. Elämäjulkaisijat kuitenkin loivat puheessaan hyvän elämäjulkaisijan normiston, joka alkuperäisessä teoriassa sijoittuisi *organisatoriselle tasolle* sääntöjen ilmenemisen yhteyteen. Siinä oli piirteitä myös aktiivisesta kesyttämisestä ja elämäjulkaisijuuden tekemisestä rutiininomaiseksi, selkärangasta hallituksi. Hårdin ja Jamisonin teorian taulukko esittää, että sääntöjen ja lakien luominen ja ylläpitäminen liittyvät erityisesti organisatoristen rakenteiden omaksumiseen. (Taulukko 21a. Ks. lihavoidut kohdat.)

Elämäjulkaisijat kuitenkin loivat ja ylläpitivät hyvän elämäjulkaisijan normeja diskursiivisen sisäistämisen kautta. Käytännössä normit säätelivät sitä, miten hyvä elämäjulkaisija hallitsi ja hallinnoi julkaisijuuttaan. Ne määrittivät, millaiset toimintatavat olivat suotavia ja hyväksyttäviä, millaiset eivät. Hyvän elämäjulkaisijan normien luominen osoitti toimijuuden kesyttämistä ja hallintaa. Normit auttoivat elämäjulkaisijoita ja heidän lukijoitaan ymmärtämään sosiaaliseen identiteettityöhön tarvittua intiimiä tunnel-

Analyttinen taso	Ilmiöiden taso		
	Asiat ja esineet	Järjestelmät	Rakenteet
Diskursiivinen sisäistyminen	Merkitykset: Tuttuuntuminen, tutustuttaminen	Kielioppi: Järjestyminen, järjestäytyminen	Kieli: Muutokset
Organisatorinen välittäminen / välittyminen	Liikkeet: Levittäminen	Instituutiot: Sisällyttäminen johonkin, insituaalistuminen	Säännöt, lait: ammattillistaminen, erikoistuminen
Käytännöllinen taso: Käyttö	Käytös, identiteetti: Sisäistäminen, omaksi tekeminen	Rutiinit: Kotouttaminen, kesyttäminen	Menettelyt ja tavat: Tottuminen, tavalliseksi tekeminen ja tuleminen

Taulukko 21a. Elämäjulkaisijuuden yhteisöihin suhteutettu omaksuminen Hårdin ja Jamisonin mukaan. (Hård ja Jamison 2005, 14. Suomennos S. Ö. Suomisen 2009, 8 perusteella.)

maa. Elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden normittaminen sijoitui siis todellisuudessa omaksumisen *käytännölliselle* eli *käytön tasolle* (Taulukko 21b). Se oli elämäjulkaisijuuden kesyttämistä sanan varsinaisessa merkityksessä: sen koulimista villistä sudesta kotikoiraksi, joka oli kaikissa tilanteissa rutinoidusti omistajansa hallinnassa.

Elämäjulkaisijuuden henkilökohtainen, pääasiassa jokaisen omista lähtökohdista tapahtuva omaksuminen sijoittui Hårdin ja Jamisonin taulukon oikeaan alakulmaan, käytännöllisen tason me-

Analyttinen taso	Elämäjulkaisijuuden taso		
	Ympäröiviin yhteisöihin suhteutettu (syvenevä omaksuminen)		
	Rutiinit		
Käytännöllinen taso: Käyttö	Käytös, identiteetti: Hyvinä elämäjulkaisijana esiintyminen	Rutiinit: Elämäjulkaisijuuden hallinta omakohtaisesten ja yhteisten sääntöjen puitteissa eli elämäjulkaisijuuden normien luominen	Menettelyt ja tavat: Elämäjulkaisijuutta koskevien keskustelujen huomioiminen ja soveltaminen eli yksilötason diskursiivinen sisäistäminen

Taulukko 21b. Elämäjulkaisijuuden normien luominen.

nettelyjen ja tapojen omaksumisen sarakkeeseen. Samalla se sisäl-
si kuitenkin kaikki alkuperäisen teorian käytännön osa-alueet. Ehkä
hieman yllättävästi elämäjulkaisijuuden diskursiivinen sisäistämi-
nen ja siitä seuraava hallinta liittyivät nekin käytännön omaksumi-
seen. Ne sijoittuivat ilmiöiden tasolla keskimmäiseen *rutiinien* sa-
rakkeeseen, sillä ne osoittivat elämäjulkaisijuuden kesyttämistä ja
kotouttamista. Samalla ne etenivät, kuten yksilöllinen menettely-
tapojen omaksuminenkin, taulukossa oikealta vasemmalle. Rutiini-
nit sisälsivät edellä mainitsemani diskursiivisen tason sisäistämisen
sekä Hårdin ja Jamisonin (2005, 14) organisaatioiden tasolle sijoit-
taman sääntöjen luomisen:

Käytännön menettelytapojen tasolla elämäjulkaisijat *sisäistivät*
toiminnan diskursiiviset ulottuvuudet eli huomioivat ilmiötä koske-
vat keskustelut ja sovelsivat niitä yksilötasolla omaksumaansa elä-
mäjulkaisijuuteen. Käytännön rutiineihin kuului elämäjulkaisijuu-
den hallinnan mahdollistavien *normien luominen ja ylläpitäminen*
sekä puheessa¹¹⁰ että toiminnassa. Käytöksen ja identiteetin tasolla
taas hyvän käytöksen ja verkkoseurallisuuden normit toimivat elä-
mäjulkaisijan päätavoitteen, sosiaalisen identiteettityön, mahdollis-
tajina: ne auttoivat elämäjulkaisijaa onnistumaan sopivantasaisen
intiimin tunnelman luomisessa ja lukijaa ymmärtämään tavallista
seurallisuutta korkeamman intiimin tason.

Olen tutkimuksessani edennyt elämäjulkaisijuuden käytännön
tason omaksumisessa oikealta vasemmalle, menettelytavoista rutiini-
neihin. Teoksen viidennessä osassa tarkastelen sitä, miten elämäjul-
kaisijat vielä syvemmin *sisäistivät* tämän toimijuuden, jonka osa-
alueita pyrkivät esittämini keinoin omaksumaan.

SYVÄOMAKSUMINEN

Toimijatyyppistä rooliksi

Edellä kuvasin elämäjulkaisijuuden omaksumisen *alustavaa vaihetta* ja *syvenevää omaksumista*: sitä, miten elämäjulkaisijuuden omaksuminen eteni ensin julkaisemisen teknisten ympäristöjen ja ilmaisukäytäntöjen harjoittelun ja vakiinnuttamisen kautta sosiaalisen identiteettityön edellytyksen, intiimin tunnelman, omaksumiseen. Henkilökohtaista omaksumisprosessia ympäröi elämäjulkaisijan kontekstiyhteisöihin suhteutettu syvenevä omaksuminen, jossa rakentuivat hyvän elämäjulkaisijuuden normit.

Normien säätelemä, rutinoitu elämäjulkaisijuus oli jo melko pitkälle omaksuttua. Tässä vaiheessa elämäjulkaisija otti osin tietoisesti elämäjulkaisijan *roolin* aina osallistuessaan toimintaan. Rooli syntyy, kun jokin toimijatyyppi vakiintuu tietynlaiseksi, ja sen ominaisuudet sekä niiden yleisyys ovat yleisesti tiedossa (Berger ja Luckmann 2000, 87–88). Seuraavaksi tarkastelen tämän perusteella, *mitä tapahtui elämäjulkaisijuuden sisäistämässä eli syväomaksumisessa* (käsitteestä ks. Östman teoksessa Saarikoski ym. 2009b, 263).

Suurin osa tutkittavista oli tutkimusprosessin aikana jo selvästi rutinoituneessa elämäjulkaisijuuden vaiheessa. Heillä oli elämäjulkaisijarooli, joka toimi julkaisuja käsitellessään tietyllä tavalla. He määrittivät itsensä ainakin osittain toiminnan kautta. Näin he olivat siirtyneet tai siirtymässä rutinoituvasta sisäistäväään eli *syväomaksumisen* vaiheeseen. Lähes puolet oli jo aineistonhankintavuosina 2008–2010 siirtynyt tai siirtymässä sisäistämiseen. Teemakirjoituksissaan, haastatteluissaan ja julkaisuissaan he eivät suoraan maininneet tätä roolia, vaan kuvasivat pääasiassa sen tekemää toimintaa, kuten aktiivista Facebookin päivittämistä tai säännöllistä blogiin kirjoittamista. Tutkittavista 2/3 eli 21 henkeä kuitenkin tunnistaui ”elämäjulkaisijoiksi” kysyessäni asiaa. (Taulukko 22.)

Tämä tarkoitti, että he tunnistivat itsensä kyseisenkaltaisiksi ja olivat valmiita hyväksymään tämän toimijuuden sekä samalla sille antamani nimen. Myöhempinä vuosina heidän julkaisunsa vahvistivat käsitystä siitä, että sisäistämistä todella tapahtui. Viitteitä siitä alkoi etenkin vuosien 2010–2011 jälkeen näkyä myös rutinoituvassa vaiheessa olleiden julkaisuissa.

Kuusi tutkittavaa ei mielestään ollut elämäjulkaisijoita, mutta tutkijana katsoin heidän soveltuvan määritelmään. Heidän omaksumisprosessinsa näyttivät ensin hyvin keskeneräisiltä esimerkiksi kriittisyyden tai välinpitämättömyyden vuoksi, mutta he puhuivat omasta toiminnastaan monipuolisesti pohdiskellen: nämä elämäjulkaisijat olivat sinut toimintansa kanssa, mutta eivät määrittäneet itseään sen kautta. (Taulukko 22.) Keskeneräiseltä omaksumiselta näyttänyt tilanne olikin merkki siitä, että näillä kuudella ei ollut elämäjulkaisemisen tarvetta; he eivät halunneet ottaa elämäjulkaisijan roolia. Tämä koski myös heistä ainoaa tutkittavaa, jonka katsoin siirtyneen sisäistämisvaiheeseen: Anna W. otti ja otatti BDSM-valokuvia itsestään erityisesti julkaisujaan varten, mutta julkaisut ja julkaiseminen eivät olleet tässä pääasia.

Elämäjulkaisijaksi tunnistautuminen		Omaksumisprosessin pääasiallinen vaihe	
Oli EJ omastaan ja tutkijan mielestä	21	Alustava	–
		Syvenevä	6
		Syväomaksuva/-nut	13
		Ei voinut määritellä	2
Ei ollut EJ omasta mielestään, mutta oli tutkijan mielestä	6	Alustava	–
		Syvenevä	5
		Syväomaksuva/-nut	1
		Ei voinut määritellä	–
Ei ollut EJ omasta eikä tutkijan mielestä	3	Alustava	2 (lukijoita)
		Syvenevä	–
		Syväomaksuva/-nut	–
		Ei voinut määritellä	1

Taulukko 22. Elämäjulkaisijoiden omaksumisvaihe tutkimuksen aikana.

Loput kolme eivät olleet elämäjulkaisijoita omastaan eivätkä tutkijan mielestä. Milla ja Minna-Maija eivät julkaisseet verkossa mitään. Abstraktia runoutta verkossa julkaiseva Jouni jäi rajalle, jonka toisella puolella oli suppea elämäjulkaiseminen, toisella puolen muunlainen verkkojulkaiseminen. Hän oli kyllä julkaissut verkossa kaiken, mitä yhtenä päivänä kirjoitti, mutta muuten hänen julkaisunsa ja niitä koskeva kerrontansa eivät vihjanneet, että Jounilla olisi elämäjulkaisijan rooli. Näillä kolmella ei myöskään kerrontansa perusteella ollut tarvetta kyseiselle roolille: Millalle ja Minna-Maijalle riitti lukijuus ja Jounille toiminta oli keino muiden päämäärien (kirjailijan julkisuus) tavoittamiseen. Kaikkiaan syvenevään tai sisäistävään omaksumisen vaiheeseen oli vuoden 2014 loppuun mennessä siirtynyt peräti 25 eli 5/6 tutkittavista. On mahdollista, että jos kysyisin uudelleen, nekin jotka 2008–2010 eivät olleet mielestään elämäjulkaisijoita, kokisivat olevansa sitä nyt. (Taulukko 23.)

Kukaan julkaisevista tutkittavista ei ollut enää tutkimuksen alkaessa omaksumisen varhaisimmassa vaiheessa, johon kuuluivat teknisten ja ilmaisukäytäntöjen omaksumiset. Mira olisi saattanut olla, sillä teemakirjoituksessaan 09/2008 hän kertoi aloittaneensa blogin saman vuoden alussa. Hän kuitenkin kuvasi toimintaansa korostaen sen hallittua kepeyttä: tämä hillintä ja sen tietoinen toimeenpano olivat merkkejä rutinoituvasta elämäjulkaisijuudesta. Kyseinen omaksumisvaihe sisälsi hyvän elämäjulkaisijan ideaalin ja sitä määrittävien normien hahmottamisen. Pyrkinessään kohti hyväksyttävää toimijuutta elämäjulkaisijat tiedostivat ensimmäistä kertaa omaksumisprosessin aikana itsensä toimijoina muiden samankaltaista toimintaa tekevien joukossa. Tietoisuus aiheutti aluksi huolta hillityn esiintymisen rajoista, ja uusi rooli saattoi tuntua jopa falskilta, välteltävältä:

Jos sä pidät blogia niin [- -] tietynlainen roolipeli lähtee heti käyntiin siinä. [- -] Mä päivittäisin sitä vähän liiankin harvoin koska mä miettin et mitähän mä nyt laittaisin tänne, mitä mä pystyisin tääl kertomaan. (Petri, H.)

Petri tarkoitti ylläolevassa sitaatissa julkista, henkilökohtaista blogia, jollaista hänellä ei ollut. Hänestä tuntui, että sellainen bloggaaminen olisi saanut hänet liian tietoisiksi itsestään ja alkaisi ”roolipeli”. Siinä elämäjulkaisija-Petri erottautuisi selvästi koko Petristä. Jani puolestaan kuvasi jo hyväksymäänsä toimijaroolia, joka otti jopa hieman enemmän tilaa kuin hän olisi jaksanut: hän kertoi saavansa välillä hyvän idean, josta olisi halunnut kirjoittaa blogiinsa, muttei jaksanut: olisi aina pitänyt oikolukea ja etsiä kuvat ja muutenkin muotoilla idea laadukkaaksi tekstiksi. (Jani, H.)

Tutkittavien hyvälle elämäjulkaisijuudelle määrittämät hillinnan ja verkkoseurallisuuden normit tarkoittivat käytännössä, että elämäjulkaisijaroolissa toimiessaan ihmiset pyrkivät noudattamaan tiettyjä sääntöjä. Koska hyvän elämäjulkaisijan ideaalia oli mahdoton täydellisesti tavoittaa, elämäjulkaisijat sallivat itselleen harkittuja poikkeuksia säännöistä. He pyrkivät myös hyväksymään kohtuulliset poikkeukset muilta elämäjulkaisijoilta. Mahdollisimman selvä ja aktiivinen hyvän elämäjulkaisijuuden tavoittelu siis riitti hyväksyttävän toimijaroolin saavuttamiseen.

Tärkeintä oli, että hyvä elämäjulkaisija vältti kasvojen menetystä (Goffman 2012, 23–64) ja oli aina tahdikas (Simmel 1999, 112–130). Hän huomioi intiimin tunnelmansa ylläpidossa kohtuullisuuden: kohtuullinen intiimin määrä oli verkkoseurallisuuden vaikeimmin määriteltävä elementti, sillä elämäjulkaisijoiden ja heidän lukijoidensa käsitykset yksityisen elämänalueen sopivasta koosta olivat hyvin yksilöllisiä. Toisaalta kaikille oli selvää, että esimerkiksi FB-statuspäivityksissä piti olla edes jotain siitä, ”miten itsellä pyyhkii” (Annika, H). Elämäjulkaisusta piti nähdä edes vähän, millainen ihminen on: Riikka (H) piti esimerkiksi vähän ”hassuna” sitä, että jotkut laittoivat FB-profiilikuvakseen vaikka kissansa tai lapsensa kuvan. Profiilikuvan ei tarvinnut tehdä esimerkiksi kadulla tunnistettavaksi, mutta sen samoin kuin sisältöjenkin tuli kertoa tekijästä jotain, mikä auttoi lukijoita tunnistamaan hänet – ellei tietynlaiseksi – ihmiseksi. Liian yleinen kerronta tuhosi niin intiimin tunnelman kuin verkkoseurallisuuden. Esimerkiksi

Krista kertoi, että koki bloginsa ja FB-päivitystensä lukijoiden tuntevan hänet paremmin kuin ennen (Krista, TK).

Lukijat kertoivat seuraavansa mielellään elämästä kertovia sisältöjä: niistä tuli heille tunne, kuin rupattelisi niitä näitä tuttujen kesken. Jokin määrä intiimiä sisältöä siis lisäsi luottamusta. Liika oli kuitenkin liikaa. Lukijat kokivat kiusaantuvansa liiasta henkilökohtaisuudesta: esimerkiksi Marikille (TK) tuli tirkistelevä olo syömishäiriö- tai vaikkapa raskausblogeista. Liikaa paljastavat julkaisijat näyttäytyivät elämäjulkaisijan roolissa epäonnistuneina. Elämäjulkaisija, joka ei hallinnut itseään ja kyennyt nousemaan tunteidensa yläpuolelle, esiintyi ikään kuin vailla omanarvontuntoa ja menetti väistämättä kasvonsa (Goffman 1967, 16–18). Parhaimmillaan elämäjulkaisijan toiminta oli, kun se auttoi lukijoita ymmärtämään häntä paremmin tuputtamatta heille kiusallisen yksityistä sisältöä. Elämäjulkaisijat etsivät, etenkin ilmaisua kesyttäessään, sopivaa tunnelman tasoa rajaamalla toimintaansa kuitenkin omia lähtökohtiaan kunnioittaen.

Tämä tasapainottelu oli elämäjulkaisijaroolin toimintaa aktiivisimmillaan. Rooli aktivoitui aina, kun julkaisija asettui käyttämään jotain tietoteknistä välinettä kirjautuakseen elämäjulkaisuunsa ja päivittääkseen sitä. Se saattoi kuitenkin olla aktiivinen myös mielen tasolla, kuten yllä Janin tapauksessa hänen päättäessään jättää ideoita toteuttamatta. Myös julkaisusisältöjen ideointi ja suunnittelu oli elämäjulkaisijaroolin toimintaa, ja useimmiten se tapahtui osittain muualla kuin itse julkaisun ääressä. Jotta kyse olisi ollut nimenomaan roolitoiminnasta, suunnittelun oli oltava jossain määrin tietoista ja tarkoituksellista.

Bergerin ja Luckmannin mukaan toimija tiedostaa roolinsa sen ollessa aktiivinen. Toimintahetken mentyä ohi rooli asettuu taustalle eikä toimija enää voi yhtä tietoisesti erottaa sitä muista rooleistaan. (Berger ja Luckmann 2000, 86.) Tietoisesta rooliin asettumisesta kertoi etukäteissuunnittelun ohella myös kaikkien tutkittavien aineistossa esiintynyt oman toimijuuden vertailu muihin elämäjulkaisijoihin. He siis kertoivat tutkijalle elämäjulkaisijan roolissaan: tutkimukseen vastaaminen oli roolin aktiivinen toimintahetki, vaik-

ka siihen ei sisällynyt julkaisujen päivittämistä. Rooli vahvistui elämäjulkaisijuuden syvenevän omaksumisen vaiheen muuttuessa sisäistäväksi. Kyse näytti olevan ainakin osittain *institutionaalisesta järjestäytymisestä*.

Berger ja Luckmann tarkoittavat institutionaalistumisella vaihetta, joka seuraa inhimillisen toiminnan tulemista totunnaiseksi. Totunnaistumisessa usein toistuva toiminta vakiintuu muotoon, jossa se voidaan toistaa yhä uudelleen samankaltaisena käyttämättä suoritukseen paljoo energiaa. (Berger ja Luckmann 2000, 65.) *Elämäjulkaiseminen* totunnaistui teknisten ja ilmaisukäytäntöjen vakiintuessa. *Elämäjulkaisijuus* taas totunnaistui toiminnan rutinoituessa ja toimijoiden määrittäessä hyvän elämäjulkaisijuuden normit. Tässä vaiheessa elämäjulkaisijuus alkoi institutionalisoitua siinä mielessä kuin Berger ja Luckmann tarkoittavat. Heidän mukaansa instituutioituminen alkaa, kun eri toimijatyyppit keskenään vuorovaikutuksessa tyypittelevät totunnaistunutta toimintaa. (Berger ja Luckmann 2000, 66–67.) Juuri tällä tavoin elämäjulkaisijat, ei-julkaisijat, lukijat ja elämäjulkaisemisen kontekstiin kuuluvien yhteisöjen (esim. tietoyhteiskunta, joukkoviestimet, kasvattajat) edustajat neuvottelivat siitä, millaista on esimerkiksi hyvä tai kiusallinen elämäjulkaiseminen.

Tyypittely voi Bergerin ja Luckmannin mukaan kohdistua niin yksittäisiin toimintoihin (tässä esim. bloggaaminen, facebookkaaminen, kuvajulkaisu jne.) kuin kokonaisiin toimintamuotoihin (tässä elämäjulkaiseminen). Olennaista tyypittelyssä on, että sen kautta kuka tahansa toiminnan *relevanssirakennetta* ilmentävä toimija voidaan nähdä uskottavasti tietyn toiminnan tekijänä. Tällä he tarkoittavat sitä, että annamme tietyille toimijatyypeille määreitä, joiden kautta ne ovat tunnistettavissa. (Berger ja Luckmann 2000, 86.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla tällaisia määreitä olivat esimerkiksi yllämainitut yksittäiset toiminnot. Tarkoitan, että esimerkiksi henkilökohtaisen blogin pitäjä tai ”aktiivinen facebookaaja” (esim. Eerika, TK) oli toimijatyyppiltään elämäjulkaisija.

Toimijatyyppit muuttuvat rooleiksi, kun ne *vakiintuvat*. Edellä esitin, että vakiintuminen osoitti elämäjulkaisemisen käytäntöjen ja

sääntöjen rutinoituvaa omaksumista. Bergerin ja Luckmannin näkemys roolin muodostumisesta asettuu luontevasti tähän omaksumisen vaiheeseen. Heidän mukaansa yksilö osallistuu rooleja esittämällä sosiaalisen maailman rakentamiseen, josta tätä kautta tulee hänelle todellinen. (Berger ja Luckmann 2000, 87–88.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä tarkoitti nimenomaan elämäjulkaisijuuden ja julkaisijayhteisöihin kuulumisen kokemuksen rakentumista.

Roolit ilmaantuvat, kun tyyppityksiä koskeva tietovaranto alkaa muotoutua. Tämä tarkoittaa, että tietyn roolin vakiintuneet muodot ovat yleisesti tunnettuja, ja tiedossa on myös se, että ne ovat tunnettuja. Näin ollen kyseisen sosiaalisen todellisuuden edustajat voivat pitää jokaista kyseisen roolin esittäjää vastuullisena roolin suorituskriteereissä pysymisestä. (Berger ja Luckmann 2000, 88.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä tarkoitti, että he korostivat itse täyttävänsä hyvän elämäjulkaisijuuden normit mahdollisimman hyvin ja paheksuivat niitä, jotka eivät heidän mielestään täyttäneet normeja riittävästi.

Normit ovat osa institutionaalista traditiota: ne pohjautuvat samoihin totunnaistumisprosesseihin kuin roolitkin. (Berger ja Luckmann 2000, 88.) Rooli on siis normittunut toimijatyyppeiksi. Sen oppimiseen ei riitä, että hankkii sen ulkoiset suorittamisvalmiudet. Elämäjulkaisemisessa tämä tarkoittaisi tietoteknisiä välineitä ja esimerkiksi Facebook-tilin tai oman blogin luomista. Jotta toimijatyyppeiksi muuttuisi rooliksi, henkilön on hankittava sitä koskevaa tiedollista ja affektiivista tietovarantoa. (Berger ja Luckmann 2000, 91.) Rutinoituneet ja sisäistämiseen siirtyvät elämäjulkaisijat tekivät juuri näin suhteuttaessaan toimintaansa muiden elämäjulkaisijoiden toimintaan, omiin tavoitteisiinsa, luonteeseensa, ympäröiviin keskusteluihin ja hyvän elämäjulkaisijan normeihin.

Roolit siis edustavat instituutiojärjestelmiä ja niitä koskevaa tietoa. Järjestelmä määrää roolien luonteen. Toisaalta Bergerin ja Luckmannin mukaan instituutiojärjestelmä on todellinen vain, jos se näyttäytyy rooleissa. (Berger ja Luckmann 2000, 92.) Elämäjulkaisijoiden kannalta tämä tarkoitti, että elämäjulkaiseminen vakiintuneena ilmiönä määritteli, millaisia elämäjulkaisijat olivat. Ellei

olisi elämäjulkaisijoiksi tunnistautuvia (tai ainakin tunnistettavissa olevia) henkilöitä, ei olisi ilmiötäkään sellaisena kokonaisuutena kuin olen sitä tutkimuksessani tarkastellut.

Elämäjulkaisijat pyrkivät aktiivisesti oman yhteisönsä määrittämiin ihanteisiin samaan tapaan kuin Bergerin ja Luckmannin (2000, 79–81) kuvaama metsästäjä pyrki toteuttamaan piirteitä, jotka metsästäjäyhteisö on tietovarantonsa kautta metsästäjä-roolille määrittänyt. Elämäjulkaisijan rooli oli aktiivinen silloin, kun hän teki elämäjulkaisemista. Berger ja Luckmann kuvaavat tätä tilannetta samaistumisena: toimiessaan käytännössä toimija samaistuu tapahtumassa olevaan toimintaan, koska tunnistaa sen roolinmukaiseksi. Samalla hän on kyllä tietoinen niistäkin ominaisuuksistaan, jotka eivät kytkeydy toimintahetkeen. (Berger ja Luckmann 2000, 86.) Esimerkiksi elämäjulkaisija-Jenni oli blogia päivittäessään samalla myös äiti, paikallispoliitikko, vaimo, ystävä ja monia muita asioita. Nämä roolit olivat passiivisina taustalla elämäjulkaisijan työskentelyhetkessä.

Elämäjulkaisuus olikin roolitoimintana erikoista: tavallisesti julkaisijat kertoivat elämäjulkaisija-roolinsa ajatuksista vain harvoin. Julkaisuissa he esittäytyivät pääosin muiden rooliensa kautta. Elämäjulkaisijoilla oli siis toimiessaan selkeä tietoisuus muista rooleistaan ja he samaistuivat aktiivisen elämäjulkaisijaroolin lisäksi myös niihin, joiden toiminnasta kulloinkin kertoivat. Tämä löydös erosi teoreettisesta näkemyksestä, jossa yksilö on vain epämääräisesti tietoinen muista kuin kulloinkin aktiivisesta roolistaan. (Berger ja Luckmann 2000, 86.)

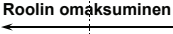
Kun roolitoiminta loppuu, seuraa uusi vaihe, jossa toimija ajattelee äskeistä toimintaansa (Berger ja Luckmann 2000, 86–87). Elämäjulkaisijoilla tämä tapahtui sen jälkeen, kun he painoivat ”päivitä”, ”julkaise”, ”kommentoi” tai muuta vastaavaa painiketta, joka lähetti heidän elämäsirpaleensa verkkoon. Tämän jälkeen he todennäköisesti katsoivat julkaisemaansa tekstiä tarkistaakseen mahdolliset virheet ja tekstin ulkoisen olemuksen. Siirryttyään pois koneen äärestä he saattoivat muistella äskeistä toimintaansa elämäjulkaisijoina. Teorian mukaan koko persoona ei enää tässä vaiheessa

samaistu roolitoimintaan: yksilö hahmottaa äskeisen toimijaroolin vain osittain ja etäännyty siitä. Tällöin hän hahmottaa paremmin muutkin läsnä olleet roolit ja näkee itsensä äskeisessä tilanteessa enemmän kokonaisuutena. (Berger ja Luckmann 2000, 86–87.)

Robert Elbaz on kuvannut yllä mainitun kaltaista tilannetta sanoilla: ”Henkilön ja idean välissä, siinä on rooli.” Hänen mukaansa roolit eivät käyttötilanteiden välilläkään ole poissa, vaan osittain läsnä. (Elbaz 1987, 146.) Tällä tavoin – toimintahetkellä tietoisina, mutta niiden välillä suureksi osin alitajunnassa – syntyivät elämäjulkaisijoillakin ”blogi-Marikin” kaltaiset konstruktiot. Marikki kertoi, ettei tietoisesti rakentanut blogissa näyttäytyvää minäänsä sellaiseksi kuin tämä on, vaan se ”vain on olemassa”. (Marikki, TK + H.) Blogi-Marikki oli hänen elämäjulkaisija-roolinsa esitys.

Rooliksi omaksuttu elämäjulkaisijuus oli siis ainakin osittain institutionalisoitunut eli järjestäytynyt ilmiö. Sen toiminnalla oli vaikiintuneita piirteitä ja toimijat olivat normittaneet elämäjulkaisijan toimijatyypin rooliksi. Tällaisena se tulisi sijoittaa omaksumisteoriaa kuvaavan taulukon keskelle: siellä organisatorisen järjestelmien tason merkinä ovat instituutiot. Niissä ilmiö sisällytetään tai liitetään järjestelmien osaksi. Sen perusteella, mitä edellä olen elämäjulkaisijuudesta todennut, kyseessä oli kuitenkin enemmän käytännön tasolla tapahtuva muutos. Se ilmensi pitkälle kesytettyä elämäjulkaisijuutta, joka oli jo Hårdin ja Jamisonin käsittein ilmaistuna rutinoitunutta ja siirtymässä *sisäistävään* vaiheeseen. Nämä alueet olivat osittain päällekkäisiä. Alla olen sijoittanut siirtymän Hårdin ja Jamisonin taulukkoon. (Taulukko 23.) Muissa vaiheissa uuden taulukon teko on ollut tarpeen, tätä vaihetta riittävät kuvaamaan lihavoinnit ja roolin omaksumisen tapahtumavaihetta kuvaava nuoli.

Noin puolet tutkimistani elämäjulkaisijoista oli omaksunut elämäjulkaisijan roolin (14/30) ja yli kolmannes oli selvästi omaksumassa sitä (11/30). Tämä jätti vain viisi tutkittavaa eli 1/6 elämäjulkaisijoista tämän omaksumisvaiheen ulkopuolelle. Hekään eivät silti näyttäneet olevan omaksumisen varhaisimmissa vaiheissa: valtaosa heistä pohti toimintaansa ja itseään sen tekijänä (tai

Analyttinen taso	Ilmiön taso (rakenteistuminen osaksi jokapäiväistä elämää)		
	<i>Asiat ja esineet</i>	<i>Järjestelmät</i>	<i>Rakenteet</i>
Organisatorinen taso: <i>Välittyminen, sovittaminen (mediation)</i>	<i>Liikkeet (movements)</i> Levittäminen, kylväminen	<i>Instituutiot</i> Sisällyttäminen, liittäminen (incorporation)	<i>Säännöt, lait</i> Ammatillistaminen, erikoistuminen
Käytännöllinen taso: <i>Käyttö (use)</i>	<i>Käytös, identiteetti</i> Sisäistäminen, omaksi tekeminen	<i>Rutiinit</i> Kotouttaminen, kesyttäminen	<i>Menettelyt, tavat</i> Tottuminen, totuttaminen, tavallistuminen
	Roolin omaksuminen 		

Taulukko 23. Elämäjulkaisijuuden omaksuminen rooliksi. (Hård ja Jamison 2005, 14. Suomennos S. Ö. Suomisen 2009, 8 perusteella.)

mahdollisena tekijänä sekä lukijana) samaan tapaan kuin muutkin. Vain Jouni ja Minna-Maija eivät pyrkineet kertomaan esimerkiksi, millaista heistä oli hyvä elämäjulkaiseminen. Näyttikin siltä, että nämä tutkittavat eivät olleet pudonneet omaksumisen kelkasta: he olivat *elämäjulkaisevia yksilöitä*, joilla ei vain ollut syytä omaksua elämäjulkaisijan roolia. He joko eivät olleet toiminnasta kiinnostuneita (Minna-Maija) tai käyttivät sitä muiden tavoitteidensa saavuttamiseen (Jouni). Näin ollen heillä ei ollut tarvetta seuraavaan-kaan vaiheeseen eli elämäjulkaisijuuden sisäistämiseen olennaiseksi osaksi minuuttiaan.

Roolista identiteetiksi

Edellä esitin, että ”elämäjulkaisija” oli käyttäjien keskuudessa järjestäytyntä ilmiötä kuvaava rooli. Leijonanosa elämäjulkaisijoista oli omaksunut tai omaksumassa sen, ja loppuja se ei juuri kiinnostanut. Tämä luku perustuukin pääasiassa niiden 25 tutkittavan aineistoon, jotka olivat vähintään rutinoituvassa omaksumisvaiheessa. He olivat *sisäistämässä* tai jo *sisäistäneet roolinsa*.

Bergerin ja Luckmannin ajattelussa tämän kaltainen rooli edustaa *sekundaarista sosialisatiota*. Se ei uhkaa henkilön ensisijaisia sisäistymiä eli sitä, miten tämä itsensä pääasiassa määrittelee. Elämäjulkaisijoillakin julkaisijarooli oli vain pieni osa heidän minuutensa kokonaisuutta. Lisäksi Berger ja Luckmann huomauttavat, että näkyvän aseman yksilön arjessa saavat merkitykselliset toiset vahvistavat hänen omakuvansa muita puolia. (Berger ja Luckmann 2000, 166–175.) Tutkimukseni osoitti silti, että elämäjulkaisijat syväomaksuivat julkaisijuutensa sisäistämällä roolinsa *osaidentiteettiksi*.

Ajatus elämäjulkaisemisesta oli jatkuvasti useammin läsnä julkaisijoiden jokapäiväisessä elämässä. Sitä mukaa, kun he omaksuivat käytännöt, ilmaiset, normit ja lopulta roolit, he alkoivat ajatella elämäjulkaisemista yhä enemmän silloinkin, kun eivät tehneet sitä aktiivisesti roolissaan. Hahmotin kolme tasoa siinä, miten tämä tapahtui:

1. EJ oli läsnä julkaisemishaluna
2. a) EJ oli läsnä innostuksena omasta julkaisijuudesta
b) EJ oli läsnä julkaisujen etukäteissommitteluna ja -suunnitteluna
3. EJ oli läsnä etukäteissommitteluna ja ajatuksina siitä, millaisen päivituksen mistäkin tapahtumasta voisi saada

Ensimmäinen taso saattoi toteutua ilman pitkälle vietyä roolin sisäistämistäkin. Ne liittyivät tilanteisiin, joissa henkilöt joko olisivat halunneet perustaa elämäjulkaisun tai olivat juuri tehneet niin. Vain yksi tutkittava 30:sta, Minna-Maija, ei ollut vakavissaan harkinnut esimerkiksi blogin perustamista. Muista peräti kuusi kertoi, että haluaisi perustaa joko yleisellä tasolla tai temaattisesti elämästään kertovan blogin. Syytä sille, etteivät he olleet sitä vielä tehneet, oli monia. Tavallisimmat syyt liittyivät kiinnostavaksi tekemiseen: Osa näistä henkilöistä koki, ettei jokapäiväinen elämä ollut riittävän merkittävää kerrottavaksi tai he eivät halunneet paljastaa liikaa, vaikka toisaalta halusivatkin. Ne, joilla oli mielessään sopiva teema, epäilivät, ettei heillä olisi riittävästi aikaa ja taitoa säännöllii-

seen, laadukkaaseen ja kiinnostavaan julkaisemiseen. Samat tutkitavat myös pohtivat lukemiensa elämäjulkaisujen ”hyvyyttä”. He miettivät, millaisia elämäjulkaisijoita itse haluaisivat olla muihin verrattuina. He siis osallistuivat elämäjulkaisemisen normittamiseen, vaikka eivät itse toimineet kovin aktiivisesti (tai Millan tapauksessa ollenkaan). Halu elämäjulkaisemiseen näytti olevan läsnä erityisesti heidän lukijaroolinsa ollessa aktiivinen.

Toisella tasolla elämäjulkaisijat soivat paljon ajatuksia tuleville sisällöilleen. He ideoivat ja sommittelivat niitä etukäteen jonkin verran valiten aiheita ja muotoillen sisältöjä mielessään. Aluksi vaihe liittyi uutena sähköyvään julkaisuun, jolle tekijä soi paljon aikaa ja ajatuksia silloinkin, kun ei päässyt sen pariin. Ainakin Kaijan pääblogissa oli viitteitä tällaisesta ensimmäisenä vuonna (Kaija, B1 2005–2006, asiasana ”Bloggaaminen”). Hän käytti paljon aikaa teknologian opetteluun, kyseli muilta ihmisiltä neuvoja, harjoitteli verkkokirjoittamista ja tutki muita julkaisu ympäristöjä omansa lisäksi. Tämä toisen tason ensimmäinen vaihe kiinnittyi elämäjulkaisemisen harjoittelu- ja vakiintumisvaiheeseen. Siihen liittyi myös oman julkaisijaprofilin pohtimista. Osa tästä tapahtui toki aktiivisessa elämäjulkaisijaroolissa tietien tahtoen. Kuitenkin osasta kirjoituksia kävi ilmi, että Kaija oli ollut tekemässä tai etsimässä jotain muuta törmätessään verkossa elämäjulkaisijuuttaan edistäviin asioihin.

Julkaisujen ideointi ja suunnittelu aktiivisen tapahtumahetken ulkopuolella lisääntyi elämäjulkaisijan ilmaisun vakiintuessa (toisen tason toinen vaihe). Tarmo (H) kertoi pitävänsä tekstejään luonnostilassa helposti viikonkin käyden muokkaamassa niitä useasti, kunnes oli tyytyväinen. Hän palasi siis aktiiviseen toimijarooliin usein, mutta teki taustatyötä mielessään myös muulloin. Tässä vaiheessa olevat elämäjulkaisijat saattoivat myös kokea rauhattomuutta, elleivät olleet kirjoittaneet pitkään aikaan: Marikki kertoi kestävänsä noin viikon, ennen kuin alkoi tulla ”tyhjä olo” (Marikki, H) ja Tarmo totesi tehneensä asiaa vaikka tikusta tai Hesarin mielipidepalstalta, ellei muutamaa päivään tullut mitään mieleen (Tarmo, H). Elämäjulkaisemisen *rutinoituessa* sääntöjä ei tarvinnut jatku-

vasti erikseen määrittää: omaksuttuaan elämäjulkaisija-roolin henkilö saattoi käyttää energiaansa pohtiakseen hyviä julkaisuideoita ja niiden muotoilua. Mitä enemmän tulevat julkaisut pyörivät mielessä muinakin hetkinä kuin julkaistessa, sitä selvemmin elämäjulkaisija siirtyi kolmannelle tasolle.

Julkaisuideoinnin tullessa osaksi kaikkia kerrottaviksi soveltuvia tilanteita osa elämäjulkaisijoista siirtyi kolmanteen *roolin sisäistämisen vaiheeseen*. Julkaisijuuden rutinoituessa elämäjulkaisijat omaksuivat toimijaroolinsa. He toimivat siinä aktiivisesti aina, kun tekivät tietoisesti ja omasta valinnastaan julkaisemiseen liittyviä asioita. Myös ideointi ja suunnittelu olivat tietoista toimintaa. Roolin sisäistämiseen oli vuoden 2014 loppuun mennessä siis edennyt noin puolet tutkittavista. Neljä heistä kertoi asiasta selvin sanoin jo 2010:

”LiveJournalin aikaan [- -] meil kiersi semmonen läppä [- -] että jos huomaat elämässä jatkuvasti kaikissa tilanteissa miettiväs et mimmosen LiveJournal-merkinnän tästä sais [- -] niin kaikki oli et ei vitsit et se on just tollasta. Mut nykyään siitä on ehkä tullu sellasta et ihmiset jatkuvasti miettii et millasen Facebook-statuksen tästä vois tehdä.” (Anni, H.)

”Huomasin ärsyttävän tavan alkaa ajatella kaikkea tekemistäni bloggaamisen kautta 'Mitä tästä voisi kirjoittaa...'. Tietyllä tapaa tuo ajatusmalli aiheutti voimakkaan vastareaktion.” (Hanna N., TK.)

”Kadulla kulkiessa voi vain tulla mieleen että 'hei, tuo juttu pitää kirjoittaa blogiin'.” (Riitta, H.)

”Kun me mentiin kihloihin niin [juhlien] jälkeen vasta julkistettiin se Facebookissa et se oli just semmonen et sitä oikein odotti et koska pääsee laittamaan sinne ja sit et jes, nyt!” (Tiina, H.) (Kurs. kaikissa sitaateissa S. Ö.)

Yllä siteeratut elämäjulkaisijat kertoivat tilanteista, joissa he tekivät jotain aivan muuta, mutta huomasivat elämäjulkaisijuuden tunkeutuvan parrasvaloihin heidän tahtomattaan. Näiden tilanteiden huomaaminen aiheutti jopa vastareaktion: Hanna N. kertoi halunneensa kokea ”asioita asioiden takia” (Hanna N., H), mikä osaltaan vähensi hänen elämäjulkaisemistaan. Elämäjulkaisijat säikähtivät

tilannetta, sillä se näyttäytyi heille ajankäytön ongelmana: Anni kuvasi itseään sekä teemakirjoituksessaan että haastattelussaan Facebook-addiktiksi, ja Jari kertoi tullessa nimitetyksi ”heviuse-riksi¹¹¹”. Hän myös pohti leikkimielisesti teemakirjoituksessaan: ”Jäinköhän koukkuun veispuukiin, kun statusta päivittelen melko usein?” (Jari, Info + TK.) Myös muut tutkittavat käyttivät samantaisia ilmauksia, kuten: ”...tulin antaneeksi bloggaamiselle pikku-sormeni, se näyttää vieneen koko mummun mennessään. Ja se pieni tai iso narsisti asunee myös minussa[.]” (Kaija B1, 09/2006.)

Edeltävissä luvuissa kuvasin sitä, miten Facebook nopeutti omaksumisprosessia. Elämäjulkaisijat puolustelivat ja selittelivät toimintansa runsautta Kaijan tapaan jo ennen FB:ia, mutta addiktio-puhe lisääntyi selvästi sen käyttöönoton jälkeen. Osittain tämä johdui aihetta koskevasta keskustelusta: Suomessakin uutisoitiin muun muassa 2012 yhdysvaltalaisesta tutkimuksesta, jonka mukaan Facebook addiktoi tupakkaa tai alkoholia pahemmin (esim. *The Voice* 3.2.2012). Sama keskustelu oli koskenut internetiä eri ilmiöineen sen yleistymisestä asti (Östman 2009, 183–190; Suominen 2013f, 244–247). Ilmiöiden omaksumisprosesseihin kuuluvat olennaisesti pelot ja torjunnat (esim. Suominen 2009b, 148). Elämäjulkaisijoilla niitä lisäsi se, että sosiaalisen median nopeasti yleistyneiden palveluiden luonnetta ei aluksi ollut helppo määritellä: esimerkiksi FB näyttäytyi yhtäältä minäbrändäyksen ja verkostoitumisen mahdollisuutena, toisaalta ”turhana” ja viihteellisenä – jopa vaarallisena. (Suominen 2013d, 129.) Omaksuminen tapahtui siis osittain nopeammin kuin mihin elämäjulkaisijat olivat valmiita.

Myöhemmiltä vuosilta minulla ei ollut tutkimusta varten tuotettua materiaalia. Vuosien 2008–2010 aineistoissakaan en kysynyt, paljonko tutkittavat ajattelivat julkaisemistaan muulloin kuin sitä tehdessään. Asia saattoi siis jo tuolloin olla ajankohtainen muillekin kuin yllä mainituille tutkittaville. Epäilen tätä, sillä he olisivat todennäköisesti kertoneet siitä: vielä vuonna 2010 elämäjulkaisijat säikähtivät nopeaa sisäistämistä, mikä johti toiminnan kritisointiin. Kysytyn tiedon puutteessakin tutkimus kuitenkin osoitti, että yhä suurempi osa elämäjulkaisijoista sisäisti roolinsa vuosina 2011–

2014. Tämä näkyi heidän julkaisuissaan, erityisesti kuvamateriaalissa.

Varsinkin bloggaajat liittivät teksteihinsä valokuvia jo niin varhain kuin se oli teknisesti mahdollista (kohtuullisella vaivalla). Esimerkiksi Kaijan varhaisista päivityksistä (B1, 2005–2007) kuitenkin näki, että hän kulki luonnossa kuvaamassa omaksi ilokseen. Hän kertoi blogissaan myöhemmin kuvausretkistä ja kuvaili, miten valikoi niillä ottamistaan kuvista parhaat blogikirjoituksiinsa. Myöhemminä vuosinakin hän usein sukelsi kuva-arkistoihinsa ja nosti sieltä onnistuneita kuvia muistelun aiheiksi. Jari taas oli jakanut valokuvausharrastuksensa tuotoksia Flickrissa jo vuodesta 2006 ja omien sanojensa mukaan ”jo vuosia” ennen sitä Photo.net- sekä Range Finder Forum -sivustoilla¹¹² (Jari, TK). Erona myöhempään FB-kuvamateriaaliin Jarillakin oli se, että aiemmat sivustot olivat kuvien jakovälineitä; Facebook oli ensimmäinen, jota varten hän otti kuvia.

Erityisesti vuoden 2010 jälkeisissä elämäjulkaisuissa yhä enemmän tilaa näyttivät saavat juuri tällaiset kuvat: ateriat, iltateet, lasten touhut ja ”selfiet” eli omakuvat, joissa ei ollut muuta erityistä sisältöä kuin omat kasvot tai ylävartalo eri tilanteissa. Esimerkiksi ateriakuvat olivat usein kauniisti sommiteltuja kokonaisuuksia arkisista aterioista (esim. Krista B2, 06/2013: avokadosalaatti). Ne oli selvästi otettu julkaistaviksi. Toisaalta nämä kuvat olivat sellaisia kuin Jarin kuvat juoksuharrastuksestaan: eräässä kuvassa esiintyy hänen juoksutossunsa ja nilkkansa työnnettynä pururadan varressa olevan reittikyltin juureen. Tekstinä on: ”5K juoksulenkki. Done.” (Jari FB, 09/2013.) Tällaiset kuvat olivat todisteita jokapäiväisistä asioista. Ne vahvistivat elämäjulkaisijan kerrontaa.

Se, mikä tällaisissa kuvissa oli olennaista, oli juuri se, mistä neljä tutkittavaa puhui jo 2010. Kaikissa (tai useissa) jokapäiväisissä tilanteissa – joka päivä – roolinsa sisäistäneet elämäjulkaisijat ajattelivat julkaisijuuttaan. He elivät elämäänsä ja määrittivät itseään elämäjulkaisijuuden kautta myös toimiessaan aktiivisesti muissa rooleissa. Mitä pidempään ja aktiivisemmin elämäjulkaisija toimi, sitä todennäköisemmin julkaisijuus otti tilaa hänen jokapäiväises-

sä elämässään. Esimerkiksi Jenni kuvasi perheen aamiaispöydässä haukottelevat kasvonsa voidakseen myöhemmin kertoa blogissaan aamun väsymyksestä (Kuva 24).

Kyse ei ollut samanlaisesta etukäteissuunnittelusta kuin aiemmin kuvasin. Näissä hetkessä, mutta kuitenkin huolella näpättyissä selfieissä ja salaateissa tuli näkyväksi se, että sisäistetyn roolin ei enää tarvinnut olla aktiivisena läsnä kuten ennen (Berger ja Luckmann 2000, 85–93). Osittain tämän mahdollisti yleistynyt mobiiliteknologia ja erityisesti matkapuhelinkameroiden jatkuvasti paraneva kuvanlaatu: arkihetkien tallentamisesta tuli jatkuvasti helpompaa. Elämäjulkaisija alkoi toimia ilman rooliakin elämässään osittain julkaisujuutensa tarpeiden mukaan. Sisäistetyistä roolista alkoi muodostua *osaidentiteetti*.

Elämäjulkaisuudesta siis tuli merkittävä osa päivittäisiä toimia silloinkin, kun ihmiset eivät olleet välittömästi läsnä julkaisijaroolissaan. Bergerin ja Luckmannin mukaan rooli kuitenkin on jotain, mikä on ensisijaisesti paikalla tietyllä hetkellä ja pysyttelee muulloin tietoisuuden takahuoneissa. Roolien kautta ihmiset jäsentävät todellisuuttaan ja viiteyhteisöjään. Tämä on vaihe siinä tapahtumasarjassa, jonka kautta yksilöt tulevat sosiaalisten ryhmien jäseniksi. Itse tapahtumasarja on sisäistämismuodostus, *sosialisaatio*. (Berger ja Luckmann 2000, 147–149.)

On olemassa primaareja ja sekundaareja sosialisaatioita. Primaari- eli ensisijainen sosialisaatio tapahtuu tunteenomaisella kiinnittymisellä äitiin, isään, perheeseen, sukuun, asuinpaikkaan ja niin edelleen. Sitä ohjaavat merkitykselliset toiset, joiden roolit ja asenteet lapsi tunnistaa ja omaksuu itselleen samaistuen näihin elämässä tärkeisiin olentoihin. Primaarisosialisaatiossa syntyvä minä on Bergerin ja Luckmannin mukaan reflektiivinen muodostuma: se heijastaa merkityksellisiä toisia ja sitä, miten he näkevät syntyvän minän. Tämä vastaa Jenkinsin ajatusta sosiaalisesta identiteetistä. (Berger ja Luckmann 2000, 149–150; Jenkins 2008, 5.)

Kaikki sosialisaatiot tapahtuvat primaaria noudattelevan järjestyksen mukaan (Berger ja Luckmann 2000, 149). Elämäjulkaisijaksi tuleminen näytti ensin olevan sekundaarinen eli toissijainen

Kuva 24. Jennin väsynyt aamu-selfie. (Jenni B2, 10/2014. Kuvan käsittely tunnistamisen välttämiseksi S. Ö.)

socialisaatio: se alkoi siitä, kun elämäjulkaisija tuli tietoisesti toiminnasta ja sen jälkeen merkityksellisten toistensa, eli muiden elämäjulkaisijoiden ja heitä ympäröivien yhteisöjen, rooleista ja asenteista toiminnassa. Berger ja Luckmann kuvaavat, miten lapsi oppii ymmärtämään normien sisäistämisen tajuamalla, että äiti on vihainen minulle *nyt*, kun läikytän ruokaa. Tästä hän ymmärtää, että äiti on vihainen *aina* kun ruokaa läikkyä. Muut merkitykselliset toiset tukevat äidin kielteistä suhtautumista, mistä lapsi ymmärtää, että *kaikkien* mielestä läikkyminen on pahasta. Normin yleistyessä hän käsittää, että ruokaa *ei saa* läikyttää: ajatus yleistyy käsittämään koko lapsen ymmärtämän yhteisön. (Berger ja Luckmann 2000, 151.)

Elämäjulkaisijuuden normitus eteni samaan tapaan toiminnan harjoittelusta sen henkilökohtaisten sääntöjen määrittelyyn. Tämän jälkeen elämäjulkaisijat suhteuttivat säännöt itseään ympäröivien merkityksellisten tahojen näkemyksiin ja muokkasivat niitä yhä yleistyvään suuntaan, kunnes hyvän elämäjulkaisijan ihanne ja sen normit, hallinta ja verkkoseurallisuus, hahmottuivat. Prosessi kuitenkin myös erosi Bergerin ja Luckmannin teoriasta: siihen sisältyi uuden ilmiön aktiivinen säännönmukaistaminen sen sijaan, että julkaisijat olisivat vain omaksuneet yhteisön muistissa olevat koodit. Elämäjulkaisemisella oli tosin konventionaalisia yhtymäkohtia muihin omaelämäkerrallisiin perinteisiin, joiden etiketeistä julkaisijat ammensivat. Julkaisijuuden normit saivat tukea myös netin käytön yleisiltä normeilta.

Lapsen sisäistäessä abstraktin version merkityksellisten toisten rooleista hänen tietoisuudessaan muodostuu ”yleistynyt toinen” (se yhteisö, joka ei siedä ruuan läikyttämistä). Tässä yhteydessä yksilö alkaa samaistua toisiin yleensä, eli kyseiseen socialisaatioyhteisöön. Samalla yksilön minäkäsitys suuntautuu tähän yleistyneeseen identifikaatioon ja vakiintuu jatkuvaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että yksilö suhteuttaa itsensä merkityksellisiin toisiinsa, mutta myös yleiseen yhteisöön: jälkimmäinen identiteetti on primaari-identiteetti. Se säilyy samana riippumatta siitä, ketä hän kohtaa ja tu-

leeko näistä hänelle merkityksellisiä toisia. (Berger ja Luckmann 2000, 151.)

Myöhemmin yksilön on kuitenkin toissijaisesti sosiaalistuttava erilaisiin *osamaailmoihin*. Niitä koskevat tietovarannot eroavat jos-sain määrin ensisijaisen sosialisaaion olennaisesta tiedosta. Siksi niihin liittyy erilaisia rooleja normeineen. Nämä uudet osamaailmat rakentuvat ensisijaisen identiteetin ja vakiintuneen todellisuuskäsityksen varaan. Yhteentörmäyksiltä on vaikea välttyä, sillä erisisäistymät eivät ole keskenään yhdenmukaisia. (Berger ja Luckmann 2000, 157–159.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä tarkoitti esimerkiksi sitä, että opittuaan kotikasvatuksessa pitämään intiimit perheasiat kodin seinien sisällä heidän oli vaikea hyväksyä jopa itseltään sitä, että julkaisuus *edellytti* näiden intiimien asioiden tuomista jossain määrin julkisiksi.

Berger ja Luckmann huomauttavat, että toissijaiset sosiaalisaa-tiot eivät edellytä yhtä voimakasta affektiivista samaistumista merkityksellisiin toisiin kuin primaarinen. Ne vaativat sen määrän samaistumista, mikä voi sisältyä mihin tahansa viestintätilanteeseen. (Berger ja Luckmann 2000, 160.) Toissijaiset sosialisaa-tiot eivät ole niin väistämättömiä ja rikkumattomia kuin primaariset. Berge-rin ja Luckmannin mukaan ”lapsi elää vanhempiensa määrittämäs-sä maailmassa, halusipa hän sitä tai ei”. Muut todellisuudet on hel-pompi siirtää syrjään tarvittaessa. Berger ja Luckmann näkevät, että tällaiset identiteetit ovat relevantteja vain niihin kuuluvien roolien ollessa aktiivisia. (Berger ja Luckmann 2000, 161–162.) Elämäjul-kaisijoiden kohdalla tämä ei täysin pitänyt paikkaansa. Samaistu-minen elämäjulkaisijoiden joukkoon ei ollut tilapäistä tai heikkoa, vaikka itse joukko olikin löyhä ja osin näkymätön. Roolinsa sisäis-täneille elämäjulkaisijoille muodostui elämäjulkaisijan identiteetti, mikä viittasi erittäin vahvaan sosiaalistumiseen. Elämäjulkaisijan identiteetti myös kurkisteli äitien, juoksijoiden, kokkien, luennoit-sijoiden ja monien muiden roolien taustalta. Kyseessä olikin pri-maarin ja sekundaarin välissä liikkuva sosialisaaion muoto.

Elämäjulkaisijan roolin ja identiteetin suhdetta kuvasi hyvin so-siologi Manuel Castellsin määritelmä niiden eroista: rooleja mää-

rittävät (Bergerin ja Luckmannin tapaan) yhteiskunnallisten instituutioiden normit. Ne vaikuttavat ihmisen käytökseen sen mukaan, millaisiksi ne on eri osapuolten välillä neuvoteltu. Identiteetit taas ovat Castellsin mukaan yksilöllistymisprosessissa rakentuvia yksilöllisten merkitysten lähteitä. Tällä hän ei tarkoita, että ne rakentuisivat tyhjiössä, päinvastoin. Castellsin mukaan identiteettien rakentuminen tapahtuu aina sosiaalisissa valtasuhteissa. (Castells 1997, 6–7.)

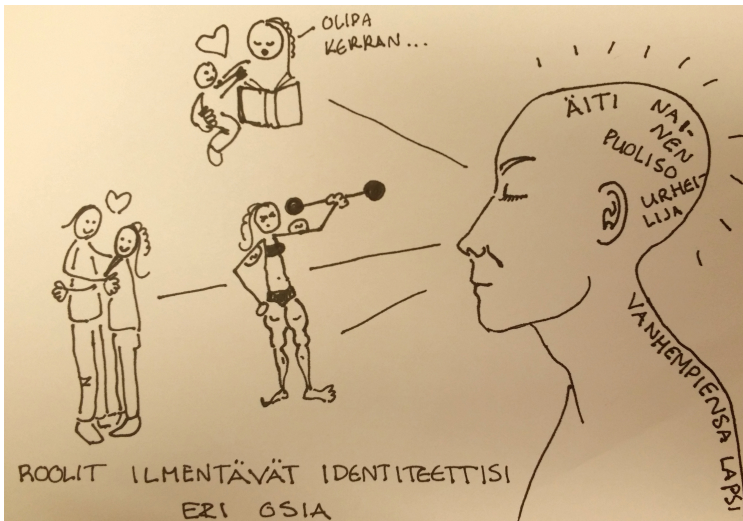
Tämä on verrattavissa Bergerin ja Luckmannin käsitykseen merkityksellisistä toisista: nämä käyttävät valtaa yksilön yli. Yksilöllistymisprosessi puolestaan tarkoittaa sitä, että yksilö oppii uskomaan olevansa todella se, jona hän itseään pitää (Berger ja Luckmann 2000, 170). Tässä ovat merkityksellisten toisten antaman tunnelatautuneen vahvistamisen lisäksi apuna epäsuorat vahvistamiset jokapäiväisissä kontakteissa. Tämä vastaa sosiaalista identiteettityötä (Jenkins 2008). Myös elämäjulkaisijoiden kohdalla oli nähtävissä jatkuvaa julkaisijuuden vahvistamista niin heidän omien määrittelyjensä kuin muiden heille antaman palautteen avulla.

Castells kiteyttää roolien ja identiteettien tehtävät toteamalla: ”identiteetit järjestävät merkityksiä ja roolit järjestävät toimintoja.” (Castells 1997, 7.) Samalla kun ihminen on läsnä tiettyä identiteettiä ilmentävässä roolissa, hänen tietoisuutensa taustalla häälyy enemmän tai vähemmän sisäistettyjä muita osittaisia identiteettejä. Teoriassa ne eivät tunkeudu etualalle muiden roolien toiminnan aikana. Elämäjulkaisijan rooli kuitenkin tekee näin. (Kuva 25.)

Verratessani elämäjulkaisijan suhtautumista toimintaansa sen aktiivisella tekemisen hetkellä ja tuon hetken ulkopuolella, oli helppo todeta, että tekemisen hetkellä läsnä oli toimijarooli. Sen ulkopuolella toimintaansa pohtiva minuuden ulottuvuus puolestaan suhtautui elämäjulkaisemiseen merkitystasolla. Myös rooleihin voi liittyä itsemääritys (Castells 1997, 6–7). Elämäjulkaisijat antoivatkin julkaisijuudelleen merkityksiä erityisesti puhuessaan tutkijalle toimijaroolistaan käsin. Noina hetkinä oli kuitenkin näkyvästi läsnä myös roolin toimia merkityksellistävää elämäjulkaisija-identiteetti, joka toisilla oli hyväksyvämpi kuin toisilla. Se, miten mu-

kavaksi kukin olonsa tunsu tässä olemuksessa, juontui siitä, miten tätä identiteettiä oli vahvistettu todellisuutta ylläpitävissä keskusteluissa (Berger ja Luckmann 2000, 172). Elämäjulkaisija-identiteetin vahvuus ilmaisi, miten syvästi kukin kertoja oli omaksunut ja sisäistänyt toimijuutensa.

Elämäjulkaisijat tekivät muiden identifikaatioidensa sosiaalista identiteettityötä julkaisujensa kautta, mutta samalla he rakensivat uutta identifikaatiota tai osaintiteettiä. Richard Jenkinsille (2008, 37–48) identifikaatiot ovat identiteettityön tuloksina tapahtuvia samaistumisia, jotka rakentuvat samuuskien ja erojen välisessä vuorovaikutuksessa. Ne syntyvät kerronnassa ja keskustelussa, esittämisessä ja vertaamisessa. Kuten Paul Eakin toteaa, yksilöt ammentavat identiteetteihinsä niistä minuuden ja elämäntarinan malleista, jotka ovat saatavilla heidän kulttuurisessa ympäristössään (Eakin 2008, 103–104). Tällainen käsitys identiteettityöstä näyttäytyy hie-

Kuva 25. Roolit ilmentävät osaintiteettejä. (Kuva Sari Östman 2014.)

man aktiivisempänä yksilön kannalta kuin Bergerin ja Luckmannin sosialisatiokäsitys. Loppujen lopuksi hekin tosin korostavat muihin ihmisiin suhteuttamisen merkitystä siinä missä laajempiin ihmisyhteisöihinkin: identiteetti ja sitä tukeva subjektiivinen todellisuus rakentuvat aina keskustelussa. (Berger ja Luckmann 2000, 172–175.)

Meillä on niin yksilölähtöisiä, vuorovaikutuksellisia kuin institutionaalisiakin identifikaatioita. Ne voivat olla yksilöllisiä ja kollektiivisia, sisäisiä ja ulkoisia samaan aikaan: sosiaalinen identiteetti on päättämätön prosessi, jossa erilaiset identifikaatiot muodostuvat, järjestyvät ja asemoituvat suhteessa yksilön minäkäsitykseen ja muiden hänestä luomiin käsityksiin. (Jenkins 2008, 37–48.) Tällaista identifikaatioiden hajanaisuutta on myös kritisoitu. Esimerkiksi kulttuuriteoreetikko Stuart Hall näkee monet identiteetit ja jatkuvan identiteettityön postmodernin subjektin pirstoutuneena identiteettinä, jonka sisällä ei ole mitään määräävää minuutta (Hall 1999, 22–23). Jenkins kuitenkin kokoaa identifikaationsa yhteen: ne muodostavat hänen kuvaamansa sosiaalisen identiteetin. Se on kokonaisuus, mutta muuttuva sellainen.

Identifikaation sijasta puhun elämäjulkaisijan osaintiteetistä. Ullamaija Kivikurun mukaan ihmisellä on *identiteettinippu*, jossa on erilaisia osaintiteettejä (Kivikuru 2000, 11). Tämä on hyvä vertauskuva, mutta edellä kuvaamieni seikkojen perusteella olen johtanut siitä version *identiteettikimppu*. Kimppu on rakennelma, johon voi lisätä tai siitä voi poistaa korsia. Kukkakimppu ei kuitenkaan ole harmoninen kokonaisuus miten tahansa kokoon survaistuna: osan sopivista yhdistelmistä tekijä voi tietää ennalta tai nähdä kimppua kootessaan, osa taas muodostuu katsojan silmässä ja on eri katsojille erilainen. Korsia myös kuihtuu ja niitä voidaan sitä mukaa vaihtaa, ja siirtää kukoistuksensa aloittanutta nuppua keskeisemmälle paikalle kimppua. Joskus oksia voi pudota tai kuihtua itsestään lähes huomaamatta; toisinaan osa nuupahtaneista varvuisista virkistyy tuoreessa vedessä uuteen kukoistukseen. Sosiaalinen, moniosainen identiteetti muodostuu kuin korsista ja kukkavarvista, joita voidaan asetella ja järjestellä osittain halutulla tavalla. Se

on siis sekä tietoisesti että tiedostamatta rakennettu sosiaalinen (ja kulttuurinen) rakennelma. (Kivikuru 2000, 11, 21.) ”Elämäjulkaisija” oli tämän kimpun yksi virpi. Se syntyi, kun elämäjulkaisija a) harjoitteli elämäjulkaisemista, b) osallistui sen normittamiseen, c) omaksui toimijaroolin ja lopulta d) sisäisti sen. Osaidentiteettinsä kautta hän antoi elämäjulkaisemiselle merkityksiä, joita ajatteli ja joiden kautta merkityksellisti maailmaansa silloinkin, kun ei ollut toimijaroolissaan.

Berger ja Luckmann esittävät, että identiteetin muutos voi ääritapauksessa olla totaalinen, tai yksilö hahmottaa sen sellaiseksi. Tämä edellyttäisi uudelleensosiaalistumista. Siinä aiemmin sisäistetty todellisuus puretaan ja tapahtuu uusi tunnelatautunut samaistuminen. Elämäjulkaisijoiden samaistumisessa julkaisevaan ja esimerkiksi kriittiseen viiteyhteisöön oli jonkin verran tällaisia affektiivisia piirteitä, joista Berger ja Luckmann käyttävät esimerkkinä uskonnollista kääntymistä. Joidenkin elämäjulkaisijoiden suhde toimintaansa vakiintui tai muuttui huolestuneesta hyväksyväksi niin nopeasti, että siinä oli hyvin kärjistetysti sanottuna hurmoksellisia piirteitä: esimerkiksi Marikin kerronta siitä, miten hän *rakasti* blogiaan ja avasi sen joskus vain katsoakseen siitä (Marikki, TK) tai Kaijan ja Aunen kokemukset elämän sisällöllisen arvon saamisesta takaisin (Kaija ja Aune, TK:t) olisivat voineet viitata tällaiseen uuteen uskottavuusrakenteeseen. Bergerin ja Luckmannin mukaan erityisesti muuttumisen varhaisvaiheessa on tärkeää suorastaan sulkea pois muut viiteyhteisöt, jolloin merkitykselliset toiset vaihtuvat. (Berger ja Luckmann 2000, 177–180.) Muuttuvan subjektiviteetin varjelemiseksi henkilön pitää jopa varoa, kenen kanssa puhuu (Berger ja Luckmann 2000, 177–180). Tutkimukseni varhaisvaiheessa tutkijalta sulkeutuneet elämäjulkaisijapiirit olisivat voineet olla merkki tällaisesta tilanteesta.

Uudelleensosialisaatioon liittyy kuitenkin myös piirteitä, joita elämäjulkaisijoilla ei vihjeeksikään asti ollut. He kyllä tulkitsivat varhaista elämäjulkaisemistaan hieman samaan tapaan kuin Bergerin ja Luckmannin esimerkissä uudelleensyntyneet kristityt aiempaa, syntistä elämäänsä (Berger ja Luckmann 2000, 180): he kertoi-

vat tehneensä silloin virheitä, joita eivät enää nykytiedollaan missään nimessä tekisi (esim. molemmat Hannat, Anni, Tarmo, Jani ja monet muut). He eivät kuitenkaan näkyvästi uudelleentulkinneet tai pyrkiineet unohtamaan aiempia viiteyhteisöjään (Berger ja Luckmann 2000, 181), eikä eristäytymisenkään näyttäytynyt kuin suhteessa tutkijaan ja negatiivisesti suhtautuviin lukijoihin. Berger ja Luckmann toteavatkin, että primaarin ja sekundaarin lisäksi on olemassa useita välityyppejä, joilla on piirteitä sekä sekundaari- että uudelleensosialisatiosta. Niissä subjektiivinen todellisuus muuttuu osittain, muttei mullista koko elämää ja minuutta. (Berger ja Luckmann 2000, 180–181.) Elämäjulkaisijan osidentiteetin sisäistäminen näyttikin olevan lähellä toissijaista sosiaalistumista. Se kuitenkin sisälsi ylläkuvaattuja piirteitä todellisuuden muutoksesta sitä vahvemmin, mitä syvemmin toimija omaksui identiteetin.

Voidaan toki väittää, ettei tällaista identiteettiä todellisuudessa ollut: vasta tutkimukseni alkaessahan (Östman 2007 a ja b, Östman 2008) nimesin sen. Elämäjulkaisijat kuitenkin hyväksyivät käsitteen ja valtaosa heistä oli valmis sijoittamaan itsensä sen piiriin. Etnologi Laura Aro on huomauttanut, että tutkittavien minäkäsitys on suhteessa heidän kaikkeen toimintaansa – myös siihen, mitä he tekevät tutkijan kanssa ja siihen, miten tutkija heitä tulkitsee. (Aro 1996, 39.) Puhuessaan minulle elämäjulkaisijat tekivät kahdenlaista identiteettityötä: he kertoivat minulle verkossa tekemästään identiteettityöstä, mutta myös kertoivat itsestään suhteessa elämäjulkaisemiseen rakentaen joko sisäistävää tai ulkoistavaa (vrt. Sivula 2015, 16) elämäjulkaisija-identiteettiä.

Nimettömyys ei siis tee ilmiöstä tai identiteetin osasta kuviteltua. Esimerkiksi sosiaalisen median käsite nousi lentoon vasta vuoden 2008 tienoilla. Aktiivisen käyttäjäroolin mahdollistavia verkotekniikoita ja -ympäristöjä oli kuitenkin ollut jo 1990-luvulta asti. Ilmiö oli siis ollut olemassa jo aiemmin. Käsite vakiintui, kun sen tarkoittamat käytännöt lisääntyivät ja yleistyivät. (Suominen 2013a, 13; Suominen 2013d, 135.) Aiemmin nimeämättömästä osidentiteetistä on kyse myös Maarit Leskelä-Kärjen tutkimuksessa Krohnin kirjailijasisaruksista (Leskelä-Kärki 2006a). Lektii-

ossaan hän toteaa, että hänen teoksessaan ”kirjallinen elämä viittaa [- -] elämään, jossa kirjoittamisesta tuli *keskeinen heidän identiteettiään muokkaava tekijä*” (Leskelä-Kärki 2006b, 67, kurs. S. Ö.). Samaan tapaan elämäjulkaisijat elivät ”julkaisevaa elämää”, jossa elämäjulkaisemisesta tuli yhä merkittävämpi tekijä ensin roolina, sitten identiteettinä. Tämä merkitsi, että he olivat *syväomaksuneet* elämäjulkaisijuutensa.

Elämäjulkaisijuuden sisäistäminen

Edellä esitin, että roolinsa sisäistäessään elämäjulkaisijat omaksuivat elämäjulkaisijan osaidentiteetin. Tämä identiteetti ilmensi sisäisten merkitysten muutosta, ja sen vahvistuessa elämäjulkaisijuus alkoi ottaa tilaa jokapäiväisessä elämässä muulloinkin kuin aktiivisen roolitoiminnan aikana. Seuraavaksi tarkastelen, miten tämä sisäistämisen vaihe sijoittuu kulttuurisen omaksumisen teoriaan.

Bergerin ja Luckmannin mukaan roolin sisäistäminen identiteetiksi tapahtuu aina yhteiskuntarakenteissa (Berger ja Luckmann 2000, 184). Edellä käytin heidän ”yhteiskunta”-sanansa sijalla sanaa ”yhteisö”, joka viittasi paremmin ymmärrettävällä tavalla elämäjulkaisijoiden viiteryhyihin. Toimintaperiaate oli kuitenkin samankaltainen, sillä elämäjulkaisijoiden viiteryhmät näyttäytyivät ainakin jossain määrin yhteiskuntamaisesti järjestäytyneinä. Lisäksi elämäjulkaisijuuden normeihin kuului verkkoseurallisuus: Georg Simmelin teoria seurallisuudesta oli tarkoitettu kuvaamaan ”yhteiskunnan leikkimuotoa” (Simmel 1999, 112–130). Eri yhteiskuntaryhmät tulevat siis sosiaalisissa tilanteissa yhteen samaan tapaan kuin elämäjulkaisijat lukioineen omissa julkaisuissaan.

Sosialisaatio eli sisäistäminen onnistuu parhaiten, jos yhteisö on työn- ja tiedonjaoltaan melko yksinkertainen. Näin muodostuvat identiteetit ovat selkeitä: ne edustavat kaikilta osin sitä objektiivista todellisuutta, johon kiinnittyvät. Ne ovat helposti tunnistettavia, ja jokainen tietää, kuka itse on ja keitä muut ovat. Berger ja Luckmann kuvaavat tilannetta toden: ”Yksinkertaisesti sanottuna

jokainen on varsin pitkälti sitä, mitä hänen oletetaan olevan.” (Berger ja Luckmann 2000, 185.) Elämäjulkaisijoiden kohdalla tämä tarkoitti, että he olivat sitä mitä oletettiin *elämäjulkaisijoiden joukossa*.

Elämäjulkaisijoiden yhteisö itsessään oli melko yksinkertainen, mutta kuitenkin sidoksissa moniin muihin yhteisöihin ja niiden tietovarantoihin. Tämä erotti julkaisijuuden Bergerin ja Luckmannin yksinkertaisesta yhteiskunnasta. Yksinkertaisessakin yhteisössä yksilöllä on eri rooleja, mutta hän ei koe niiden edustavan minuutensa ”syvempiä” tasoja; niillä ei ole identiteetin merkityksiä. (Berger ja Luckmann 2000, 186.) Elämäjulkaisijoilla oli selvästi runsaasti identiteettejä, joista julkaisijuus oli vain yksi osa-alue.

Tällaisissa monipuolisissa yhteiskunnissa sosialisatio voi myös epäonnistua. Jos merkityksellisten toisten todellisuusnäkemykset ovat keskenään eripuraisia, yksilö saa samaa sisäistymää koskevaa tietoa huomattavan erilaisista näkökulmista. Tällä tarkoitetaan merkittävämpiä eroja kuin ne, joita syntyy normaalista, yksilöllisestä elämänhistoriasta. Epäonnistuminen voi johtua myös primaari- ja sekundaarisosialisaation välisistä ristiriidoista. (Berger ja Luckmann 2000, 187–193.) Ne elämäjulkaisevat henkilöt, jotka eivät omaksuneet elämäjulkaisijaroolia (saati identiteettiä), näyttivät kärsivät tällaisista ristiriidoista hieman muita enemmän.

Sekundaarisosialisaatio voi tapahtua ilman samaistumistakin. Elämäjulkaisijuus oli kuitenkin ensi- ja toissijaisen samaistumisen välimuoto. Sen epäonnistumiseen siis liittyi jonkin verran Bergerin ja Luckmannin kuvaamia tekijöitä. Julkaisevien ”epä-elämäjulkaisijoiden” tilanne muistutti Bergerin ja Luckmannin kuvaamaa manipuloivaa todellisuussuhdetta. Siinä yksilö sisäistää sekundaarisen todellisuuden ”viileällä” tavalla: siitä ei tule hänen oma todellisuutensa, vaan todellisuus, jota hän käyttää pyrkimystensä toteuttamiseen. Yksilö kyllä ottaa kyseiselle todellisuudelle ominaisia rooleja, mutta pitää ne etäällä minuudestaan – roolien taakse ei pääse muodostumaan niiden toimintaa määrittäviä osaidentiteettejä. (Berger ja Luckmann 2000, 194.) Jokseenkin tästä näytti olevan kyse epä-elämäjulkaisijoiden kohdalla.

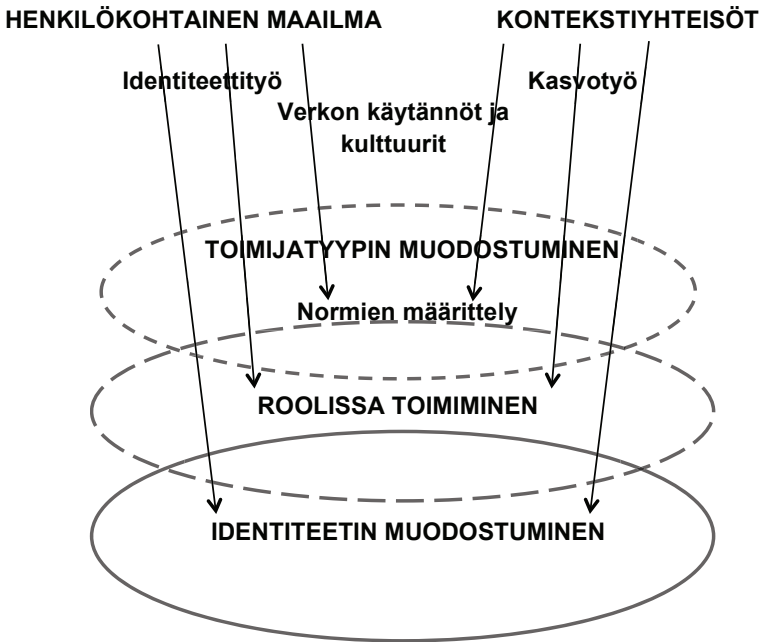
Tapahtumaketju ei kuitenkaan näyttäytynyt yhtä voimakkaana kuin Bergerin ja Luckmannin kuvaamissa esimerkeissä. Sama koski onnistunutta sisäistämistä. Tämä johtui todennäköisimmin siitä, että kyseessä oli yksittäinen yhteiskunnan osa (internet), jonka yksittäistä osaa (elämäjulkaiseminen) tarkastelin. Lisäksi on huomattava, että käytännön prosessiin sisältyy väistämättä ennakoimattomia elementtejä, joita teoriassa ei voida huomioida (esim. yksilöiden välinen vaihtelu). Sisäistämisprosessi kuitenkin noudatteli Bergerin ja Luckmannin kaavaa.

Elämäjulkaisemisen sisäistäminen identiteetiksi asti osoitti syvällisesti eli *syväomaksuttua toimijuutta*. Tähän yksilötasolta tarkastelemaani prosessiin kuuluivat seuraavat vaiheet:

1. Ilmiön toiminnan: käytäntöjen ja ilmaisen omaksuminen
  - a) harjoittelu
  - b) vakiinnuttaminen
2. Ilmiötä ja toimijatyyppejä säätelevien puhetapojen ja normien neuvottelu ja omaksuminen
3. Toimijatyypin omaksuminen rooliksi
4. Roolin sisäistäminen identiteetin tasolle asti

Kuvassa 26 osoitan nämä vaiheet. Elämäjulkaiseminen alkoi verkon käytäntöihin ja kulttuureihin tutustumalla. Sitä määrittivät alusta asti identiteettiyö ja kontekstiyhteisöihin suhteutettava kasvotyö. Tämä harjoitteluvaihe saattoi olla hajanainen ja jäsentymätön. Mitä selvemmin toiminta vakiintui, sitä enemmän merkitystä sai identiteettiyö ja sille olennainen intiimi tunnelma. Elämäjulkaisijat olivat mukana määrittämässä tälle kasvotyön ja verkkokulttuurien säätelemälle identiteettiyölle normeja. Tärkeimmät normit olivat hillintä ja verkkoseurallisuus. Nämä omaksuttuaan elämäjulkaisija saattoi alkaa toimia hyvän eli hyväksyttävän elämäjulkaisijan roolissa. Suhde henkilökohtaiseen elämismaailmaan ja kontekstiyhteisöihin määritti jatkuvasti sitä, miten syvällisesti elämäjulkaisija sisäisti roolinsa. (Kuvio 26.)

Elämäjulkaisevan henkilön sisäistäessä roolinsa hänelle muodostui elämäjulkaisijan osaidentiteetti. Tämä identiteetti oli toimin-

Kuvio 26. Elämäjulkaisijan identiteetin muodostuminen.

nassa, kun henkilö katsoi jokapäiväistä toimintaansa eri tilanteissa ikään kuin elämäjulkaisijan väri lasien kautta. Tässä vaiheessa hän myös yhä vahvemmin toimi elämäjulkaisijana tietyllä tavoin, koska oli elämäjulkaisija. Berger ja Luckmann kuvaavat vastaavaa tilannetta haitilaisen maalaisen kautta: huomattessaan itsessään tiettyjä merkkejä hän omaksuu riivatun identiteetin. Hän voi myös alkaa itse tuottaa näitä merkkejä, toisin sanoen huomioida riivaukseen viittavia piirteitä todellisuudessaan aiempaa enemmän. Näin teoreettinen käsitys todellisuudesta ohjaa käytännön todellisuuskäsitystä. (Berger ja Luckmann 2000, 201–202.) Elämäjulkaisijat siis käsittivät itsensä elämäjulkaisijoina, kun ymmärsivät toimintansa tiettyjen määritelmien mukaiseksi ja muokkasivat sitä vastaamaan näitä määreitä jatkuvasti paremmin.

Elämäjulkaisijuuden sisäistämisprosessi, jossa toimija sosiaalistui yhteisönsä jäseneksi, eteni toimijatyyppin omaksumisesta roolin ja lopulta suurella osalla elämäjulkaisijan identiteetin omaksumiseen. Edellisissä luvuissa olen kuvannut kunkin omaksumisen vaiheen – viimeistä lukuun ottamatta – suhteutettuna Hårdin ja Jamisonin omaksumisteorian taulukkoon (Hård ja Jamison 2005, 14). *Henkilökohtaisen omaksumisen taso* (Taulukko 15b) sisälsi käytännön *menettelytapojen omaksumisen* eli käytäntöjen ja ilmaisun harjoittelun ja vakiinnuttamisen. Se tapahtui harjoittelemalla niitä, kunnes ne vakiintuivat. Näin elämäjulkaisijat *tottuivat* toiminnan menettelytapoihin. Samalla he panostivat teknologian riittävään hallintaan ja selvittivät omat julkaisutavoitteensa. Tämä samoin kuin ilmaisun vakiinnuttaminen osoittivat jo rutinoitumaan pyrkivää toiminnan tasoa. Sitten seurasivat hyväksyvän suhteen muodostaminen elämäjulkaisemiseen sekä lukijana että tekijänä ja intiimin tunnelman sujuva käyttö identiteettityön välineenä. Nämä edustivat muuttuvaa käytöstä. Omaksumisprosessi kulki taulukossa oikealta vasemmalle siten, että menettelytapojen omaksumiseen sisältyi jonkin verran kaikkia käytännöllisen tason elementtejä.

Yhteisöihin suhteutettu omaksumisen taso (Taulukko 21b) asetui Hårdin ja Jamisonin taulukon käytännöllisen tason *rutineihin*. Siinä tärkeintä oli normien luominen ja ylläpitäminen. Tämä vaihe sisälsi edellisen tapaan piirteitä kaikista käytännön tason osaluista. Elämäjulkaisijuutta koskevien keskustelujen huomioiminen ja omaan toimintaan soveltaminen oli yksilötason diskursiivista sisäistämistä: elämäjulkaisijan menettelyjen ja tapojen oppimista. Oman toiminnan tasolta tämä eteni rutinoitumisvaiheeksi, jossa elämäjulkaisijat *kesyttivät* ilmiön hallitukseksi hahmottamalla toimintaa normittavat säännöt. Hyvän elämäjulkaisijan normit tuottivat hillittyä ja verkkoseurallista käytöstä, joka tuki intiimin tunnelman hyväksymistä. Näin se vahvisti identiteettityön onnistumista. Tämäkin prosessi eteni taulukon mukaisesti oikealta vasemmalle (Taulukko 23).

Syväomaksuminen tapahtui kahdessa vaiheessa, ensin omaksumalla elämäjulkaisijuus toimijatyyppistä rooliksi, sitten *sisäistämäl-*

lä se identiteetiksi. Bergerin ja Luckmannin teoretisoinnin perusteella osoitin roolin omaksuminen alkavan jo julkaisijuuden kesytämisyvaiheessa. Totesin, että sen sisäistäminen tapahtui syvenevän omaksumisen muuttuessa syväomaksumiseksi: rutinoituneen, mutta erityisen käytännön yleistyessä tärkeäksi osaksi jokapäiväistä elämää. Tässä viimeisessä vaiheessa elämäjulkaisijat sisäistivät uuden identiteetin. Syväomaksuminen eteni samaan tapaan kolmivaiheisesti kuin aiemmatkin omaksumistasot, ottaen piirteitä diskursiivisen sisäistymisen ja organisatorisen välittämisen tasoilta.

Bergerin ja Luckmannin roolin sisäistämistä identiteetiksi kuvaava teoria esittää, että identiteetit ovat roolien instituutioita (Berger ja Luckmann 2000, 59–106). Tässä mielessä jo elämäjulkaisijuuden roolin sisäistäminen viittasi Hårdin ja Jamisonin teorian mukaiseen organisatoriseen välittymiseen (Hård ja Jamison 2005, 13–15). Osoitin sen kuitenkin kuuluvaksi yksilön omaksumisen rutinoituvaan vaiheeseen. Siellä se osoitti siirtymää kohti perusteellisempaa sisäistämistä. Syväomaksuminen, johon sisältyivät myös aiemmat omaksumisen vaiheet, näytti tapahtuvan kaikkien Hårdin ja Jamisonin määrittämien tasojen miltei kaikilla osa-alueilla. (Taulukko 27a, lihavoidut kohdat.)

Analyttinen taso	Ilmiöiden taso		
	Asiat ja esineet	Järjestelmät	Rakenteet
Diskursiivinen sisäistyminen	Merkitykset: Tutustuutuminen, tutustuttaminen	Kielioppi: Järjestyminen, järjestäytyminen	Kieli: Muutokset
Organisatorinen välittäminen / välittyminen	Liikkeet: Levittäminen	Instituutiot: Sisällyttäminen johonkin, insituaationaalistuminen	Säännöt, lait: ammattillistaminen, erikoistuminen
Käytännöllinen taso: Käyttö	Käytös, identiteetti: Sisäistäminen, omaksi tekeminen	Rutiinit: Kotouttaminen, kesyttäminen	Menettelyt ja tavat: Tottuminen, tavalliseksi tulo/tekeminen

Taulukko 27a. Elämäjulkaisijuuden syväomaksuminen Hårdin ja Jamisonin teoriassa. (Alkup. taulukko Hård ja Jamison 2005, 14. Suomentanut S. Ö. Suomisen käännöksen (2009, 8) avulla.)

Syväomaksuminen tapahtui kyllä identiteetin ja käytöksen tasolla, mutta samaan tapaan Hårdin ja Jamisonin esityksestä poiketen kuin aiemmatkin vaiheet. Omaksuessaan toimijatyyppinsä rooliseen elämäjulkaisijat siirtyivät menettelytapojen omaksumisesta rutiinin tasolle. Sisäistäessään roolia identiteetiksi he siirtyivät rutiinivaiheesta käytöksessä ilmenevälle tasolle. Näin pitkälle syväomaksuttu elämäjulkaisuus alkoi näkyä julkaisemistapahtuman ulkopuolella. (Taulukko 27b.)

Niitä teorian alueita, jotka eivät näyttäneet, ei ollut mahdollista suoraan tutkia yksilöiden tuottaman aineiston kautta. Jonkin verran ilmeni piirteitä siitä, että kielessä oli tapahtunut tai tapahtumassa muutoksia: elämäjulkaisu ympäristöjen kieli oli siirtymässä muihinkin ympäristöihin. Pääasiassa kyse oli kuitenkin verkon ja sosiaalisen median kielen laajemmasta ”valumisesta” arkikäyttöön (ks. esim. Suominen 2013e, 229; Suominen 2013g, 292). Siksi en ole tässä liittänyt sitä erityisesti elämäjulkaisuuden omaksumiseen.

Teoksen kolmannessa osassa kuvaamani elämäjulkaisemisen käytännön harjoittelun vaihe siis johti *elämäjulkaisevan toimijatyyppin* syntymiseen ja sisäistämiseen. Elämäjulkaisevat henkilöt alkoivat määrittää sisäistämäänsä toimijatyyppiä ja omaksua muiden sille antamia määreitä: syntyi normi, hyvän elämäjulkaisijan *toimija-*

Analyttinen taso	Elämäjulkaisuuden taso		
	Syväomaksuminen		
	Käytös, identiteetti		
Käytännöllinen taso: Käyttö	Käytös, identiteetti: Elämäjulkaisuuden merkityksellistäminen ja institutionalisointi; ”elämäjulkaisijan” osaidentiteetin sisäistäminen	Rutiinit: Elämäjulkaisuuden normittaminen; ”hyvän elämäjulkaisijan” toimijaroolin sisäistäminen	Menettelyt ja tavat: Toiminnan käytäntöihin tottuminen; ”elämäjulkaisevan” toimijatyyppin sisäistäminen

Taulukko 27b. Elämäjulkaisuuden syväomaksuminen.

rooli. Valtaosa elämäjulkaisijoista pyrki aktiivisesti omaksumaan tämän roolin tai antoi itsensä ajautua sitä kohti, vain muutama jättyi suosiolla toimijatyypiksi, jota elämäjulkaisijuus ei määritellyt kovinkaan merkittävästi.

Toimijaroolin sisäistäminen johti elämäjulkaisijuuden hahmottamiseen instituutiona, johon kuuluivat elämäjulkaisijat, lukijat ja muut ilmiötä määrittävät viiteryhvät. Syvimmin roolinsa sisäistäneille muodostui suhteessa tähän instituutioon *elämäjulkaisijan osidentiteetti*, sosiaalinen ja kulttuurinen konstruktio. Tämä identiteetti näyttäytyi roolitoiminnan ulkopuolellakin jokapäiväisessä elämässä sitä vahvemmin, mitä pidemmälle julkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen oli edennyt. (Taulukko 27b.)

Muutos – elämäjulkaisijuuden omaksuminen – tapahtui pääasiassa vuosien 1995–2014 välillä. Sen etenemistä eri vuosina ei ollut mahdollista määritellä, sillä tämä käytännön tason omaksuminen oli varsin eriaikaista ja yksilöllistä. Esimerkiksi henkilökoh-taisen tason omaksumista esiintyi aina, kun uusi julkaisija aloitti: yhtä hyvin 1990-luvulla, vuosien 2004–2006 ”blogibuumissa” kuin 2007–2010 Facebookin yhteydessäkin. Sama vaihe lievempänä liit-tyi kaikkien uusien palvelujen ja käytäntöjen käyttöönottoon. Sel-vää kuitenkin oli, että oma aktiivinen toiminta edisti omaksumis-ta. Niinpä totesin, että elämäjulkaisijuuden *alustavan omaksumisen* vaiheessa omaksuttavana oli toimijatyypin, *syvenevän omaksumisen vaiheessa* rooli ja *syväomaksumisessa* identiteetti.

Elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden omaksumisvaiheet limit-tyvät ja järjestyivät Hårdin ja Jamisonin teoriaa noudatellen, mutta myös siitä eroten. Lopuksi esitän tulokseni kootusti. Suhteutan ne Hårdin ja Jamisonin teoriaan ja pohdin, miten tutkimukseni asettui elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessiin.

LOPUKSI

Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen

Tutkimuksessani kuvasin elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden kulttuurista omaksumista. Kysyin: *Mitä elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessissa tapahtuu?* Teokseni jakautui neljän alakysymyksen mukaan osiin seuraavasti:

- TUTKIJAN HALTUUNSA OTTAMA ELÄMÄ-JULKAISIJUUS
Miten tutkija ottaa haltuunsa elämäjulkaisijuuden tutkimuskohteena?
- ALUSTAVA OMAKSUMINEN:
Mitä tapahtuu elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden henkilökohtaisessa omaksumisprosessissa?
- SYVENEVÄ OMAKSUMINEN:
Mitä tapahtuu, kun elämäjulkaisijuus omaksutaan suhteessa ympäröiviin yhteisöihin?
- SYVÄOMAKSUMINEN:
Mitä tapahtuu, kun elämäjulkaisijuus sisäistetään eli ”syvä-omaksutaan”?

Vastauksia tavoittelin 30 suomalaisen tuottamien teemakirjoitusten (30), haastattelujen (19) ja elämäjulkaisujen (70+) avulla. Analysoin tutkimusta varten tuotettuja aineistoja lähilukemalla ja julkaisuja havainnoimalla. Triangulaationi tavoitteena oli syvenevä hermeneuttinen ymmärrys elämäjulkaisijuuden kulttuurisen omaksumisen prosessista. Loppuluvun olen jakanut kahtia: Ensimmäisessä osassa kiteytän elämäjulkaisijuuden omaksumista koskevien kysymysten tulokset. Suhteutan tulokset aiempaan teoriaan ja pohdin niiden merkitystä myös omana kokonaisuutenaan. Jälkimmäinen osa käsittelee sitä, miten tutkimus itsessään ilmensi elämäjulkaisemisen omaksumisprosessia.

Omaksumisprosessissa elämäjulkaisijat omaksuivat ensin toimijatyyppin, sitten toimijaroolin ja lopulta syväomaksumisen vaiheessa elämäjulkaisija-identiteetin. Vain viisi tutkittavaa jättäytyi elämäjulkaisevaksi toimijatyyppiksi. Lopuista 11 oli siirtymässä toimijaroolin omaksumisesta sen sisäistämiseen, ja 14 oli selvästi sisäistänyt tai sisäistämässä julkaisijaidentiteetin. Tämä tarkoitti sitä, että vain noin 16,5 % tutkittavista ei edennyt elämäjulkaisemisen sisäistämiseen vuosien 1995–2014 välillä. Kyseessä olivat henkilöt, joilla ei aineiston perusteella ollut elämäjulkaisija-identiteetillemme tarvetta: he suhtautuivat toimijuuteen välinpitämättömästi ja sen edustama todellisuus näyttäytyi heille lähinnä omien tavoitteiden välineenä.

36,5 % elämäjulkaisijoista oli vuosina 1995–2014 sisäistänyt toimijaroolinsa ja oli siirtymässä identiteetin muodostusvaiheeseen. Peräti 46,5 % oli edennyt selvästi sisäistävään vaiheeseen. Kaikkiaan tämä tarkoitti, että 83¹¹³ % elämäjulkaisijoista alkoi hahmottaa julkaisijuuttaan identiteetin tasolla viimeistään vuoden 2014 loppuun mennessä. Luku on suppeallakin aineistolla merkittävä ja viittaa siihen, että vastaava muutos tapahtui laajemminkin kontekstissa. Eri vaiheille oli mahdotonta määrittää vuosiin perustuvia tarkkoja ajankohtia. Internetin, sosiaalisen median, blogien ja Facebookin yleistymisvaiheisiin perustaen *alustavaa omaksumista* olisi tapahtunut eniten 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa, *syvenevää* noin vuosina 2005–2010 ja *syväomaksumista* tämän jälkeen. Käytännössä omaksumisen eteneminen perustui siihen, milloin elämäjulkaisija aloitti toimintansa. Näin ollen kaikkia vaiheita esiintyi kaikkina vuosina. Tutkimukseni perusteella pystyin kuitenkin toteamaan, että vuosina 2008–2010 noin puolet elämäjulkaisijoista oli edennyt jo vähintään syvenevän omaksumisen vaiheeseen. Facebookin yleistyminen vuodesta 2008 alkaen muutti omaksumisprosessia, ja siitä lähtien eteneminen alustavasta syväomaksumiseen tapahtui yhä nopeammin.

Tutkimukseni pohjautui digitaalisen kulttuurin monitieteiseen perinteeseen. Perustana toimi Mikael Härdin ja Andrew Jamisonin vuoden 2005 kulttuurisen omaksumisen teoreettinen määrittely,

jonka kautta tarkastelin elämäjulkaisijoita ja heidän toimintaansa. Tulokseni osoittivat, että omaksuminen tapahtui todellisuudessa useammilla ja verkostomaisemmin limittyvillä tasoilla kuin Hård ja Jamison esittävät. Heidän teoriansa tarkastelee prosessia käytännön, organisatorisen ja diskursiivisen sisäistämisen kautta. Ne ris-teävät ja muodostavat taulukon yhdessä ilmiön rakenteiden, järjes-telmien sekä faktojen ja artefaktien kanssa. Tutkimukseni elämä-julkaisijoista sijoittui aiemman teorian *käytännölliselle tasolle*, sil-lä tarkastelin omaksumisprosessia yksilöiden, toimijoiden näkökul-masta. (Taulukko 28a.)

Koska omaksuminen tapahtui suhteessa viiteyhteisöihin ja yh-teiskuntaan, sillä oli myös organisatorisia ja diskursiivisia piirtei-tä. Ne kuitenkin sijoittuivat selvästi käytännön tason sisälle. Hård ja Jamison kuvaavat omaksumisteoriassaan käytännöllisen omak-sumistason yhtenä, jossain määrin lineaarisena tapahtumakokonai-suuksien ketjuna. Taulukoiden 28a ja b vertailu osoittaa, että elä-mäjulkaisijoilla käytännön omaksuminen tapahtui kolmella tasol-la, jotka rakentuivat toinen toistensa pohjalle. Omaksuminen alkoi harjoittelusta (oikea alakulma). Syvintä elämäjulkaisijuuden sisäis-täminen oli identiteetiksi merkityksellistettynä (vasen yläkulma).

Hård ja Jamison esittivät käytännöllisen omaksumisen kolmi-vaiheisena (rakenteet, järjestelmät ja asiat/esineet). Elämäjulkaisi-juuden kohdalla se sisälsi lisäksi kolme tapahtumien tasoa, *käytön*,

Analyttinen taso	Ilmiön taso (rakenteistuminen osaksi jokapäiväistä elämää)		
	Asiat ja esineet	Järjestelmät	Rakenteet
Käytännöllinen taso: Käyttö (use)	Käytös, identiteetti Sisäistäminen, omaksi tekeminen	Rutiinit Kotouttaminen, kesyttäminen	Menettelyt, tavat Tottuminen, totuttaminen, tavallistuminen

Taulukko 28a. Innovaation käytännön omaksuminen Hårdin ja Jamisonin mukaan. (Hård ja Jamison 2005, 14. Suomennos S. Ö. Suomen 2009, 8 perusteella.)

ELÄMÄJULKAISIJUUDEN OMAKSUMINEN			
Analyttinen taso: Käytännöllinen taso	Kulttuurisen omaksumisen taso		
	<i>Sisäistäminen (syväomaksuminen):</i> Käytös, identiteetti	<i>Suhde ympäröiviin yhteisöihin (syvenevä omaksuminen):</i> Rutiinit	<i>Henkilökohtainen (alustava omaksuminen):</i> Menettelytavat
	46,7 % tutkittavista	36,7 % tutkittavista	16,7 % tutkittavista
<i>Merkityksellistäminen:</i> Käytös, identiteetti	Elämäjulkaisijan osa-identiteetin sisäistäminen	Hyvän elämäjulkaisijan toimijaroolin muodostaminen	Elämäjulkaisevan toimijatyyppin hahmottaminen
<i>Normittaminen:</i> Rutiinit	Hyvänä elämäjulkaisijana esiintyminen	Elämäjulkaisuuden normien luominen (=elämäjulkaisuuden kesyttäminen)	Elämäjulkaisuutta koskevien keskustelujen huomioiminen ja niiden soveltaminen eli yksilötason diskursiivinen sisäistäminen
<i>Käyttö:</i> Menettelytavat	Hyväksyvä suhde elämäjulkaisemiseen, identiteettityössä tarvittavan intiimin tunnelman hallinta	Teknologian riittävä hallinta, tavoitteiden ja ilmaisuuden vakiinnuttaminen	Teknologian, tekniikoiden ja sisällöntuotannon harjoittelu

Taulukko 28b. Elämäjulkaisijuuden omaksuminen suhteessa aiempaan teoriaan.

normittamisen ja *merkityksellistämisen* sekä omaksumisen tasot, jotka olivat: henkilökohtainen eli *alustava omaksuminen*, suhteutettu eli *syvenevä omaksuminen* sekä *sisäistävä syväomaksuminen*. Näitä määrittivät menettelytavat, rutiinit sekä käytös ja identiteetti. Prosessi noudatti samaa, Hårdin ja Jamisonin teoriaan perustuvaa kaavaa, mutta koko taulukko 28b sopii taulukon 28a sisään. Prosessi oli siis huomattavasti monitasoisempi, ja siinä oli limittyvät sisäiset suhteet kuin edeltävässä esityksessä. Tämä viittasi siihen, että Hårdin ja Jamisonin teoriaa on mahdollista laajentaa varsinkin, jos myös organisatorisella ja diskursiivisella tasolla on useita sisäisiä vaiheita.

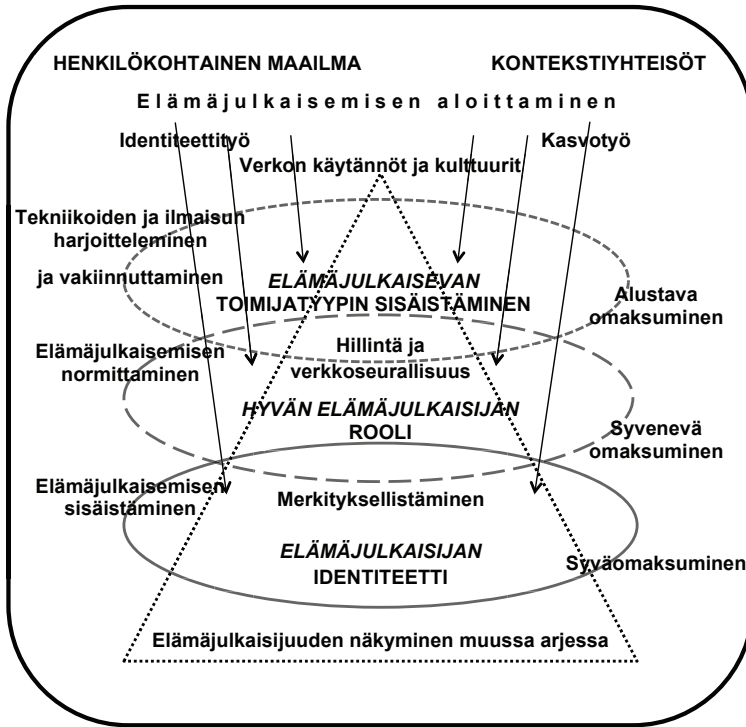
Hårdin ja Jamisonin esittämät rakenteet tulivat näkyviksi elämäjulkaisijoiden menettelytapojen muutoksissa, järjestelmät rutiineissa ja faktat (elleivät suoranaisesti artefaktit) käytöksen ja identiteetin muutoksissa. Käytön tasolla muuttuivat *käytännön menettelytavat*. Palveluiden ja julkaisutekniikoiden käyttö sekä ilmaisukäytännöt muuttuivat harjoittelevista kesyttäviksi, mitä seurasi hyväksyvä suhde julkaisemiseen. Tämä mahdollisti elämäjulkaisemisen hyö-

dyntämisen sosiaaliseen identiteettityöhön. Omaksumisen tasolla tämä tarkoitti, että käytännön toiminnan harjoittelusta ihmiset eteni-
vät niitä koskevien keskustelujen huomioimiseen ja soveltamiseen. Samalla he hahmottivat itselleen *elämäjulkaisevan toimijatyyppin*.

Normittaminen alkoi ympäröivien keskustelujen huomioimisesta. Niiden ja omien kokemustensa perusteella elämäjulkaisevat ihmiset hahmottivat ja omaksuivat toiminnan säännöt. He muodostivat hyvän elämäjulkaisijan ideaalin, jonka pohjalta pyrkivät käyttäytymään hillitysti ja verkkoseurallisesti. He olivat kesyttäneet elämäjulkaisemisen: se muuttui *rutiiniksi*. Omaksumisen tasolla rutinoituminen saattoi alkaa, kun teknologia ja tavoitteet oli kesytetty. Normien luominen johti *hyvän elämäjulkaisijan toimijaroolin* muodostumiseen. *Merkitysten* muodostuminen tapahtui edeltävien tasojen tapaan oikealta vasemmalle: toimijatyyppin hahmottamisesta valtaosa elämäjulkaisijoista eteni toimijaroolin muodostamiseen. Tämän jälkeen rooli alkoi muuttua identiteetiksi. Syväomaksuminen eteni hyväksyvästä suhtautumisesta kesyn käytöksen hallintaan ja lopulta jokapäiväisessä elämässä läsnä olevan *osaidentiteetin sisäistämiseen*. (Taulukko 28b.) Tämä uusi osaidentiteetti näyttää toimivan eri tavoin kuin aiemmat, ainakin Bergerin ja Luckmannin teoriaan verrattuna: se ei suostu painumaan taka-alalle muita identiteettejä ilmentävien roolien aktivoituessa. Tämän varmistamiseksi tulisi todentaa, että muut osaidentiteetit todella käyttäytyvät Bergerin ja Luckmannin kuvaamalla tavalla. Alustavasti kuitenkin vai-
kuttaa siltä, että elämäjulkaisuudella on erityisasema osaidentiteettien joukossa.

Taulukko 28b kuvaa tutkimustulosteni suhdetta Hårdin ja Jamisonin teoriaan. Kuvio 29 perustuu elämäjulkaisijan identiteetin kehitystä kuvaavaan aiempaan kuvioon. Se osoittaa omaksumisen vaiheet suhteutettuna henkilökohtaiseen elämismaailmaan ja kontekstiyhteisöihin. Toimintaa säätelivät identiteettityön, kasvotyön sekä verkkokulttuurien käytännöt. Elämäjulkaisemisen vaikiintuessa toimijat osallistuiivat sen normien, hallinnan ja verkkoseurallisuuden, luomiseen ja ylläpitämiseen. Sisäistäessään toiminnan osaksi jokapäiväistä elämäänsä ja minuuttaan elämäjulkaisijat

Kuvio 29. Elämäjulkaisijaksi tuleminen.

antoivat toiminnalleen yhä enemmän sisäisiä merkityksiä. Samalla se alkoi saada yhä suuremman osan toimijan arjessa yleensä. Yksilön suhteet henkilökohtaiseen elämämaailmaansa ja yhteisökon- teksteihinsä muokkasivat tapahtumia koko prosessin ajan.

Kuvio osoittaa ilmiön laajuuden ja sen, miten monille elämän- alueille samoin kuin teoreettisille kentille se tunkeutuu. Olen teok- sessani keskustellut siitä monipuolisen, muun muassa elämäkerta- tutkimuksellisen ja sosiologisen käsitteistön kautta. Tällainen mo- ninaisuus on tyypillistä kokonaisvaltaisuutta tavoittelevalla tulkin- nalle. Joskus se voi toki olla osoitus tutkimusasetelman jäseny- mättömyydestä. Oman tutkimukseni kohdalla katson kuitenkin jo

kaisen näkökulman merkittäväksi. Käsittelyn alla on ollut yksilön omaksuminen sekä hänen omista lähtökohdistaan, lähipiiriin ja yhteiskuntaan kontekstualisoituna että sisäisen prosessin osalta. Näin laveasti osaksi elämää omaksutun ilmiön tarkastelu suppeasti vain yhdestä tai parista käsitteellisestä näkökulmasta olisi väistämättä johtanut jonkin omaksumisen alueen unohtamiseen tai vähättelemiseen. Nytkin ulos jäivät järjestelmien ja puhetapojen tasot laajemmin nähtyinä.

Omaksumisprosessi eteni¹¹⁴ siis harjoittelusta vakiinnuttamisen kautta sisäistämiseen; toimijatyyppistä roolin kautta identiteetiksi; alustavasta syvenevän kautta syväomaksumiseen. Kaikki elämäjulkaisevat toimijatyyppit eivät vuosien 1995–2014 välillä vakiintuneet rooleiksi asti. Peräti yli 80 % kuitenkin näytti tekevän näin ja etenevän nopeutuvalla tahdilla merkityksellistävään sisäistämiseen. Siksi katson, että tulokseni ovat relevantteja ja suhteutettavissa laajempiinkin yhteyksiin. Kaikkien vaiheiden sekä tietoinen että tiedostamaton neuvottelu tapahtui suhteessa henkilökohtaiseen elämismaailmaan ja yksilöä ympäröiviin kontekstiyhteisöihin. Niitä määrittivät identiteetin ja kasvotyön lisäksi verkon kulttuuriset käytännöt. Tärkeimmät normit, hillintä ja verkkoseurallisuus, mahdollistivat intiimin tunnelman. Sen avulla elämäjulkaisija saattoi sitouttaa lukijansa affektiivisesti ja onnistua perimmäisessä tavoitteessaan: sosiaalisessa identiteettityössä.

Olen siis selvittänyt, että elämäjulkaisijuuden omaksumisprosessin edetessä syväomaksumiseen toimijoiden identiteetti muuttui. Henkilökohtaista omaksumisprosessia ympäröi laajempi yhteiskunnallinen prosessi, jossa ilmiö tuli tutuksi. Tutkimukseni oli yksi tapahtuma siinä.

Tutkimus omaksumisen ilmentäjänä

Edellä osoitin, että elämäjulkaisijuuden omaksuminen tapahtui Hårdin ja Jamisonin kuvaamalla käytännön tasolla, mutta huomattavasti heidän esittämäänsä monipuolisemman prosessin kautta. Sii-

nä oli kautta linjan huomattavia samankaltaisuuksia, ja erot juontuivat lähinnä kunkin yksilöllisestä elämismaailmasta. Tämä antoi olettaa, että vastaavaa omaksumisen kaavaa on mahdollista laajentaa ja soveltaa muissakin yhteyksissä.

Tutkimuksellisen kiinnostuksen nousu osoittaa, että ilmiön asema yhteiskunnassa on noussut merkittäväksi – siitä puhutaan ja sitä kannattaa selvittää. Aiempi sosiaalisen median historian tutkimuksemme ajoittui vaiheeseen, jossa ilmiö oli erittäin pitkälle arkipäiväistynyt. Vaiheeseen liittyivät kyllästyminen ja vastareaktiot, mutta toisaalta itse ”some” oli muuttunut ubiikiksi, tutuksi osaksi ihmisten jokapäiväistä elämää joka paikassa. (Ks. myös Suominen 2013g, 292.)

Elämäjulkaiseminen ilmiönä on juuri nyt, keväällä 2015, suunnilleen samanlaisessa tilassa. Ilmiöön liittyvä toimijuus oli pitkälti syväomaksuttu, mutta kokonaisuus on vasta rutinoituvassa vaiheessa. Tarkastelin tutkimuksessani esimerkiksi elämäjulkaisemisen mahdollista byrokratisoitumista¹¹⁵ tai muita yhteiskunnan tasolla esiintyviä omaksumisen merkkejä vain siltä osin kuin ne selvästi muokkasivat yksilön omaksumisprosessia. Silti voim todeta ilmiön tilan: Yhtäältä sitä koskeva keskustelu yksilötasolla ja esimerkiksi viihdelehdissä on ärsyyntynyttä ja tietoisesti kriittistä. Toisaalta se on hyväksytty pysyväksi osaksi arkea.

Ilmiön piiriin määriteltäviä käytäntöjä ja toimijoita koskevia tutkimuksia on ilmestynyt 2010-luvulla yhä kiihtyvällä tahdilla. Kiinnostus sitä kohtaan on siis jatkuvasti kasvanut. Oma tutkimukseni oli kuitenkin ensimmäinen, jossa nämä käytännöt esiintyivät kootusti yhden nimen alla. Selvitin siinä, milloin elämäjulkaisisuuden omaksuminen tapahtui, mitä siinä tapahtui, ja toivoakseni myös miksi asiat tapahtuivat tietyllä tavalla. Ymmärrykseni kehittyi tutkimuksen aikana ilmiötä kuvailevasta näkökulmasta käsittämään sen aseman kulttuurisena omaksumisprosessina. Tutkimuskohteen haltuunottoa käsittelevässä luvussa puhuin ”kohteen kessyttämisestä”. Otin elämäjulkaisemisen tutkimuskohteena haltuun hieman samaan tapaan kuin tutkittavat toimijuutensa. Tutkimukseni olikin osa omaksumisprosessia: ymmärrykseni kehittyi samaan

tahtiin kuin elämäjulkaisijuus yleistyi ensin hyväksyttäväksi, siten arkiseksi ja lopulta lähes ubiikiksi, jokapaikkaiseksi identiteetiksi. Samalla työni oli esitys siitä. Se sijoittui internetin kulttuurista omaksumista koskevan tutkimuksemme tapaan vaiheeseen, jossa ilmiö oli yleistynyt ja tullut tärkeäksi osaksi elämää. Se oli ensimmäinen esitys elämäjulkaisijuuden omaksumisesta jokapäiväiseksi minuuden osaksi.

Nostin esiin tiettyjä jälkiä elämäjulkaisemisesta ja -julkaisijuu-
desta. Nämä aineistoni yksiköt muunsin dokumenteiksi. Kirjoitta-
essani tämän teoksen dokumenteista tuli todisteita siitä, mitä elä-
mäjulkaisijuuden omaksumisprosessissa tapahtui. Näin vahvistin
niiden avulla vastausteni – tutkimustulosteni – uskottavuutta. Ni-
metessään ilmiön siihen liittyvän toimija-identiteetin kirjoittama-
ni kulttuurihistoria myös vahvasti kohteeni asemaa yhteisössään.
Tämä toiminta aiheutti sen, että näille todisteille muodostui *kult-
tuuriperintöarvoa* historioitsija Anna Sivulan (2010; 2015) kuvaa-
malla tavalla.

Elämäjulkaisijat samaistivat itsensä muihin elämäjulkaisijoihin,
vaikka heillä ei ollut tälle samaistumalle yhteistä nimeä. Tutkijana
olin nimenantaja: kokosin yhteen monenlaisia tekijöidensä minää
ja elämää esittäviä verkkokäytäntöjä ja aloin nimittää niitä elämä-
julkaisemiseksi. Tällä perusteella aloin nimittää toiminnan tekijöi-
tä elämäjulkaisijoiksi. Annoin käsitteellistämälleni ilmiölle lyhyen
määritelmän. Sitten pyysin sitä koskevaa aineistoa kysyen samal-
la, mielsivätkö osallistujat olevansa elämäjulkaisijoita. Tämä aut-
toi selvittämään sekä sitä, miten toimiva käsitteeni oli että sitä, mi-
ten tutkimuskohteeni sen hahmotti. Osoittautui, että he pääasiassa
hyväksyivät käsitteen kuvaamaan sitä toimintaa, josta tutkijalle pu-
huivat. Nimenantoprosessissa elämäjulkaiseminen ja elämäjulkai-
sijat saivat selkeän määritelmän. Itse ilmiö oli kuitenkin olemassa
jo ennen sen tunnistamista.

Elämäjulkaisijoiksi nimeämäni toimijat jakoivat jossain määrin
yhteisen tulkinnan menneisyydestään. Heidän keskuudessaan jaka-
ma tulkinta menneisyydestään (jaettu historia) kiinnitti yhteisön jä-
seniksi, elämäjulkaisijoiksi, ne jotka kokivat olevansa osallisia yh-

teisestä menneisyydestä. Samalla tämä jaettu tulkinta korosti niiden ulkopuolisuutta, jotka eivät kokeneet samaa osallisuutta. Tuottaessaan jaettua historiaansa aineistokseni tutkittavat muodostivat siitä kehyskertomuksen, joka sekä ympäröi heidän henkilökohtaista kokemustaan elämäjulkaisijoina että vahvisti näiden menneisyyden jälkien merkityksen. Osallistuessaan tutkimukseen he olivat mukana tekemässä elämäjulkaisemisesta kulttuuriperintöä. Ensinnäkin he nostivat esiin sitä koskevia historiallisia todisteita (monumentalisoiva identiteettityö). Samalla he omaksuivat nämä jäljet omaksi menneisyydekseen (omaksuva identiteettityö). Tästä teoksestani voi tulla elämäjulkaisijoille historioivaa identiteettityötä, joka täydentää kolminaisuuden: se on elämäjulkaisijuuden kulttuurihistorian esitys, joka tuottaa historiastaan tietoista toimija-identiteettiä. Tällainen toiminta on kulttuuriperintöarvon rakentamista. (Sivula 2015, 15–19.)

Olen dokumentoinut ja merkityksellistänyt elämäjulkaisijuutta tavalla, joka ei ehkä ole vielä tehnyt siitä internet-ajan kulttuuriperintöä, mutta on ainakin yksi askel tällä tiellä. Miten suuri askel, se riippuu pitkälti tämän teoksen käyttäjistä. Samalla tutkimukseni on ilmentänyt elämäjulkaisijuuden ja -julkaisemisen omaksumisprosessia. Alkuvaiheen tutkimuksellinen haparointini osoitti omaksumisprosessin alustavaa vaihetta. Ymmärrykseni ilmiöstä syveni lähestulkoon käsi kädessä sen kanssa, miten elämäjulkaisijat omaksuivat toimijuuttaan. Viime hetkinä vahvistunut ymmärrykseni kulttuurisen omaksumisen merkityksestä ilmensi sitä, että elämäjulkaisijuus oli yksilötasolla pitkälle syväomaksuttu. Historiallista prosessia ei olisi voinut tällä tavoin tarkastella sen ollessa pahasti kesken.

Kyseessä on kuitenkin internet-ajalle tyypillinen ilmiö: elämäjulkaisijuus on jatkuvassa muutoksen tilassa. Jo tapahtuneeseen omaksumisprosessiin liittyi valtavasti katkoksia, takapakkeja, loikkaa, siirtymiä, muutoksia ja elementtejä, joita ei ollut tässä mahdollista kuvata. Tarkastelin prosessia pääasiassa yksilötasolla (johon tosin sisältyi organisatorisia ja diskursiivisia piirteitä). Jotta ilmiön luonne kokonaisuudessaan ja sen asema nyky-yhteiskunnassa voi-

taisiin selvittää, pitäisi ottaa voimakkaammin mukaan tarkasteluun esimerkiksi joukkoviestimien, kasvatuksen, teknologia- ja palvelukehityksen ja poliittisen päätöksenteon suhde siihen. Olen vain sivulauseessa maininnut mobiililaitteiden yleistymisen ja matkapuhelimien kameralaadun paranemisen yhteyden elämäjulkaisijaidentiteetin vahvistumiseen: kuitenkin julkaisijaidentiteetti voi olla joka hetkessä läsnä käytännössä juuri niiden ansiosta.

Elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuuden asema nyky-Suomessa on pitkälti arkistunut. Elämäjulkaisija-identiteetti kurkistelee aktiivisten roolien olan yli, ja ilmiö esiintyy muun muassa sarjakuvissa. (Kuva 30.) Tämä osoittaa pitkälle omaksuttua kulttuurista asemaa.

Kiinnostavaa on lisääntyvän mobiiliuden vaikutusten ohella myös se, mitä tapahtuu niille ihmisille, jotka eivät sisäistäneet elämäjulkaisijuutta. Lopettavatko he vai jatkavatko käyttäen pysyvästi toimintaa muiden tavoitteidensa välikappaleena? Tapahtuuko heidän sisäistymisensä myöhemmin, ja millaisiin uusiin tai muuttuviin ilmiön piirteisiin se mahdollisesti liittyy? Jatkossa on tärkeä tarkastella myös sitä, mikä elämäjulkaisija-identiteetin omaksumisen merkitys pidemmällä aikavälillä tulee olemaan, ja onko esimerkiksi kyseessä osa laajempaa kulttuurista muutosta. Avoimeksi jäi sekin, mitä tapahtuu koko elämäjulkaisemisilmiön omaksumisessa. Tutkimukseni itsessään ilmensi tätä laajempaa omaksumista, jo-

Kuva 30. Elämäjulkaisijuuden jokapäiväinen asema. (Kuva: *Fok_it* 10.3.2015. Oikeudet Joonas Rinta-Kanto ja *HS* Nyt.)

hon liittyi myös mahdollinen kulttuuriperintöasema. Tämä on erityisen kiinnostava näkökulma jatkotutkimukselle. Mitä enemmän aikaa kuluu, sitä helpommaksi tulee myös tarkastella elämäjulkaisemisen organisatorista ja diskursiivista omaksumista. Viitteitä esimerkiksi kielen muutoksesta on ollut jo pitkään, mutta sen systemaattinen tarkastelu tuottaisi kenties kiinnostavaa tietoa elämäjulkaisijuuden sisäistymisestä. Tähän ja muihin edellä esittämiini kysymyksiin tarttuminen jää tulevan tutkimuksen tehtäväksi. Käsiällä olevan työn puolestaan toivon valottavan riittävästi sitä, mitä tapahtui, kun meistä tuli elämäjulkaisijoita. Osoittautui, että uusi osidentiteetti ei vie meiltä mitään pois. Se on lisäosa: ajankohtainen minuutemme päivitys.

VIITTEET

¹ Internetissä julkaistut päiväkirjamaiset blogitekstit sekä erityisesti 1990-luvulla ja 2000-luvun alkuvuosina myös kotisivujen ”nettikset” eli verkkopäiväkirjat.

² Käytän tässä teoksessa myös palvelun käyttäjille tuttua lyhennettä FB. (<http://facebook.com>.)

³ Käsite viittaa käyttäjän aktiivisuutta korostavaan internet-käytön vaiheeseen. Käytännössä sillä viitataan lähes mihin tahansa verkkopalveluun, jossa sisällön jakaminen ja muiden käyttäjien kanssa kommunikointi ovat pääosassa. Digitaalisen kulttuurin tutkija Jaakko Suominen mukaan käsitteen nyky-ymmärrys viittaa meneillään olevan aikakauden digitaaliseen, monikanavaiseen ja moniaistiseen verkkoviestintään. (Suominen 2013a, 13–17.)

⁴ <http://www.heiaheia.com>.

⁵ <https://ello.co>.

⁶ Olen lanseerannut syväomaksumisen käsitteen vuonna 2009 teoksesamme *Funetista Facebookiin* (Saarikoski ym. 2009b, 263). Alustavan ja syvenevän omaksumisen käsitteet ovat syntyneet käsillä olevan tutkimuksen myötä.

⁷ Mediatutkija danah boyd kirjoittaa kaikissa yhteyksissä nimensä pienillä alkukirjaimilla. Olen tässä kunnioittanut hänen valintaansa.

⁸ Kanava Nelosen satiirinen ajankohtaisohjelma. Sosiaalista mediaa käsittelevä ohjelma on nähtävissä Ruutu.fi-palvelussa ja se on julkaistu *Helsingin Sanomien* verkkosivuilla 20.5.2014 (<http://www.hs.fi/kulttuuri/a1400556718806>).

⁹ Pilapiirroksiin ja muihin satiireihin päätyminen viittaa innovaation yleistyvään asemaan.

¹⁰ Ensimmäinen yleiseen käyttöön tullut graafinen selain oli 1993 julkaistu Mosaic, jonka kuvapainikkeisiin perustuva käyttöliittymä oli

suorastaan vallankumouksellinen ja teki internetin käytön helposti ymmärrettäväksi (Saarikoski 2009b, 98–99).

¹¹ Joka paikkaan ulottuvaa.

¹² Omaelämäkerta tarkoittaa Lejeunelle tietystä kaavamaisesta rakenteesta etenevää, retrospektiivistä katsausta menneeseen itseän.

¹³ Myös rehellisyssopimus, aitoussopimus tai perinteentutkija Tarja Raninen-Siiskosen lanseeraama muistelususopimus (Raninen-Siiskonen 1999).

¹⁴ On huomioitava, että tieteellisten tekstien julkaisuprosessit ovat pitkiä: niitä on alettu kirjoittaa jo joitain vuosia aiemmin. Artikkelit kerää luultavasti enemmän Lejeunen asenteesta 2010-luvun alkuvuosina kuin 2014.

¹⁵ Kulttuurintutkija Stuart Hallille nykyinen, postmoderni identiteetti näyttäytyy juuri tämän pysyvyyden puutteen vuoksi vaeltavana ja pirstoutuneena: siltä puuttuu ”minuuden ydin”.

¹⁶ *Refleksiivinen* viittaa sosiaalisuuteen: refleksiivinen käytäntö tapahtuu *reflektioivassa* suhteessa muihin ihmisiin ja yhteyksiin.

¹⁷ Arki on tutkimuksellisenä käsitteenä haastava: se on elämämme itsestäänselvyys, jota ei tarvitse erikseen ajatella. Toisaalta se on Johanna Uotisen mukaan elämämme turvallinen perusta, jota määrittää luonnollisuus: se, ettei jokaista kohdattua asiaa tarvitse pohtia tietoisesti ja vaivalla. (Uotinen 2005a, 54–55.) Perinteentutkija Seppo Knuuttilan mukaan arkielämä on myös muutoksen aikana vetoimainen tutkimuskohde (Knuuttila 2003, 197). Elämäjulkaisemisen ja -julkaisijuudenkin omaksumisen vaihetta voi tarkastella sen perusteella, miten olennaisia arjen osia niistä on tullut. Tutkimuksessani käytän arki-käsitteen rinnalla ”jokapäiväistä”: käytän käsitteitä osittain synonyymeina ja niiden laajimmassa merkityksessä, joka Knuuttilan mukaan viittaa ”tavallisten ihmisten elämismaailmaan” (Knuuttila 2003, 198).

¹⁸ IRC = Internet Relay Chat, Jarkko Oikarisen kehittämä reaaliaikainen nettikeskusteluprotokolla.

¹⁹ BBS = Bulletin Board System, jonka avulla kotimikrokäyttäjät pysyivät keskustelemaan jo ennen Internet-verkkoa.

²⁰ Laughing Out Loud; Kato Vittu Googlesta ja You Only Live Once.

²¹ Tuolloin puhuttiin kansansivistystyöstä, ei tietoyhteiskunta- tai mediakasvatuksesta.

²² Yksilön kokemuksia painottava kerronta ja/tai sisältö.

²³ Tämä on helppo havaita tarkastelemalla tosi-tv-ohjelmia viimeiseltä kymmeneltä vuodelta. Lauluohjelmien ja peruskonseptiltaan melko ”kiltin” Big Brotherin jälkeen Suomeenkin on rantautunut parisuhteen vahingoittamiseen houkutteleva Temptation Island sekä kumppaninetsintäohjelma Aatami etsii Eevaa, jossa kilpailijat esiintyvät alastomina.

²⁴ Valitsin *Blogilistalta* aktiivisia blogeja hakusanoilla ”elämä”, ”arki” ja ”päiväkirja”. IRC-Galleriassa käytin ”random”-painiketta, joka tuotti näkyville satunnaisen käyttäjän. Facebookissa jäljitin omien kaverieni kaverien kaverien julkisia profiileja, jotka eivät olleet henkilökohdaisia tuttujani. Jos valikoitunut henkilö oli alle 18-vuotias, tein uuden valinnan. Näin arvelin tavoittavani sekä paljon että vähän luettuja julkaisuja, eri lähtökohdista tulevia eikä liian tuttuja tutkittavia. Menetelmä oli siis harkittu, mutta pyrki tutkittavien satunnaiseen valitsemiseen.

²⁵ Ikäryhmien muodostaminen epäonnistui lopullisen työn kannalta, mutta se ei aiheuttanut merkittäviä ongelmia, sillä useimpien tutkittavien ikä on käynyt ilmi aineistosta. Lisäksi on osoittautunut, että fyysinen ikä on ollut elämäjulkaisemisessa vähemmän merkittävä tekijä kuin niin sanottu netti-ikä tai elämäjulkaisijaikä. Palaan ilmaukseen ja sen tarkoitukseen myöhemmin.

²⁶ Tarmo, haastattelu. Aineistoviittaukseni rakentuvat seuraavalla tavalla: esimerkiksi viittaus (Krista B1a, 10/2009) kertoo, että kyseessä on Krista-nimellä esiintyvän tutkittavan ensimmäisen blogin ensimmäisen version julkaisu lokakuulta 2009. Tutkittavien suojelemiseksi

en viittaa julkaisuihin päivämäärän tarkkuudella, vaikka se olisikin mahdollista. TK tarkoittaa teemakirjoitusta, H haastattelua, B blogia ja FB Facebookia. Numerointi viittaa siihen, monesko ko. julkaisu on vaikkapa saman julkaisijan perustamista blogeista. Esimerkin ”B1a” viittaa siihen, että Kristalla on ensimmäisestä blogistaan eri alustoilla kaksi versiota. Jälkimmäisen hän aloitti ensimmäisen tultua täyteen.

²⁷ Näistä 9 oli pilottivaiheen kirjoittajilta, joista 8 ilmoitautui lomakkeella. Alun perin päätin, etten käytä pilottivaiheen kirjoitelmia, jos tekijät eivät täytä lomaketta. Lopulta päädyin kuitenkin käyttämään Kaijan kirjoitelmaa, joka antoi aineistoni kontekstissa ainutlaatuisen käsityksen yli 60-vuotiaan naisen jo 2005 alkaneesta bloggaamisesta. Myöskään A. N., jonka teksti tuli käsiini Aukea-palvelun kautta, ei täyttänyt lomaketta. Teksti antaa kuitenkin erittäin tärkeää tietoa suhtautumisesta elämäjulkaisemiseen, ja käytin sitä henkilön luvalla.

²⁸ *Tutkijankammion portailia* (<http://smostm.wordpress.com>).

²⁹ Flickr on 2004 perustettu, valokuvien ja videoiden jakamiseen keskittynyt yhteisöpalvelu. (<https://www.flickr.com>.)

³⁰ A. N. vältti hymiöitä ja kaikkia liudentavia ilmauksia. Hän kävi tekstissään suoraan asiaan omasta näkökulmastaan ja suorastaan aggressiivisesti.

³¹ Ne ovat tiettyyn elämän osa-alueeseen, kuten matkaan tai vakavaan harrastukseen keskittyviä.

³² A. N:n ikä ei käynyt ilmi, Minna-Maija oli syntynyt vuosien 1945–1958, Milla vuosien 1960–1974 ja Pirjo vuosien 1975–1980 välillä. Tämä epämääräisyys johtui epäonnistuneesta taustakysymyksestä, jossa jaoin tutkittavat ryhmiin ikävuosien perusteella (ks. Liite 2b). Huonosta kysymyksestä ei kuitenkaan ollut suurempaa haittaa, sillä ikähaitari osoittautui senkin avulla laajaksi eivätkä eri-ikäisten tutkittavien aineistot eronneet merkittävästi toisistaan. Siksi tarkemmalle ajoittamiselle ei ollut tarvetta.

³³ Kolmen tutkittavan koulutustaso ei käynyt ilmi aineistosta. Lisäksi yhden osaaminen oli työssä opittua ja Mira nuorimpana oli vielä keskiasteen opinnoissa. Yksi tutkittava oli mainosgraafikko, mutta Suomessa tarjotaan alalta monen tasoista opetusta eikä aineistosta käynyt ilmi, missä tutkittava oli opiskellut.

³⁴ Vrt. Uotinen 2005a, 74–75: ”etnografinen litterointitapa” ei edellytä kielitieteellistä tarkkuutta, mutta kuitenkin sanasta sanaan purkamista siten, ettei tutkittavan viesti muunnu vahingossa sisällöltään.

³⁵ Tutkimukseni tarkasteluväli on 1995–2014, mutta käytössäni ei juuri ollut havainnointiaineistoa vuotta 2005 aiemmalta ajalta. Tulkintani vuosilta 1995–2004 perustuvat tutkittavien kertomaan.

³⁶ Tutkimusprosessini tapahtui vuosina 2008–2015, mutta osa elämäjulkaisuista oli perustettu jo 2005. Lisäksi tutkittavat antoivat tietoa aiemmin tapahtuneesta elämäjulkaisemisestaan. Havainnoinnin lopetin vuoteen 2014.

³⁷ Tässä hyödynsin myös verkkoaineistoja, joita muuten tarkastelin lähinnä havainnoimalla.

³⁸ Jokaisella tai kaikilla sisällöillä tarkoitan tässä niitä sisältöjä, joihin minulla tutkijana oli pääsy. Osa tutkittavista kutsui minut bloginsa ja/ tai FB:nsa luotettujen lukijoiden joukkoon, osalta näin vain julkisiksi määritellyt sisällöt.

³⁹ Association of Internet Research.

⁴⁰ Näistä neljästä naiset, Cindie ja Hanna N. ovat tutustuneet tietoverkkoihin ”irkkaamisen” eli IRC-keskustelujen kautta, miehet Jouni ja Petri jo aiemmin BBS- eli Bulletin Board System-kulttuurien aikaan 1980-luvulla. (BBS oli järjestelmä, jonka avulla kotimikrokäyttäjät pystyivät keskustelemaan jo ennen Internet-tietoverkkoa. BBS-kulttuureista ks. esim. Hirvonen 2007, 58–62; 2011, 19–31). Tämä on tyypillinen tilanne sukupuolen kannalta: miesten pääsy teknologian pariin tapahtui aiemmin ja monipuolisemmin, mutta naiset etsivät aktiivisemmin juuri heille sopivia käytön muotoja.

⁴¹ Ikuinen syyskuu on netinkäyttäjien piirissä yleisesti käytetty nimitys tilanteesta, jossa uudet, kokemattomat käyttäjät ovat suorastaan tulvineet yleistyvään verkkoon tai myöhemmin tiettyyn palveluun. Sen alkuperä on yliopistoissa ja korkeakouluissa, joissa internet yleistyi ilmaisen käyttömahdollisuuden vuoksi ensimmäisenä – syyskuussa tulivat uudet opiskelijat. Näiden ”noobien” eli aloittelijoiden kyseilyt, kokeilut ja virheet ärsyttivät kokeneempia, toimintaympäristön konventiot omaksuneita käyttäjiä. (Ks. esim. Östman 2009, 188–189; Östman 2013b, 75.)

⁴² Vuonna 1998 aloittanut Freebok oli alkujaan palvelu, jossa saattoi luoda vieraskirjan kotisivunsa yhteyteen. Uudistuttuaan täysin vuonna 2002 Freebok kehittyi portaaliksi, jossa on muun muassa keskustelufoorumi, yksityisviestimahdollisuus ja mobiilipalveluja. Annin kertomassa käytettävässä luotiin pelkkä vieraskirja, ilman varsinaisia kotisivusisältöjä. (<http://www.freebok.net>.)

⁴³ Vuonna 1999 perustettu LiveJournal markkinoi tuolloin itseään palveluna, jossa voi tehdä ja julkaista ”ikioman elävän päiväkirjan” (*your very own "live journal"*). Nykyinen kuvaus kuuluu: ”LiveJournal on yhteisöllinen julkaisualusta, joka tietoisesti hälventää bloggaamisen ja sosiaalisen verkostoitumisen välistä rajaa.” (<http://livejournal.com/about>.) Myös Blogger perustettiin 1999, mutta se tarjosi alusta lähtien lähinnä tekniset edellytykset bloggaamiselle toisin kuin yhteisöllisyyttä korostanut LiveJournal (<http://www.blogger.com>).

⁴⁴ <http://vuodatus.net>.

⁴⁵ *Sukellus.fi*-sivuston ylläpitäjät saivat palkinnon aktiivisesta tiedottamisesta Thaimaan ”tapaninpäivän tsunamin” aikana. Katastrofin keskellä viralliset tiedotusvälineet eivät olleet ajan tasalla, ja tietoa kadonneista, löytyneistä ja menehtyneistä lähettivät Suomeen paikalla olleet sukellusharrastajat. (Saarikoski 2013, 66; Östman 2013a, 68.)

⁴⁶ Sanoman arkistosta vuodelta 2005 löytyvissä, kaikissa 226:ssa blogeja käsittelevissä teksteissä mainitaan verkkopäiväkirjat tavalla tai toisella.

⁴⁷ <http://twitter.com>.

⁴⁸ <http://facebook.com>.

⁴⁹ Tutkimusprosessini on ollut pitkä ja verkkojulkaisemisen kulttuurinen muutos näkyy siinä hyvin. Sen alkaessa helmikuussa 2008 sosiaalisesta mediasta ei vielä suoranaisesti kohistu Suomessa: käsitettä käyttivät lähinnä alan ammattilaiset ja asiantuntijat. Ajattelin tutkimukseni käsittelevän pääasiassa blogeja, jossain määrin yhteisöpalveluja – päällimmäisenä mielessä oli IRC-Galleria (<https://irc-galleria.net>.) Tuona vuonna teemakirjoittajatkaan eivät vielä puhuneet somesta, sen sijaan 2010 kirjoittaneet ja haastatellut käyttivät käsitettä myös aiemmasta toiminnastaan. Sen omaksuminen suomalaiseen kieleen ja kulttuuriin tapahtui varsin nopeasti. Samoin tutkimukseni fokus on siirtynyt yhteisöpalvelujen osalta Facebookiin, marginaalisemmin näkyvät Flickr, Twitter ja erilaiset temaattiset palvelut. IRC-galleriaa ei aineistonhankintavuosina 2008–2010 enää kertonut käyttävänsä kukaan: tutkittavat muistelivat sitä teini-iän elämän esittämisen paikkana.

⁵⁰ Esim. Google-hakupalvelun laajeneminen sähköpostipalvelun kautta mittavaksi palveluiden verkostoksi, jonka keskittymä on yhteisöpalveluksi rakennettu Google+. <http://google.com>.

⁵¹ Tarkastelin tutkimuksessani elämäjulkaisijuuden omaksumista. Tässä puhun kuitenkin toiminnan leviämisestä, sillä *elämäjulkaisemisen* omaksuminen oli *elämäjulkaisijuuden* perusta.

⁵² Rogers katsoo internetin muuttaneen innovaatioiden leviämistä verkostomaisemmaksi, jolloin prosessin lineaarinen esittäminen ei välttämättä enää ole relevantein tapa (Rogers 2003, 215–216). Sama näkyi tutkimuksessani (ks. kuvio 2.2).

⁵³ Eli he eivät merkinneet kuvia Annikan nimellä, josta johtaisi linkki hänen profiliinsa.

⁵⁴ *Julkaisumuodoilla* tarkoitan tutkimuksessani sekä elämäjulkaisemiseen soveltuvia eri palveluita ja teknologioita että käytettävissä ole-

via ilmaisumuotoja, kuten kuva, teksti, ääni jne. Näille seikoille yhteistä on, että ne rajaavat elämäjulkaisemista tietynlaiseksi, *muotoilevat* sitä.

⁵⁵ Sihteeri ”ei muista” aikaa ennen tekstinkäsittelylaitetta tai lääkäri ”ei muista”, miten selviytyikään ennen sairaustietoa sisältävää terveydenhuollon sisäistä tietokantaa.

⁵⁶ On huomioitava, että en erikseen kysynyt, miten tutkittavat harjoittelivat elämäjulkaisemista / bloggaamista tms.”. Kaikki julkaisivat tutkittavat kuitenkin kuvasivat jotenkin eri palveluiden ja julkaisukäytäntöjen käyttöönoton vaiheita.

⁵⁷ Esimerkiksi varovaisuuden lisääminen käyttäjän huomattua avoimuudellaan olevan negatiivisia seurauksia

⁵⁸ Erityisesti 15–25-vuotiaille suunnattu, vuonna 2004 perustettu verkkoyleisö. ([http://www.kuvake.net.](http://www.kuvake.net))

⁵⁹ Muiden julkaisumuotojen yhteydessä syntynyt kokemus.

⁶⁰ Ridellin kyselyaineistossa FB:iin ympäristön paineesta liittyneet olivat palvelua kohtaan lähinnä laimean uteliaita.

⁶¹ Tutkimukseeni ei osallistunut vitkastelijoita, jotka olisivat kriittisyytensä vuoksi lopettaneet elämäjulkaisemisen.

⁶² Tätä ovat tehneet kaikki tutkittavat jossain vaiheessa. Tavallisinta se on niillä, jotka käyttivät Vuodatusta. Kesällä 2012 palvelu kaatui, kadotti käyttäjien valokuvat ja oli pois käytöstä kuukauden. Kuvia ei ollut tallennettu palvelimelle, joten kaikkien käyttäjien kuvat katosivat lopullisesti. Tämä sai monet siirtymään muihin palveluihin (mm. Krista, Marikki ja Sanna).

⁶³ Staattisella tarkoitan kotisivutyypistä julkaisua, jossa ei ole selvästi päivittyvää osiota.

⁶⁴ Yleisblogissaan Tarmo käsitteli henkilökohtaisesti tai yhteiskunnallisesti ajankohtaisia aiheita mielipidekirjoitusten tyyppisesti yleiselle tasolle tuoden.

⁶⁵ Tutkijana näin vain kaikille julkaistut sisällöt, sillä en ole Eerikan Facebook-kaveri.

⁶⁶ BDSM on lyhenne, joka kuvaa sadomasokistisia seksuaalikulttuureita. Se muodostuu sanoista sidonta, kurittaminen, dominointi ja alistuminen (Bondage, Discipline, Domination/Sadism, Submission/Masochism).

⁶⁷ Janin vuoden 2010 haastattelu katosi teknologiavirheeni vuoksi, ja uusimme sen 2012, jolloin moni asia oli muuttunut merkittävästi.

⁶⁸ Meemi tarkoittaa alun perin kulttuurista ideaa tai käyttäytymismallia, joka leviää henkilöltä toiselle. Verkossa se vittaa vitsiin, kiertokirjeeseen, kuvaan + tekstiin tai muuhun slogan-tyyppiseen fragmenttiin, joka leviää netissä käyttäjien julkaisemana ja uudelleenjulkaisemana joko alkuperäisessä muodossaan tai eri tilanteisiin sovitettuna. Tunnettuja meemejä ovat esimerkiksi ”Hitler kuulee...” -videot sekä Batman läimäyttää Robinia -kuvat. (Ks. esim. Heimo 2013, 54–65.) Tässä kyse on haasteesta, jota bloggaajat kierrättävät yllyttäen toinen toisiaan osallistumaan.

⁶⁹ Kirjailija Virginia Woolf lanseerasi käsitteen ”oma huone” samannimisessä teoksessaan 1929. Hän esitti, että naisten lähes olematon osuus länsimaisesta kaunokirjallisuudesta johtuu pitkälti oman tilan ja ajan puutteesta. Oma huone, joka käytännössä voi olla vaikkapa keittiöpöydän kulma ja puoli tuntia rauhallista aikaa, mahdollistaa vapaan ajattelun ja luovan työn. Bloggaajat käyttävät oman huoneen retoriikkaa runsaasti (ks. esim. Google-haku sanoilla blogi + oma huone).

⁷⁰ Tästä oman tilan tematiikasta eivät puhuneet äärikriittiset, sosiaalisuutta erityisesti korostavat ja ne, jotka eivät julkaisseet mitään. Tällaisia tutkittavia oli vain seitsemän.

⁷¹ ”Salainen” on päiväkirjan suhteenkin lähinnä illuusio: jo Steven Kaglen tarkastelemat 1800-luvun päiväkirjailijat tiedostivat kyllä tekstiensä myöhemmän julkaisumahdollisuuden (Kagle 1986, 5).

⁷² Hei maailma”-tyyppisten kommenttien esiintyminen varhaisilla mikrotietokoneenkäyttäjillä liittyy todennäköisesti siihen, että lausahdus ”Hello world” levisi jo 1978 julkaistun ohjelmointioppaan myötä (Kerninghan ja Ritchie 1978) tavalliseksi oman ohjelmointitaidon harjoitteeksi. Se tulosti helposti opittavalla peruskäskyllä näytölle kyseiset sanat.

⁷³ Potentiaalista sosiaalisuutta edustivat ”kuvitellut yleisöt” (esim. Boyd ja Baym 2012, 23): ne lukijat, joita tekijä ei tunne eikä osaa määrittellä, mutta joiden läsnäolon hän osaa kuvitella.

⁷⁴ 1600-luvulla porvarillistuva maalaisaateli erotti toisistaan yksilölliset asuinhuoneet ja seurapiirikokoontumisiin tarkoitettujen salongin ja muut julkiset tilat, kun aiemmin koko talo oli ollut ”avoin”, yhtä hyvin julkista vastaanottotilaa kuin perheen elämisaluetta.

⁷⁵ Janilla tämä liittyi elämän yksinkertaistamiseen ja hän vertasi sitä esineiden karsimiseen, kuten vanhan partiohuivin heittämiseen pois: esineen hävittäminen ei hävitä muistoa siitä. Hanna L. taas vertasi tilannetta eräänlaiseen päänsisäiseen suursiivoukseen, ajatusmaailman muutokseen. Molemmat viittasivat vanhan ”alkeellisen” ajattelun lievään häpeämiseen yhtenä osasyynä.

⁷⁶ Aune ei elämäjulkaise muualla, ja kommentoi lukemiaan blogejakin mielestään harvoin.

⁷⁷ Kaikki tutkittavat eivät tarjonneet julkaisujaan havainnoitaviksi, ja osan kohdalla esimerkiksi Facebook-sisällöistä on nähtävillä vain julkinen osa. Tutkittavat kuvasivat toimintaansa myös tutkijalle tuottamissaan aineistoissa, mutta näiden perusteella tarkastelu oli väistämättä suppeaa ja perustui tutkittavien subjektiiviseen mielikuvaan sekä siihen käsitykseen, minkä he halusivat antaa tutkijalle toiminnastaan.

⁷⁸ Esimerkiksi Kristan blogipäivitys avokadosalaatista sisältää ilmaukset ihana, hulluuntunut, inhota ja taivaallinen. (Krista B2, 06/2013.)

⁷⁹ Muunkinlaista tutkimusta on toki tuolloin jo ollut. Mikään prosessi ei todellisuudessa kulje näin lineaarisesti ja yhtäaikaaisesti. Wellmanin

tarkoitus onkin dystopioita korostamalla kuvata tutkimuksellisen kiinnostuksen summittaista etenemistä.

⁸⁰ Tulkitsin tämän tarkoittavan yhtäältä itsetuntemukseen perustuvia luonteenomaisia valintoja, toisaalta kulttuurisen omaksumisen myötä normeiksi sisäistettyjen sääntöjen perusteella tehtyjä valintoja, joita tutkittavat eivät enää ajatelleet valintoina.

⁸¹ Myös äärikiittiset Annika ja A. N. olivat sitä mieltä, että valheellisesti menestyksekkään ”minä-tarinan” rakentaminen ja banaali arjen kuvailu, jollaisena he elämäjulkaisemisen näkivät, on väärin. Heidän kuvaamansa vääränlaisen elämäjulkaisemisen vastakohta on juuri aito, rehellinen, minää luotaava julkaiseminen. Tämä viittaa siihen, että aitouden ja rehellisyyden ideaali on elämäjulkaisemisen olennainen, lähtökohtainen elementti.

⁸² Oman intiimi-henkilökohtainen-yksityinen -jaotteluni mukaan nämä kertomukset olivat henkilökohtaisia.

⁸³ Foucault näkee kehityksen kääntyneen tähän suuntaan jo 1600-luvulla.

⁸⁴ Tunnustuskulttuuri asettui osaksi vakiintunutta elämäjulkaisukulttuuria, ei päinvastoin. Harjoitteluvaiheessa ja internetin ollessa ”pieni” 1990-luvulla tunnustukselliset elementit korostuivat enemmän. Todennäköisesti tämä johtui siitä, että luottamus (ainakin elämäjulkaisijan puolelta) syntyi helpommin kuin toiminnan vakiinnuttua ja toimintaympäristön laajennuttua.

⁸⁵ Olen käyttänyt aiemmassa internetin omaksumistutkimuksessamme käsitettä ”kulttuurinen syväomaksuminen”, jolla tarkoitan omaksumisen etenemistä erittäin pitkälle. Yksilön ja käytännön tasolla sisäistäminen on pisimmälle edennyttä omaksumista. Sitä edeltävät tässä työssä nimetyt alustava ja syvenevä omaksuminen.

⁸⁶ Vrt. Aune, TK: alkoholin käytöstä kertominen ei ole fiksumia.

⁸⁷ 23/30 eli yli 2/3 tutkittavista painotti hyvää ja onnistunutta kerrontaa ja mukaansatempaavaa tyyliä lukukelpoisen elämäjulkaisun tun-

nusmerkinä. Koska asia liittyy enemmän hyviin viihdyttämistaitoihin, käsittelen sitä myöhemmin.

⁸⁸ <http://aukea.net>. Aukea on taideharrastajien sivusto, ja A. N:n kirjoitus oli vastaus tutkimuskutsuuni, jonka eräs tuttava jakoi sivustolle. Teksti oli erittäin kiinnostava, ja sainkin luvan käyttää sitä teemakirjoituksen tapaan.

⁸⁹ Esimerkiksi *Suomen Internet-opas* -sivustolla (<http://www.internetopas.com/netiketti/>) on 18-kohtainen netiketti, joka perustuu osittain Suomen lainsäädäntöön. MLL on julkaissut oman, nuorille suunnatun netiketin (MLL: Nuortennetti) ja verkosta löytyy useita eri tarkoitukseen [esim. työelämän verkkokirjoittamiseen (Jyväskylän ammattikorkeakoulu)] suunnattuja netikettejä (Google-haku ”netiketti”).

⁹⁰ Bloginpitäjä määrittelee julkaisunsa sivustoksi, joka ”auttaa digitaalisen maailman kiemuroissa”, kuten laitteiden hankinnassa, käyttöönnotossa ja käytössä. (<http://digiapuri.com>.)

⁹¹ Ks. esim. Mannerheimin lastensuojeluliiton kannanotto *Mediakasvatus osaksi lapsen arkea*.

⁹² Harjoitteluvaiheessa segmentoinnin tarkoitus oli erityisesti erottaa elämäjulkaisijan tavoitteita toisistaan. Oman tilan hallinnassa se osoitti vakiintumista. Käsittelen asiaa tarkemmin seuraavassa luvussa.

⁹³ Flickr on 2004 perustettu, valokuvien ja videoiden jakamiseen keskittynyt yhteisöpalvelu. (<https://www.flickr.com>.)

⁹⁴ Facebook edellyttää oman nimen käyttöä, ja ainakin Kristiina harkitsi liittymistä pitkään juuri tästä syystä.

⁹⁵ Pihtiputaan mummo on sanonta, jolla kuvataan sitä median käyttäjätasoa, jonka ymmärrettävissä viestin pitää olla. Sanonta on ilmeisesti saanut alkunsa Tampereen yliopiston journalistiikan (silloinen lehti-miestyö) opettajan neuvoessa 1960-luvulla: ”Pitää kirjoittaa niin, että Pihtiputaan mummokin sen ymmärtää.” Vuodesta 1994 Pihtiputaalla on joka kolmas vuosi tosiaan valittu Pihtiputaan mummo. Ainakin kol-

me ensimmäistä heistä pääsi mm. vierailemaan lehtien toimituksissa. (Ks. esim. Ylen Elävä arkisto: Pihtiputaan mummot.)

⁹⁶ Simmeliä on jälkikäteen kutsuttu ”ensimmäisen polven sosiologiksi”, mutta tässä käytän hänen omaa määritelmäänsä filosofi. Se soveltuu hyvin siksikin, että Simmelin tekstit olivat teoreettisen pohdiskelevia ja esseemäisiä, eivät niinkään tutkimuksellisesti tuotettua tietoa.

⁹⁷ Olen Annikan FB-kaveri, mutta saatan olla esimerkiksi rajatulla listalla, josta en näe henkilökohtaisimpia sisältöjä. Näkemäni sisällöt ovat kuitenkin Annikan aiemman kerronnan mukaisia.

⁹⁸ Tutkittava käyttää tätä sanaa. Tulkitsen hänen tarkoittavan niitä identiteetin osa-alueita, joihin kuuluvien roolien kautta hän näyttäytyy omilla kasvoillaan, omassa kehossaan ja omalla nimellään.

⁹⁹ Näitä staattisia eli ei säännöllisesti päivittyviä blogin osia kutsutaan ”sivuiksi” erotuksena ”päivityksistä”.

¹⁰⁰ Bloggaajat jakavat keskenään meemimäisesti erilaisia palkintoja, kuten ”Ihana blogiystävä”, ”This blog has a brain” ja ”Beautiful Blogger Award” (Kaija B1, Virtuaalinen Vitriini). Palkintoa merkkää kuva-ke, jonka vastaanottaja voi julkaista blogissaan.

¹⁰¹ LJ on käyttäjien keskuudessa yleinen lyhenne blogipalvelu LiveJournalista. (<http://livejournal.com>.)

¹⁰² Vuodesta 2004 lähtien erikseen julkinen ja LJ-blogi, myöhemmin vielä lukijaryhmien rajaaminen LJ:n sisällä usealle tasolle, kuten ”vain tytöt, tiukka kaveripiiri, ei-Suomessa asuvat”.

¹⁰³ Merkkiyhdistelmät ;) ja ;-) sekä niiden muunnelmat ovat silmäniskuhymioita. Ne osoittavat verkko- ja nykyään muussakin tekstissä leikkillistä ilmaisua.

¹⁰⁴ Jani oli käynyt FB:ssa jo heti sen tullessa Suomeen. Vuorovaikutus oli kuitenkin vähäistä, käyttäjiä oli vähän eikä Jani keksinyt välineelle käyttöä. Niinpä hän poistui sieltä ja aloitti uudelleen vasta, kun kaverit alkoivat puhua Facebookista.

¹⁰⁵ Toteavaa asiatyylää tietoisesti suosivat Niina ja Tarmo olivat poikkeuksia tästä. Eerikan julkaiseminenkin vaikuttaa valtaosin tällaiselta, mutta hän ei itse kommentoinut asiaa teemakirjoituksessaan.

¹⁰⁶ Näin oli haastattelun aikaan 2010, vuonna 2014 kuvat eivät enää noudata tätä linjausta. Tämä voi johtua FB:n muuttuneesta käyttöliittymästä: Timeline- eli Aikajana-näkymässä käyttäjän ylin statuspäivitys on viistosti alaoikealla profiilikuvasta nähden. Tämä edellyttäisi silmien luomista alas, mikä näyttää FB:n käyttäjäkuvissa yleisesti ottaen olevan harvinaisempaa kuin yläviistoon tai suoraan kameraan katsominen. Kasvokuvat lisäävät tunnistettavuutta, joka on eräs Facebookin perusideoista. (Ks. esim. Ridell 2011, 168–174.)

¹⁰⁷ Teknologia, jonka avulla esimerkiksi Facebook- tai Twitter-profiilin tuoreimmat sisällöt saa näkymään vaikka blogissa reaaliajassa. Samalla teknologialla Facebookiin istutetut videolinkit näkyvät suoraan palvelussa niin, ettei käyttäjän tarvitse seurata linkkiä eri sivustolle. Tämä toki sitouttaa käyttäjiä palveluun, mutta käyttäjien näkökulmasta se on käyttöä helpottava tekijä.

¹⁰⁸ Simmel esittää rajoituksen yhteiskuntaluokkien välillä: ei olisi oikein tuoda yhteiskunnan pohjakerrosten väkeä seuralliseen tilanteeseen yläluokan kanssa, sillä kaikille yhteistä keskustelunaihetta olisi lähes mahdoton löytää. 2000-luvulla tällaiset rajat ovat hälvenneet, ja esimerkiksi eri ammattikunnista tulevat saattavat löytää yhteisen seurallisuuden fokuksen vaikkapa lapsista tai harrastuksista.

¹⁰⁹ Jälkimmäisessä teoksessa Puohiniemi esittää, että paljon uusimpien teknologioiden parissa toimivat media-ammattilaiset ovat huomattavasti avoimempia jatkuvalla muutokselle kuin muut ihmisryhmät. Hän näkee jopa, että tämä aiheuttaa ongelmia heidän ja heidän yleisöjensä välille arvojen kehityksen eriaikaisuuden vuoksi. (Puohiniemi 2006.)

¹¹⁰ Tutkijalle puhumisen lisäksi vastaavat puhettavat näkyivät elämäjulkaisijoiden silloin tällöin tuottamissa *metateksteissä* eli heidän omaa julkaisemistaan käsittelevissä julkaisuissa. Keskimäärin tutkijalle pu-

huessa korostui enemmän opittu hallinta ja mediaymmärrys ja metateksteissä taas oma harkinta ja henkilökohtaiset valinnat. Molemmat normittavan puheen osa-alueet kuitenkin vahvistivat ”hyvää elämäjulkaisuutta”.

¹¹¹ Heviuser = väännös sanoista heavy user. ”Hevi-userilla” tarkoitetaan jonkin hyödykkeen aktiivisimpia käyttäjiä: yleensä noin kolmannes kuluttajista kattaa kaksi kolmannesta hyödykkeen myynnistä, tai tässä tapauksessa käytöstä.

¹¹² Photo.net perustettiin jo 1996 (<http://photo.net>) ja RFF-foorumi 2000 (<http://www.rangefinderforum.com>).

¹¹³ Desimaaliluvut ovat pyöristyksiä lähimpään puoleen.

¹¹⁴ Todellisuudessa tällainen muutos ei ”etene” niin lineaarisesti kuin se tässä on kuvattu. Kaikkiin muutosprosesseihin liittyy takapakkeja, loikkia, pysähdyksiä ja muita hajanaisuuksia. Nämä katkokset eivät kuitenkaan saaneet aineistossani kovin suurta sijaa: julkaisujen lopettamiset, vaihtamiset, uudelleen käyttöönotot ja vastaavat pikemminkin tukivat käsitystä syvenevästä omaksumisprosessista. Siksi olen uskaltanut esittämään prosessin ”eteneväksi” tietyssä järjestyksessä.

¹¹⁵ Suomisen mukaan byrokratisoituminen liittyy omaksumisen rutiinotumisvaiheeseen. Sosiaalisen median kohdalla tämä tarkoitti esimerkiksi sitä, miten ”hidasliikkeiset organisaatiot ovat kesyttäneet sosiaalista mediaa [- -] koulutuksilla, [--] ohjeistoilla ja säännöstoilla” (Suominen 2013g, 292).

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

28 ilmoittautumislomaketta

30 teemakirjoitusta

19 haastattelua

70+ verkkojulkaisua

(aineistot tutkijan hallussa)

Sanoma- ja aikakauslehdet, televisio-ohjelmat

Ajankohtainen nelonen (20.5.2014) ”Tällaista on elämä somessa.” Nähtävillä HS:n verkkosivuilla: <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1400556718806>.

Digitoday (10.8.2011) ”Facebookin käyttö muuttaa persoonallisuutta.” <http://www.digitoday.fi/yhteiskunta/2011/08/10/hs-facebookin-kaytto-muuttaa-persoonallisuutta/201111141/66>.

The Guardian (17.3.2012) ”Facebook’s ’dark side’: study finds link to socially aggressive narcissism.” <http://www.theguardian.com/technology/2012/mar/17/facebook-dark-side-study-aggressive-narcissism>.

Helsingin Sanomat (7.2.2013) ”Viisas aikuinen suojaa lastaan internetissä.” <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1360166107736>.

Ilta-Lehti (23.6.2013) ”Lukijoiden uskomattomat kissojen katoamistarinat.” http://www.iltalehti.fi/perhe/2013061917176115_pr.shtml.

IT-viikko (31.12.2013) ”Kun äiti pyytää kaveriksi, teini eroaa Facebookista.” <http://www.itviikko.fi/uutiset/2013/12/31/kun-aiti-pyytaa-kaveriksi-teini-eroaa-facebookista/201317998/7>.

Talouselämä (28.12.2013) ”Nuoria nolottaa olla Facebookissa – ’pelätään päivää, kun äiti lähettää ystäväpyynnön’.” <http://www.talouselama.fi/>

uutiset/nuoria+nolottaa+olla+facebookissa++pelataan+paivaa+kun+ait
i+lahettaa+ystavapyynnnon/a2223354.

Uusi Suomi (25.2.2011) ”Varo tällaista Facebook-kirjoittelua – ’Yli-
lyöntejä tulee’.” [http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/109662-varo-tal-
laista-facebook-kirjoittelua-%E2%80%93-%E2%80%9Dylilyonteja-
tulee%E2%80%9D](http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/109662-varo-tal-
laista-facebook-kirjoittelua-%E2%80%93-%E2%80%9Dylilyonteja-
tulee%E2%80%9D).

Yle.fi (22.2.2015) ”Itsemurhatauti pakottaa Katjan pukeutumaan pankki-
rosvoksi: ’Tämä kipu on saatanasta’.” [http://yle.fi/uutiset/itsemurhatau-
ti_pakottaa_katjan_pukeutumaan_pankkirosvoksi_tama_kipu_on_saa-
tanasta/7812697](http://yle.fi/uutiset/itsemurhatau-
ti_pakottaa_katjan_pukeutumaan_pankkirosvoksi_tama_kipu_on_saa-
tanasta/7812697).

– (23.1.2015) ”Otetaan kauniita kuvia vaikka ollaan susirumia” – Mui-
den somettamisessa ärsyttävät kuvien tulva ja kielioppivirheet. [http://
yle.fi/uutiset/otetaan_kauniita_kuvia_vaikka_ollaan_susirumia__
muiden_somettamisessa_arsyttavat_kuvien_tulva_ja_kielioppivir-
heet/7750912](http://
yle.fi/uutiset/otetaan_kauniita_kuvia_vaikka_ollaan_susirumia__
muiden_somettamisessa_arsyttavat_kuvien_tulva_ja_kielioppivir-
heet/7750912).

– (19.1.2015) ”Mikä ärsyttää muissa somettajissa? Kokoa kanssamme
someketti 2015.” [http://yle.fi/uutiset/mika_arsyttaa_muissa_sometta-
jissa_kokoa_kanssamme_someketti_2015/7745135](http://yle.fi/uutiset/mika_arsyttaa_muissa_sometta-
jissa_kokoa_kanssamme_someketti_2015/7745135). – 18.5.2014: Kari-
ta Mattilaa uhataan eurovaaliehdokkaan sivuilla. [http://yle.fi/uutiset/ka-
rita_mattilaa_uhataan_eurovaaliehdokkaan_sivuilla/7248103](http://yle.fi/uutiset/ka-
rita_mattilaa_uhataan_eurovaaliehdokkaan_sivuilla/7248103).

– (28.4.2014) ”Vanhemmat raportoivat lastensa asiat verkossa – Lasten-
suojelun keskusliitto huolissaan.” [http://yle.fi/uutiset/vanhemmat_ra-
portoivat_lastensa_asiat_verkossa__lastensuojelun_keskusliitto_huo-
lissaan/7204605](http://yle.fi/uutiset/vanhemmat_ra-
portoivat_lastensa_asiat_verkossa__lastensuojelun_keskusliitto_huo-
lissaan/7204605).

– (27.10.2009) ”Työnantajaa Facebookissa haukkunut sai potkut.”
[http://yle.fi/uutiset/tyonantajaa_facebookissa_haukkunut_sai_pot-
kut/5907002](http://yle.fi/uutiset/tyonantajaa_facebookissa_haukkunut_sai_pot-
kut/5907002).

Ylen Elävä Arkisto: ”Pihtiputaan mummot.” [http://yle.fi/elavaarkisto/ar-
tikkelit/pihtiputaan_mummot_82765.html#media=82770](http://yle.fi/elavaarkisto/ar-
tikkelit/pihtiputaan_mummot_82765.html#media=82770).

Verkkosivut, blogit, muu verkkomedia

Digiapuri.com (5.5.2014) ”Netiketti.” <http://digiapuri.com/netiketti/>.

Facebook. <http://www.facebook.com>.

Flickr. <http://www.flickr.com>.

Freebok. <http://www.freebok.net>.

HeiaHeia. <http://heiaheia.com>.

IRC-Galleria. <http://irc-galleria.net>.

Kuvake.net. <http://www.kuvake.net>.

LiveJournal. <http://livejournal.com>.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto: Mediakasvatus osaksi lapsen arkea. http://www.mll.fi/medialle/kannanotot_ja_lausunnot/?x41070=2420348.

– Mediakasvatus. <http://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus/>.

Melkas, Perttu (26.9.2013) ”Facebook hallitsee yhteisöpalveluiden käyttöä.” Tieto & Trendit. Talous- ja hyvinvointikatsaus. Tilastokeskuksen blogi. <http://tietotrenditblogi.stat.fi/facebook-hallitsee-yhteis%C3%B6palveluiden-k%C3%A4ytt%C3%B6%C3%A4/>.

Mikseri.net. <http://www.mikseri.net>.

MSN Lifestyle (24.6.2013) ”Vältä näitä päivityksiä sosiaalisessa mediassa!” <http://lifestyle.fi.msn.com/digi/v%C3%A4lt%C3%A4-n%C3%A4it%C3%A4-p%C3%A4ivityksi%C3%A4-sosiaalisessa-mediassa>.

MuroBBS (14.3.2014) ”Työnantaja (Hesburger) urkkanut työntekijän Facebook-viestejä.” Keskustelu aloitettu. <http://murobbs.plaza.fi/yleistakeskustelua/1102237-tyonantaja-hessburger-urkkanut-tyontekijan-facebook-viesteja.html>.

NuortenNetti: Netiketti. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. http://www.mll.fi/nuortennetti/mina_ja_media/netiketti/.

Photo.net. <http://photo.net>.

Range Finder Forum. <http://www.rangefinderforum.com>.

Sanoman Arkisto. Hakusana blogi, hakuvuosi 2005. <http://www.helsingin-sanomati.fi/yriytykset/sanoma-arkisto>.

Someholistin päiväkirja (24.4.2012) Kun äiti saapuu Facebookiin. <http://sk24.flockler.com/topic/blogit/kun-aiti-saapuu-facebookiin>.

The Voice (2.1.2015) ”Näytät typerältä tuossa kuvassa” – asiat, joita Facebook-kaverisi eivät kerro sinulle. <http://m.voice.fi/ilmiot/naytat-typeralta-tuossa-kuvassa-asiat-joita-facebook-kaverisi-eivat-kerro-sinulle/1/69862>.

– (3.2.2012) ”Facebook addiktoi pahemmin kuin tupakka tai alkoholi!” <http://www.voice.fi/ilmiot/facebook-addiktoi-pahemmin-kuin-tupakka-tai-alkoholi/8/34831>.

Terve.fi (2012) ”Facebookin pimeä puoli: aggressiivinen narsismi.” <http://www.terve.fi/terveyden-abc/facebookin-pimea-puoli-aggressiivinen-narsismi>.

TiVi: ”Facebook-lipsahdus voi olla kohtalokas.” 2.10.2010. <http://www.tivi.fi/taustat/facebooklipsahdus+voi+olla+kohtalokas/a502173?service=mobile>.

Twitter. <<https://twitter.com>>.

Verkkokirjoittaminen työelämässä: ”Netiketti ja someketti.” Jyväskylän yliopisto. <http://oppimateriaalit.jamk.fi/verkkokirjoittaminen/yleista-verkkokirjoittamisesta/netiketti/>.

Vuodatus. <<http://www.vuodatus.net>>.

Oppaat, ohjelmat ja raportit

Aalto, Tuija ja Uusisaari, Marylka (2009) *Nettielämää*. Helsinki: BTJ Kustannus.

Ahonen, Paavo – Kolari, Jukka – Veistola, Pekka (1999) *Internet 1 2 3*. 9. painos. Helsinki: Credonet.

Aula, Maria Kaisa (8.2.2010) *Lapsen oikeudet internetissä*. Tietoturvaavaruuden avaus. Diaesitys. Saatavilla sähköisenä: <http://www.lapsiasia.fi/c/>

document_library/get_file?folderId=1159425&name=DLFE-10975.pdf.

Haasio, Ari (2009) Facebook-opas. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007–2015. http://www.tietoyhteiskuntaohjelma.fi/esittely/fi_FI/1142405427272/.

Kilpi, Tuomas (2007) Blogit ja bloggaaminen. Helsinki: Readme.fi.

Suomi tietoyhteiskunnaksi – kansalliset linjaukset 1995.

TIKAS-ohjausryhmä (1995) Suomi tietoyhteiskunnaksi – kansalliset linjaukset 1995. Strategian perustelumuiiot. Helsinki: Valtiovarainministeriö.

Tilastokeskus: Tietoliikenteen kehitys Suomessa 1980–2005. http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_tiede.html#tietoliikenne.

Kirjallisuus

Aaltojärvi, Inari (2014) Making Domestic Technology Meaningful. From Purification to Emotions. Sosiologian väitöskirja. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 1454. Saatavilla sähköisenä: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/96086/978-951-44-9555-7.pdf?sequence=1>.

Abrams, Lynn (2010) Oral History Theory. Lontoo/New York: Routledge.

Ahti, Jonna (2011) Konfliktit verkkokeskustelussa – uhkaava toinen vuoro ja affektiivisuus. Teoksessa Lehtinen, E. – S. Aaltonen – M. Koskela – E. Nevasaari – M. Skog-Södersved (toim.), Kielenkäyttö verkossa ja verkostoissa, 11–22. AFinLAN vuosikirja 2011. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja n:o 69. Saatavilla sähköisenä: <http://elektra.helsinki.fi/se/a/0781-0318/2011/konflikt.pdf>.

Alasuutari, Pertti (2011) Laadullinen tutkimus 2.0. (4. uudistettu painos, 1. painos 1993.) Tampere: Vastapaino.

– (1999) Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

- Antola Laura (2011) Identiteettiperformanssi verkossa – Facebook ja minuuden esittäminen. *Wider Screen* 1–2/2011. Saatavilla sähköisenä: <http://www.widerscreen.fi/pdf-versiot/2011/antola.pdf>.
- Apo, Satu (2001) Viinan voima. Näkökulmia suomalaisten kansanomaiseen alkoholiajatteluun ja -kulttuuriin. Helsinki: SKS.
- (1995) Teemakirjoittaminen: perinteentutkimuksen ”näkökuvan” aineistonkeruumenetelmä. Teoksessa Apo, Satu: Naisen väki: tutkimuksia suomalaisten kansanomaisesta kulttuurista ja ajattelusta, s. 173–186. Helsinki: Hanki ja jää.
  - (1993) Kirjoittavat kertojat. Teemakirjoittaminen – folkloristiikan ”näkökuvan” aineistonhankintamenetelmä. *Elias*, 12–15. SKS:n jäsenlehti 4/1993.
- Apo, Satu & Jari Ehrnrooth (toim.) (1996) Millaisia olemme? Puheenvuoroja suomalaisista mentaliteeteista. Helsinki: Kunnallissalan kehittämissäätiö.
- Aro, Laura (1996) Minä kylässä. Identiteetikertomus haastattelututkimuksen folklorena. SKS:n toimituksia 650. Helsinki: SKS.
- Arpo, Robert (2005) Internetin keskustelukulttuurit. Tutkimus internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkinnoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa. Joensuu: Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja n:o 39.
- Arthur, Paul (2009) ”Saving Lives: Digital Biography and Life Writing.” Teoksessa Garde-Hansen, Joanne – Andrew Hoskins & Anna Reading (toim.), *Save As... Digital Memories*, s. 44–59. Hampshire / New York: Palgrave Macmillan.
- Aull Davies, Charlotte (2008) *Reflexive Ethnography. A guide to researching selves and others.* (2. painos.) Lontoo / New York: Routledge.
- Ayass, Ruth (2012) ”Introduction.” Teoksessa Ayass, Ruth & Cornelia Gerhardt (toim.), *Appropriation of Media in Everyday Life*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Bargh, John – McKenna, Katelyn & Fitzsimons, Grainne (2002) ”Can You See the Real Me?” Activation and Expression of the ”True Self” on the Internet. *Journal of Social Issues*, Vol. 58, No. 1, 33–48.

- Bakardjieva, Maria (2005) *Internet Society. The internet in everyday life.* London / Thousand Oaks / New Delhi: SAGE Publications.
- Baym, Nancy (2010) *Personal Connections in the Digital Age.* Digital Media and Society Series. Cambridge / Malden: Polity Press.
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (2000) *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma.* 3. painos. (Engl. alkuteos 1966.) Helsinki: Gaudeamus.
- Berker, Thomas – Hartmann, Maren – Punie, Yves & Ward, Katie (2006) "Introduction." Teoksessa Berker, Thomas – Maren Hartmann – Yves Punie – Katie Ward (toim.), *Domestication of Media and Technology.* New York: McGraw-Hill Education.
- Boellstorff, Tom (2010) *Coming of Age in Second Life.* 2. painos (1. painos 2008.) Princeton/Oxford: Princeton University Press.
- Boellstorff, Tom – Nardi, Bonnie – Pearce, Celia – Taylor, T. L. (2012): *Ethnography and Virtual Worlds: A Handbook of Method.* Princeton: Princeton University Press.
- boyd, danah (2008) "Why Youth <3 Social Network Sites." Teoksessa Buckingham, David (toim.), *Youth, Identity and Digital Media.* Massachusetts: MIT Press. 119–142.
- (2007) "Social Network Sites: Public, Private, or What?" Knowledge Tree 13, May 2007. Saatavilla sähköisenä: http://kt.flexiblelearning.net.au/tkt2007/?page_id=28.
  - (2004) "Friendster and Publicly Articulated Social Networks." Conference on Human Factors and Computing Systems (CHI 2004). Julkaistu konferenssiesitys. 24.–26.4.2004. Saatavilla sähköisenä: <http://www.danah.org/papers/CHI2004Friendster.pdf>.
  - (2001) "Sexing the Internet: Reflections on the role of identification in online communities." *Sexualities, medias and technologies: Theorizing old and new practices.* Julkaistu konferenssiesitys. 21.–22.6.2001. University of Surrey. Saatavilla sähköisenä: <http://www.danah.org/papers/SexingTheInternet.conference.pdf>
- boyd, danah & Baym, Nancy (2012) "Socially Mediated Publicness: An Introduction." *Journal of Broadcasting & Electronic Media* 56:3, s.

320–329. Saatavilla sähköisenä: <http://dx.doi.org/10.1080/08838151.2012.705200>.

- Castells, Manuel (2001) *The Power of Identity. The Information Age: Economy, Society and Culture. Volume II.* (8. painos. Alkup. 1997.) Massachusetts / Oxford: Blackwell Publishers.
- Chaffee, Daniel (2011) ”Reflexive Identities.” Teoksessa Elliott, Anthony (toim.) 2011: *Routledge Handbook of Identity Studies*, 100–111. Oxon / New York: Routledge.
- Cohen, Stanley (1972) *Folk devils and moral panics. The Creation of the Mods and Rockers.* London: MacGibbon & Kee.
- Dierks, Konstantin (2000) ”The Familiar Letter and Socioal Refinement in America, 1750–1800.” In Baton, David & Nigel Hall (toim.), *Letter Writing as a Social Practice*, s. 109–130. *Studies in Written Language and Literacy* vol 9. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Dixon, Steve & Smith, Barry 2007: *Digital performance. A History of New Media in Theater, Dance, Performance Art, and Installation.* Cambridge/London: MIT Press.
- Dunkels, Elza (2010) ”The Kids Are Alright: Perspectives on Children’s Online Safety.” Teoksessa Carlsson, Ulla (toim.) 2010: *Children and Youth in the Digital Media Culture*, s. 189–199. Göteborg: Nordicom, University of Gothenburg. The International Clearinghouse on Children, Youth and Media.
- Durkheim, Emile (1982) *The rules of the sociological method.* New York: The Free Press.
- Eakin, Paul John (2008) *Living Autobiographically. How We Create Identity in Narrative.* Ithaca / London: Cornell University Press.
- Eglash, Ron (2004) ”Appropriating Technology. An Introduction.” Teoksessa Eglash, Ron – Jennifer Croissant – Giovanna Di Chiro & Rayvan Fouché (toim.), *Appropriating Technology. Vernacular Science and Social Power*, s. vii–xxi. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Elbaz, Robert (1987) *The Changing Nature of the Self. A Critical Study of the Autobiographic Discourse.* Iowa City: University of Iowa Press.

- Ennaji, Moha (2005) *Multilingualism, Cultural Identity, and Education in Morocco*. New York: Springer Science & Business Media.
- Ess, Charles – AoIR (2002) Ethical decision-making and Internet Research. Recommendations from the AoIR ethics working committee. Saatavilla sähköisenä <http://aoir.org/reports/ethics.pdf>.
- Fahey, Tony (1995) "Privacy and the family: Conceptual and Empirical Reflections." *Sociology*, Vol. 29, No. 4, s. 687–703. Saatavilla sähköisenä: <http://soc.sagepub.com/content/29/4/687>.
- Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina (2006) "Muistitietotutkimuksen ydinkysymyksiä." Teoksessa Fingerroos, Outi – Riina Haanpää – Anne Heimo & Ulla-Maija Peltonen (toim.), *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*, s. 25–48. Tietolipas 214. Helsinki: SKS.
- Fingerroos, Outi & Peltonen, Ulla-Maija (2006) "Muistitieto ja tutkimus." Teoksessa Fingerroos, Outi – Riina Haanpää – Anne Heimo & Ulla-Maija Peltonen (toim.), *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*, s. 7–24. Tietolipas 214. Helsinki: SKS.
- Foucault, Michel (2005) *Tiedon arkeologia*. Suom. Tapani Kilpeläinen. Tampere: Vastapaino.
- (1999) *Seksuaalisuuden historia*. 3. painos. Helsinki: Gaudeamus. (Suom. Kaisa Sivenius. Ransk. alkuteokset 1976–1984.)
- Furedi, Frank (2004) *Therapy Culture. Cultivating Vulnerability in an Uncertain Age*. Lontoo / New York: Routledge.
- Gadamer, Hans-Georg (2004) *Hermeneutiikka: Ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa*. (Kokoelman tekstit valikoitunut ja suom. Ismo Nikander.) Tampere: Vastapaino.
- Garde-Hansen, Joanne (2009) "MyMemories? Personal Digital Archive Fever and Facebook." Teoksessa Garde-Hansen, Joanne – Andrew Hoskins & Anna Reading (toim.), *Save As... Digital Memories*, s. 135–150. Hampshire / New York: Palgrave Macmillan.
- Gere, Charlie (2006) *Art, Time and Technology*. Berg Publishers.
- Giddens, Anthony (1990) *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.

- Girard, Alain (1963) *Le Journal intime et la notion de personne*. Pariisi: Presses Universitaires de France.
- Goffman, Erving (2012) *Vuorovaikutuksen sosiologia*. (Suomennoskokooma, suom. Kaisa Koskinen.) Tampere: Vastapaino.
- (1971) *Arkielämän roolit*. (Alkup. 1959. Suom. Erkki Puranen.) Porvoo: WSOY.
  - (1967) ”On Face-Work. An Analysis of Ritual Elements in Social Interaction.” Teoksessa Goffman, Erving, *Interaction Ritual. Essays on Face-to-Face Behaviour*, s. 5–46. Harmondsworth/Ringwood: Penguin Books.
- Granö, Päivi (2006) ”Internetin kuvagallerian omakuvat nuoren rajaamana paikkana.” Teoksessa: Saarikoski, Petri – Riikka Turtiainen & Päivi Granö, *Raja. Kohtaamisia ja ylityksiä*, s. 13–36. Pori: Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja 8.
- Grönholm, Pertti & Sivula, Anna (2010) ”Mitä meillä on jäljellä?” Teoksessa Grönholm, Pertti & Anna Sivula (toim.), *Medeistä pronssisoturiin. Kuka tekee menneestä historiaa?* s. 11–20. *Historia mirabilis* 6. Turku: Turun historiallinen yhdistys ry..
- Gusdorf, Georges (1948) *La découverte de soi*. Pariisi: Presses Universitaires de France.
- Habermas, Jürgen (2004) *Julkisuuden rakennemuutos*. (Alkup. teos *Strukturwandel der Öffentlichkeit* 1962.) Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (1999) *Identiteetti*. (Suom. ja toim. Mikko Lehtonen – Juha Herkman.) Tampere: Vastapaino.
- Han, Sam (2011) ”Virtual identities. From decentered to distributed selves.” Teoksessa Elliott, Anthony (toim.) (2011) *Routledge Handbook of Identity Studies*, s. vii–xii. Lontoo/New York: Routledge. 219–235.
- Haverinen, Anna (2014) *Memoria Virtualis – death and mourning rituals in online environments*. *Annales Universitatis Turkuensis – B* 386. Digitaalisen kulttuurin väitöskirja. Turku: Juvenes Print. Saatavilla sähköisenä: <https://www.doria.fi/handle/10024/98454>.

- Heimo, Anne (2013) ”Meemi tulee. Folkloristi, oletko valmis?” *Elore* vol. 20 – 2/2013. http://www.elore.fi/arkisto/2_13/heimo.pdf.
- Heljakka, Katriina (2013) *Principles of Adult Play(fulness) in Contemporary Toy Cultures. From Wow to Flow to Glow*. Taiteentutkimuksen väitöskirja. Aalto Universtiy publication series. Doctoral Dissertations 72/2013. Helsinki: Aalto ARTS Books.
- Helsti, Hilikka (2008) ””Ei äitiin tarte sitä murehtia että miinä hukun ioutun.” Kirjeiden kirjoittaminen Savalojan sisarusten perhestrategiana.” *Kasvatus & Aika* 3, (2)2008, 27–47.
- (2005) ”Hedelmällisen tiedon jäljillä. Teemakirjoitukset tutkimuksen lähteinä.” Teoksessa *Korkiakangas, Pirjo – Pia Olsson & Helena Ruotsala (toim.), Polkuja etnologian menetelmiin*. Helsinki: Ethnos ry, 148–159.
- Hietala, Veijo (2007) *Media ja suuret tunteet: Johdatusta 2000-luvun uusromantiikkaan*. Helsinki: BTJ Kustannus.
- Hirvonen, Mikko (2011) *Uuden kynnyksellä - BBS-harrastajat Internetomaksujina*. *Tekniikan Waiheita* 1/2011, 19–31.
- (2007) ”BBS-harrastus Suomessa 1993–1999: Havaintoja toiminnan piirteistä ja muutoksista.” *Tekniikan Waiheita* 2/2007, 58–62.
- Hård, Mikael & Jamison, Andrew (2005) *Hubris and Hybrids. A Cultural History of Technology and Science*. New York: Routledge.
- Jakobson, Roman (1958/1981) ”Linguistics and Poetics”. Teoksessa *Stephen Rudy (toim.), Selected Writings, III: Poetry of Grammar and Grammar of Poetry*, s. 18-51. The Hague: Mouton.
- Jenkins, Richard (2008) *Social Identity*. Third Edition. (1. painos 1996.) Lontoo/New York: Routledge.
- Kaartinen, Marjo (2005) ”Tutkimus prosessina.” Teoksessa *Kaartinen, Marjo & Korhonen, Anu, Historian kirjoittamisesta*, s. 167–203. Turku: Kirja-Aurora.
- Kagle, Steven (1986) *Early Nineteenth-Century American Diary Literature*. Boston: Twayne Publishers. Saatavilla sähköisenä: https://openlibrary.org/books/OL2536775M/Early_nineteenth-century_American_diary_literature/borrow.

- Kalela, Jorma (2000) *Historiantutkimus ja historia*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kalliokulju, Satu & Palviainen, Jarmo (2006) Miten massamarkkina syntyy? Keskeisiä teorioita ja malleja vuosien varrelta. Tampereen teknillinen yliopisto. Saatavilla vain sähköisenä: http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/s2006/teoriat/esitykset/IHTESEM06_Kalliokulju_Palviainen_diffuusio_311006.pdf.
- Kangaspunta, Seppo (2011) ”Traditionaalista yhteisöstä verkkoyhteisyyteen.” Teoksessa Kangaspunta, Seppo (toim.), *Yksilöllinen yhteisöllisyys*. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen, s. 15–31. Tampere: Tampere University Press.
- Karvonen, Erkki (2001) ”Are We Living in the Information Society or in Knowledge Society? A Deeper Look at the Concepts of Information and Knowledge.” Teoksessa Karvonen, Erkki (toim.), *Informational Societies – Understanding the Third Industrial Revolution*, s. 48–68. Tampere: Tampere University Press. Saatavilla sähköisenä: https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65316/informational_societies_2001.pdf?sequence=1.
- Keen, Andrew (2010) *The Cult of the Amateur*. (4. painos. Alkup. 2008.) Lontoo/Boston: Nicholas Brealey Publishing.
- Kivikuru, Ullamaija (2000) ”Kanssalaisten yhteisyys ja ”he”.” Teoksessa Tapper, Helena (toim.), *Me median maisemissa*, s. 11–50. Helsinki: Palmenia.
- Knuuttila, Seppo (2010) ”Tutkimusaineistojen muodostaminen.” Teoksessa Pöysä, Jyrki – Helmi Järviluoma & Sinikka Vakimo (toim.) (2010) *Vaeltavat metodit*, s. 19–42. Kultaneito VIII. Joensuu: Suomen kansatietouden tutkijain seura.
- (2003) Arjen ongelma tietoyhteiskunnassa. Teoksessa Taija, Sanna & Sari Tuuva (toim.), *Tietotekniikkasuhteet*. Kulttuurinen näkökulma, s. 195–216. Tietolipas 196. Helsinki: SKS.
- Knuuttila, Tarja & Lehtinen, Aki Petteri (2010) ”Johdanto: Representaatio – tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi.” Teoksessa Knuuttila, Tarja & Aki Petteri Lehtinen (toim.) (2010) *Representaatio – tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*, 7–31. Helsinki: Gaudeamus.

- Korkiakangas, Pirjo (2005) ”Muistoista tulkintaan – muisti ja muisteluaineistot etnologian tutkimuksessa.” Teoksessa Korkiakangas, Pirjo – Pia Olsson & Helena Ruotsala 2005: Polkuja etnologian menetelmiin, 129–147. Helsinki: Ethnos ry.
- Kosonen, Päivi (2000) *Elämät sanoissa*. Tutkijaliiton julkaisu 97. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Kozinets, Robert (2010) *Netnography. Doing Ethnographic Research Online*. Los Angeles: Sage Publication.
- Lakomäki, Sami – Latvala, Pauliina & Laurén, Kirsi (2011) ”Menetelmien jäljillä.” Teoksessa Lakomäki, Sami – Pauliina Latvala & Kirsi Laurén (toim.), *Tekstien rajoilla. Monitieteisiä näkökulmia kirjoitettuihin aineistoihin*, s. 7–27. Helsinki: SKS.
- Lehtinen, Vilma (2014) *Creating Shared Understandings of Interpersonal Relationships in Online Settings*. Sosiaalitieteiden väitöskirja. Publications of the Department of Social Research 2014:11. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- (2007) *Maintaining and Extending Social Networks in IRC-galleria*. Pro gradu. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavilla sähköisenä: https://www.academia.edu/5093941/Maintaining_and_Extending_Social_Networks_in_IRC_galleria.
- Lejeune, Philippe (2014) ”Autobiography and New Communication Tools.” (Ranskasta kääntänyt Katherine Durnin.) Teoksessa Poletti, Anna & Julie Rak (toim.) *Identity Technologies. Constructing the Self Online*. London / Wisconsin: University of Wisconsin Press. Sähköinen Kindle-versio, sijainti 5579–5828/6999.
- (1989) *On Autobiography*. (Toim. Paul Eakin, käänt. Katherine Leary.) *Theory and History of Literature* vol 52. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Leskelä-Kärki, Maarit (2006a) *Kirjoittaen maailmassa. Krohnin sisaret ja kirjallinen elämä*. SKS:n Toimituksia 1085. Tampere: SKS.
- [nimellä Leskelä, Maarit] (2006b) ”Kirjoittaen maailmassa. Krohnin sisaret ja kirjallinen elämä.” *Lektio. Naistutkimus* 4/2006. 65–69.

- (2001) ”Kerrottu elämä. Naishistorioitsija ja toisen ihmisen historian kirjoittamisen ongelma.” Teoksessa Kalela, Jorma & Ilari Lindroos (toim.) (2001) *Jokapäiväinen historia*. Helsinki: SKS, 98–120.
- Lietsala, Katri & Sirkkunen, Esa (2008) *Social Media. Introduction to the tools and processes of participatory economy*. Hypermedia Laboratory Net Series 17. Tampere: Tampere University Press. Saatavilla sähköisenä: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65560/978-951-44-7320-3.pdf?sequence=1>.
- Lovink, Geert (2008) *Zero Comments. Blogging and Critical Internet Culture*. New York & London, Routledge.
- Luomanen, Jari (2010) *Living With the Media. Analysing Talk About Information and Communication Technology*. Mediatutkimuksen väitöskirja. Tampere: Tampere University Press.
- Makkonen, Anna (2005) *Kadonnut kangas. Retkiä Ida Digertin päiväkirjaan. Kansanelämän kuvauksia 67*. Helsinki: SKS.
- (1993) ”Valkoisen kirjan kutsu eli löytöretkellä päiväkirjojen maailmoissa.” Teoksessa Ahola, Suvi (toim.), *Hiljaista vimmaa. Suomalaisten naisten päiväkirjatekstejä 1790-luvulta 1990-luvulle*, s. 360–376. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Markham, Annette & Buchanan, Elizabeth 2012: *Ethical Decision-Making and Internet Research. Recommendations from the AoIR Ethics Working Committee (Version 2.0)*. Saatavilla sähköisenä <http://aoir.org/reports/ethics2.pdf>.
- Marwick, Alice (2013) ”Online Identity.” Teoksessa Hartley, John – Jean Burgess & Axel Bruns (toim.), *A Companion to New Media Dynamics*, s. 355–364. Massachusetts: Wiley-Blackwell.
- (2010) *Status Update: Celebrity, Publicity and Self-Branding in Web 2.0*. Mediatutkimuksen väitöskirja. Median, kulttuurin ja viestinnän yksikkö. New York: New York University.
- Marwick, Alice E. ja boyd, danah (2010) ”I Tweet Honestly, I Tweet Passionately: Twitter Users, Context Collapse, and the Imagined Audiences.” *New Media & Society* 13, 96–113. <http://nms.sagepub.com/content/early/2010/06/22/1461444810365313>.

- Maslow, Abraham (1943) ”A Theory of Human Motivation.” *Psychological Review* vol. 50(4). s. 370–396.
- Matikainen, Anna (2013) *Kuluttajan luottamus paikalliseen median Porin alueella. Digitaalisen kulttuurin pro gradu -tutkielma*. Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma. Pori: Turun yliopisto.
- Matikainen, Janne (2009) *Sosiaalisen ja perinteisen median rajalla. Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja 3/2009*. Helsinki: Helsingin yliopisto, Viestinnän tutkimuskeskus CRC.
- McKee, Heidi & Porter, James (2009) ”Playing a Good Game: Ethical Issues in Researching MMOGs and Virtual Worlds.” *International Journal of Internet Research Ethics*, s. 5–37. 2:1/2009.
- McNeill, Laurie (2004) *Public Designs for a Private Genre: Community and Identity in the Diary*. Englannin kielen väitöskirja. British Columbia: University of British Columbia. Saatavilla sähköisenä: <http://circle.ubc.ca/handle/2429/15989>.
- Mendelson, Andrew L. & Papacharissi, Zizi (2011) ”Look At Us: Collective Narcissism in College Student Facebook Photo Galleries.” Teoksessa Papacharissi, Zizi (toim.), *A Networked Self. Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*. New York/London: Routledge, 251–273.
- Miller, Daniel (2011) *Tales from Facebook*. Cambridge: Polity Press.
- Multisilta, Jari – Mäenpää, Marjo & Suominen, Jaakko (2010) ”Mitä on mobiili sosiaalinen media?” Teoksessa Multisilta, Jari – Marjo Mäenpää & Jaakko Suominen (toim.), *Yhdessä ja liikkeellä. Mobiili sosiaalinen media*, s. 7–19. Pori: Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma. Julkaisu n:o 21.
- Määttä, Kaarina (1999) ”Rakastumisprosessi ja rakkaus kriisi.” Teoksessa Näre, Sari (toim.), *Tunteiden sosiologiaa I: elämyksiä ja läheisyyttä*, s. 36–53. Tietolipas 156. Helsinki: SKS.
- Nakamura, Lisa (2002) *Cybertypes. Race, Ethnicity and Identity on the Internet*. New York: Routledge.
- Nopola, Sinikka (2010) *Ei tehrä tästä ny numeroo*. Helsinki: WSOY.

Norkola, Tero (1996) ”Kirjoituksia sydänten kammioista: henkilökohtaisen päiväkirjan poetiikkaa.” Teoksessa Norkola, Tero & Eila Rikkinen (toim.), *Sivupolkuja: tutkimusretkiä kirjallisuuden rajaseuduille*. Helsinki: SKS, s. 37–50. Saatavilla myös sähköisenä osoitteessa <<https://www12.uta.fi/kirjasto/nelli/verkkoaineistot/hum/Norkola96.pdf>>.

– (1995) ”Tavallisten ihmisten päiväkirjat’: merkintöjä kirjallisuuden marginaalissa.” Teoksessa Makkonen, Anna & Teemu Ikonen (toim.) *Karnevaali ja autiomaat: kirjallisuustieteellisiä tutkielmia*, 111–134. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Näre Sari (2005) *Julkisuudesta ja intimitteistä*. Helsinki: Kirjapaja.

Paasonen, Susanna (2013) ”Ihmisiä, kuvia, tekstejä ja teknologioita.” Teoksessa Laaksonen, Salla-Maria – Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*, s. 34–48. Vastapaino, Tampere.

– (2011) ”Tahmea verkko, eli huomioita internetistä ja affektista.” *Academia Scientiarum Fennica 2011*, s. 67–72. Saatavilla sähköisenä: http://www.acadsci.fi/vuosikirja/2011/esitelma_paasonen.pdf.

– (2007) ”Olen sairas ja kieroutunut’: Internetin tunnustukselliset tarinat.” Teoksessa Kujansivu, Heikki & Laura Saarenmaa (toim.), *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*, s. 201–219. Helsinki: Gaudeamus.

– (2006) ”Mikä maa, mikä media? Verkkoviestinnän tutkimus ja mediaymmärrys.” Teoksessa Aula, Pekka – Janne Matikainen & Mikko Villi (toim.), *Verkkoviestintäkirja*, s. 23–42. *Palmenia-sarja*. Helsinki: Helsinki University Press.

– (2005) ”Making Oneself a(t) Home: Internet Home Pages and Domestic Metaphors.” Teoksessa Krzysztof Knauer & Tadeusz Rachwał (toim.), *On the Move: Mobility and Identity*, s. 129–141. Bielsko-Biala: Wydawnictwo ATH 2005.

– (2004) ”Sääntöjä Marsille ja Venukselle. Nettiromanssin sukupuolitetut käsikirjoitukset.” Teoksessa Ulla Paunonen & Jaakko Suominen (toim.), *Digirakkaus*, s. 23–34. *Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja 2*. Pori: Turun yliopisto.

- (2003) ”Tervetuloa henkilökohtaiselle kotisivulleni!”. *mediumi* 2.2, 2003. Poistettu verkosta.
- Pantzar, Mika (1996) *Kuinka teknologia kesytetään. Kulutuksen tieteestä kulutuksen taiteeseen*. Helsinki: Hanki ja jää.
- Peteri, Virve (2006) *Mediaksi kotiin. Tutkimus teknologioiden kotouttamisesta*. Sosiologian väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino. Saatavilla sähköisenä: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67674/951-44-6806-6.pdf?sequence=1>.
- Puohiniemi, Martti (2006) *Täsmäelämän ja uusyhteisöllisyyden aika*. Espoo: Limor.
- (2002) *Arvot, asenteet ja ajankuva*. Espoo: Limor.
- Pöysä, Jyrki (2010) ”Asemointinäkökulma haastattelujen kerronnallisuuden tarkastelussa.” *Teoksessa Ruusuvuori, Johanna – Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.), Haastattelun analyysi*, s. 153–179. Tampere: Vastapaino.
- Raninen-Siiskonen, Tarja (1999) *Vieraana omalla maalla. Tutkimus karjalaisen siirtoväen muistelukerronnasta*. Suomalaisen Kirjallisuuden seuran toimituksia 766. Helsinki: SKS.
- Raunola, Iiona (2010) ”Osallisuus ja dialoginen paikantuminen etnografisessa kenttätyössä.” *Teoksessa Pöysä, Jyrki – Helmi Järviluoma & Sinikka Vakimo (toim.), Vaeltavat metodit*, s. 285–314. *Kultaneito VIII*. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Ridell, Seija (2011) *Elämää Facebookin ihmemaassa*. Tampere: CMT, Tampereen yliopisto.
- Rogers, Everett (2004) ”A Prospective and Retrospective Look at the Diffusion Model.” *Journal of Health Communication: International Perspectives*. 9:S1, 13–19.
- (2003) *Diffusion of Innovations*. 5. painos. New York: Free Press.
- Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari (2009a) *Funetista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria*. Helsinki: Gaudeamus.

- (2009b) ”Peliä ja leikkiä virtuaalisilla hiekkalaatikoilla.” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, *Funetista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria*, s. 234–264. Helsinki: Gaudeamus.

Saarikoski, Petri (2013) ”Vuodatuksia laajakaistoilla.” Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri – Turtiainen, Riikka, *Sosiaalisen median lyhyt historia*, s. 48–66. Helsinki: Gaudeamus.

- (2009a) ”Verkonpunontaa – tietoverkkojen esihistoria ja Suomi.” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, *Funetista Facebookiin*, s. 23–72. Helsinki: Gaudeamus.

- (2009b) ”Visio – maailmantelevisiosta tiedon valtateille.” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, *Funetista Facebookiin*, s. 73–115. Helsinki: Gaudeamus.

Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, *Funetista Facebookiin*. Internetin kulttuurihistoria. Helsinki: Gaudeamus.

Salo, Mia (2004) *Kasvatuksellinen realiteettiperiaate. Välitätkö auktoriteettiä vai väärää syyllisyyttä? Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 194*. Helsinki: Yliopistopaino. Väitöskirja. Saatavilla sähköisenä: <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/kasva/vk/salo/kasvatuk.pdf>.

Saukko, Paula (2003) *Doing Research in Cultural Studies: An Introduction to Classical and New Methodological Approaches*. London: Sage Publications.

Schultz, Lucille (2000) ”Letter-Writing Instruction in 19th Century Schools.” Teoksessa Barton, David & Nigel Hall (toim.), *Letter Writing as a Social Practice*, s. 109–130. *Studies in Written Language and Literacy* vol 9. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Sheringham, Michael (1993) *French Autobiography. Devices and Desires. Rousseau to Perec*. Oxford: Clarendon Press.

Seidman, Gwendolyn (2014) ”Expressing the ”True Self” on Facebook.” *Computers in Human Behavior* 31(2014), s. 367–372.

- Senft, Theresa (2013) ”Microcelebrity and the Branded Self.” Teoksessa Hartley, John – Jean Burgess & Axel Bruns (toim.), *A Companion to New Media Dynamics*. Oxford: Wiley-Blackwell, s. 346–354. Kirjoittajan oma versio saatavilla sähköisenä: http://terrisenft.net/writing/Blackwell%20microceleb/Senft_Blackwell_2012_Final_Microcelebrity%20and%20the%20Branded%20Self.copy.pdf.
- (2008) *Camgirls. Celebrity & Community in the Age of Social Networks*. New York: Peter Lang Publishing. Saatavilla sähköisenä: https://www.academia.edu/205283/Camgirls_Celebrity_and_Community_in_the_Age_of_Social_Networks.
- Sihvonen, Jukka (2004) *Mediatajun paluu – pistokkeen päässä*. Helsinki: Like.
- (1995) ”Muuttuvan mediakasvatuksen käyttöohjeet.” *Peili* 2/1995.
- Silfverberg [nyk. Uski], Suvi – Liikkanen, Lassi & Lampinen, Airi (2011) ”I’ll press Play, but I won’t listen”: Profile Work in a Music-focused Social Network Service.” *CSCW 2011*, s. 1–10. Saatavilla sähköisenä: http://i.org.helsinki.fi/lassial/files/publications/110130-I_will_press_play.pdf.
- Silverman, David (1993) *Interpreting qualitative data: methods for analyzing talk, text and interaction*. London: SAGE Publications.
- Simmel, Georg (1999) *Pieni sosiologia*. Tutkijaliiton julkaisusarja 93. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Sivula, Anna (2015) ”Tilaushistoria identiteettityönä ja kulttuuriperintöprosessina: Paikallisen historiapolitiikan tarkastelua.” *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, vol. 1(2015). Hyväksytty julkaistavaksi.
- (2010) ”Menetetyn järven jäljillä. Historia osana paikallista kulttuuriperintöprosessia.” Teoksessa Grönholm, Pertti & Anna Sivula (toim.), *Medeiasta pronssisoturiin. Kuka tekee menneestä historiaa?* s. 21–39. *Historia mirabilis* 6. Turku: Turun historiallinen yhdistys ry.
  - (2004) ”Uudet kysymykset, vanha muoto. March Blochin historian metodologia ja tutkimusperinne.” Teoksessa Louekari, Sami & Anna Sivula (toim.), *Historioita ja historiallisia keskusteluita*, s. 168–194. *Historia mirabilis* 2. Turku: Turun historiallinen yhdistys ry.

- Smith, Sidonie & Watson, Julia (2014) "Virtually Me: A Toolbox about Online Self-Presentation." Teoksessa Poletti, Anna & Julie Rak (toim.), *Identity Technologies. Constructing the Self Online*. London / Wisconsin: University of Wisconsin Press. Sähköinen Kindle-versio, 1564–2146/6999.
- Sonck, Nathalie – Kuiper, Els & de Haan, Jos (2012) "Digital skills in the context of media literacy." Teoksessa Livingstone, Sonia M. – Leslie Iaddon – Anke Gorzig (toim.), *Children, Risk and Safety on the Internet: Research and Policy Challenges in comparative perspective*, s. 87–98. Bristol: The Policy Pres.
- Stanley, Liz (2012) "On Auto/Biography in Sociology." Teoksessa Goodwin, John (toim.), *SAGE Biographical Research. Volume I: Biographical Research – Starting Points, Debates and Approaches*, s. 101–112. London: Sage.
- Stebbins, Robert (2007) *Serious Leisure: A Perspective for Our Time*. New Brunswick / New Jersey: Transaction Publishers.
- (2001) "Serious Leisure." *Society* 38 (4), s. 53–57.
  - (1982) "Serious Leisure. A Conceptual Statement." *The Pacific Sociological Review*, Vol. 25, No. 2 (Apr. 1982), s. 251–272.
  - (1979) *Amateurs*. Beverly Hills / London: Sage Publications.
- Sumiala-Seppänen, Johanna (2007) "Tunnustan, olen siis olemassa: Mediakulttuurin terapeuttinen eetos." Teoksessa Kujansivu, Heikki & Laura Saarenmaa (toim.), *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*, s. 163–183. Helsinki: Gaudeamus.
- Suominen, Jaakko (2013a): "Johdanto – Sosiaalisen median aika." Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski Petri & Turtiainen, Riikka, *Sosiaalisen median lyhyt historia*, s. 9–27. Helsinki: Gaudeamus.
- (2013b) "2003 - Tyyntä myrskyn edellä." Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, *Sosiaalisen median lyhyt historia*, s. 28–47. Helsinki: Gaudeamus.

- (2013c) ”2006 – Verkkovideoita joka tuubista. Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 88–118. Helsinki: Gaudeamus.
- (2013d) ”2007 – Facebookin nousu ja surmaajan lataukset.” Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 119–145. Helsinki: Gaudeamus.
- (2013e) ”2011 – Mullistiko sosiaalinen media kaiken?” Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 222–243. Helsinki: Gaudeamus.
- (2013f) ”2012 – Mikä somelaisen tappaisi.” Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 244–286. Helsinki: Gaudeamus.
- (2013g) ”Lopuksi – Sosiaalisen median nousut ja tuhot.” Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 287–293. Helsinki: Gaudeamus.
- (2013h) ”Historiallinen verkkotutkimus.” Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria – Janne Matikainen – Minttu Tikka (toim.), Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät, s.123–149. Vastapaino, Tampere.
- (2013i) ”Kieltäydyn määrittelemästä digitaalista kulttuuria – eli miten muuttuvalle tutkimuskohteelle ja tieteenalalle luodaan jatkuvuutta.” Wider Screen 2–3/2013. Saatavilla sähköisenä: <http://widerscreen.fi/numerot/2013-2-3/kieltaydyn-maarittelemasta-digitaalista-kulttuuria/>
- (2011) ”Kokemuksia jakamassa. Ajatuksia käyttäjän, tutkijan ja teknologian kohtaamisesta.” Teoksessa Suominen, Jaakko ym. (toim.) 2011: Kokemuksen jaetut tilat. Näkökulmia yhteisöllisyyteen ja vuorovaikutukseen. Pori: Turun yliopisto. Saatavilla sähköisenä: http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/72619/CoEx_verkko.pdf.
- (7.10.2010) ”Kuvioita nettihypetyksestä ja omaksumisesta.” Koneen kokemu(s) & Tietokoneen takapuoli. Blogikirjoitus. <http://jaasuo>.

wordpress.com/2010/10/07/kuvioita-nettityhityksesta-ja-omaksumisesta/.

- (30.8.2010) ”Triangulaatiomatriisi.” Koneen kokemu(y)s & Tietokoneen takapuoli. Blogikirjoitus. <https://jaasuo.wordpress.com/2010/08/30/triangulaatiomatriisi/>.
  - (26.8.2010) ”Sosiaalinen mediahype.” Koneen kokemu(y)s & Tietokoneen takapuoli. Blogikirjoitus. <http://jaasuo.wordpress.com/2010/08/26/sosiaalinen-mediahype/>.
  - (1.6.2010) ”Triangulaatio digitaalisen kulttuurin lähestymistapana.” Koneen kokemu(y)s & Tietokoneen takapuoli. Blogikirjoitus. <http://jaasuo.wordpress.com/2010/06/01/triangulaatio-digitaalisen-kulttuurin-lahestymistapana/>.
  - (7.5.2010) ”Sosiaalisen median mahdollisuudet.” Koneen kokemu(y)s & Tietokoneen takapuoli. Blogikirjoitus. <http://jaasuo.wordpress.com/2010/05/07/sosiaalisen-median-mahdollisuudet/>.
  - (2009a) ”Johdannoksi: netin kulttuurihistoriaa.” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, Funetista Facebookiin, s. 7-22. Helsinki: Gaudeamus.
  - (2009b) ”Kaiken maailman tieto? Internet tietämisen kohteena, lähteenä ja välineenä.” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, Funetista Facebookiin, s. 116–156. Helsinki: Gaudeamus.
  - (2009c) ”Netti – kulttuurisesti omaksuttu?” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, Funetista Facebookiin, s. 265–277. Helsinki: Gaudeamus.
  - (2008) ”Kuinka kieltäytyä koneista?” Teoksessa Mari K. Niemi (toim.), Kiitos ei! Kieltäytymisen kulttuurihistoriaa, s. 169–188. Helsinki: Ajan Kirjat.
  - (2007) Tietokoneen takapuoli. Blogikirja. Saatavilla sähköisenä: <https://jaasuo.wordpress.com/tietokoneen-takapuoli/>.
- Suominen, Jaakko – Saarikoski, Petri – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari (2016) ”Survival of the Most Flexible? National Social media services in global competition: The Finnish Case.” Teoksessa Goggin, Ger-

- ard & Mark McLelland (toim.), *Companion to Global Internet Histories*. [Ilmestyy.]
- Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka (2013) *Sosiaalisen median lyhyt historia*. Helsinki: Gaudeamus.
- Sveningsson, Malin – Lövheim, Mia – Berquist, Magnus (2003) *Att fånga nätet. Kvalitativa metoder för Internetsforskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Sørensen, Knut – Aune, Margrethe & Hatling, Morten (2005) ”Against Linearity. On the Cultural Appropriation of Science and Technology.” Teoksessa Dierkes, Meinolf & Claudia von Grote (toim.) *Between Understanding and Trust. The Public, Science and Technology*, s. 165–184. Lontoo/New York: Routledge.
- Talvitie-Lamberg, Karoliina (2014) *Confessions in Social Media – Performative, Constrained, Authentic and Participatory Self-Representations in Vlogs*. Media- ja viestintätutkimuksen väitöskirja. Publications of the Department of Social Research 2014:10. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Thumim, Nancy (2012) *Self-Representation and Digital Culture*. Hampshire / New York: Palgrave Macmillan.
- Turkle, Sherry (1984) *The Second Self: Computers and the Human Spirit*. New York: Simon and Schuster. Saatavilla sähköisenä (Turun yliopiston kirjasto): <http://quod.lib.umich.edu/cgi/t/text/text-idx?c=acls;idno=heb01158>.
- Turner, Graeme (2010) *Understanding Celebrity*. London: Sage Publications.
- Turtiainen, Riikka (2012) *Nopeammin, laajemmalle, monipuolisemmin. Digitalisoituminen mediaurheilun seuraamisen muutoksessa. Kulttuurituotannon ja maisematutkimuksen julkaisuja 37*. Pori: Turun yliopisto.
- Turtiainen, Riikka & Östman, Sari (2013) ”Verkkotutkimuksen eettiset haasteet – Armi ja anoreksia.” Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria ym. (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*, s. 49–67. Tampere: Vastapaino.

- (2009) ”Tavistaidetta ja verkkoviihdetä - omaehtoisten verkkosisältöjen tutkimusetiikkaa.” Teoksessa Grahn, Maarit & Häyrynen, Maunu (toim.), Kulttuurituotanto - Kehykset, käytäntö ja prosessit, s. 336–358. Tietolipas 230. Helsinki: SKS.

Tuuva-Hongisto, Sari (2007) Tilattuja tarinoita. Etnografinen tutkimus pohjoiskarjalaisesta tietoyhteiskunnasta. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja 47. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Uotinen, Johanna (2005a) Merkillinen kone. Informaatioteknologia, kokemus ja kertomus. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja 40. Joensuu: Joensuun yliopisto.

- (2005b) ”Tietotekniikka ja Kantti-naiset – Neuvotteluja omasta asiantuntijuudesta.” Kulttuurintutkimus 22 (1/2005). 5–20.

- (2003a) ”’Agricolan päivänä se kannettiin meidän makuuhuoneen pöydälle’. Tietotekniikka, kokemus ja kertomus.” Teoksessa Sanna Tajja & Sari Tuuva (2003) Tietotekniikkasuhteet. Kulttuurinen näkökulma. Tietolipas 196. Helsinki: SKS, 118–147.

- (2003b) ”Involvement in (the information) society – the Joensuu Community Resource Centre Netcafé.” *New Media & Society*. Vol 5 (3), s. 335–356.

Uskali, Turo (2003) Älä kirjoita itseäsi ulos. Suomalaisen Moskovan-kirjeenvaihtajuuden alkutaival 1957–1975. Viestintätieteiden väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Saatavilla sähköisenä: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13417/9513915433.pdf?sequence=1>.

Uski, Suvi & Lampinen, Airi (2014) ”Social norms and self-presentation on social network sites: Profile work in action.” *New media & Society* online 17.7.2014. <http://nms.sagepub.com/content/early/2014/07/16/1461444814543164.full.pdf+html>.

Vakimo, Sinikka (2010) ”Periaatteista eettiseen toimijuuteen – tutkimusetiikka kulttuurintutkimuksessa.” Teoksessa Pöysä, Jyrki – Helmi Järviluoma & Sinikka Vakimo (toim.), *Vaeltavat metodit*, s. 79–113. Kultaneito VIII. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.

Vatka, Miia (2005) *Suomalaisten salatut elämät. Päiväkirjojen ominaispiirteiden tarkastelua*. Helsinki: SKS.

- Vilkko, Anni (1997) Omaelämäkerta kohtaamispaikkana. Naisen elämän kerronta ja luenta. SKS:n Toimituksia 663. Helsinki: SKS.
- (1988) ”Eletty elämä, kerrottu elämä, tarinoitunut elämä – omaelämäkerta ja yhteisymmärrys.” *Sociologia* 25, 81–90.
- Virilio, Paul (1998) *Pakonopeus*. (Suom. Mika Määttänen. Ransk. alkuteos 1995.) Helsinki: Gaudeamus.
- Walker Rettberg, Jill (2014a) *Blogging*. Uudistettu 2. painos. 1. painos julkaisu 2008. Digital Media And Society Series. Cambridge / Malden: Polity Press.
- (2014b) *Seeing Ourselves Through Technology: How We Use Selfies, Blogs and Wearable Devices to See and Shape Ourselves*. Hampshire/ New York: Palgrave MacMillan.
- Wellman, Barry (2004) ”The Three Ages of Internet Studies: Ten, Five and Zero Years Ago.” *New Media & Society* 6:1, 123–129.
- West, Anne – Lewis, Jane & Currie, Peter (2009) ”Students’ Facebook ’friends’: public and private spheres.” *Journal of Youth Studies*, 12:6, s. 615–627. Saatavilla sähköisenä: <http://dx.doi.org/10.1080/13676260902960752>.
- Woolf, Virginia (1929) *A Room of One’s Own*. A Project Gutenberg of Australia eBook. Sähköinen versio: <http://gutenberg.net.au/ebooks02/0200791.txt>.
- Ylipulli, Johanna (2014) *Smart Futures Meet Northern Realities: Anthropological Perspectives on the Design and Adoption of Urban Computing*. Antropologian väitöskirja. Acta Universitatis Ouluensis. B Humaniora 126. Oulu: Oulun yliopisto.
- Ziff, Bruce – Rao, Fatima (1997) ”Introduction to Cultural Appropriation: A Framework for Analysis.” Teoksessa Ziff, Bruce & Fatima Rao (toim.), *Borrowed Power. Essays on Cultural Appropriation*, s. 1–27. New Jersey: Rutgers.
- Östman, Sari (2013a) ”Life Publishing on the Internet – a Playful Field of Life-Narrating.” Teoksessa Runnel, Pille ym. (toim.), *The Digital Turn: User’s Practices and Cultural Transformations*, 147–159. Peter Lang GmbH: PL Academic Research, Frankfurt am Main.

- (2013b) ”2005 - Tietoyhteiskunnasta kansalaisjournalismiin.” Teoksessa Suominen Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 67–87. Gaudeamus, Helsinki.
- (2013c) ”2009 – Hömppäharrastuksen haltuunotto.” Teoksessa Suominen, Jaakko – Östman, Sari – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka, Sosiaalisen median lyhyt historia, s. 171–201. Gaudeamus, Helsinki.
- (2011a) ”Mistä on hyvä elämäjulkaisija tehty?” Kulttuurintutkimus 28(2011): 1, s. 11–26.
- (2011b) ”Peli- ja leikkimieli internetin elämäjulkaisukulttuurissa.” Teoksessa Suominen, Jaakko ym. (toim.), Pelitutkimuksen vuosikirja 2011, s. 22–36. <http://www.pelitutkimus.fi/vuosikirja-2011>.
- (2010) ”What is a good life publisher made of – and why?” International Journal of Interdisciplinary Social Sciences, Volume 5, Issue 5, 2010, s. 93-104.
- (2009) ”Onko netille aikaa?” Teoksessa Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko – Turtiainen, Riikka & Östman, Sari, Funetista Facebookiin, s. 157-192. Helsinki: Gaudeamus.
- (2008) ”Elämäjulkaiseminen – omaelämäkerrallisten traditioiden kuopus.” Elore 2/2008. Saatavilla sähköisenä: http://www.elore.fi/arkisto/2_08/ost2_08.pdf.
- (2007a) Avaudutaan arjesta. Kulttuuriperinnön tutkimuksen pro gradu. Turun yliopisto: Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma (ent. laitos).
- (2007b) ”Nettiksistä blogeihin. Päiväkirjat verkossa.” Tekniikan Waiheita 2/2007, s. 37-57.

LIITTEET

Liite 1 Kutsu teemakirjoitukseen

INTERNET-ELÄMÄJULKAISEMINEN

Mitä aihe ”elämäjulkaiseminen Internetissä” tuo mieleesi? Millaista se on, missä sitä tapahtuu? Ketkä sitä tekevät? Teetkö sitä itse? Mitä siitä ajattelet?

Kutsu teemakirjoitukseen: FM Sari Östman, Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos (Pori)

Teen Turun yliopistossa digitaalisen kulttuurin väitöskirjaa, joka käsittelee elämäjulkaisemista Internetissä. Viime vuosina blogit, kuva- ja videogalleriat, Facebookin tyyppiset yhteisöpalvelut ja monet muut Internet-palvelut ovat täytyneet tavallisten ihmisten arkielämän, tunteiden ja tapahtumien kuvauksista. Esittämisen tavat ja keinot vaihtelevat tilanteiden ja mieltymysten mukaan, mutta sisältö perustuu luojansa omaan elämään.

Tarkoitukseni on selvittää, mitä Internet-elämäjulkaiseminen eri muodoissaan tarkoittaa tekijöilleen, yleisöilleen ja niille, jotka eivät osallistu toimintaan. Haluaisin myös hahmottaa, miten yksityisen ja julkisen alueita elämäjulkaisemisessa ymmärretään. **Tämän kirjoituskutsun avulla toivon tavoittavani niin elämäjulkaisijat kuin heidän yleisönsä sekä toiminnan ulkopuolelle jättäytyneet – siis juuri Sinut!** Voit kirjoittaa täysin vapaasti, rehellisesti omasta näkökulmastasi ja omalla tyylillä; alla on mainittu kirjoituksesi tueksi muutamia teemoja, joita voit pohtia.

- **Mitä sana ”elämäjulkaiseminen” tuo mieleesi?** Millaista se on, missä sitä tapahtuu? Koskettaako se sinua henkilökohtaisesti? Miten?
- **Oletko mielestäsi itse elämäjulkaisija?** Millaisissa ympäristöissä julkaiset; miten; miksi? Asetatko toiminnallesi rajoja; millaisia; miksi? Vaikuttavatko ulkopuoliset tekijät toimintaasi; millaiset; mitä siitä ajattelet? Mikä on yleisön (lukijan, katsojan, kommentoijan...) merkitys? Miten muuten kuvailisit toimintaasi ja siihen liittyviä kokemuksia, ajatuksia, tunteita...?
- **Seuraatko muiden elämäjulkaisuja?** Millaisia; miten teet valintoja? Miten muut elämäjulkaisijat mielestäsi asettavat toiminnalleen rajoja; vaikuttavatko ulkopuoliset tekijät heidän toimintaansa? Miten kuvailisit elämäjulkaisutoimintaa ja siihen liittyviä kokemuksia ja ajatuksia yleisön edustajan näkökulmasta? Jos julkaiset itse, voit pohtia myös julkaisijan ja yleisön näkemysten välistä suhdetta ja niiden mahdollisia eroja tai samankaltaisuuksia.
- **Etkö ole koskaan julkaissut elämääsi Internetissä?** Haluaisitko tehdä niin, mutta et jostain ulkopuolelta tulevasta syystä voi? Oletko ollut elämäjulkaisija, mutta lopettanut toimintasi? Etkö myöskään halua seurata toisten ihmisten julkaistuja elämiä? Kerro ajatuksistasi, tunteistasi, kokemuksistasi. Keitä elämäjulkaisijat mielestäsi ovat? Millaisia mielikuvia sinulla on elämäjulkaisemisesta? Mitä hyvää tai huonoa on koitunut siitä, että et osallistu toimintaan?

Toivon myös, että kerrot kirjoitelman alussa ikäsi, sukupuolesi, koulutuksesi/ammattisi ja asuinpaikkasi. Näitä käytän tilastointiin.

Lähetä kirjoitelmasi **31.7.2008** mennessä sähköpostin liitteenä osoitteeseen [s-postiosoite poistettu] TAI postitse paperiversiona osoitteeseen [yhteystiedot poistettu].

Huom! Kirjoitelmat käsitellään nimettöminä!

Liite 2a Kutsu tutkimukseen

ELÄMÄJULKAISEMINEN - TOINEN LUONTOSI VAI KÄSITTÄMÄTÖNTÄ EKSHIBITIONISMIA?

Oletko innokas feisbuukkaaja? Onko Blogiliistan suosikeissasi kymmeniä päiväkirjablogeja ja itse kirjoitat vähintään kolmea? Julkaisetko YouTube-pätkiä omasta elämästäsi? Oletko galtsussa, Twitterissä ja Quikussa?

Vai eikö voisi vähempää kiinnostaa? Ovatko oman elämänsä internet-sankarit sinusta puolivillaisia itsensäpaljastajia? Pysytteletkö erossa MySpacesta, naamakirjasta ja nettipäiväkirjailijoiden tuotoksista?

Olitpa kumpaa mieltä hyvänsä tai mitä tahansa siltä väliltä, kokemuksesi ja mielipiteesi aiheesta kiinnostavat Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin tutkijaa suuresti!

Vastaa taustakyselyyn osoitteessa

<http://www.webropol.com/P.aspx?id=352750&cid=103629957> ja ilmoittaudu mukaan väitöskirjatutkimukseeni, joka käsittelee yksityishenkilöiden internet-julkaisemista. Kutsun ilmiötä elämäjulkaisemiseksi. Tutkimuksessani seuraan elämäjulkaisuja ja kerään kokemuksia sekä internet-julkaisemisesta että siitä kieltäytymisestä. Voit siis osallistua tutkimukseen, vaikka et esittäisi elämääsi yhdelläkään internet-foorumilla! HUOM: Alle 18-vuotiaat voivat osallistua huoltajan suostumuksella.

Tutkimukseen voit osallistua yhdellä tai useammalla tavalla: antamalla luvan seurata internet-julkaisujasi, kertomalla kokemuksistasi vapaamuotoisesti (esim. kirjoitelma, video, sarjakuva... esitystavan voit valita itse) ja/tai osallistumalla haastatteluun. Henkilöllisyytesi suojataan, ja voit itse valita, saako tutkimuksessa julkaista esim. suoria lainauksia blogistasi.

Tutkimusprosessia voit seurata Tutkijankammion portailla -blogini välityksellä. Kaikki täällä syntyvä keskustelu on tervetullutta!

Lisätietoja saat, paitsi blogista, myös suoraan tutkijalta: [yhteystiedot poistettu]

[Ilmoittautumislomakkeelle tästä!](#)

Liite 2b-1

Tutkimukseen ilmoittautumislomake

Elämäjulkaiseminen internetissä - toinen luontosi vai käsittämätöntä itsensäpaljastamista?

Kyselyn nimi

Tutkimukseen ilmoittautuminen

Kyselyn luoja

9/7/2009 3:27:59 PM

Luoja

Vastaajien kokonaismäärä

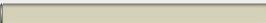

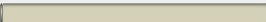
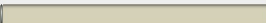
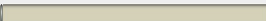
1

Vastausajankohta 12/11/2009 6:05:57 PM

Ordered by answers

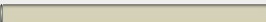
1. Ikä

Kysymyksen vastanneet: 1 (ka: 2)

(1.1) Alle 20		0%	0
(1.2) 21-35		100%	1
(1.3) 36-50		0%	0
(1.4) 51-65		0%	0
(1.5) Yli 65		0%	0

2. Sukupuoli

Kysymyksen vastanneet: 1 (ka: 2)

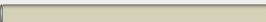
(2.1) Mies		0%	0
(2.2) Nainen		100%	1
(2.3) En halua sanoa		0%	0

3. Asuinpaikka

1.

4. Oletko mielestäsi internet-elämäjulkaisija?

Kysymyksen vastanneet: 1 (ka: 1)

(4.1) Olen		100%	1
(4.2) En		0%	0
(4.3) Olen ollut, mutta lopetin		0%	0

5. Perustele edellinen vastauksesi (korkeintaan 1000 merkkiä)

1. Kirjoitan puolianonyymisti kolmea blogia. Pääblogiani päivitän useamman kerran viikossa. Blogi kertoo elämästäni, ajatuksistani, tekemisistäni ja asioista, joista pidän. Kirjoitan lisäksi *-aiheista blogia ja yksi blogi on minun ja tyttärenti yhteinen. Olen ahkera Facebookin käyttäjä.

6. Tutkija saa seurata seuraavia julkaisujani (julkaisun nimi, url-osoite):

1. <http://k17...blogspot.com> <http://...blogspot.com> <http://...blogspot.com>

Liite 2b-2

7. Lisäksi voin kertoa internet-julkaisemisestani tai siitä kieltäytymisestä

Kysymykseen vastanneet: 1 (ka: 1.5)

(7.1) Vapaamuotoisella kertomuksella (esim. kirjoitelma, video, sarjakuva...)		100%	1
(7.2) Haastattelulla		100%	1
(7.3) En osallistu kertomuksella tai haastattelulla		0%	0

8. Tutkija saa julkaista internet-aineistostani (huom: nimet, kasvot ym. vastaavat poistetaan)

Kysymykseen vastanneet: 1 (ka: 1.5)

(8.1) Suoria tekstilainauksia		100%	1
(8.2) Kuvia ym. visuaalista materiaalia		100%	1
(8.3) Ruutukaappauksia		0%	0
(8.4) Tutkija ei saa julkaista internet-aineistoani sellaisenaan		0%	0

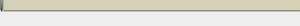
9. Tutkija voi käyttää aineistoani

Kysymykseen vastanneet: 1 (ka: 2)

(9.1) Väitöskirjassa ja siihen liittyvässä tutkimuksessa		100%	1
(9.2) Muissa julkaisuissa (esim. tieteelliset artikkelit)		100%	1
(9.3) Opetuksessa		100%	1

10. Muut Turun yliopiston tutkijat voivat käyttää aineistoani

Kysymykseen vastanneet: 1 (ka: 2)

(10.1) Tutkimuksessa		100%	1
(10.2) Opetuksessa		100%	1
(10.3) Julkaisuissa		100%	1
(10.4) Muut tutkijat eivät saa käyttää aineistoani		0%	0

11. Yhteystiedot

Toimiva sähköpostiosoite

1. @hotmail.com

Alle 18-vuotiaalta lisäksi huoltajan sähköpostiosoite

1.

Pikaviestin

1.

Puhelinnumero

1. 050-

Liite 3a Haastattelurunko (Aune 15.9.10 17.40-19.20)

Ihan ensin: Anna itsellesi nimi. Mikä tahansa, jolla haluat esiintyä tutkimuksessani (ellet omalla nimelläsi halua).

Millaisia ajatuksia tulee, kun luit teemakertomuksesi nyt pienen tauon jälkeen? Sen kirjoittamisestahan on jo aikaa.. Onko jokin mielestäsi olennaisesti muuttunut? Tuliko heti mieleen jotain uutta tai "tästä olisin halunnut kertoa enemmän"?

Sanot, että "oman elämän yksityiskohtien julistaminen koko maailmalle tuntuu kauhistuttavalta". Mikä siinä kauhistaa? Onko tunne tosissaan noin vahva?

Sanot tuntevasi itsesi vapaammaksi, kun sinua ei voida lokeroida. Johtaako siis elämästäsi netissä kertominen mielestäsi lokerointiin? Avaisitko ajatusta vähän, millaista lokerointia tarkoitat, miten se tapahtuu..?

Ilmoittautumislomakkeessa perustelet "en ole elämäjulkaisija"-kohtaa sillä, että haluat vartioida yksityisyyttäsi ja kerrot tekemisistäsi ja ajatuksistasi vain valikoidusti. Elämäjulkaiseminen on siis mielestäsi vähemmän rajattua, avoimempaa? Kertoisitko tästä lisää, kuka/millainen mielestäsi on EJ?

Muuten, huomasin FB:sta että sinulla on nykyisin kotikaupunki, katuosoite ja puhelinnumero profiilissasi. Olet siis jossain määrin muuttanut mieltäsi yksityisyyden suhteen..? Kertoisitko siitä lisää?

Kerroit välttäväsi työttömyydestä puhumista netissä. Oletko edelleen yhtä vahvalla kannalla (siis ellet jo ole löytänyt uutta työtä)?

Sanot, ettet voi(nut) osallistua tiettyihin keskusteluihin, työväsymyksen kommentointiin yms. Miltä se tuntui (tuntuu)?

Puhutko työttömyydestä mielestäsi kasvokkain, "fyysisessä" kohtaamisessa eri tavalla kuin netissä?

Kerrot, että hyvin sinut tunteville annat FB:ssa vihjeitä, joita kaikki eivät ymmärrä. Kertoisitko lisää? (Ei siis tietenkään tarvitse paljastaa yksityiskohtia mistään yksittäisestä tapauksesta)

Käytät sanaa "avautuminen" kun kerrot nettitoiminnastasi... mikä siihen on syynä?

Kerrotkin ettet laita tunnistettavia kuvia ihmisistä (profiilikuvaasi lukuun ottamatta). Miten muuten valikoit kuvia ja niihin liittyviä tekstejä? Entä muita FB-sisältöjäsi? Mitä FB-sivusi omasta mielestäsi kertoo sinusta, millainen Aune siellä rakentuu? Sanotkin että pyrit antamaan itsestäsi "fiksun kuvan", mutta mitä se kaikkiaan tarkoittaa; ja oletko FB:ssa onnistunut pyrkimyksessäsi?

Yhdistät tekstissäsi avoimuuden ja yksityiskohtaisuuden etenkin vanhempien ikäluokkien toimintaan. Vähän yllättävää, kun yleensä tässä yhteydessä kritisoidaan sitä miten "nuoret eivät ymmärrä", kertoisitko tästä enemmän.

Sanot, että toisten avoimuus ihmetyttää sinua. Kertoisitko vähän lisää – miltä sellaisten sisältöjen näkeminen tuntuu, mitä ajatuksia se herättää?

Mainitset, että jos voisit tehdä useampia profiileja, voisit kertoa eri ryhmille eri tasoilla asioita... Käytätkö FB:n nykyisiä mahdollisuuksia, nythän voi määritellä kuka mitäkin näkee? Jos käytät, onko se jotenkin muuttanut toimintaasi tai omaa suhtautumistasi siihen?

Blogeista kirjoitat myös, niiden seuraamisesta ja oman blogin haaveesta... Joko se on toteutunut? Entä vieläkö blogit ovat tärkein sosiaalinen mediasii? Millaiset blogit sinua kiinnostavat, miksi juuri sellaiset?

Tulisiko mieleesi vielä jotain muuta kerrottavaa – teemakirjoituksesi perusteella tai muuten?

Liite 3b Esimerkki chat-haastattelusta (Aune, katkelma GoogleTalk-haastattelusta)

from: [tutkijan s-postiosoite poistettu]

to: [tutkittavan s-postiosoite poistettu]

date: Wed, Sep 15, 2010 at 7:18 PM

6:21 PM **Aune**: Verkossa ei voi tarkkailla toisen reaktiota.

me: Totta

6:22 PM Kerroit muuten myös, että hyville tutuille annat netissä vihjeitä, joita kaikki eivät hoksaa. kertoisitko lisää? (siis ei tietenkään mitään yksityiskohtia tarvitse paljastaa tietystä tpa tietystä tapauksesta tms.)

6:24 PM **Aune**: Tutut tietävät asumisympäristöni ja tapani, voin vihjaillen puhua tekemisistäni ja kaikki serkkuni, entiset kollegat eivät ymmärrä missä mennään. Ei mitää kauhean salattavaa.

me: kyselevätkö uteliaat sellaisissa tilanteissa mitä jokin tarkoittaa?

6:25 PM **Aune**: On vain mukavempi olla salaperäinen.

me: "Uteliaat", siis vieraammat, ei lähipiiri :)

Salaperäisyys on kivaa :)

Aune: Kyllä kyselevät. Sehän se kutittaakin.

me: :)

Miten suhtaudut kyselyihin?

Tai siis miten vastaat?

Aune: Joskus ärsyttää, usein huvittaa.

6:26 PM **me**: "hähää, ettepäs tiedäkään" ;)

Aune: Jos vastaan, niin vastaan yksityisviesteissä. jätän noteeraamattakin.

Pientä sosiaalista peliä.

me: tuleeko siinä sitten taas tietty tuttavuuden taso, keille vastaat, keille et? vai riippuuko aiheesta?

6:27 PM **Aune**: Kyllä. Henkiystävät erillään muista tutuista.

me: aivan.

Tuota... mitäs... ai niin:

6:28 PM Käytät kertomuksessasi sanaa "avautuminen" kun kerrot nettitoiminnastasi,

vaikka tosiaan sanot rajaavasi paljon jne.

Miksi,

tai mikä syynä sanavalintaan?

Aune: Ehkä iltapäivälehtien vaikutusta

6:29 PM **me**: ahaa...

Aune: Avaututaan koko maailmalle

me: mitä tarkoitat?

Niin, aivan.

Aune: Kaikki saa tietää kaikki.

Tai ainakin luulevat saavansa tietää

me: Mitä itse ajattelet - onko se noin vai luovatko iltapäivälehdet vain sellaista kuvaa?

6:30 PM Aa, siinä siitä jo tulikin: "luulevat"

Aune: Totuuden kanssa sillä ei aina ole mitää tekemistä

me: Mistä arvelet että tuollainen luulo on peräisin, että kaikki leväytetään netissä kaikkien nähtäville?

6:31 PM Totuuden... tarkoitatko että sillä lehtien luomalla kuvalla, vai nettisällölläkö ei ole tekemistä totuuden kanssa?

6:32 PM **Aune:** Jotkut kertovat elämänsä yksityiskohdista, onko totta vvai ei, sitähän ei tiedä.

me: Aivan. :)

6:33 PM Mitä itse ajattelet "avautumisella" - sillähän on vähän negatiivinen kaiku tuolla sanalla... mikä on netissä avautumista?

Tai miten sen nyt sanoisin

6:34 PM No, niin. Jos sinulle sanottaisiin, että "Se-ja-se avautui netissä", niin millainen sisältö sinulle tulee mieleen?

6:35 PM **Aune:** Elämän murroksissa tunteidensa vallassa kirjoittaminen voi olla äärimmäistä avautumista. Haukkua eksänsä ja kertoa elämästä sen kanssa...

6:36 PM **me:** mm, kyllä.

yhdistät muuten tekstissäsi avoimuuden ja yksityiskohtaisuuden etenkin vanhempien ikäluokkien toimintaan...

vähän yllättävää, kun yleensähan

6:37 PM siinä yhteydessä kritisoidaan miten "nuoret eivät ymmärrä mitä sopii tehdä" :)

miten tällainen mielikuva sulle on syntynyt?

Aune: Tarkoitan siinä vanhempien vähän naiivia, yksityiskohtaista päivän askareiden luettelointia ja kuvailua.

me: niin niin, sellaista arjen raportointia

6:38 PM tarkoittitko tässä nimenomaan FB:ia vai..?

Aune: Kyllä 14-vuotiaiden tyttösten poseerauskuvat välillä kauhistuttavat. Kaikkihan on FB:n omaisuutta.

me: niin, sinullahan on ystävälisillasi hyvin laaja ikähaitari, eikö vaan?

HAKEMISTO

Tutkittavat

- A. N., 52, 97, 102, 108, 121, 147, 161, 242, 249
Anna W, 98, 100, 110, 117–118, 125, 146, 166, 171, 178, 196
Anni, 80, 84, 86, 107, 111, 116, 132, 147, 160, 176–177, 180, 207, 218
Annika, 89–90, 94, 126, 130–131, 159–160, 165, 171, 198, 245, 249, 251
Aune, 86, 90, 92, 115, 122, 128, 131, 143, 155, 165, 179, 217, 248–249,
281, 286–288
Cindie, 79, 86, 91, 120, 125, 132, 147, 153, 165, 180, 243
Eerika, 75, 97–99, 200
Enni, 121, 179
Hanna L, 84, 92–93, 97, 106, 111, 115–116, 122, 125–126, 134, 144, 146,
155, 165, 172, 176, 180, 248
Hanna N, 84, 100, 104, 108, 118, 125, 128, 133, 145, 147, 168, 173, 179,
207, 243
Jani, 85, 86, 92–93, 98, 100, 102, 108, 111, 116, 122, 125, 144, 160, 169,
174, 176–177, 198, 218, 251
Jari, 90, 98, 108, 110, 159–160, 171, 207, 209
Jenni, 86, 88, 102, 117, 126, 145, 148, 158, 202, 210–211
Jouni, 79, 86, 159, 165, 197, 204, 243
Kaija, 52, 85, 93, 96, 111, 144, 153, 161, 169, 180, 206, 208, 217, 251
Krista, 87–88, 105, 121–122, 145, 155, 160, 168, 170, 199, 209, 241, 246,
248
Kristiina, 84, 86, 94, 116, 155, 169, 173–174, 250
Marikki, 92, 102–103, 121–122, 128, 133, 143–144, 146, 148, 153–154,
160, 203, 206, 217, 246
Milla, 133, 153, 175, 197, 242
Minna-Maija, 153, 180, 197, 204–205, 242
Mira, 50, 113, 159, 161, 197, 243
Niina, 99–100, 102, 117, 159, 171, 252
Petri, 42, 78, 80, 86, 94, 98, 107, 111, 172, 197–198, 243
Pirjo, 121, 132, 134, 143, 154, 175, 242, 271
Riikka, 115, 147, 198
Riitta, 84, 145, 147, 160, 165, 169, 178, 181, 207
Sampo, 98–99, 102, 175, 180

Sanna, 102, 121, 124, 134, 154, 172, 246, 266, 278
Tarmo, 49, 79, 84–85, 96, 99, 110–111, 116, 122, 128, 144, 147, 154, 167,
172, 177, 179, 206, 218, 241, 246, 252
Tiina, 89–90, 94, 120, 131–132, 147, 180, 207

Asiantuntijat

Aalto, Tuija, 179, 256, 258
Aaltojärvi, Inari, 28–29, 259
Abrams, Lynn, 145–146, 156, 259
Ahonen, Paavo, 79, 258
Ahti, Jonna, 128, 259
Alasuutari, Pertti, 58, 69, 144, 155, 259
Antola Laura, 17, 260
Apo, Satu, 53, 144, 260
Aro, Laura, 35, 109, 218, 260
Arpo, Robert, 19, 260
Arthur, Paul, 116, 260
Aula, Maria Kaisa, 153, 258, 270
Aull Davies, Charlotte, 64, 260
Ayass, Ruth, 27, 260
Bakardjieva, Maria, 98, 261
Bargh, John, 17, 118, 126, 130, 148, 260
Baym, Nancy, 17, 41, 98, 103, 123, 130, 137, 151, 161, 166, 167, 248,
261
Berger, Peter, 21, 29–31, 45, 125, 195, 199–203, 205, 210–222, 224, 231,
261, 295–296
Berker, Thomas, 25–26, 95, 113, 122, 138, 191, 261
Boellstorff, Tom, 56, 64, 261
boyd, danah, 17, 19, 38, 239, 248, 261, 268, 296
Buchanan, Elizabeth, 73–74, 268
Castells, Manuel, 17, 213–214, 262
Chaffee, Daniel, 34, 126, 262
Cindie, 79, 86, 91, 120, 125, 132, 147, 153, 165, 180, 243
Cohen, Stanley, 167, 262
Dierks, Konstantin, 149, 262
Dixon, Steve, 37, 262

Dunkels, Elza, 153, 262
 Durkheim, Emile, 190–191, 262
 Eakin, Paul, 35–36, 86, 109–110, 115, 122, 215, 262, 267
 Eglash, Ron, 28, 262
 Elbaz, Robert, 86, 203, 262
 Ennaji, Moha, 35, 110, 263
 Ess, Charles, 73, 263
 Fahey, Tony, 129, 263
 Fingerroos, Outi, 60, 263
 Foucault, Michel, 44, 127, 172, 249, 263
 Furedi, Frank, 127, 263
 Gadamer, Hans-Georg, 68, 263
 Garde-Hansen, Joanne, 115, 260, 263
 Gere, Charlie, 91, 112, 263
 Giddens, Anthony, 34, 126, 263
 Girard, Alain, 104, 264
 Goffman, Erving, 36, 150, 158, 165, 172, 180–181, 198–199, 264
 Granö, Päivi, 19, 264
 Grönholm, Pertti, 23, 264, 273
 Gusdorf, Georges, 104, 264
 Haasio, Ari, 156, 179, 259
 Habermas, Jürgen, 43–44, 110, 188, 264
 Hall, Stuart, 33, 216, 262, 264
 Han, Sam, 120, 264
 Hård, Mikael, 16, 21, 23–25, 27–31, 44, 63, 92, 94–95, 112–113, 123, 126,
 135, 138–141, 151, 163, 181, 190–193, 203–204, 223–226, 228–231,
 233, 265, 295
 Haverinen, Anna, 49, 56, 264
 Heimo, Anne, 247, 263, 265
 Heljakka, Katriina, 29, 265
 Helsti, Hilikka, 40, 55, 265
 Hietala, Veijo, 127, 265
 Hirvonen, Mikko, 243, 265
 Jakobson, Roman, 187, 265
 Jamison, Andrew, 16, 21, 23–25, 27–31, 44, 63, 92, 94–95, 112–113, 123,
 126, 135, 138–141, 151, 163, 181, 190–193, 203–204, 223–226, 228–
 231, 233, 265, 295
 Jenkins, Richard, 33–35, 86, 109–110, 126, 158, 210, 214–216, 265

Kaartinen, Marjo, 58–59, 63, 265
Kagle, Steven, 37, 88–89, 102–103, 108, 116, 125–126, 247, 265
Kalela, Jorma, 55, 60, 266, 268
Kalliokulju, Satu, 26, 83, 266
Kangaspunta, Seppo, 38–39, 266
Karvonen, Erkki, 42, 266
Keen, Andrew, 156, 158, 162, 176, 179, 266
Kilpi, Tuomas, 177, 179, 259
Kivikuru, Ullamaija, 34, 216–217, 266
Knuuttila, Seppo, 65–66, 93, 163, 240, 266
Knuuttila, Tarja, 37, 266
Korkiakangas, Pirjo, 60, 67, 265, 267
Kosonen, Päivi, 31–32, 267
Kozinets, Robert, 55, 267
Lakomäki, Sami, 57, 267
Lehtinen, Aki Petteri, 37, 266
Lehtinen, Vilma, 38, 112, 267
Lejeune, Philippe, 32–33, 37, 106, 108–109, 137, 179, 240, 267
Leskelä-Kärki, Maarit, 22, 59, 218–219, 267
Lietsala, Katri, 179, 268
LiveJournal, 80, 104, 107, 112, 176, 180, 207, 244, 257
Lovink, Geert, 110, 268
Luckmann, Thomas, 21, 29–31, 45, 125, 195, 199–202, 205, 210, 212–
217, 219–222, 224, 231, 261, 295–296
Luomanen, Jari, 99, 268
Määttä, Kaarina, 88, 269
Makkonen, Anna, 105, 108, 268, 270
Markham, Annette, 73–74, 268
Marwick, Alice, 17, 19, 101–102, 182–183, 268
Maslow, Abraham, 109, 269
Matikainen, Anna, 178, 269
Matikainen, Janne, 178–179, 269–270, 275
McKee, Heidi, 74, 269
McNeill, Laurie, 17, 37, 116, 133, 269
Melkas, Kukku 20, 257
Mendelson, Andrew, 116, 269
Miller, Daniel, 19, 110, 126, 145, 167, 269
Multisilta, Jari, 41, 187, 269

Nakamura, Lisa, 91, 269
Näre, Sari, 188, 269
Nopola, Sinikka, 144, 269
Norkola, Tero, 37–38, 108, 116–117, 150, 270
Paasonen, Susanna, 17, 44, 91, 112, 116, 127–130, 133, 137, 163, 171, 270
Palviainen, Jarmo, 26, 83, 266
Pantzar, Mika, 25–26, 95, 107, 112–113, 138, 151, 271
Papacharissi, Zizi, 116, 269
Peltonen, Ulla-Maija, 60, 263
Peteri, Virve, 25, 95, 271
Porter, James, 74, 269
Pöysä, Jyrki, 53, 63, 266, 271, 278
Puohiniemi, Martti, 189, 252, 271
Raninen-Siiskonen, Tarja, 137, 240, 271
Rao, Martina, 28, 279
Raunola, Ilona, 47, 50, 271
Ridell, Seija, 19, 71, 94, 109, 120, 121, 145, 161, 246, 252, 271
Rogers, Everett, 22, 26–27, 30, 82–84, 90–92, 245, 271
Saarikoski, Petri, 20, 23, 42, 59, 64, 79, 140, 163, 195, 239, 240, 244, 264, 271–272, 274–277, 280, 296
Salo, Mia, 144, 272
Saukko, Paula, 67, 272
Schultz, Lucille, 39, 149, 175, 272
Seidman, Gwendolyn, 118, 272
Senft, Theresa, 17, 101–102, 182, 183, 273
Sheringham, Michael, 86–87, 272
Sihvonen, Jukka, 163, 273
Silfverberg, Suvi, 36, 150, 273
Silverman, David, 67, 273
Simmel, Georg, 39, 40, 128, 165–166, 180–181, 186–189, 198, 219, 251–252, 273
Sirkkunen, Esa, 179, 268
Sivula, Anna, 21–23, 156, 218, 235–236, 264, 273
Smith, Sidonie, 37, 190, 274
Sonck, Nathalie, 155, 274
Sørensen, Knut, 28, 277
Stanley, Liz, 145–146, 274

Stebbins, Robert, 99–101, 274
Sumiala-Seppänen, Johanna, 127, 133, 274
Suominen, Jaakko, 18–27, 31, 38, 41, 52, 59, 60, 64, 66–68, 77, 81, 95,
107, 109, 113, 121–123, 138–139, 151, 161, 168, 179, 181, 184, 187,
190, 192, 204, 208, 218, 224–225, 229, 234, 239, 253, 269–272, 274–
277, 280, 296
Sveningsson, Malin, 73–74, 277
Talvitie-Lamberg, Karoliina, 17, 277
Thumim, Nancy, 99, 277
Turkle, Sherry, 21, 277
Turner, Graeme, 183, 277
Turtiainen, Riikka, 41, 43, 46, 48–49, 67–68, 71–74, 76, 264, 271–272,
274–277, 280
Tuuva-Hongisto, Sari, 53–54, 278
Uotinen, Johanna, 41–42, 50, 54–55, 58, 62–63, 65–67, 79, 98, 162–163,
240, 243, 278
Uskali, Turo, 69–70, 278
Uski, Suvi, 36–37, 273, 278
Uusisaari, Marylka, 179, 258
Vakimo, Sinikka, 45, 73, 266, 271, 278
Vatka, Miia, 37, 89, 102–107, 115, 175, 278
Vilkko, Anni, 54, 179, 279
Virilio, Paul, 91, 112, 279
Walker Rettberg, Jill, 19, 88, 98, 110, 176, 179, 184, 279
Watson, Julia, 190, 274
Wellman, Barry, 18, 121, 248, 279
West, Anne, 129, 279
Woolf, Virginia, 247, 279
Ylipulli, Johanna, 28, 279
Ziff, Bruce, 28, 279
Östman, Sari, 19–20, 32–37, 39, 41–44, 46–47, 52, 62, 65, 71–73, 79–81,
108, 112, 114, 142, 162, 182, 187, 195, 208, 215, 218, 244, 271, 272,
274–277, 279–281

Asiasanat

- affektiivisuus, 128–130, 135, 137, 171, 177, 201, 213, 217, 233, 259, 270
- ajautuminen, 78, 82, 89–93, 115, 136, 160, 190, 226
- alustava omaksuminen, 8, 16, 62, 77, 135, 138–139, 195–196, 226–228, 230, 233, 236
- digitaalinen kulttuuri, 11–12, 15, 18, 20–21, 23–24, 36, 41–42, 56, 59, 67–68, 71, 73, 88, 153, 228, 239, 264, 269, 275–276, 281, 283, 296
- elämänmuutos, 85, 90, 91, 102, 105, 110, 122, 168
- fiksi ihminen, 141–147, 149–152, 158, 166, 168, 175, 249, 286
- haastattelut, 46, 48–51, 53–63, 65–66, 70, 75–76, 81, 89, 94, 96, 100–101, 131–133, 144, 148, 153, 160, 172, 174, 178, 195, 207, 227, 242, 247, 252, 255, 271, 281, 283, 286–287
- hallinnointi, 141–142, 147, 151–152, 158, 160, 164, 167–168, 172, 177, 183–184, 191
- hallinta, 41, 43, 54, 138–139, 141–142, 146–147, 149–153, 161, 163–165, 168–169, 171, 174–177, 180, 182–186, 189–193, 199, 212, 223, 230–231, 250
- harjoittelu, 16, 77–78, 85, 90, 92–95, 111–114, 122, 135–136, 138–140, 195, 206, 212, 217, 221, 223, 225, 229–231, 233, 246
- havainnointi, 64, 66
- hermeneuttinen ymmärrys, 47, 62, 69–70, 227, 234, 236
hermeneuttinen kehä, 68
- hillintä, 39, 123, 145–146, 149, 151–152, 163, 182–183, 187, 189, 190–191, 197–198, 221, 223, 231, 233
- hyvä elämäjulkaisija, 152, 164, 175, 177, 182–186, 189–192, 195, 197–198, 200–201, 204, 206, 212, 221, 223, 225, 230–231, 249, 280
- hyvä mediankäyttäjät, 141–143, 150, 152–153, 155–156, 158–161, 163, 175
- hyvä viihdyttäjät, 39–40, 141–142, 164, 174–178, 180, 183, 189
- hyvät tavat, 95, 121, 141–143, 145, 147, 149, 152–156, 159, 161, 163–164, 166, 168, 175, 180, 183, 185, 191, 193, 207, 223, 257, 258
- identiteetti, 15, 17, 24, 33–35, 57, 86, 104, 106, 109–110, 118, 120, 122, 139, 150, 166–167, 184, 192, 204, 212, 214–216, 218–219, 224–226, 229–231, 236, 260, 264
elämäjulkaisija-identiteetti, 213–215, 218–221, 226, 231, 236, 237–238
kulttuurinen identiteetti, 34–35, 110

osaidentiteetti, 34, 210, 215–221, 225–226, 231, 238
sosiaalinen identiteetti, 34–35, 38, 109–110, 126–127, 135, 138, 140–141, 144, 152, 158, 164, 174, 177–178, 183, 186, 188, 191, 193, 195, 214–215, 233

identiteettityö, 16, 21–23, 33–35, 44, 63, 109–110, 115, 126–127, 135, 137–141, 144, 146, 148, 151–152, 158, 164, 168, 172, 174, 177–178, 183–184, 186, 188, 190–191, 193, 195, 214–216, 218, 221, 223, 231, 233, 236, 240, 273

ilmaisukäytännöt, 16, 19, 77, 81, 84, 87, 98–101, 111–118, 120–124, 128–130, 135–141, 147, 158–159, 195, 197, 199–200, 205–206, 221, 223, 230, 246, 251

havainnot, 34, 114–117, 122–124, 135–136

toimet, 34, 114–117, 123–124, 135, 136

tunneilmaisu, 114–118, 122–123, 125, 128–130, 135–136, 159

intiimi tunnelma, 123–125, 127–130, 135, 137–139, 146, 159, 163, 166, 174, 180, 182–183, 186, 188–189, 191, 193, 195, 198, 221, 223, 230, 233

intiimiys, 17–18, 33, 38, 40–41, 43–44, 48, 54, 87, 110, 123–125, 128, 135, 137–138, 146, 163, 165–166, 169, 173–174, 178–181, 186–189, 193, 198–199, 213, 249

julkisuus, 15, 19, 21, 34, 42–46, 48, 50, 54, 73, 80, 88, 102–104, 107, 109–110, 116, 120, 127–130, 154, 161, 163, 166, 172, 174–176, 180, 182–183, 186, 188–189, 197–198, 207, 213, 241, 243, 248, 251, 264, 281

mikrojulkisuus, 182–183

kesyttäminen, 24–26, 28–30, 45, 94–95, 107, 113, 122, 127, 130, 137–139, 150–152, 161, 179, 191–193, 199, 204, 223–224, 229–231, 234, 253

kriittinen massa, 26, 82, 84, 91

kulttuuriperintö, 22–23, 235–236, 238, 273

Kuvake.net, 93, 257

lähilukeminen, 62–63, 66, 68–69, 227

lukijat, 22, 32, 34–39, 44, 54, 60, 99, 101–104, 107–108, 112, 116–117, 119–120, 123–135, 137, 139, 141–142, 146–148, 150–153, 158–159, 163, 166, 168–169, 171–183, 186, 188–189, 191, 193, 196, 197–200, 204, 218–219, 223, 226, 233, 243, 248, 251, 255, 281

mediakasvatus, 42–43, 142, 153–155, 161–162, 166, 241, 250, 257, 273

medialukutaito, 41–42, 161, 166

minäbrändäys, 182–183, 208

muistitieto, 59–60, 145, 263

myöhäinen enemmistö, 26, 82, 91, 93
normit, 30, 141, 182, 186, 188–193, 195, 197–198, 200–201, 203, 205–
206, 212, 214, 217, 221, 223, 225, 230–231, 233, 253
omaehtoisuus, 31, 34, 43, 57, 63, 66, 100, 190, 278
omaelämäkerrallisuus, 15, 21, 31–32, 35, 37–38, 65, 80, 86, 97, 104, 106–
109, 117, 125, 130, 134, 137, 145, 175, 179, 189, 212, 280
omaelämäkerta, 32, 86–87, 106, 109, 240, 279
representaatio, 37, 266
rooli, 21, 28, 30, 161, 184, 195–210, 213–215, 217, 218–221, 223–226,
228, 230–231, 233, 237, 251, 264
seurallisuus, 39, 41, 141, 164–166, 174, 177–178, 180–183, 186–189, 193,
219, 252
mediaseurallisuus, 41, 187, 189
verkkoseurallisuus, 41, 164, 189–191, 193, 198, 212, 219, 221, 223,
231, 233
sisäistäminen, 16, 24, 29–31, 33, 65, 107, 126, 129, 135, 138–139, 160,
163, 181, 186, 191–193, 195–197, 200–201, 203–205, 207–210, 212–
215, 217–221, 223–231, 233, 237–238, 249
sisällöntuotanto, 77, 107, 113, 138–139, 156, 230
sosiaalistuminen, 29–31, 213, 217–218
sosialisaatio, 30, 210, 212, 220
sosiaalisuus, 96–97, 107–109, 124
syvenevä omaksuminen, 17, 129, 141, 146, 160, 190, 192, 195–197, 200,
224, 226–228, 230, 233, 239, 249, 296
syväomaksuminen, 16–17, 195–196, 205, 219, 221, 223–228, 230–231,
233–234, 236, 239, 249, 296
tavoitteet, 17, 37, 39, 71, 77, 79, 85, 88, 91, 94, 96–99, 101–102, 104–105,
107–110, 112–113, 115, 117, 119, 122–123, 125–126, 137–139, 141,
158–159, 175, 177, 179–183, 186–188, 190, 198, 201, 204, 223, 227–
228, 230, 231, 237, 250
teemakirjoitukset, 45–46, 48–51, 53–55, 57–63, 65, 70, 81, 89, 100, 115,
131–134, 145, 148, 153, 155, 160, 168, 173, 178, 195, 197, 207, 227,
242, 250, 252, 255, 260, 265, 281
teknologiasidonaisuus, 18, 21, 140
tiedon jakaminen, 96–97, 102, 109
tietoyhteiskunta, 26, 41–42, 63, 142, 161–164, 181, 190, 200, 241, 259,
266, 278, 280

toimijatyyppe, 30, 195, 200–201, 203, 221, 223, 225–226, 228, 230–231, 233

triangulaatio, 65, 67–69, 227, 276

tuntemuksiaan, 34, 115–117, 123, 125

tutkimusblogi, 46, 49, 56, 90, 241, 251, 286

tutkimusetiikka, 71, 73, 76, 278

vakiinnuttaminen, 16, 30, 95–96, 111–113, 122, 130, 134–139, 168, 183, 195, 221, 223, 230, 233, 249

varhainen enemmistö, 26, 82, 90, 93

varhaiset omaksijat, 26, 82, 90, 93

vitkastelijat, 26, 82–83, 91, 94

yhteisöllisyys, 167, 266

yhteisöpalvelut, 20, 51, 242, 245, 250, 257

yhteisöt, 15–17, 22, 25–26, 29–31, 33–35, 38, 66, 74, 112, 118–119, 136, 140–141, 167, 186, 190, 192, 195, 200–202, 210, 212, 216–221, 223, 227, 229–233, 235, 266

yhteisöllisyys, 15, 39, 43, 81, 104, 110–111, 152, 167, 188, 190, 244, 271, 275

yhteisyys, 38, 110, 167, 266

yksityisyys, 15, 38, 43–45, 54, 73–75, 108, 110–111, 116, 120, 124, 129, 134, 149, 152, 156, 158–159, 161, 163–169, 171, 173–175, 178, 180, 183–184, 188–189, 198–199, 249, 281, 286

<vo>Palvelut

Facebook, 13, 15, 18, 20, 49, 64, 81, 84, 156, 165, 172–174, 201, 207–209, 247–248, 250, 252, 255–260, 263, 269, 272, 279

Flickr, 50, 159, 180, 242, 245, 250, 257

Freebok, 80, 244, 257

HeiaHeia, 15, 257

IRC-Galleria, 46, 112, 245, 257, 267

Mikseri.net, 93, 257

Photo.net, 209, 253, 257

Range Finder Forum, 209, 257

Twitter, 50, 81, 84, 94, 96, 128, 181, 245, 252, 258, 268, 283

Vuodatus, 80, 111, 258

SUMMARY

Life-publishing is a contemporary phenomenon, including multiple practices of self-representing and life-telling online. It has become common in Finland since the 1990ies. It focuses on the actor's life, and it takes place in several social media environments with multiple techniques. The main objective of this work is to understand how Finnish people have become culturally appropriated life-publishers during the years 1995–2014. The appropriation of this technology-engaged phenomenon is examined from the actors' point of view. The results indicate that cultural appropriation of being a life-publisher happens mainly on the practical level. There are three intertwined phases during which an internalization process takes place.

The first phase, tentative appropriation, happens when people start their life-publishing. They rehearse their technologies, techniques, practices and self-expression. While stabilizing these, they set aims for their publishing and start building an intimate atmosphere in their publications for mutual trust with their readers. During this phase, the beginning life-publishers appropriate the life-publishing type of actor.

The second phase, deepening appropriation, intertwines with the first one, but takes the process to the next level. Life-publishers start to create and appropriate rules which become the norms of life-publishing: the ideal of a 'good life-publisher' is at least well-controlled and web-social. At this level, actors start appropriating an active role of life-publisher; they start to define themselves to some degree at least through this actor role. The role is active when the publishers are doing, planning or remembering their life-publishing.

During deep appropriation, which was final phase of the process, a partial identity of life-publisher was appropriated. The publishers internalized their roles into the level of identity: they defined themselves more and more through the publishing, and the activity started to take space from other roles. In Berger and Luckmann's earlier socialization theory, it is suggested that when a role

stops being active, also the identity behind it draws back into a passive stage. Life-publisher identity refused to do this. It stayed active even when the actors tried to do something completely outside of it.

Theoretical context of this book combines the theory of cultural appropriation by Mikael Hård and Andrew Jamison (2004) with the socialization theory of Peter Berger and Thomas Luckmann (2000). The first one is used to examine the appropriation process. Hård and Jamison's theory suggests that appropriation of technology happens on the practical, organizational and discursive level. On all these levels, the elements of structures, systems and facts/artifacts were included. With life-publishers, the process followed the theoretical model, but in multiple levels. It happened on the practical level (level of use) according to the former theory, but included three inner levels: use, normatizing and signifying. These defined the phases of appropriation. This multifaceted process gave reason to suggest that Hård and Jamison's theory could be deepened and developed by studying the appropriation process of for example life-publishers more extensively.

The other key theory, Berger and Luckmann's theory of socialization, was utilized for explaining the inner process of appropriating life-publishing. To become a 'real' life-publisher, the person needed to appropriate a publishing actor type, then learn the norms of the role and finally internalize the role into an identity. The process proceeded much as Berger and Luckmann describe: publishers were socialized into members of their publisher societies. However, there were differences. As the most important one, this book suggests that the identity of life-publisher is not willing to stay passive while other roles actively come forward. When a mother soothes her children in the breakfast table, she simultaneously snaps a quick selfie (self-photo, usually with cell phone) of herself yawning, to be able to show later in her blog how tired she was and how she felt with the kids arguing in the morning hurry. She was not actively planning her publishing; she acted completely in the 'mother' role. Yet, the life-publisher identity peeked out and demanded the selfie.

Deep-appropriated life-publishers (by the end of 2014 cirka 83 % of informants) tend to define, not just themselves but also their lives, to some degree through the life-publishing. We document our meals, pets, kids and other everyday life objects to construe and analyze our lives online. This is new, but not extraordinary (diaries, scrapbooks, letters and so on are more restricted forms of the same activity) or harmful even though it changes our identities: it is rather a 2.0, an up-to-date addition.

Keywords: cultural appropriation, digital culture, Internet, intimacy, life-publishing, life-publisher, publicity, social identity, social identity work, socialization

Turun yliopisto
University of Turku

SATAKUNNAN
KORKEAKOULUSÄÄTIÖ

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck-järjestelmällä.

NYKYKULTTUURIN TUTKIMUSKESKUKSEN JULKAISUJA

1. Symbolit • Toim. Katarina Eskola. 1986. (110 s.)
2. Maaria Linko • Katsojien teatteri. 1986. (116 s.)
3. Näkökulmia kulttuurin tuotantoon • Toim. Katarina Eskola & Liisa Uusitalo. 1986. (127 s.)
4. Kimmo Jokinen ja Maaria Linko • Uusi Tuntematon. 1987. (122 s.)
5. Kimmo Jokinen • Ostajat, lukijat, arvioijat, tukijat. 1987. (115 s.)
6. Juha Lassila • Kultalevyn alkemia. 1. painos 1987, 2. painos 1988. (162 s.)
7. Liisa Uusitalo & Juha Lassila • Vanhojen kirjojen kenttä. 1988. (65 s.)
8. The production and reception of literature • Edited by Katarina Eskola & Erkki Vainikkala. 1988. (78 s.)
9. Martine Burgos • Life stories, Narrativity and the Search for the Self. 1988. (28 s.)
10. Heikki Hellman & Tuomo Sauri • Suomalainen prime-time. 1988. (130 s.)
11. Erik Allardt, Stuart Hall & Immanuel Wallerstein • Maailmankulttuurin äärellä. 1988. (86 s.)
12. Kimmo Jokinen • Arvostelijat. 1988. (131 s.)
13. State, Culture & The Bourgeoisie • Edited by Matti Peltonen. 1989. (82 s.)
14. J.P. Roos • Liikunta ja elämäntapa. 1989. (72 s.)
15. Anne Brunila & Liisa Uusitalo • Kirjatuotannon rakenne ja strategiat. 1. painos 1989, 2. painos 1991. (114 s.)
16. Reino Rasilainen • Julkaistu ja julkaisematon kirjallisuus. 1989. (89 s.)
17. Juha Lassila • Riippumattomat televisiotuottajat. 1989. (126 s.)
18. Literature as communication • Edited by Erkki Vainikkala & Katarina Eskola. 1989. (215 s.)
19. Anne Raassina • Lukutaito ja kehitysstrategiat. 1990. (123 s.)
20. Juha Lassila • Mitä Suomi soittaa? 1990. (263 s.) Painos loppunut.
21. Johanna Mäkelä • Luonnosta kulttuuriksi, ravinnosta ruoaksi. 1. painos 1990, 2. painos 1992 (89 s.) Painokset loppuneet.
22. Sublim Ylevä sublime • Toim. Erkki Vainikkala. 1990. (107 s.)

23. Timo K. Salonen • Konserttimusiikin yleisö makujen kentällä. 1990. (104 s.)
24. Maaria Linko • Teatteriesitykset ja julkisuus. 1990. (81 s.)
25. Kyösti Pekonen • Symbolinen modernissa politiikassa. 1991. (154 s.)
26. Ulrich Beck, Klaus Mollenhauer & Wolfgang Welsch • Philosophie, soziologie und erziehungswissenschaft in der postmoderne. 1991. (69 s.)
27. Päivi Elovainio & Zeinab Shahin • The Gender Fate of Women in Rural Egypt. 1991. (112 s.)
28. Eija Eskola • Rukousnauha ja muita romaaneja. 1992. (152 s.)
29. Urpo Kovala • Väliin lankeaa varjo. 1992. (204 s.)
30. Maaria Linko • Outo ja aito taide. 1992. (121 s.)
31. The First Thirty • Edited by Urpo Kovala. 1992. (132 s.)
32. Vanguard of modernity • Edited by Niilo Kauppi & Pekka Sulkunen. 1992. (188 s.)
33. Timo Siivonen • Avantgarde ja postmodernismi. 1992. (122 s.)
34. Katarina Eskola, Kimmo Jokinen & Erkki Vainikkala • Literature and the New State of Culture. 1992. (60 s.)
35. Sanna Karttunen • Musiikki kulttuurisessa tietoisuudessa. 1992. (174 s.)
36. Risto Eräsaari • Essays on Non-conventional Community. 1993. (214 s.)
37. Annikka Suoninen • Televisio lasten elämässä. 1993. (171 s.)
38. The Cultural Study of Reception • Edited by Erkki Vainikkala. 1993. (215 s.)
39. Miehyyden tiellä • Toim. Pirjo Ahokas, Martti Lahti ja Jukka Sihvonen. 1993. (185 s.) Painos loppunut.
40. Jukka Kanerva • ”Ryvettymisen hyvä puoli...” 1994. (151 s.)
41. Uusi aika • Toim. ja kirj. Nykykulttuurin tutkimusyksikön tutkijat. 1994. (260 s.)
42. Tuija Modinos • Nainen populaarikulttuurissa. 1. painos 1994, 2. painos 2000. (124 s.) Painos loppunut.
43. Teija Virta • Saippuaopperat ja suomalaiset naiset. 1994. (135 s.)
44. Anne Sankari • Kuntosaliruumis. 1995. (108 s.)
45. Kai Halttunen • Pienkustantajan arkipäivä. 1995. (95 s.)
46. Katja Valaskivi • Wataru seken wa oni bakari. 1995. (114 s.)

47. Jukka Törrönen • Aito rakkaus maskuliinisessa maailmassa. 1996. (100 s.)
48. Tuija Nykyri • Naiseuden naamiaiset. 1996. (144 s.)
49. Nainen, mies ja fileerausveitsi • Toim. Katarina Eskola. 1996. (274 s.)
Painos loppunut.
50. Raine Koskimaa • Cultural activities in five European countries. 1996. (152 s.) Työraportti, vain tutkimuskäyttöön.
52. Raine Koskimaa • Seksiä, suhteita ja murha. 1998. (215 s.)
53. Timo Siivonen • Kyborgi. 1996. (209 s.)
54. Aina uusi muisto • Toim. Katarina Eskola & Eeva Peltonen. 1. painos 1997, 2. painos 1997. (355 s.)
55. Olli Löytty • Valkoinen pimeys. 1997. (147 s.)
56. Kimmo Jokinen • Suomalaisen lukemisen maisemaihanteet. 1997. (226 s.)
57. Maaria Linko • Aitojen elämysten kaipuu. 1998. (92 s.)
58. Kai Lahtinen • Vem tillhör teatern? 1998. (258 s.)
59. Katja Möttönen • Riitasointuja vai tema con variazioni. 1998. (128 s.)
60. Aki Järvinen • Hyperteoria. 1999. (187 s.)
61. Susanna Paasonen • Nyt! Ja ikuisesti – rewind. 1999. (188 s.)
62. Pirkkoliisa Ahponen • Kulttuurin kierreportaikossa. 1999. (168 s.)
63. Reading cultural difference • Edited by Urpo Kovala & Erkki Vainikkala. 2000. (334 s.)
64. Inescapable Horizon: Culture and Context • Edited by Sirpa Leppänen & Joel Kuortti. 2000. (273 s.)
65. Otteita kulttuurista • Toim. Maaria Linko, Tuija Saresma & Erkki Vainikkala. 2000. (422 s.)
66. Kimmo Saaristo • Avoin asiantuntijuus. 2000. (191 s.)
67. Jaakko Suominen • Sähköaivo sinuiksi, tietokone tutuksi. 2000. (368 s.)
68. Cybertext yearbook 2000 • Toim. Markku Eskelinen & Raine Koskimaa. 2001. (202 s.)
69. Sari Charpentier • Sukupuoliusko. 2001. (155 s.)
70. Kirja 2010 • Toim. Lauri Saarinen, Juri Joensuu & Raine Koskimaa. 1. painos 2001, 2. painos 2003. (259 s.)
71. Irma Garam • Julkista yksityiselämää. 2002. (102 s.)
72. Cybertext yearbook 2001 • Toim. Markku Eskelinen & Raine Koskimaa. 2002. (196 s.)

73. Henna Mikkola • Sukupolvettomat? 2002. (138 s.)
74. Satu Silvanto • Ecce Homo – katso ihmistä. 2002. (161 s.)
75. Markku Eskelinen • Kybertekstien narratologia. 2002. (106 s.)
76. Riitta Hänninen • Leikki. 2003. (161 s.)
77. Cybertext yearbook 2002–2003 • Toim. Markku Eskelinen & Raine Koskimaa. 2003. (283 s.)
78. Sanna Kallioinen • Rannalla merirosvon morsiamen kanssa. 2004. (134 s.)
79. Tutkija kertojana • Toim. Johanna Latvala & Eeva Peltonen & Tuija Saresma. 1. painos 2004, 2. painos 2005. (399 s.)
80. Writing and Research – personal views. Toim. Marjatta Saarnivaara & Erkki Vainikkala & Marjon van Delft. 1. painos 2004, 2. painos 2005. (160 s.)
81. Annikka Suoninen • Mediakielitaidon jäljillä. 2004. (274 s.)
82. Milla Tiainen • Säveltäjän sijainnit. 2005. (227 s.)
83. Petri Saarikoski • Koneen lumo. 1. painos 2004, 2. painos 2005. (471 s.)
84. Yksinäisten sanat • Toim. Kimmo Jokinen. 2005. (314 s.)
85. Aktivismi • Toim. Susanna Paasonen. 2005 (275 s.)
86. Nykyaika kulttuurintutkimuksessa • Toim. Erkki Vainikkala & Henna Mikkola. 2007. (351 s.)
87. Tutkimusten maailma • Toim. Juha Herkman & Pirjo Hiidenmaa & Sanna Kivimäki & Olli Löytty. 2006. (307 s.)
88. Mari Pajala • Erot järjestykseen! 2006. (506 s.)
89. Hanna Lindberg • Vastakohtien Ikea. 2006. (307 s.)
90. Taiteilija tutkijana, tutkija taiteilijana • Toim. Risto Pitkänen. 2007. (326 s.)
91. Nykytulkintojen Karjala • Toim. Outi Fingerroos & Jaana Loipponen. 2007. (325 s.)
92. Tuija Saresma • Omaelämäkerran rajapinnoilla. 2007. (255 s.)
93. Tekijyyden ulottuvuuksia • Toim. Eeva Haverinen & Erkki Vainikkala & Tuomo Lahdelma. 2008. (314 s.)
94. Tuuli Lähdesmäki • ”Kuohahdus Suomen kansan sydäimestä.” 2007. (607 s.)
95. Moniääninen mies • Toim. Kai Åberg & Lotta Skaffari. 2008. (276 s.)
96. Fanikirja • Toim. Kaarina Nikunen. 2008. (241 s.)

97. Cult, Community, Identity • Veera Rautavuoma, Urpo Kovala & Eeva Haverinen (eds). 2009. (356 s.)
98. Irma Hirsjärvi • Faniuden siirtymiä. 2009. (361 s.)
99. Suhteissa mediaan • Toim. Sirkku Kotilainen. 2009. (247 s.)
100. Outi Fingerroos • Karjala utopiana. 2010. (253 s.)
101. Hiihto ja häpeä • Toim. Erkki Vettenniemi. 2010. (224 s.)
102. Karoliina Lummaa • Poliittinen siivekäs. 2010. (372 s.)
103. Matti Savolainen • Atlantin ylityksiä. 2011. (170 s.)
104. Eliisa Pitkäsalo • Kalevalaiset sankarit nykymaailman menossa. (Digitaalinen kirja.) 2011. (274 s.)
105. Nina Säaskilahti • Ajan partaalla. 2011. (400 s.)
106. Media, kasvatus ja kulttuurin kierto • Toim. Sirkku Kotilainen, Erkki Vainikkala & Urpo Kovala. (Digitaalinen kirja.) 2011. (184 s.)
107. Kertomuksen luonto • Toim. Kaisa Kurikka, Olli Löytty, Kukku Melkas & Viola Parente-Capkova. 2012. (308 s.)
108. Tango Suomessa • Toim. Antti-Ville Kärjä & Kai Åberg. 2012. (230 s.)
109. Tommi Römpötti • Vieraana omassa maassa. 2012. (528 s.)
110. Marjo Kamila • Katsojana ja katsottuna. 2012. (490 s.)
111. Katja Mäkinen • Ohjelmoidut eurooppalaiset. 2012. (352 s.)
112. Ilana Aalto • Isyyden aika. 2012. (380 s.)
113. Kustaa H. J. Vilkuna • Kapina kampuksella. 2013. (466 s.)
114. Mikko Carlson • Paikantuneita haluja. 2014. (352 s.)
115. Maisemassa • Toim. Tuija Saresma & Saara Jäntti. 2014. (292 s.)
116. Sami Kolamo • FIFAn valtapeli. 2014. (304 s.)
117. Liisa Avelin • Kåren kellari. 2014. (628 s.)
118. Prekarisaatio ja affekti • Toim. Eeva Jokinen & Juhana Venäläinen. 2015. (230 s.)
119. Sari Östman • ”Millasen päivityksen tästä sais?” Elämäjulkaisijuuden kulttuurinen omaksuminen. 2015. (308 s.)

